ఆంజనేయ స్తోత్ర విన్న పారాయణం

శ్రీః

పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీసుదాపస్తంబమహర్షయేనమః.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠము.

ద్వితీయభాగము.



ఇది

కృష్ణాజిల్లా మచిలీపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులున్నైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారిపుత్త్రుఁడగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరయుక్తముగఁ జేర్పఁబడి

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచేతఁ

పరిష్కరింపఁబడి

మదరాసు

జ్యోతిష్మతీ ముద్రాక్షరశాలయందును

బందరు శ్రీకృష్ణాస్వదేశీముద్రాక్షరశాలయందును

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె.

ప్రథమముద్రణము. 1000

1913

దీనివెల రు. 1-8-0] [పోస్టుఖర్చు అ. 0-4-0

పీఠిక.

ఈ "యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము ద్వితీయభాగము" అను గ్రంథము వైదికాభిమాన వేదవిద్యాభిలాషుల యుపయోగార్థము ప్రకటించితిని, దీనికిం గారణమేమన; నాచేఁ బ్రకటీకృతములైన యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక, యాజుషాపరప్రయోగానుక్రమణిక, యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము, మొదలగుస్మార్తగ్రంథములం గాంచినవారిలోఁ గొందఱు స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణము, మన్త్రబ్రాహ్మణము, పెద్దబ్రాహ్మణము, సంజ్ఞానము, లోకోసి, తుభ్యము, సున్నాలపన్నము, పంచానువాకములు, బృహస్పతిసూక్తము, ఉదకశాంతి, ఆశీర్వచనమునకుఁ బ్రాముఖ్యములైన ఘనపనసలను స్వరమును, పదమును, క్రమమును జటయును ఘనయును ఇత్యాది ముఖ్యవిషయములనుసులభముగాబఠించుటకుఁ దగినట్లే దీనియొకయుత్తమగ్రంథమును బ్రకటింపుఁడని పలువురు తెలియఁబఱిచిరి. ఇప్పుడట్టి వారి కోర్కెకొనసాగుటకును, జీర్ణించుచున్న తాళపత్రములయందుండు ప్రాచీనవిషయములఁ బ్రకటన పఱచుటకును, సమయము సంఘటించినందున నీగ్రంథము వెలువడె. బృహస్పతి సూక్తము. సరస్వతీ సూక్తము. సరస్వతీ స్తోత్రము మొదలగు కొన్ని విషయములు. చిత్తూరుపట్టణ నివాసులగు బ్రహ్మశ్రీ పరాశరము సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నాయందలి వాత్సల్యంబున నాకొసంగిరి. కనుక వారి యభీష్టప్రకారము తద్విషయములును. మఱికొన్ని స్మార్తవిషయములను బరిశోధించుటవలనఁ గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి వ్రాయనలవిగాదు, వేదశాస్త్ర ప్రవీణులగు బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానుల వారిచే స్వరములను బరిశోధింపఁజేసి భగవదనుగ్రహమువలనను, పెద్దలకృపవలనను. ప్రమాదీచసంవత్సర శ్రావణ కృష్ణపక్షంబున

ముద్రణముఁ బూర్తి కావించితిని. ఇఁక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్రమ సార్థకము చేయుదు రేని నిట్టియుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగుదును. విద్యాదక్షులు సమయోచితముగను సద్గ్రంథ ముకటన ప్రయోజనమును, నెఱుంగుదురుగాన విశేషము విన్నవింపఁ బనిలేదు. ఈగ్రంథమందు స్వరాదిస్ఖాలిత్యములున్నచో వానింగనుగొన్న మహనీయులు నన్ను మన్నించి వానిని నాకుఁ దెలిపిరేని రెండవకూర్పునందు సవరణచేయుదును. కాఁబట్టి బుధోత్తములను ప్రార్థించెదను.

మచిలీపట్టణము. ఇట్లు

1913 సం॥ చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి

మృత్యులాంగులన్యాసము నందుండు మన్త్రము ౪౦వ పుట యందు ముద్రింపఁబడనందున నిచ్చట వ్రాయుచున్నాఁడను.

మన్త్రః॥ అథాతో యోగి జిహ్వా మేమధువాదిని । అహమేవ కాలో నాహంకాలస్య । ఋతగ్ం సత్యంపరంబ్రహ్మాపురుషం కృష్ణపింగళమ్ । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వైనమోనమః । అథవరవృషభ ఫేనకపాలాయపశుపతయే నమో నమః॥ యథాశక్తి జపంకృత్వా॥......మృత్యుగ్రహపరిహారోఽస్తు॥

(పిమ్మట దిగ్విమోచనము చెప్పుకొనవలయును)

శ్లో॥ కాయేన, వాచా మనసేంద్రియైర్వాబుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ । కరోమియద్యత్సకలంపరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి॥

ఏతద్విషయాః

యాజుష స్మార్త మంత్రపాఠము -

ప్రథమభాగము—సస్వరము.

దీనివెల రు1-8-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఇది 350 పేజీలు కలది- వెలసులభము- ఫలమధికము. ఈప్రకటన తమమిత్రులకుఁ జూపుఁడు.

ఆలస్యముచేసిన ప్రయోజనముకలుగదు. ప్రతులుచాలాభాగము వ్యయపడినవి. ఇదిస్మార్తగృహస్థులకును, స్మార్తవిద్యార్థులకును, పురోహితులకును, రాజాశ్రితులకును, యాజ్ఞికులకును, స్వస్తివాచకులకును, శివాలయ-విష్ణ్వాలయార్చకులకును, కొంతభాగము ఋగ్వేదులకును, బ్రాహ్మణమాత్రులకందఱికిని, అత్యావశ్యకముగ నుండఁదగినది. స్మార్తవిషయము లన్నియును, గురుసాహాయ్యము లేకయే సులభముగ గ్రహింపఁదగును.

రుద్రాభిషేకము మొదలగు వానికావశ్యకమయిన నమకము-చమకము-పురుషసూక్తము- మహాన్యాసము దశశాన్తులు మొదలయినవియు

సూర్యనమస్కారములు మొదలగు వానికావశ్యకమయిన-అరుణము-సౌరము త్రిచవిధానము మొదలయినవియు

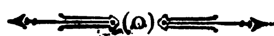
నిత్యపారాయణయోగ్యమయిన శ్రీసూక్తము భూసూక్తము- ఉపనిషత్తులు అనఁగా చిత్తి. శిక్ష. ఆనందవల్లి-భృగువల్లి. నారాయణము మొదలయినవియు.

గ్రహశాన్తులకును, నవగ్రహాదిజపములకును అత్యావశ్యకమయిన నక్షత్రేష్టి-స్వాహాకారములతో) ఇదిగాక నవగ్రహాదిమంత్రములు మొదలయినవియు. గ్రహపీడ, పిశాచపీడ మొదలగు నుపద్రవనివారణకు పఠింపఁదగిన సర్ప- దేవీ- రాత్రి-హిరణ్య- నీళాసూక్తములు మొదలగునవియు.

వివాహోపనయనాదికర్మల కావశ్యకమయిన మంత్రప్రశ్నములు రెండును, ఆబ్దికాదులయందు పఠింపఁదగిన అన్నసూక్తము. ఇదిగాక నాచికేతాంతము వఱకు అధ్యయనమును, అంత్యకర్మమనఁగా పైతృమేధికము-ఇందుకుపయోగించు పితృమేధప్రశ్నమును ఇందుకలవు.

15/1913

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠః



అథ ద్వితీయభాగః

ఆదౌ స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణమ్

హరిః ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

హరిః ఓమ్ ॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్ం స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య సహసైవ చరన్తస్తపసా తేన యజ్ఞేన తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్ంస్తేన ప్రాజానగ్ంస్తే పరాభవన్తేన స్వర్గం లోకమాయన్ప్రసృతేన వై యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్నప్రసృతేనాసురాన్పరాభావయన్ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥ ౧ ॥

రక్షాꣳసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తా-
న్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాదిత్యో నో
యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి తస్మాదుత్తిష్ఠ-
న్తꣳ హ వా తాని రక్షాꣳస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్త-
మన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాꣳసి గాయత్రియాఽభిమ-
న్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వా-
భిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం
విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాꣳసి మన్దే-
హారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమవ
ధూన్వన్త్యుద్యన్తమస్తం యన్తమాదిత్యమభి ధ్యాయన్కుర్వన్బ్రా-
హ్మణో విద్వాన్థ్సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్ర-
హ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥ ౨ ॥

యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆది-
త్యాస్తస్మాన్మాముఞ్చతర్తస్యర్తేన మామిత । దేవా జీవనకామ్యా
యద్వాచాఽనృతమూదిమ । తస్మాన్న ఇహ ముఞ్చత విశ్వే దేవాస్స-
జోషసః । ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేన త్వꣳ సరస్వతి । కృతాన్నః
పాహ్యేనసో యత్కిఞ్చానృతమూదిమ । ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ
సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తే నో ముఞ్చన్త్వేనసో యదన్యకృత-
మారిమ । సజాతశꣳసాదుత జామి శꣳసాజ్జ్యాయసశ్శꣳసాదుత
వా కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం యదేనస్తస్మాత్త్వమస్మాజ్జాత-

వేదో ముముగ్ధి ॥ 3 ॥ యద్వాచా యన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యామ-
ష్ఠీవద్భ్యాగ్ం శిశ్నై ర్యదనృతం చకృమా వయమ్ । * అగ్నిర్మా
తస్మా దేనసః ప్ర ముఞ్చతు చకృమ యాని దుష్కృతా । యేన
త్రితో అర్ణవాన్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసా నిర్ముమోచ ।
యేనేన్ద్రో విశ్వా అజహాదరాతీస్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన
ఆక్షి । యత్కుసీదమప్రతీత్తం మయేహ యేన యమస్య నిధినా
చరామి । ఏతత్తదగ్నే అనృణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతి తత్తే
దధామి । యన్మయి మాతా యదా పితేష యదన్తరిక్షం యదాశ-
సాఽతి క్రామామి త్రితే దేవా దివి జాతా యదాప ఇమం మే
వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే
అయాసి ॥ 3 ॥ ॥ ౪ ॥ ముముగ్ధి సప్త చ ॥ 3 ॥

యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాదిత్సన్వా సం జగర జనేభ్యః ।
అగ్నిర్మా తస్మాదిన్ద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముఞ్చతామ్ । యద్ధస్తాభ్యాం
చకర కిల్బిషాణ్యక్షాణాం వగ్నుముప జిఘ్నమానః । ఉగ్రంపశ్యా చ
రాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసావనుదత్తా మృణాని । ఉగ్రంపశ్యే రా-
ష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యదక్షవృత్తమనుదత్తమేతత్ । నేఽన్న ఋణా-
న్నృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ । అవ తే
హేళ ఉదు త్తమమిమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వంనో అగ్నే

---

* అగ్నిర్మా తస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతు చకృమ
యాని దుష్కృతా । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స త్వన్నో అగ్నే । సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ఋథో యశ్చ నిస్వనః ।
తేఽస్మద్యక్ష్మమనాగసో దూరాద్దూరమచీచతమ్ । నిర్యక్ష్మమచీచతే
కృత్యాం నిర్ఋతిం చ । తేన యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమ-
స్మై ప్రసువామసి । దుశ్శగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేన చ
తేనాన్యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్రసువామసి । సం వర్చసా
పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా నో అత్ర
విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్ ॥ ౪ ॥ ౫ ॥

కృత్యాం నిర్ఋతిం చ పఞ్చ చ ॥ ౪ ॥

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః । పునస్తే ప్రాణ
ఆయాతి పరా యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో
జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు
చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభిరక్షతాదిమమ్ । ఇమమగ్న ఆ-
యుషే వర్చసే కృధి తిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి । మాతేవాస్మా
అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాఽసత్ । అగ్న ఆ-
యూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛు-
నామ్ । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం
మయి పోషమ్ ॥ ౬ ॥ అగ్నిరృషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః ।
తమీమహే మహాగయమ్ । అగ్నే జాతాన్ప్రణుదా నస్సపత్నాన్ప్ర-
త్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమనా అహేడఞ్ఛ-
ర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భౌ । సహసా జాతాన్ప్రణుదా నస్సపత్నా-

పత్నాన్ప్రజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్ం స్యామ ప్రణుదా నస్సపత్నాన్ । అగ్నే యో
నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్ంస్త్వం వృత్ర-
హఞ్జహి వస్వస్మభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభి దాసతి
సమానో యశ్చ నిష్ట్యః । తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా
తుభ్యమగ్నేఽపి దధ్మసి ॥ ౨ ॥ యో నశ్శపాదశపతో యశ్చ నశ్శపతశ్శపాత్
ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ । యో
నస్సపత్నో యోఽరణో మర్తోఽభి దాసతి దేవాః । ఇధ్మస్యేవ ప్ర-
క్షాయతో మా తస్యోచ్ఛేషి కించన । యో మాం ద్వేష్టి జాతవేదో
యం చాహం ద్వేష్మి యశ్చ మామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నే సం దహ
యాగ్ంశ్చాహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ । యో అస్మభ్యమరాతీయా-
ద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః । నిన్దాద్యో అస్మాన్దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తా-
న్మష్మషా కురు । సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యం౨బలమ్ ।
సగ్ంశితం క్షత్రం మే జిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః । ఉదేషాం
బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మణాఽమి-
త్రాన్ నున్నయామి స్వాం ౨ అహమ్ । * పునర్మనః పునరాయుర్మ
ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం

---

* పునర్మనః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ
ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాధీతం మ ఆగాత్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

మ ఆగాత్పునశ్చిత్తం పునరాధీతం మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽదబ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥ ౧ ॥ ౮ ॥

పాపం దధ్మసి పురోహితశ్చత్వారి చ ॥ ౧ ॥

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముఞ్చన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు దురితా దవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్యత్సఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ నామ తారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ । విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పరస్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥ ౯ ॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నువాగ్ంస స స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథామను సగ్ం రభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం రభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వా జిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నో నేషద్దురితా యాని చకృమ । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం

భ్రాతా౽న్వరీకృతమభిశస్త ఏనః। స్వ్యౌర్న్యః పితా పితృయాచ్ఛం భవాసి జామి మిత్వా మా వివిత్సి లోకాత్। యత్ర సుహార్దస్సు-కృతో మదన్తి విహాయ రోగం తన్వాగ్ం స్వాయామ్। అశ్లో-ణాఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరంచ పుత్రమ్। యద-న్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్। యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యద్దేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు। యదన్నమద్మి బహుధా విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్। యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యద్దేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మా-దనృణం కృణోతు। యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః కదాచన। సర్వస్మాత్తస్మాన్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా-తథమ్॥ ౬॥ ౧౦॥ చరేమ పృత్యగ్ం షట్చ॥ ౬॥

వాతరశనా హ వా ఋషయశ్శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూ-వుస్తానృషయో౽ర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్ంస్తే౽నుప్రవిశుః కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్తేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృష-యో౽బ్రువన్కథా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో వో౽స్తు భగవన్తో౽స్మిన్ధామ్ని కేనవస్సపర్యామేతి తానృషయో-౽బ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

* యన్మే మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన। సర్వస్మాత్తస్మా-న్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్। ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సూక్తాన్యపశ్యన్ యద్దేవా దేవహేళనం యదదీవ్యన్నృణమహం
బభూవాయుష్టే విశ్వతో దధదిత్యేతైరాజ్యం జుహుత వైశ్వాన-
రాయ ప్రతివేదయామ ఇత్యుపతిష్ఠత యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహ-
త్యాయాస్తస్మాన్ముక్ష్యత ఇతి త ఏతైరజుహవుస్తేఽరేపసోఽభవన్క-
ర్మణ్యేదిష్వైతైర్జుహుయాత్పూతో దేవలోకాన్సమశ్నుతే ॥ ౭ ॥ ౧౧ ॥

కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యోఽపూతఇవ మన్యేత యథా స్తేనో
యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యోఽయోనౌ రేతస్సిఞ్చతి
యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో
దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సత్తతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో
భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి
యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్వి-
గ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాస్సంవ-
త్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి
ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రా-
త్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం
పునీతే తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా
ఏవాత్మానం పునీతే న మాగ్ంసమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నో-
పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ
రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేఽప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం

బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ ॥ ౮ ॥ ౧౨ ॥

అజాన్హ వై పృశ్నీగ్ం స్తపస్యమానాన్బ్రహ్మ స్వయంభ్వభ్యానర్షత్త ఋషయోఽభవన్తదృషీణామృషిత్వం తాం దేవతాముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్తమాహరన్తేనాయజన్త యదృచోఽధ్యగీషత తాః పయ ఆహుతయో దేవానామభవన్యద్యజూగ్ంషి ఘృతాహుతయో యత్సామాని సోమాహుతయో యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతయో యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేదాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం పాప్మానమపాఘ్నన్నపహతపాప్మానో దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యమృషయోఽగచ్ఛన్ ॥ ౯ ॥ ౧౩ ॥

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాస్సతతి ప్రతాయన్తే సతతి సన్తిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జుహోత్యపి సమిధం తద్దేవయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యత్పితృభ్యస్స్వధాకరోత్యప్యపస్తత్పితృయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యద్భూతేభ్యో బలిగ్ం హరతి తద్భూతయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యద్బ్రాహ్మణేభ్యోఽన్నం దదాతి తన్మనుష్య యజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యత్స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వా తద్బ్రహ్మయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యదృచోఽధీతే పయసః కూల్యా అస్య పితౄ-

న్స్వధా అభి వహన్తి యద్యజూగ్ంషి ఘృతస్య కుల్యా యత్సా-
మాని సోమ ఏభ్యః పవన్తే యదథర్వాఙ్గిరసో మధోః కుల్యా
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేద-
దసః కుల్యా అస్య పితౄన్స్వధా అభి వహన్తి యదృచోఽధీతే
పయఆహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి యద్యజూగ్ంషి ఘృతా-
హుతిభిర్యత్సామాని సోమాహుతిభిర్యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతి-
భిర్యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేద-
దాహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి త ఏనం తృప్తా ఆయుషా తేజసా
వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ తర్పయన్తి॥
౧౦॥ ౧౪॥

బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యమాణః ప్రాచ్యాం దిశి గ్రామాదచ్ఛ-
దిర్దర్శ ఉదీచ్యాం ప్రాగుదీచ్యాం వోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉప-
వీయోపవిశ్య హస్తావవనిజ్య త్రిరాచామేద్ద్విః పరిమృజ్య సకృదు-
పస్పృశ్య శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య యత్త్రి-
రాచామతి తేన ఋచః ప్రీణాతి యద్ద్విః పరిమృజతి తేన యజూ-
గ్ంషి యత్సకృదుపస్పృశతి * తేన సామాని యత్సవ్యం పాణిం
పాదౌ ప్రోక్షతి యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాల-
భతే తేనాథర్వాఙ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా
నారాశగ్ంసీః ప్రీణాతి దర్భాణాం మహదుపస్తీర్యోపస్థం కృత్వా

* తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ, ఇతి ద్రావిడపాఠః

ప్రాగాసీనస్స్వాధ్యాయ మధీయీతాపాం వా ఏష ఓషధీనాగ్ం రసో యద్దర్భాస్సరసమేవ బ్రహ్మ కురుతే దక్షిణోత్తరౌ పాణీ*పాదౌ* కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యత ఏతద్వై యజుస్త్రయీం విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతదృచాఽభ్యుక్త-మృచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు-ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత ఇతి త్రీనేవ ప్రాయుఙ్క్త భూర్భువస్సువరిత్యాహైతద్వై వాచస్సత్యం యదేవ వాచస్సత్యం తత్ప్రాయుఙ్క్తాథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిర-న్వాహ పచ్ఛోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రి-యమేవాప్నోత్యథో ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే॥ ౧౧ ॥ ౧౫॥

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయీత దివా నక్తం వేతి హ స్మాహ శౌచ ఆహ్నేయ ఉతారణ్యే బల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నుత వ్రజన్నుతాసీన ఉత శయానోఽధీయీతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ పుణ్యో భవతి య ఏవం విద్వాన్థ్స్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥౧౨॥ ౧౬॥

మధ్యన్దినే ప్రబలమధీయీతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి తేక్ష్ణిష్ఠం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా। చిత్రం

---

* దక్షిణోత్తరౌ పాణీ కృత్వా ఇతి ద్రావిడపాఠః.

దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి స వా
ఏష యజ్ఞస్సద్యః ప్రతాయతే సద్యస్సంతిష్ఠతే తస్య ప్రాక్సాయ-
మవభృథో నమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహాప ఉప-
స్పృశ్య గృహానేతి తతో యత్కించ దదాతి సా దక్షిణా॥ ౧౩ ॥౧౭॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యుద-
గ్నిర్వర్షగ్ం హవిస్స్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవస్ఫూర్జతి సోఽ-
నువషట్కారో వాయురాత్మాఽమావాస్యా స్విష్టకృద్య ఏవం వి-
ద్వాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవస్ఫూర్జతి పవమానే
వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ తత్తప్యతే
తపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమస్సమా-
నానాం భవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం
దదత్స్వర్గం లోకం జయతి తావన్తం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం
చాక్షయ్యం చాప పునర్మృత్యుం జయతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం
గచ్ఛతి ॥ ౧౪ ॥ ౧౮

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వావనధ్యాయౌ యదాత్మాఽ-
శుచిర్యద్దేశస్సమృద్ధి దైవతాని య ఏవం విద్వాన్మహోరాత్ర
ఉషస్యుదితే వ్రజగ్ంస్తిష్ఠన్నాసీనశ్శయానోఽరణ్యే గ్రామే వా
యావత్తరసగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే సర్వాన్లోకాఞ్జయతి సర్వాన్లో-
కాననృణోఽనుసంచరతి, తదేషాఽభ్యుక్తా। అనృణా అస్మిన్న-

స్మృణాః పరస్మిగ్గ్ంస్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ । యే దేవ-
యానా ఉత పితృయాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయమేత్యగ్నిం
వై జాతం పాప్మా జగ్రాహ తం దేవా ఆహుతీభిః పాప్మానమపా-
ఘ్నన్నాహుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభిర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మ-
ణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభిశ్ఛన్దసాగ్ం స్వాధ్యాయేనాపహతపాప్మా
స్వాధ్యాయో దేవపవిత్రం వా ఏతత్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో
వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేషాఽభ్యుక్తా । యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం
సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం
శృణోతి న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి తస్మాత్స్వాధ్యాయోఽ-
ధ్యేతవ్యో యంయం క్రతుమధీతే తేనతేనాస్యేష్టం భవత్యగ్నే-
ర్వాయోరాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి తదేషాఽభ్యుక్తా । యే
అర్వాఙుత వా పురాణే వేదం విద్వాగ్ంసమభితో వదన్త్యాదిత్య-
మేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చ హగ్ంస-
మితి యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి
తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం
కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ౧౫ ॥ ౧౯ ॥

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి
వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నన్త్రిస్స్వా-
ధ్యాయం వేదమధీయీత త్రిరాత్రం వా సావిత్రీం గాయత్రీమ-
న్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా. వరేణైవ వరగ్గ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి
వరః ॥ ౧౬ ॥ ౨౦ ॥

దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన
యజ్ఞక్రతునా యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యా
యమేవైనమధీయన్నాసీత తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం
సుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధ్రువా ప్రాణో హవిస్సా-
మాధ్వర్యుస్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణోఽనన్తదక్షిణస్సమృ-
ద్ధతరః ॥ ౧౮ ॥ ౨౧

కతిధాఽవకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్ధేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో
మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేనాగ్నిమేవే-
తరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః
కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యా-
మగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యస్యోపఘాతం జుహోతి
కామావకీర్ణోఽస్మ్యవకీర్ణోఽస్మి కామకామాయ స్వాహా కా-
మాభిద్రుగ్ధోఽస్మ్యభిద్రుగ్ధోఽస్మి కామకామాయ స్వాహేత్య-
మృతం వా ఆజ్యమమృతమేవాత్మన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాఞ్జలిః కవా-
తిర్యఙ్ఙగ్నిమభిమన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుతః సమిన్ద్రస్సం
బృహస్పతిః । సం మాఽయమగ్నిస్సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చా-
యుష్మన్తం కరోతు మేతి ప్రతి హాస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో
బలం ప్రతి బృహస్పతిర్బ్రహ్మవర్చసం ప్రత్యగ్నిరితరథ్ సర్వగ్ం
సర్వతనుర్భూత్వా సర్వమాయురేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా
హి దేవా యోఽపూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం జుహుయాదిత్థమ-
భిమన్త్రయేత పునీత ఏవాత్మానమాయురేవాత్మన్ధత్తే వరో దక్షిణా

వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మాహి వరః ॥ ౧౮ ॥ ౨౨॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యేఽమృతం ప్రపద్యేఽమృతకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృత్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవాన్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో వరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య యస్మై నమ స్తచ్ఛిరో ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హనుర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్హృదయగ్ం సంవత్సరః ప్రజనన మశ్వినౌ పూర్వపాదావత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణా వపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్ర స్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ంస వా ఏష దివ్యశ్శాక్వర శ్శిశుమారస్తగ్ం హయ ఏవం వేదాపపునర్మృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం లోకం నాధ్వని ప్రమీయతే * నాగ్నౌ ప్రమీయతే నాప్సు ప్రమీయతే నానపత్యః ప్రమీయతే లఘ్వాన్నో భవతి ధ్రువ స్త్వమసి ధ్రువస్య క్షితమసి త్వం భూతానామధిపతిరసి త్వం భూతానాగ్ం శ్రేష్ఠోఽసి త్వాం భూతాన్యుప పర్యావర్తన్తే నమస్తే నమస్సర్వం తే నమో † నమ శ్శిశుకుమారాయ నమః ॥౧౯॥ ౨౩॥

††నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస-

---

*నాప్సు ప్రమీయతే నాగ్నౌ ప్రమీయతే ఇతి ద్రావిడపాఠః.

† నమస్తే నమస్సర్వం తే నమః. ఇత్యేతావదేవ ద్రావిడపాఠః.

†† నమః ప్రాచ్యై ఇత్యనువాకో ద్రావిడపాఠే నపఠితః.

న్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యే-తాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏత-స్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయో-ర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ ౨౦ ॥

సహారక్షాగ్ంసి యద్దేవాస్సత్రదశ యదదీవ్యన్నృణచ్ఛదశా-యుష్టే చేతుస్త్రిగ్ంశద్వైశ్వానరాయ షడ్విగ్ంశతిర్వాతరశనా హ కూశ్మాణ్డరాజః హ పఞ్చ బ్రహ్మ యజ్ఞేన గ్రామే మధ్యన్దినే తస్య వై మేఘస్తస్య వై ద్యౌరుచ్యతే గృహే హ కతిధాఽవకీర్ణీ భూ-ర్ణమః ప్రాచ్యై విగ్ంశతిః ॥ ౨౧ ॥

సహ బ్రహ్మయజ్ఞేన విగ్ంశతిః ॥ ౨౦ ॥ నమో బ్రహ్మణే ఇత్యాది శాన్తిః ॥

ఇతి స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణం సంపూర్ణమ్.

మన్త్ర బ్రాహ్మణమ్.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే న-
మో నమో వాచే నమో వాచస్పతయె నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో
మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః ప-
రాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం వా-
చముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మమే ద్యౌశ్శర్మ
పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ
బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే
యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా
అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూ-
నాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం
ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం
మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధువదిష్యామి
మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మను-
ష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తి-
శ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౧ ॥ ౧॥

---

* ద్రావిడాస్త్విమం పఞ్చమం ప్రపాఠకమాహుః.

యుఞ్జతే మన ఉతయుఞ్జతేధియః । విప్రావిప్రస్యబృహతో
విపశ్చితః । విహోత్రాదధే వయునావిదేకఇత్ । మహీ దేవస్య
సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహు -
భ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అభ్రిరసి నారిరసి । అధ్వర -
కృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణస్పతే ॥౧॥ ౨॥ దేవయన్తస్త్వే -
మహే । ఉపప్రయన్తు మరుతస్సుదానవః । ఇన్ద్రప్రాశూర్భవాసచా ।
ప్రైతుబ్రహ్మణస్పతిః । ప్రదేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యం
పఙ్క్తిరాధసమ్ దేవా యజ్ఞం నయన్తునః । దేవీద్యావా పృథివీ
అనుమేమగ్ంసాథామ్ । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్యశిరః ॥ ౨॥ 3 ॥
☞ మఖాయత్వా । మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । ఇయత్యగ్రఆసీః ।
ఋధ్యాసమద్య । మఖస్యశిరః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే ।
దేవీర్వమ్రీరస్య భూతస్య ప్రథమజాఋతావరీః । ఋధ్యాసమద్య ।
మఖస్యశిరః ॥ 3 ॥ ౪ ॥ ☞ మఖాయత్వా । మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే ।
ఇన్ద్రస్యౌజోసి । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయత్వా ।
మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే । అగ్నిజాఅసిప్రజాపతేరేతః । ఋధ్యాసమద్య ।
మఖస్యశిరః ॥ ౪ ॥ ౫ ॥ ☞ మఖాయత్వా । మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే ।
ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం ధేహి । చక్షు -
ర్ధేహి శ్రోత్రం ధేహి । మనోధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి
ప్రతిష్ఠాం ధేహి । మాంధేహి మయిధేహి । మధుత్వా మధులాక -
రోతు । మఖస్య శిరోసి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ యజ్ఞస్యపదేస్థః । గాయత్రే -

ణత్వా ఛన్దసా కరోమి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసా కరోమి । జాగతేనత్వా
ఛన్దసా కరోమి । మఖస్యరాస్నాఽసి । అదితిస్తేబిలంగృహ్ణాతు ।
పాఙ్క్తేనఛన్దసా । సూర్యస్యహరసాశ్రాయ । మఖోఽసి ॥ ౬ ॥ ౭ ॥
ప్రస్తేశిరఋతావరీక్రఋద్ధ్యాసమద్యమఖస్యశిరశ్శిరశ్శిరోఽసిసవచ ॥ ౨ ॥
ఇయత్యగ్రేదేవేభ్యస్త్రిస్యోఽస్యగ్నిజాల్యస్యాయుర్ధేహి ప్రాణంపశ్చ ॥
వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసి । వరుణస్త్వాధృతవ్రత ఆధూప-
యతు । మిత్రావరుణయోర్ధ్రువేణధర్మణా । అర్చిషేత్వా । శోచి-
షేత్వా । జ్యోతిషేత్వా । తపసేత్వా । అభీమం మహినా దివమ్ ।
మిత్రోబభూవ సప్రథాః । ఉతశ్రవసాపృథివీమ్ ॥ ౭ ॥ ౮ ॥ మిత్రస్య
చర్షణీధృతః । శ్రవోదేవస్య సానసిమ్ । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్త-
మమ్ । సిద్ధ్యైత్వా । దేవస్త్వా సవితోద్వపతు । సుపాణిస్స్వఙ్గురిః ।
సుబాహురుతశక్త్యా । అపద్యమానఃపృథివ్యామ్ । ఆశాదిశఆపృణ।
ఉత్తిష్ఠబృహన్భవ ॥ ౮ ॥ ౯ ॥ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠధ్రువస్త్వమ్ । సూర్య-
స్యత్వాచక్షుషాఽన్వీక్షే । ఋజవేత్వా । సాధవేత్వా । సుక్షిత్యై
త్వాభూత్యైత్వా । ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశు-
భిర్బ్రహ్మవర్చసేనపర్యూహామి । గాయత్రేణత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృ-
ణద్మి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । జాగతేనత్వా
ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । ఛృణత్తుత్వావాక్ । ఛృణత్తుత్వోర్క్ ।
ఛృణత్తుత్వాహవిః । ఛృన్ధివాచమ్ । ఛృన్ధ్యూర్జమ్ । ఛృన్ధిహవిః ।
దేవపురశ్చరసఘ్యాసం త్వా ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ పృథివిభవవాఖట్చ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి ।
అగ్నీద్రౌహిణౌ పురోడాశావధిశ్రయ । ప్రతిప్రస్థాతర్విహర । ప్రస్తో-
తస్సామాని గాయ । యజుర్యుక్తగ్ం సామభిరాక్తఖం త్వా । విశ్వై-
ర్దేవైరనుమతం మరుద్భిః । దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణుమ్ ।
స్తుభో వహన్తి సుమనస్యమానమ్ । స నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః ।
భూర్భువస్సువః । ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ ౧౦ ॥ ౧౧ ॥

అహృణీయమానో ద్వే చ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । య
మాయ త్వా మఖాయ త్వా । సూర్యస్య హరసే త్వా । ప్రాణాయ
స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా
శ్రోత్రాయ స్వాహా । మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా । దక్షా-
య స్వాహా క్రతవే స్వాహా । ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా । దేవ-
స్త్వా సవితా మధ్వానక్తు ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ ।
అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోఽసి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసి ।
శోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య । సృజ
ప్రశస్త దర్శతమ్ । అఞ్జన్తి యం ప్రథయన్తో న విప్రాః । వపావన్తం
నాగ్నినా తపన్తః । పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠః । ఆ ఘర్మో అగ్నిమృత-
యన్నసాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ ౧౩ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాత్ । అగ్నేరా-
ధిపత్యే । ఆయుర్మే దాః । పుత్రవతీ దక్షిణతః । ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే ।
ప్రజాం మే దాః । సుషదా పశ్చాత్ । దేవస్య సవితురాధిపత్యే ।

ప్రాణం మే దాః । ఆశ్రుతిరుత్తరతః ॥ ౧౩ ॥ ౧౪॥ మిత్రావరుణయోరా-
ధిపత్యే । శ్రోత్రం మే దాః । విధృతిస్సుపరిష్టాత్ । బృహస్పతేరాధిపత్యే ।
బ్రహ్మ మే దాః క్షత్రం మే దాః । తేజో మే ధా వర్చో మే ధాః । యశో మే ధా-
స్తపో మే ధాః । మనో మే ధాః । మనోరశ్వాసి భూరిపుత్రా । విశ్వాభ్యో
మా నాష్ట్రాభ్యః పాహి ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥ సూపసదా మే భూయా మా మా
హిగ్ంసీః । తపో ష్వగ్నే అన్తరాగ్ం అమిత్రాన్ । తపా శగ్ంసమరరు-
షః పరస్య । తపా వసో చికితానో అచిత్తాన్ । వి తే తిష్ఠన్తామజరా అ-
యాసః । చితస్స్థ పరిచితః । స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వ । మా అసి ।
ప్రమా అసి । ప్రతిమా అసి ॥ ౧౫ ॥ ౧౬ ॥ సంమా అసి । విమా అసి । ఉన్మా
అసి । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి । దివం తపసస్త్రాయస్వ । ఆభిర్గీర్భిర్య-
దతో న ఊనమ్ । ఆప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో
మహి గోత్రా రుజాసి । భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । శుక్రం తే
అన్యద్యజతం తే అన్యత్ ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ విషురూపే అహనీ ద్యౌరి-
వాసి । విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వ । అర్హన్నిష్కం యజ-
జతం విశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమబ్భువమ్ । నవా
ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి । గాయత్రమసి । త్రైష్టుభమసి । జాగత-
మసి । మధు మధు మధు ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ అనక్ష్వసాద్రీముత్తరతః పా-
హి ప్రతిమా అసి యజతం తే అన్యజ్జాగతమస్యేకం చ ॥ ౫ ॥

దశ ప్రాచీర్దశ భాసదక్షిణా । దశ ప్రతీచీర్దశ భాస్యుదీచీః ।

దశోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః । స న్నో రుచం ధేహ్యహృణీయ-
మానః । అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
స మా రుచితో రోచయ । ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రై-
ష్టుభేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః ప-
శ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ ॥ ౧౮ ॥
౧౯ ॥ ☞ ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయ-
త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ । బృహస్పతిస్త్వా వి-
శ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । స మా రుచి-
తో రోచయ । రోచితస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవేష్వసి । రోచిషీయాహం
మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజ-
స్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి । రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తే-
జస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమ్ । రుగసి । రుచం మయి ధేహి ॥ ౧౯ ॥
౨౦ ॥ మయి రుక్ । దశ పురస్తాద్రోచసే । దశ దక్షిణా । దశ ప్రత్యఙ్ ।
దశోదఙ్ । దశోర్ధ్వో భాసి సుమనస్యమానః । స నస్సమ్రాడిషమూర్జం
ధేహి । వాజీ వాజినే పవస్వ । రోచితో ఘర్మో రుచీయ ॥ ౨౦ ॥ ౨౧ ॥

రోచయ ధేహి నవ చ ॥ ౬ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ । ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్త-
మ్ । స సధ్రీచీస్స విషూచీర్వసానః । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర
ప్రావీః । మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమాధూచీభ్యామ్ । అను వాం దేవ-
వీతయే । సమగ్నిరగ్నినా గత । సం దైవేన సవిత్రా । సగ్ం సూర్యేణారో-

చతే ॥ ౨౧ ॥ ౨౨ ॥ స్వాహాఽసమగ్నే స్తపసాగత । సందేవేనసవిత్రా ।
సగ్ంసూర్యేణారోచిష్ట । ధర్తాదివో విభాసిరజసః । పృథివ్యాధర్-
తా । ఉరోరన్తరిక్షస్యధర్తా । ధర్తాదేవోదేవానామ్ । అమర్త్య-
స్తపోజాః । హృదేత్వా । మనసేత్వా । దివేత్వా సూర్యాయత్వా ॥ ౨౨
౨౩ ॥ ☞ ఊర్ధ్వమిమమధ్వరంకృధి । దివిదేవేషుహోత్రాయచ్-
ఛ । విశ్వాసాం భువాం పతే । విశ్వస్యభువనస్పతే । విశ్వస్య మన-
సస్పతే । విశ్వస్య వచసస్పతే । విశ్వస్యతపసస్పతే । విశ్వస్య బ్రహ్మ-
ణస్పతే । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మ దేవాన్పాహి । తపోజాం వాచ-
మస్మే నియచ్ఛదేవాయువమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౨౪ ॥ గర్భోదేవానామ్ । పి-
తామతీనామ్ । పతిఃప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామ్ । సందేవో దేవేన
సవిత్రాయతిష్ట । సగ్ంసూర్యేణారుక్త । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం
ఘర్మవర్చోదా అసి । పితానోసి పితానోబోధ । ఆయుర్ధా స్తనూ-
ధాఃపయోధాః । వర్చోదావరివోదా ద్రవిణోదాః ॥ ౨౪ ॥ ౨౫ ॥
అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ । అశీమహిత్వా మామాహిగ్ంసీః ।
త్వమగ్నే గృహపతిర్విశామసి । విశ్వాసాం మానుషీణామ్ । శతం
పూర్భిర్యవిష్ఠపాహ్యగ్ంహసః । సమేద్ధారగ్ం శతగ్ం హిమాః ।
తందాప్రివిణగ్ం హార్దివానమ్ । ఇహైవరాతయస్సన్తు । త్వష్టీమతీ
తేసపేయ । సురేతారేతోదధానా । వీరం విదేయతవసందృశి ।
మాఽహగ్ం రాయస్పోషేణ వియోషమ్ ॥ ౨౫ ॥ ౨౬ ॥ గోచ-
త్వైస్తూర్యాయత్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానాద్వేచ ॥ ౭ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అదిత్యైరాస్నాఽసి । ఇడ ఏహి । అదిత ఏహి । సరస్వత్యేహి । అసావేహి । అసావేహి । అసావేహి ॥౨౬॥

౨౭ ॥ అదిత్యా ఉష్ణీషమసి । వాయురస్యైడః । పూషాత్వోపావసృజతు । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయ । యస్తే స్తనశ్శశయోయోమయోభూః । యేనవిశ్వా పుష్యసివార్యాణి । యోరత్నధావసువిద్యస్సుదత్రః । సరస్వతితమిహ ధాతవేకః । ఉస్రఘర్మగ్ంశిగ్ంష । ఉస్రఘర్మం పాహి ॥ ౨౭ ॥ ౨౮ ॥ ఘర్మాయశిగ్ంష । బృహస్పతిస్త్వోపసీదతు । దానవస్థపేరవః । విష్వగ్వృతోలోహితేన । అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ । సరస్వత్యైపిన్వస్వ । పూష్ణేపిన్వస్వ । బృహస్పతయేపిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయపిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయపిన్వస్వ ॥ ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ గాయత్రోఽసి । త్రైష్టుభోఽసి । జాగతమసి । సహోర్జోభాగేనోపమేహి । ఇన్ద్రాశ్వినామధునస్సారఘస్య । ఘర్మం పాతవసవో యజతావట్ । స్వాహాత్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమి । మధుహవిరసి । సూర్యస్య తపస్తప । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వాపరిగృహ్ణామి ॥ ౨౯ ॥

౩౦ ॥ అన్తరిక్షేణత్వోపయచ్ఛామి । దేవానాంత్వాపితౄణామనుమతోభర్తుగ్ం శకేయమ్ । తేజోఽసి । తేజోఽనుప్రేహి । దివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః । అన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః । పృథివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః । సువరసి సువర్మేయచ్ఛ । దివంయచ్ఛ దివోమాపాహి ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ ఏహీపాహిపిన్వస్వగృహ్ణామి నవ చ ॥ ౮ ॥

☞ సముద్రాయత్వా వాతాయస్వాహా । సలిలాయత్వా
వాతాయస్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అప్ర-
తిధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అవస్యవేత్వా వాతాయస్వా-
హా । దువస్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । శిమిద్వతేత్వా వాతాయ
స్వాహా । అగ్నయేత్వా వసుమతేస్వాహా । సోమాయత్వా రుద్ర-
వతేస్వాహా । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహా ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥
బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతేస్వాహా । సవిత్రేత్వర్భుమతే వి-
భుమతే ప్రభుమతే వాజవతేస్వాహా । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పి-
తృమతేస్వాహా । విశ్వా ఆశాదక్షిణసత్ । విశ్వాన్దేవానయాడిహ ।
స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య । మధోః పిబతమశ్వినా । స్వాహాఽగ్నయే
యజ్ఞియాయ । శంయజుర్భిః । అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివా-
నమ్ ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావా-
పృథివీమగ్ంసాతామ్ । స్వాహేన్ద్రాయ । స్వాహేన్ద్రావట్ । ఘర్మమ-
పాతమశ్వినాహార్దివానమ్ । అహర్దివాభిరూతిభిః । అనువాం ద్యా-
వాపృథివీ అమగ్ంసాతామ్ । తం ప్రావ్యం యథావట్ । న-
మోదివే । నమః పృథివ్యై ॥ ౩౪ ॥ దివిధా ఇమం యజ్ఞమ్ ।
యజ్ఞమిమం దివిధాః । దివం గచ్ఛ । అన్తరిక్షం గచ్ఛ । పృథివీం
గచ్ఛ । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛ । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ । పితౄన్ఘర్మ-
పాన్గచ్ఛ ॥ ౩౩ ॥ ౩౫ ॥

ఆదిత్యవతేస్వాహా హార్దివానంపృథివ్యా అష్టౌ చ ॥ ☞

☞ ఇషేపీపిహి । ఊర్జేపీపిహి । బ్రహ్మణేపీపిహి । క్షత్త్రాయపీపిహి । అద్భ్యఃపీపిహి । ఓషధీభ్యఃపీపిహి । వనస్పతిభ్యఃపీపిహి । ద్యావాపృథివీభ్యాం పీపిహి । సుభూతాయపీపిహి । బ్రహ్మవర్చసాయపీపిహి ॥ ౩౪ ॥ ౩౬ ॥ యజమానాయపీపిహి । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయపీపిహి । త్విష్యైత్వా । ద్యుమ్నాయత్వా । ఇన్ద్రియాయత్వా భూత్యైత్వా । ధర్మాఽసి సుధర్మాఽమేఽన్యస్మే । బ్రహ్మాణిధారయ । క్షత్త్రాణిధారయ । విశంధారయ । నేత్త్వా వాతస్స్కన్దయాత్ ॥ ౩౫ ॥ ౩౭ ॥ ☞ అముష్యత్వాప్రాణేసాదయామి । అమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । పూష్ణేశరసేస్వాహా । గ్రావభ్యస్స్వాహా । ప్రతిరేభ్యస్స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । పితృభ్యోఘర్మపేభ్యస్స్వాహా । రుద్రాయ రుద్రహోత్రేస్వాహా ॥ ౩౬ ॥ ౩౮ ॥ అహర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ంస్వాహా । రాత్రిర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । అపీపరోమాఽహ్నో రాత్రియై మాపాహి । ఏషా తేఅగ్నే సమిత్ । తయాసమిధ్యస్వ । ఆయుర్మేదాః । వర్చసామాంజీః । అపీపరో మారాత్రియా అహ్నోమాపాహి ॥ ౩౭ ॥ ౩౯ ॥ ఏషా తేఅగ్నే సమిత్ । తయా సమిధ్యస్వ । ఆయుర్మేదాః । వర్చసామాంజీః । అగ్నిర్జ్యోతి జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యోజ్యోతి ర్జ్యోతిస్సూర్యస్స్వాహా । భూస్స్వాహా । హుతగ్ంహవిః । మధుహవిః । ఇన్ద్రత-

మైఽగ్నే । పితానోఽసిమామామాహిగ్ంసీః । అశ్యామతే దేవఘర్మ । మధుమతో వాజవతః పితుమతః । అఙ్గిరస్వతస్స్వధావినః । అశీమహిత్వా మామామాహిగ్ంసీః । స్వాహాత్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్యః । స్వాహాత్వా నక్షత్రేభ్యః ॥ ౩౮ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మవర్చసాయపిపీహిస్వ-న్ద్రయాస్త్రిద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహాఽహుత్వా మాంపాహ్యగ్నే ప్రస్తచ ॥ ౧౦ ॥

ఘర్మయా తేదివిశుక్ । యాగాయత్రే ఛన్దసి । యా బ్రాహ్మణే । యాహవిర్ధానే । తాంతఏతేనావయజేస్వాహా । ఘర్మయా తేఽన్తరిక్షే శుక్ । యాత్రైష్టుభే ఛన్దసి । యారాజన్యే । యాఽగ్నీధ్రే । తాంతఏతే నావయజేస్వాహా ॥ ౩౯ ॥ ౪౧ ॥ ☞ ఘర్మ యాతే పృథివ్యాగ్ం శుక్ । యాజాగతే ఛన్దసి । యావైశ్యే । యాసదసి । తాంతఏతేనావయజేస్వాహా । అనునోఽద్యానుమతిః । అన్విదనుమతేత్వమ్ । దివస్త్వా పరస్పాయాః । అన్తరిక్షస్యతనువః పాహి । పృథివ్యాస్త్వాధర్మణా ॥ ౪౦ ॥ ౪౨ ॥ వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయాః । క్షత్రస్యతనువఃపాహి । విశస్త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । ప్రాణస్యత్వా పరస్పాయై । చక్షుషస్తనువఃపాహి । శ్రోత్రస్యత్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । ఘర్మైతత్తే పురీషం । శంయోర్ధాయాః ॥ ౪౧ ॥ ౪౩ ॥ శిశుర్జనధాయాః । శంచ వక్షి పరిచవక్షి । చతుస్స్రక్తిర్నాభిరృతస్య । సదోవిశ్వాయుశ్శర్మస-

ప్రథాః। అపద్వేష్టో అపహ్వారః। అన్యద్వ్రితస్య సశ్చిమ। ఘమ్రైశ-
తత్తేఽన్నమై తత్పురీషమ్। తేన వర్ధస్వ చాచప్యాయస్వ। వర్ధిశ-
షీమహిచ వయమ్। ఆచ ప్యాసిషీ మహి॥ ౪౨॥ ౪౪॥ రన్తి-
ర్నామాసి దివ్యోగన్ధర్వః। తస్యతేపద్వద్ధవిర్ధానమ్। అగ్నిర-
ధ్యక్షః। రుద్రోఽధిపతిః। సమహమాయుషా। సంప్రాణేన।
సంవర్చసా। సంపయసా। సంగాపత్యేన। సగ్ంరాయస్పోషేణ॥
౪౩॥ ౪౫॥ వ్యసౌ। యోఽస్మాన్ద్వేష్టి। యంచవయం ద్విష్మః।
అచిక్రదద్వృషాహరిః। మహాన్మిత్రో నదర్శతః। సగ్ంసూర్యే-
ణరోచతే। చిదసి సముద్రయోనిః। ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా।
హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యుః। మహాన్సధస్థేధ్రువఆనిషత్తః॥ ౪౪॥
౪౬॥ నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః। విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధ-
ర్వమ్। ఆపోదదృశుషీః। తదృతేనావ్యాయన్। తదన్వవైత్।
ఇన్ద్రోరారహాణఆసామ్। పరిసూర్యస్య పరిధీగ్ంరపశ్యత్। విశ్వా
వసురభితన్నోగృణాతు। దివ్యోగన్ధర్వో రజసావిమానః। యద్వా
ఘాసత్యముతయన్నవిద్మ॥ ౪౫॥ ౪౭॥ ధియోహిన్వానో ధియ
ఇన్నోఅవ్యాత్। సస్నిమవిన్దచ్చరణే నదీనామ్। అపావృణోద్దురో
అశ్మవ్రజానామ్। ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతానివోచత్। ఇన్ద్రో
దక్షం పరిజానాదహీనమ్। ఏతత్త్వం దేవఘర్మదేవోదేవానుపాగాః।
ఇదమహంమనుష్యోమనుష్యాన్। సోమపీథానుమేహి। సహప్రజయా
సహ రాయస్పోషేణ। సుమిత్రాన ఆపఓషధయస్సన్తు॥ ౪౬॥

న్సుమిత్రా స్తస్మై భూయాసుః । యో౽స్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । ఇమమ్మూ - షుత్యమస్మభ్యగ్ం సనిమ్ । గాయత్రం నవీయాగ్ంసమ్ । అగ్నే దేవేషుప్రవోచః ॥ ౪౬ ॥ ౪౯ ॥

యా౽గ్నిర్ధ్రి తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ధర్మణా శం - యుధా౽యూగ వ్యాసిక్షీమహిం పోషేణ నిపత్త్రాపిద్మస్త్వష్టాచ ॥ ౧౧ ॥

మహీనాం పయోసి విహితం దేవత్రా । జ్యోతిర్భాఅసివ - నస్పతీనామోషధీనాగ్ంరసః । వాజినంత్వా వాజినో౽వనయామః । ఊర్ధ్వం మనస్సువర్గమ్ ॥ ౪౭ ॥ ౫౦ ॥ ౧౨ ॥

అస్మాన్ద్యాగపృథివీమ్ । అస్మాన్పృషభోయుష్మాగాః । స్క- న్నమావిశ్వాభువనా । స్కన్నోయజ్ఞగ ప్రజనయతు । అస్మానజని ప్రాజని । ఆస్క-న్నాజ్జాయతైవృషా । స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥ ౪౮ ॥ ౫౧ ॥ ౧౩ ॥

యాపురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాంతప్తే నావయజైస్వాహా । యాదక్షిణతః । యాపశ్చాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్టాద్విద్యు - దాపతత్ । తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ॥ ౪౯ ॥ ౫౨ ॥ ౧౪ ॥

ప్రాణాయస్వాహా వ్యానాయస్వాహా౽పానాయస్వాహా । చ- క్షుషేస్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహా వాచేసరస్వత్యై స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౫౩ ॥ ౧౫ ॥

పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయ

స్వాహా పూష్ణే శరద్ధిషాయ స్వాహా । పూష్ణేఽఘృణయే స్వాహా
పూష్ణేఽనరుణాయ స్వాహా । పూష్ణే సాకేతాయ స్వాహా ॥ ౫౧ ॥ ౫౪ ॥ ౧౬ ॥

ఉదస్య శుష్మాద్భానుర్నార్త బిభర్తి । భారం పృథివీ న భూమ ।
ప్రశుక్రైతు దేవీ మనీషా । అస్మత్సుతష్టో రథో న వాజీ । అర్చన్త ఏకే
మహి సామ మన్వత । తేన సూర్యమధారయన్ । తేన సూర్యమరో-
చయన్ । ఘర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి సంప్రియం ప్రజ-
యా పశుభిర్భువత్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽ-
ఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౫౨ ॥ ౫౫ ॥ ౧౭ ॥

యాస్తే అగ్న ఆర్ద్రా యోనయో యాః కులాయినీః । యే తే
అగ్న ఇన్దవో యా ఉ నాభయః । యాస్తే అగ్నే తనువ ఊర్జో నామ ।
తాభిస్త్వముభయీభిస్సంవిదానః । ప్రజాభిరగ్నే ద్రవిణేహ సీద ।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥
౫౩ ॥ ౫౬ ॥ ౧౮ ॥

అగ్నిరసి వైశ్వానరోఽసి । సంవత్సరోఽసి పరివత్సరోఽసి । ఇ-
దావత్సరోఽసి ఇదువత్సరోఽసి । ఇద్వత్సరోఽసి వత్సరోఽసి । తస్య తే వస-
న్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః ।
హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః ॥ ౫౭ ॥ అపరపక్షాః పు-
రీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । తస్య తే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ
కల్పన్తామ్ । ఋతవస్తే కల్పన్తామ్ । సంవత్సరస్తే కల్పతామ్ । అహో-
రాత్రాణి తే కల్పన్తామ్ । ఏతి ప్రేతి వీతి సమిత్యుదితి । ప్రజాపతిస్త్వా

సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువస్సీద ॥ ౫౪ ॥ ౫౮ ॥ ౧౯ ॥

భూర్భువస్సువః । ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే । ఊర్ధ్వో నః పాహ్యꣳహసః । విధుం దద్రాణꣳ సమనే బహూనామ్ । యువానꣳ సన్తం పలితో జగార । దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార । సహ్యస్సమాన । యద్వృతే చిదభిశ్రిషః । పురా జర్తృభ్య ఆతృదః । సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసుః ॥ ౫౫ ॥ ౫౬ ॥ నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః । పునరూర్జా సహరయ్యా । మా నో ఘర్మ వ్యథితో వివ్యథో నః । మా నః పరమధరం మా రజో నైః । మో ష్వస్మాꣳ స్తమస్యన్తరాధాః । మా రుద్రియాసో అభిగుర్వృధానః । మా నః క్రతుభిర్హీడితేభిరస్మాన్ । ద్విషా సునీతే మా పరా దాః । మా నో రుద్రో నిరృతిర్మా నో అస్తా । మా ద్యావాపృథివీ హీడిషాతామ్ ॥ ౫౯ ॥ ౬౦ ॥ ఉప నో మిత్రావరుణావిహావతమ్ । అన్వాదీధ్యాథామిహ నస్సఖాయా । ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్హేతిః । ఉగ్రా శతాపాష్ఠా ఘవిషా పరి ణో వృణక్తు । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి । త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । వయస్సుపర్ణాః ॥ ౫౭ ॥ ౬౧ ॥

పునర్వసుర్హీడిషాతాꣳ సుపర్ణాః ॥ ౨౦ ॥

భూర్భువస్సువః । మయి త్యదిన్ద్రియం మహత్ । మయి దక్షో మయి క్రతుః । మయి ధాయి సువీర్యమ్ । త్రిశుగ్ఘర్మో విభాతు మే । ఆకూత్యా మనసా సహ । విరాజా జ్యోతిషా సహ । యజ్ఞేన పయసా సహ ।

బ్రహ్మణా తేజసాసహ । క్షత్త్రేణయశసాసహ । సత్యేనతపసాసహ।
తస్యదోహమశీమహి । తస్యసుమ్న మశీమహి । తస్యభక్షమశీమహి।
తస్యత ఇన్ద్రేణపీతస్యమధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్ష-
యామి ॥ ౫౮ ॥ ౬౨ ॥ యశసాసహషట్చ ॥ ౨౧ ॥

యా స్తేఅగ్నే ఘోరా స్తనువః । క్షుచ్చతృష్ణాచ । అస్న-
క్చానాహుతిశ్చ । అశనయాచ పిపాసాచ । సేదిశ్చామతిశ్చ । ఏతా
స్తేఅగ్నే ఘోరా స్తనువః । తాభిరముంగచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి।
యంచవయం ద్విష్మః ॥ ౫౯ ॥ ౬3 ॥ ౨౨ ॥

స్నిక్చస్నీహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ । ఉష్ణాచ శీతాచ । ఉగ్రాచ
భీమాచ । సదామ్నీ సేదిరనిరా । ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః ।
తాభిరముం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచ వయంద్విష్మః ॥
౬౦ ॥ ౬౪ ॥ ౨3 ॥

ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయన్గ్‌శ్చ । విలిమ్పశ్చ
విలిమ్పశ్చ విక్షిపః ॥ ౬౧ ॥ ౬౫ ॥ ౨౪ ॥

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయన్గ్‌శ్చ । సహ-
సహ్వాగ్‌శ్చ సహమానశ్చ సహస్వాగ్‌శ్చ సహీయాగ్‌శ్చ ।
ఎత్యప్రేత్యవిక్షిపః ॥ ౬౨ ॥ ౬౬ ॥ ౨౫ ॥

అహోరాత్రైస్త్వోదీరయతామ్ । అర్ధమాసాస్త్వోదీజ-
యన్తు । మాసాస్త్వాశ్రపయన్తు । ఋతవస్త్వాపచన్తు । సంవత్సర-
స్త్వాహన్త్వసౌ ॥ ౬3 ॥ ౬౭ ॥ ౨౬

ఖట్ఫడ్జహి । * ఫిసీఫిసీహసీకట్ । ఇతివాచఃక్రూరాణి॥

౬౪ ॥ ౬౮ ॥ ౨౭ ॥

విగాఇన్ద్రవిచరన్స్పాశయస్వ । స్వపన్తమిన్ద్రపశుమన్తమిచ్ఛ। వజ్రేణాముం బోధయదుర్విదత్రమ్ । స్వపతోఽస్య ప్రహరభోజనేభ్యః । అగ్నేఅగ్నినాసంవదస్వ । మృత్యోమృత్యునాసంవదస్వ । నమస్తేఅస్తుభగవః । సకృత్తేఅగ్నేనమః । ద్విస్తేనమః । త్రిస్తేనమః। చతుస్తేనమః । పఞ్చకృత్వస్తేనమః । దశకృత్వస్తేనమః । శతకృత్వస్తేనమః । ఆసహస్రకృత్వస్తేనమః । అపరిమితకృత్వస్తే నమః । నమస్తే అస్తు మామాహింసీః ॥ ౬౫ ॥ ౬౯ ॥

త్రిస్తేనమస్సన్తుచ ॥ ౨౮ ॥

అస్కృధ్నుఖోరుధిరేణావ్యక్తః । యమస్యదూతశ్శ్వపాద్విధావసి । గృధ్రస్సుపర్ణఃకుణపం నిషేవసే । యమస్యదూతఃప్రహితో భవస్యచోభయోః ॥ ౬౬ ॥ ౭౦ ॥ ౨౯ ॥

యద్రైతద్వృకసోభూత్వా । వాగ్దేవ్యభిరాయసి । ద్విషన్తం మేఽభిరాయ । తంమృత్యోమృత్యవేనయ । సఆర్త్యాఽఽర్తిమార్ఛతు ॥ ౬౭ ॥ ౭౧ ॥ ౩౦ ॥

యదీక్షితో యదివాస్వకామీ । భయేడకోవదతివాచమేతామ్ । తామిన్ద్రాగ్నీ బ్రహ్మణాసంవిదానా । శివామస్మభ్యం కృణుతం గృహేషు ॥ ౬౮ ॥ ౭౨ ॥ ౩౧ ॥

* ఫిస్ఫీఫిస్ఫీహస్ఫీ । కడితివాచఃకూరాణి । ఇతి ద్రావిడాః పఠన్తి.

దీర్ఘముఖిదుర్హణు । మాస్మదక్షిణతో వదః । యదిదక్షిణతో వదాద్ద్విషన్తం మేఽవబాధాసై ॥ ౬౯ ॥ ౭౩ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్థాదులూక ఆపప్తత్ । హిరణ్యాక్షో అయోముఖః । రక్షసాం దూతఆగతః । తమితోనాశయాగ్నే ॥ ౭౦ ॥ ౭౪ ॥ ౩౩ ॥

యదేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య । దైవీంవాచం వదసి । ద్విషతోనఃపరావద । తాన్మృత్యోర్మృత్యవేనయ । తఆర్త్యాఽఽర్తిమార్ఛన్తు । అగ్నినాఽగ్నిస్సంవదతామ్ ॥ ౭౧ ॥ ౭౫ ॥ ౩౪ ॥

ప్రసార్యసక్థ్యౌపతసి । సవ్యమక్షిని పేపిచ । మేహాకస్య చనామమత్ ॥ ౭౨ ॥ ౭౬ ॥ ౩౫ ॥

అత్రిణా త్వాక్రిమేహన్మి । కణ్వేన జమదగ్నినా । విశ్వావసోర్బ్రహ్మణాహతః । క్రిమీణాగ్ం రాజా । అప్యేషాగ్ స్థపతిర్హతః । అథోమాతాఽథో పితా । అథోస్థూరా అథోక్షుద్రాః । అథోకృష్ణా అథోశ్వేతాః । అథో ఆశాతికా హతాః । శ్వేతాభిస్సహసర్వేహతాః ॥ ౭౩ ॥ ౭౭ ॥ ౩౬ ॥

ఆహరావద్య । శృతస్య హవిషోయథా । తత్సత్యమ్ । యదముం యమస్యజమ్భయోః । ఆదధామి తథాహి తత్ । ఖణ్ఫణ్మసి ॥ ౭౪ ॥ ౭౮ ॥ ౩౭ ॥

బ్రహ్మణాత్వాశపామి । బ్రహ్మణస్త్వాశపథేన శపామి । ఘోరేణత్వా భృగూణాం చక్షుషాప్రేక్షే । రౌద్రేణత్వాఽఙ్గిరసాం మనసాధ్యాయామి । అఘస్యత్వా ధారయావిధ్యామి । అధరో మత్ప -

ద్యస్వాసా ॥ ౨౫ ॥ ౨౯ ॥ ౩౮ ॥

ఉత్తుద శిమిజావరి । తల్పేజే తల్పఉత్తుద । గిరీగ్ంరను ప్రవేశయ । మరీచీరుపసంనుద । యావదితఃపురస్తాదుదయాతి సూర్యః । తావదితోఽముంనాశయ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయంద్విష్మః ॥ ౨౬ ॥ ౮౦ ॥ ౩౯ ॥

భూర్భువస్సువస్సోభూర్భువస్సువశ్శ్రోభూభుర్భువస్సువః । భువోద్ధాయి భువశ్శ్రోద్ధాయి భువశ్శ్రోద్ధాయి । నృమ్ణాయినృమ్ణం నృమ్ణాయినృమ్ణం నృమ్ణాయినృమ్ణమ్ । నిధాయ్యోవాయి నిధాయ్యోవాయి నిధాయ్యోవాయి । *ఏల్లస్మైల్లస్మై । సువర్ణజ్యోతిః ॥ ౨౭ ॥ ౮౧ ॥ ౪౦ ॥

పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామామాసమిన్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ంస్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ ॥ ౨౮ ॥ ౮౨ ॥ తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావాయుగ్ం సమిన్ధే ॥ తామహగ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ం స్వాహా । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే ॥ ౨౯ ॥ ౮౩ ॥ సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేనసమిన్ధాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యామే సమిదసి

*ఏల్లస్మై । అస్మైసువర్ణజ్యోతిః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । అగ్నే వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి ॥ ౮౦ ॥ ౮౪ ॥ తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతంచరిష్యామి । తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ంసమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ॥ ౮౧ ॥ ౮౫ ॥ వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ం స్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా ॥ ౮౨ ॥ ౮౬ ॥ ☞ యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ంస్వాహా । పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ౮౭ ॥ ☞ అన్నాద్యేనసమిన్ధాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేరాధి । వాయో వ్రతపతేఽగ్నే వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేరాధి ॥ ౮౩ ॥ ౮౮ ॥

సమిథ్సమిన్ధి వ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాష్టౌచ ॥ ౪౧ ॥

శంనో వాతఃపవతాం మాతరిశ్వా శంనస్తపతు సూర్యః ।

అహోనిశం భవన్తు నశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శముషా నో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతు నః । శివా నశ్శన్తమా భవ సుమృడీకా సరస్వతి । మా తే వ్యోమ సందృశి । ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమద్వాస్తుమన్తో భూయాస్మ మా వాస్తోశ్ఛిథ్స్మహ్యవాస్తుస్స భూయాద్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయాశ్ఛిథ్స్మహ్యప్రతిష్ఠస్స భూయాద్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆ వాత వాహి భేషజం వి వాత వాహి యద్రపః । త్వగ్ం హి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే । ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరా పరావతః ॥ ౮౮ ॥ ౮౯ ॥ దక్షం మే అన్య ఆ వాతు పరాన్యో వాతు యద్రపః । యదదో వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్హితః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్ । తతో నో మహ ఆ వహ వాత ఆ వాతు భేషజమ్ । శంభూర్మయోభూర్నో హృదే ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తం త్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహ యన్మే అస్తి తేన । భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తిమాన్తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమానసాని । ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం

మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇ-
న్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రా-
జో దధాతు ॥ ౮౫ ॥ ౯౦ ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వి-
నా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృ-
థివీ ఉత ద్యౌః । కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదా వృధస్సఖా ।
కయా శచిష్ఠయా వృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మగ్ంహిష్ఠో మ-
త్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు । అభీషుణస్సఖీనామవితా జరితౄ-
ణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రి-
యమేధా ఋషయో నాధమానాః । అప ధ్వాన్తమూర్ణుహి పూ-
ర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్ ॥ ౮౬ ॥ ౯౧ ॥ శన్నో
దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శంయోరభిస్రవన్తు నః । ఈశా-
నా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ।
సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యో౽-
స్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే
దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసస్తస్య భా-
జయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరఙ్గమామ వో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ ॥ ౮౭ ॥ ౯౨ ॥ ఆపో జనయథా చ నః । పృథివీ
శాన్తా సాగ్నినా శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు । అన్తరి-
క్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమ-
యతు । ద్యౌశ్శాన్తా సాదిత్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమ-

యతు । పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిరవాన్తరదిశాశ్శాన్తిరగ్నిశ్శాన్తిర్వాయుశ్శాన్తిరాదిత్యశ్శాన్తిశ్చన్ద్రమాశ్శాన్తిర్నక్షత్రాణి శాన్తిరాపశ్శాన్తిరోషధయశ్శాన్తిర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాన్తిరజా శాన్తిరశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తిర్బ్రహ్మ శాన్తిర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తిశ్శాన్తిరేవ శాన్తిశ్శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః । తయాఽహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తిం కరోమి శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః । ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మా మాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మా మా హాసిషుః । ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చ సూర్యం దృశే । య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాథ్స మా వృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు । బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థో బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారితమేనేన మహదన్తరిక్షం దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తద-

హంధారయాణి మామద్వేదోఽధివిస్రసత్ । మేధామనీషే మావి -
శతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయుర -
యాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యా -
యయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాసి
భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మాహా -
సీత్ । ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥౨౦॥ ౬౩ ॥

పరావతోఽదధాతు బద్ధాఞ్జిన్యథద్రశే స్తచ ॥ ౪౧ ॥

నమో యుఞ్జతే వృష్ణో అశ్వస్య బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ బ్రహ్మన్ప్ర
చరిష్యామో దశ ప్రాచీరపశ్యం గోపాం దేవస్య సముద్రాయ మేషీ
పిబిహి ఘర్మ యా తే మహీనాం చత్వార్యష్టౌ యా పురస్తాత్స-
ప్తస ప్తప్రాణాయ త్రీణి పూష్ణే చత్వార్యుద్యస్యైకాదశ యా స్తే స-
ప్తగ్నిర్ఘర్మ వస్నిన్దైకాన్న విగ్ంశతిర్యాభూతాన్యూర్ధ్వ స్సిగ్ంశద్యాభర్మ -
షోడశ యాస్తే ఘోరా నవ స్నికాశ్చాష్టౌ ధునిశ్చ ధ్వ ఉగ్రశ్చ
త్రీణ్యాహావాత్రాత్రే పఞ్చ ఖట్రీణి విగాస్య స్పదశాస్యున్ముఖశ్చత్వారి
యద్దేతస్వక్రసగఙ్ఘ్ఞ్చ యదీక్షితశ్చత్వారి దీర్ఘముఖ త్రీణ్యశ్చా చత్వా -
త్వారి యద్దేతద్భూతాని పట్వ్రిసార్య త్రీణ్యాత్రిణా దశాహారావదృ
బ్రహ్మణా షట్ ఫ మతుత్తుద్రాష్టౌ భూష్టట్పృథివ్యష్టషష్టిశ్యంనస్సప్త -
పఞ్చాశద్ద్వచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౨

యుఞ్జతే బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామోఽపశ్యం గోపాగ్ం సముద్రా-
య వయ మనుక్రామామ పూష్ణే ధునిశ్చ యద్దేతద్భూతాని తచ్ఛ -

కేయమష్టాశీతిః ॥ ౮౮ ॥

నమోవాచే బ్రహ్మన్ప్రివర్గ్యేణ మయురుగ్న్తరిక్షేణ ఘర్మ యా తేద్దివిశుగస్తార్కన్ద్య్రః పృథివీముపనో మిత్రావరుణా యద్దైత ద్వ్రుక్షసో భూగ్భువస్సువస్యర్గభిస్త్రిన్నవతిః ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యపి పాఠః.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.



ఇతి మన్త్రబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.



పెద్ద బ్రాహ్మణమ్.

ద్రావిడాన్త్రీయమం అష్టమం ప్రపాఠక మాహుః.

ఓమ్॥ శంన స్తన్నో మాహాసీత్ । ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥ దేవా వై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కామాః । తేఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశ ఋచ్ఛాత్ । సర్వేషాం న స్తత్సహాసదితి । తేషాం కురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్ । తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనార్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్ఛత్ । తన్న్యకామయత । తేనాపాక్రామత్ । తం దేవా అన్వాయన్ । యశోఽవరురుత్సమానాః । తస్యాన్వాగతస్య । సవ్యాద్ధనురజాయత । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞ జన్మా హి ॥ ౨ ॥ తమేకగ్ం సన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మాదేకమిషుధన్వినమ్ । బహవోఽనిషవో నాభిధృష్ణువన్తి । సోఽస్మయత । ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మియాణస్య తేజోఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః । తే శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥ తత్స్మయాకానాగ్ం స్మయాకత్వమ్ । తస్మాద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తేజసో ధృత్యై । స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రువన్ । వరం వృణామహై । అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ । యత్ర క్వచ

ఖనామ । తదపో౽భితృన్దన్తామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వచ ఖన-
న్తి । తదపో౽భితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారే వృతగ్గ్ం హ్యాసామ్ । తస్యై జ్యా-
మప్యాదన్న్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్గ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । త-
ద్ద్యావాపృథివీ అనుప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య
ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రామ్ ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మ-
త్వమ్ । మహతో వీర్యమపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వ-
మ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాః సమభరన్ । తత్సమ్రాజస్సమ్రాట్త్వ-
మ్ । తగ్గ్ం స్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్స-
వనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్గ్ం సవనమ్ । విశ్వేదేవాస్తృతీయసవ-
నమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాశిషో౽వారున్ధత ।
న సువర్గం లోకమభ్యజయన్ । తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ ॥ ౬ ॥
భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం
వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతామితి । తాభ్యా-
మేతమాశ్వినమగృహ్ణన్ । తావేతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ ।
యత్ప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషో౽రు-
న్ధత । అభిసువర్గం లోకమజయన్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానః ।
అవాశిషో రున్ధే । అభిసువర్గం లోకం జయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్ర-
వయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్కరో హ్యేతేభ్యన్దన్తి మహావీ-
రత్వమబ్రువన్నజయన్తస్తచ ॥ ౧ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతుర్గృహీతేన జు-
హోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రో దిశః ।
దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోఽపాక్రామన్ । నవోఽభా-
గాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీతమధార-
యన్ । పురోఽనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮ ॥ దేవతాయై వషట్-
కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ంస్యేవ
తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవా-
దినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా 3 ఇ న హోతవ్యా3-
మితి । హవిర్వై దీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజ-
మానమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు-
రన్తరియాత్ । యజురేవ వదేత్ । న హవిష్కృతం యజమానమగ్నౌ
ప్రదధాతి । న యజ్ఞపరురన్తరేతి । గాయత్రీ ఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత ।
తస్యై వషట్కారోఽభ్యద్రుత్య శిరోఽచ్ఛినత్ । తస్యై ద్వేధా రసః ప-
రాఽపతత్ । పృథివీమర్ధః ప్రావిశత్ । పశూనర్ధః । యః పృథివీం ప్రా-
విశత్ ॥ ౧౦ ॥ స ఖదిరోఽభవత్ । యః పశూన్ । సోఽజామ్ ।
యత్ఖాదిర్యభ్రిర్భవతి । ఛన్దసామేవ రసేన యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । య-
దౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి ।
యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరస్స-
మ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భా ఏవావరున్ధే । దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవ ఇత్యభ్రిమాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యా-

హ । అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామి-
త్యాహయత్యై । వజ్రఇవవాఏషా । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారిరసీత్యా
హశాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృద్దేవేభ్యఇత్యాహ । యజ్ఞోవాఅధ్వ-
రః । యజ్ఞకృద్దేవేభ్యఇతివావైతదాహ । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతఇత్యా-
హ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోచ్ఛైతి । ప్రైతుబ్రహ్మణస్పతిరి-
త్యాహ । ప్రైత్యైన యజ్ఞస్య శిరోచ్ఛైతి । ప్రదేవ్యేతు సూనృతే-
త్యాహ । యజ్ఞోవైసూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యంపఙ్క్తిరాధసమి-
త్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తోహియజ్ఞః । దేవాయజ్ఞం నయన్తునఇ-
త్యాహ । దేవానేవయజ్ఞనియఙ్కురుతే । దేవీద్యావాపృథివీఅనుమే
మగ్ంసాథామిత్యాహ । అభ్యామెవానుమతో యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భ-
రతి । ఋధ్యాసమద్య మఖస్యశిరఇత్యాహ । యజ్ఞోవైమఖః । ఋ-
ధ్యాసమద్య యజ్ఞస్య శిరఇతివావైతదాహ । మఖాయత్వా మఖ-
స్యత్వా శీర్ష్ణఇత్యాహ । నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ త్రిః
హరతి । త్రయఇమేలోకాః । ఏభ్యఏవలోకేభ్యోయజ్ఞస్య శిరస్స-
మ్భరతి । తూష్ణీంచతుర్థగ్ం హరతి । అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిర-
స్సమ్భరతి । మృత్ఖనాదగ్రేహరతి । తస్మాన్మృత్ఖనగ కరుణ్యాతమః ।
ఇయత్యగ్రఆసీరిత్యాహ । అస్యామెవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్యశిర-
స్సమ్భరతి । ఊర్జంవా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకాఉద్దిహన్తి ॥
౧౫ ॥ యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపాసమ్భారోభవతి । ఊర్జమెవర-
సం పృథివ్యాఅవరున్ధే । అథోశ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్గ్ంహ్యేతత్పృ-

ధివ్యాః । యద్వల్మీకః । అబధిరో భవతి । యఏవం వేద । ఇన్ద్రో వృ-
త్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । సయత్రయత్రపరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నా-
ధ్రియత । సపూతీక స్తమ్బే పరాక్రమత । సోఽధ్రియత । సోఽబ్ర-
వీత్ । ఊతిం వై మేధా ఇతి । తద్పూతీకానామూతీకత్వమ్ । యద్పూ-
తీకా భవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతేరే-
త ఇత్యాహ । యఏవరసఃపశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥ ☞ తమేవావరున్ధే
పఞ్చైతే సంభారా భవన్తి । పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః ।
తస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సమ్భ-
రేత్ । గ్రామ్యాన్పశూఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి । ఆ-
రణ్యానేవ పశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి । తస్మాథ్సమావత్పశూనాం ప్రజా-
యమానానామ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాంసః । శుచా
హ్యృతాః । లోమతస్సమ్భరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరిగృ-
హ్యయన్తి । రక్షసామపహత్యై । బహు వా హరన్తి । అపచితమేవా-
స్మిన్దధతి । ఉద్ధతేసికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీ-
భిరుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥ ☞ తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । మధుత్వా మధు-
లాకరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మిన్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం-
పాత్రాణాం కపాలైస్సగ్ంసృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽ-
ర్పయేత్ । అర్మకపాలైస్సగ్ంసృజతి । ఏతాని వా అనుపజీవనీ-
యాని । తాన్యేవ శుచాఽర్పయతి । శర్కరాభిస్సగ్ంసృజతి ధృత్యై ।
అథో శన్త్వాయ । అజలోమైస్సగ్ంసృజతి । ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా

తనూః । యదజా । ప్రియయైవైనం తనువా సగ్ం సృజతి । అథో
తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్ం సృజతి । యజ్ఞో వై కృష్ణాజిన -
మ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సగ్ం సృజతి ॥ ౧౦ ॥ యాజ్యాయైనజు -
హుయాదవిశ్వద్వేణుశ్యాన్త్యైప్సజ్య రాధసమిత్యాహ హరతి దివాన్ది
పరాక్రమతావిశత్వ ప్రజాయమానానాగ్ం సృజతి శన్త్వా వయోస్తాచ ॥ ౧ ॥

పరిశ్రితే కరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । నక్షుర్వ -
స్వభిపాగ్ంస్యాత్ । యత్క్షుర్వన్నభిపాగ్ంస్యాత్ । ప్రాణానాక్షుచ్ఛాచాఽఽర్ప -
యేత్ । అపహాయ ప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । న ప్రవర్గ్యం
చాదిత్యం చాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మాస్యాత్ ॥
౧౧ ॥ ☞ తస్మాన్నాన్తరాయ్యమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । వేణు -
నా కరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమ -
ర్ధయతి । మఖస్య శిరోసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛి -
రః । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౧౨ ॥ ☞ తస్మాదేవమాహ । యజ్ఞస్య
పదే స్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । గా -
యత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి । త్ర్య -
ద్ధిం కరోతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఛన్దో -
భిః కరోతి ॥ ౧౩ ॥ వీర్యం వై ఛన్దాగ్ంసి । వీర్యేణైవైనం కరోతి । యజు -
షా బిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినా యజ్ఞ -
ముఖేన సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇ -
యన్తం కరోతి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితమ్ ॥ ౧౪ ॥

☞ అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిగ్రీవంకరో-
తిధృత్యై । సూర్యస్య హరసాశ్రియేత్యాహ । యథాయజురేవై-
తత్ । అశ్వశకేనధూపయతి । ప్రాజాపత్యోవా అశ్వస్సయోనిత్వా-
య । వృష్ణోఅశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసావాఆదిత్యోవృషాఽ-
శ్వః । తస్యఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ ॥ ౨౧ ॥ ☞ ఛన్దోభిరేవైనం
ధూపయతి । అర్చిషేత్వాశోచిషేత్వేత్యాహ । తేజఏవాస్మిన్దధాతి ।
వారుణోఽభీద్ధః । మైత్రియోపైతిశాన్త్యై । సిద్ధ్యైత్వేత్యాహ । య-
థాయజురేవైతత్ । దేవస్త్వాసవితోద్వపత్విత్యాహ । సవితృప్ర-
సూతఏవైనం బ్రహ్మణాదేవతాభిరుద్వపతి । అపద్యమానఃపృథివ్యా-
మాశాదిశఆపృణేత్యాహ ॥ ౨౨ ॥ తస్మాదగ్నిస్సర్వాదిశోఽనువి-
భాతి । ఉత్తిష్ఠబృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠధ్రువస్త్వమిత్యాహప్రతిష్ఠిత్యై ।
ఈశ్వరోవా ఏషోఽన్ధోభవితోః । యత్ప్రవర్గ్యమస్యేక్షతే । సూర్య-
స్యత్వాచక్షుషాఽన్వీక్షఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజ-
వేత్వా సాధవేత్వా సుక్షిత్యైత్వాభూత్యైత్వేత్యాహ । ఇయం
వాఋజుః । అన్తరిక్షగ్ంసాధు । అసౌసుక్షితిః ॥ ౨౩ ॥ దిశోభూతిః ।
ఇమానేవాస్మైలోకాన్కల్పయతి । అథోప్రతిష్ఠిత్యై । ఇదమహమ-
ముమాముష్యాయణంవిశాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యా-
హ । విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజ-
న్యస్యబ్రూయాత్ । విశైవైనం పర్యూహతి । పశుభిరితివైశ్యస్య ।
పశుభిరేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౪ ॥

ఆచ్ఛృణత్తి । దైవతాక్రికః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి । పరమంవా ఏ-
తత్పయః । యదజక్షీరమ్ । పరమేణైవైనం పయసాఽఽచ్ఛృణత్తి ।
యజుషావ్యావృత్త్యై । ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి । ఛన్దోభిర్వా ఏష
క్రియతే । ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి । ఛృన్ధి వాచమి-
త్యాహ । వాచమేవావరున్ధే । ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ । ఊర్జమేవా-
వరున్ధే । ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ । హవిరేవాకః । దేవపురశ్చరసఘ్యా-
సం త్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్వాద్యత్పవర్గస్య-
శ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసి విష్పత్పృణేత్యాహాసుక్షితి-
రనాచ్ఛృణ్ణం ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్త్యష్టౌ చ ॥ 3 ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మ మభిష్టుహీత్యాహ ।
ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మాదేవ ప్రతిప్రోచ్య ప్ర-
చరతి । ఆత్మనోఽనార్త్యై । యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ ।
ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి । మద స్త్రీ-
భిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ॥ 30 ॥ ☞ అభిపూర్వం ప్రో-
క్షతి । అభిపూర్వమేవాస్మిన్తేజో దధాతి । త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి
యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ । హోతాఽన్వాహ । రక్షసామప-
హత్యై । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । త్రిష్టుభస్సతీర్గా-
యత్రీరివాన్వాహ ॥ 31 ॥ ☞ గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణ-
మేవ యజమానే దధాతి । సన్తతమన్వాహ । ప్రాణానామన్నాద్య-
స్య సన్తత్యై । అథో రక్షసామపహత్యై । యత్పరిమితా అనుబ్రూయా-

త్ । పరిమితమవరున్ధీత । అపరిమితాలన్స్వాహా । అపరిమితస్యా -
వరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ॥ ౩౨ ॥ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊ -
ర్జ్ఞా ఇత్యూర్జ్ఞాః । యన్ప్రాఙ్ఞో వైదో భవతి । ఊర్జైవయజ్ఞస్య శిరస్సమ -
ర్ధయతి । ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి ।
సప్తజుహోతి । సప్తవై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణానేవాస్మిన్ద -
ధాతి । దేవస్త్వాసవితామధ్వాऽనక్త్విత్యాహ ॥ ౩౩ ॥ [illegible] తే -
జసైవైనమనక్తి । పృథివీం తపసస్త్రాయస్వేతిహిరణ్యముపాస్యతి ।
అస్యాఅనతిదాహాయ । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అ -
గ్నిస్సర్వా దేవతాః । ప్రతివానాదీప్యోపాస్యతి । దేవతాస్వేవయ -
జ్ఞస్య శిరఃప్రతిదధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి । ఏతద్బ్రహ్మ -
హ్యేషః ॥ ౩౪ ॥ అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మ -
వర్చసం దధాతి । సగ్ంసీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహాన్
హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతేవావత బుష్ట్విజః । యేదర్శ -
పూర్ణమాసయోః । అథక ఋథాహోతా యజమానాస్యాశిషాం నా -
శాస్తఇతి । పురస్తాదాశీఃఖలువా అన్యోయజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీరన్యః ॥
౩౫ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాదితి యద్దేతానియజూగ్ంషి వ్యాహ । శీ -
ర్షత ఏవ యజ్ఞస్యయజమానఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుఃపురస్తాదా -
హ । ప్రజాందక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్రముత్తరతః । వి -
ధృతిముపరిష్టాత్ । ప్రాణానేవాస్మైసమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా
ఏషదిశోఽనూన్మదితోః । యందిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ ౩౬ ॥

మన్తోరశ్వాఽసి భూరిపుత్త్రేతి శ్రీమామభిమృశతి । ఇయంవై మన్తోరశ్వా
భూరిపుత్త్రా । అస్యామేవ ప్రతిష్ఠత్య నున్నాదాయ । సూపసదామె
భూయా మా మాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । చితస్స్థపరిచిత
ఇత్యాహ । అపచితిమేవాస్మి న్దధాతి । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । య-
త్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మ-
యః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అముమేవా-
దిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసా వాదిత్యోఽముష్మిన్లోకే ర-
శ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీస్సజా-
తైః పర్యూఢః । అగ్నేస్సృష్టస్యాయతః । వికఙ్కతం భా ఆర్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవ-
న్తి ॥ ౩౮ ॥ ☞ ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరు-
న్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి-
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధి-
రసీత్యాహ వ్యావృత్త్యై । దివం తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమ-
ధినిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైన ముభ-
యతః పరిగృహ్ణాతి । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥
స్తుత్యైవైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవి-
త్రాణ్యాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధుమధ్వితి ధూనోతి ।
ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి ।
త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ ☞ అథో

రక్షసామపహత్యై । త్రిః పునఃపరియన్తి । షట్ సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యోవైస్వర్గస్యాప్రియాం
తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మావై సభవతి । ఏషహవాఅస్యప్రి-
యాంతనువమాక్రామతి । యస్త్రిఃపరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం
హవాఅస్యాగ్రదేవో రాజసిరాచక్రామ ॥ ౪౧ ॥ తతోవై సదుశ్చ-
ర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిఃపరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనోగో-
పీథాయ । ప్రాణావై దర్భపవిత్రాణి । అవ్యతిషఙ్గం ధూన్వన్తి । ప్రాణా-
నామవ్యతిషఙ్గాయక్లృప్త్యై । విన్నిషద్య ధూన్వన్తి । ద్విష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి ।
ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో ధూన్వన్తి ।
తస్మాద్వయగ్ం సర్వతఃపవతే ॥ ౪౨ ॥ దధాతీవాన్వాహాయజ్ఞస్య-
హైష ఉపరిష్టాదాశీర్నో వ్యాస్థాపయన్తి రక్షోయోభవన్తి ధన్వే-
త్యాహ యజ్ఞశ్చకాన్తిమసమష్ట్యై ద్వేచ ॥ ౪ ॥

అగ్నిష్ట్వా వసుభిఃపురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసే-
త్యాహ । అగ్నిరేవైనం వసుభిఃపురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
సమారుచితోరోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ఇ-
న్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ ।
ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా ।
సమారుచితోరోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ-
రుణస్త్వాఽఽదిత్యైఃపశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ ।
వరుణ ఏవైనమాదిత్యైఃపశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥

☞ సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ।
ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన
ఛన్దసేత్యాహ । ద్యుతానఏవైనం మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రో-
చయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టా-
ద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దేవై-
రుపరిష్టాద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచ-
యేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ॥ ౪౪ ॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ
దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దేవేషు । రోచిషీయాహం మను-
ష్యేష్విత్యాహ । రోచత ఏవైష మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం
దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసీత్యాహ । రుచితో
హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ । రుచితోఽహం
మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ ।
రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।
రుగసి రుచం మయి ధేహి మయి రుగిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । తం యదేతైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్స్యాత్ । అరోచుకో యజ-
మానః । అథ యదేనమేతైర్యజుర్భీ రోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥ ౪౫ ॥
పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచితో రోచయే-

త్యాషాశిషమేవైతామాశాస్తే శాస్తైఽష్టౌచ ॥ ౫ ॥

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । త్రిః ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే। షట్థ్సమ్పద్యన్తే। షడ్వా ఋతవః॥ ౪౭ ॥ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । ద్వాదశకృత్వః ప్రవృణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః । సంవథ్సరాదేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । చతుర్విగ్ంశతిస్సమ్పద్యన్తే । చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకగ్ంహి శిరః ॥ ౪౮ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావాన్వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౯ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి । పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హీమాః ప్రజా గోపాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమానమిత్యాహ ॥ ౫౦ ॥ న హ్యేష నిపద్యతే । ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ । ఆ చ హ్యేష పరా చ పథిభిశ్చరతి । సధ్రీచీ-

స్నవిషూచీర్వసాన ఇత్యాహ । సధ్రీచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః
ప్రజా అభివిపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ । ఆహ్యేష
వరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్రప్రావీర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమా -
ధూచీభ్యామిత్యాహ । వాసన్తికావేవాస్మా ఋతూకల్పయతి । సము -
గ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ ॥ ౫౦ ॥ ☞ గ్రైష్మావేవాస్మా ఋతూక -
ల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ । అగ్నిర్హ్యేష -
గ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహాసమగ్నిస్తపసా గతేత్యాహ । పూర్వ -
మేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । ధర్తాదివో విభాసి రజసః
పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । హృదే
త్వామనసే త్వేత్యాహ । శారదావేవాస్మా ఋతూకల్పయతి ॥ ౫౧ ॥
దివిదేవేషు హోత్రాయచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభిరేవేమాన్లో -
కాన్థ్సందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికావే-
వాస్మా ఋతూకల్పయతి । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మదేవాన్పాహీ -
త్యాహ । శైశిరావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తపోజాంవాచమస్మే
నియచ్ఛ దేవాయువమిత్యాహ । యావై మేధ్యావాక్ । సాతపోజాః ।
తామేవావరున్ధే ॥ ౫౨ ॥ గర్భోదేవానామిత్యాహ । గర్భో హ్యేష
దేవానామ్ । పితామతీనామిత్యాహ । ప్రజావైమతయః । తాసా -
మేషఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । పతిః ప్రజా -
నామిత్యాహ । పతిర్హ్యేషప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామిత్యాహ ॥
౫౩ ॥ మతిర్హ్యేషకవీనామ్ । సందేవోదేవేన సవిత్రా యతిష్టసగ్ం

సూర్యేణారుక్తేత్యాహ । అముంచైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యంచ సగ్ం
శాస్తి । ఆయుర్ధాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశి -
షమేవైతామాశాస్తే । పితానోసి పితానో బోధేత్యాహ । బోధ -
యత్యేవైనమ్ । నవైతేఽవకాశాభవన్తి । పత్నియమెదశమః । నవ
వై పురుషే ప్రాణాః ॥ ౫౪ ॥ ☞ నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యజ -
మానేదధాతి । అథోదశాక్షరావిరాట్ । అన్నంవిరాట్ । విరా -
జైవాన్నాద్యమవరున్ధే । యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా
హోత్రాభిఃప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే । ఏతావైహోత్రా -
త్రాః । హోత్రాభిరేవ యజ్ఞస్య శిరఃప్రతి దధాతి ॥ ౫౫ ॥ రుచి -
తమవేక్షన్తే । రుచితాద్వైప్రజాపతిఃప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం
సృష్ట్యై । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వైపర్జన్యోవర్షతి । వర్ -
షుకఃపర్జన్యోభవతి । సంప్రజాఏధన్తే । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితంవై
బ్రహ్మవర్చసమ్ । బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౫౬ ॥ అధీయన్తోఽ -
వేక్షన్తే । సర్వమాయుర్యన్తి । నపత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత ।
ప్రజాయేత । ప్రజాంత్వస్య నిర్దహేత్ । యన్నావేక్షేత । నప్రజా -
యేత । నాస్యప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి ।
ప్రజాయతే । నాస్యప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టీమతీతే సపేయేత్యాహ ।
సపాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౭ ॥

ఋతవో హి శిరస్సర్వపృష్ఠే ప్రవృఞ్జక్త్యనిపద్యమానమి -
త్యాహగతేత్యాహ శారదానేవాస్మాఋతూ కల్పయతి రున్ధేకస్మినా -

మిత్యాహ ప్రాణానేవ ప్రతిదధాతి భవ న్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । ఆదదేఽదిత్యైరాస్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామైరేవైనామాహ్వయతి । అసావేహ్యసావేహ్యసావేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామైరేవైనామాహ్వయతి । షట్ సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవైనామాహ్వయతి । అదిత్యా ఉష్ణీషమసీత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యో వై వత్సః । పూషా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః ॥ ౫౯ ॥

స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయేత్యాహ । అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామేవాస్మై భేషజం కరోతి । యస్తే స్తనశ్శశయ ఇత్యాహ । స్తుత్యైవైనామ్ । ఉస్రఘర్మం శిశ్వుస్రఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ । యథా బ్రూయాదముష్మై దేహీతి । తాదృగేవ తత్ । బృహస్పతిస్త్వోపసీదత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణైవైనాముప సీదతి । దానవస్స్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవైనాన్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై ।

అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్ప -
తయే పిన్వస్వేత్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన
సమర్ధయతి । ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥ ☞ తస్మాదిన్ద్రో దేవ -
తానాం భూయిష్ఠభాక్తమః । గాయత్రో ఽసి త్రైష్టుభో ఽసి జాగతమసీతి
శఫోపయమానాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనానాదత్తే । సహోర్జో
భాగేనోప మేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగమకః । అశ్వినా వా
ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ । ఆవాభ్యామేవ పూర్వా -
భ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధునస్సారఘస్యేత్యాహ ।
అశ్విభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో అశ్వినావేవ భాగ -
ధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మం పాత వసవో యజతా వడిత్యాహ ।
వసూనేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । యద్వషట్కుర్యాత్ । యాత -
యామాఽస్య వషట్కారస్స్యాత్ । యన్న వషట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ం -
సి యజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ వషట్కరోతి ।
నాస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి । న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నన్తి ॥
౬౩ ॥ స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమీ -
త్యాహ । యో వా అస్య పుణ్యో రశ్మిః । స వృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । మధు హవిరసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । సూర్య -
స్య తపస్తపేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం
త్వా పరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం పరిగృహ్ణాతి ॥

౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైన-
ముపయచ్ఛతి । నవా ఏతం మనుష్యో భర్తుమర్హతి । దేవానాం
త్వాపితౄణామనుమతో భర్తుగ్ం శకేయమిత్యాహ । దేవైరేవైనం
పితృభిరనుమత ఆదత్తే । వివా ఏనమేతదర్ధయన్తి । యత్పశ్చాత్ప్ర-
వృజ్య పురో జుహ్వతి । తేజో౽సి తేజో౽ను ప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవా-
స్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీరన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః
పృథివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౬౫ ॥ ☞ సు-
వరసి సువర్మే యచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మా పాహీత్యాహ । ఆశిష-
మేవైతామాశాస్తే । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా
వాయుః । ఉద్యత్య వాతనామాన్యాహ । ఆత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । పఞ్చాహ ॥
౬౬ ॥ ☞ పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్ర-
తిదధాతి । అగ్నయే త్వా వసుమతే స్వాహేత్యాహ । అసౌ వా ఆది-
త్యో౽గ్నిర్వసుమాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । సోమాయ త్వా
రుద్రవతే స్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమా వై సోమో రుద్రవాన్ । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయ త్వా౽౽దిత్యవతే స్వాహేత్యాహ ॥
౬౭ ॥ అప్సు వై వరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । బృ-
హస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మ వై దేవా-
నాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । సవిత్రే త్వర్భు-
మతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవత్సరో

వై సవితర్ఋభుమాన్ విభుమాన్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మాదేవైనం
జుహోతి । యమాయాఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహేత్యా -
హ । ప్రాణో వై యమోఽఙ్గిరస్వాన్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥ ☞ తస్మా
దేవైనం జుహోతి । ఏతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి ।
దశ సంపద్యన్తే । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజై -
వాన్నాద్యమవ రున్ధే । రోహిణాభ్యాం వై దేవాస్సువర్గం లోకమా-
యన్ । తద్రోహిణయో రోహిణత్వమ్ । యద్రోహిణౌ భవతః ।
రోహిణాభ్యామేవ తద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । అహర్జ్యోతిః
కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా రాత్రిర్జ్యోతిః కేతు -
నా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ
తదముష్మిన్లోకేఽహ్నా పురస్తాద్దాధార । రాత్రియాఽవస్తాత్ । తస్మా -
దసావాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౬౯ ॥

మనుష్యనామాని పశవస్సదస్యైత్త్వా హేన్ద్రాయేత్యాహర్ధ -
యతి ఘ్నన్తి గృహ్ణాత్యహిగ్ంసాయై పఞ్చహోత్రిత్యవత్తే స్వాహే -
త్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి ।
అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవానయాడిహేత్యాహ ।
విశ్వానేవ దేవాన్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘ -
ర్మస్య మధోః పిబతమశ్వినేత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన స -
మర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శం యజుర్భిరిత్యాహ ।

అభ్యేవైనం ఘారయతి । అథోహావిరేవాకః ॥ ౭౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్ద్విానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । అను వాం ద్యావాపృథివీమగ్ం సాతామి - త్యాహానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ । ఇన్ద్రా యహింప్రరోహయాయతే । ఆశ్రావ్యాహఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృ - తేజూహోతి । రక్షసామపహత్యై । అనుయజతిస్వగాకృత్యై । ఘర్మమపాతమశ్వినేత్యాహ ॥ ౭౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరే - ణాభిగృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామిత్యాహా - నుమత్యై । తంప్రావ్యం యథావణ్ణమోదివే నమఃపృథివ్యా ఇత్యా - హ । యథాయజుర్వైవేతత్ । త్రివిధాఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం త్రివిధాఇత్యాహ । సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి । దివంగ - చ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చప్రదిశోగచ్ఛేత్యాహ ॥ ౭౨ ॥ దిక్ష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ । ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । యత్పిన్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । యత్ప్రాఙ్పిన్వతే । తద్దేవానామ్ । యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ ౭౩ ॥ యత్ప్రత్యక్ । తన్మను - ష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ । ప్రాఞ్చముదఞ్చంపిన్వ - యతి । దేవత్రాకః । అథోఖలు । సర్వా అనుదిశఃపిన్వయతి । సర్వాదిశస్సమేధన్తే । అన్తఃపరిధిపిన్వయతి ॥ ౭౪ ॥ తేజసోఽస్క -

ద్రాయ । ఇషేపీపిహ్యూర్జేపీపిహీత్యాహ । ఇషమేవోర్జం యజ-
మానేదధాతి । యజమానాయ పీపిహీత్యాహ । యజమానాయైవై-
తామాశిషమాశాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీత్యాహ ।
ఆత్మనఏవైతామాశిషమాశాస్తే । త్విష్యైత్వా ద్యుమ్నాయ త్వే-
న్ద్రియాయత్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ధర్మా-
ఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మె బ్రహ్మాణి ధారయేత్యాహ ॥ ౭౫ ॥ బ్రహ్మ-
న్నేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్వావాతస్స్కన్దయాదితి యద్యభిచ-
రేత్ । అముష్యత్వా ప్రాణేసాదయామ్యమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛేతి
బ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్ । యమేవద్వేష్టి । తేనైనగ్ం సహ నిరర్థం
గమయతి । పూష్ణేశరసే స్వాహేత్యాహ । యా ఏవ దేవతా
హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్యస్స్వాహే-
త్యాహ । యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౭౬ ॥ ☞ తాభ్యఏవైనం
జుహోతి । ప్రతిరేభ్యస్స్వాహేత్యాహ । ప్రాణావై దేవాః ప్రతిరాః ।
తేభ్యఏవైనం జుహోతి । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ ।
ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం జుహోతి । పితృభ్యోఘర్మపేభ్యస్స్వా-
హేత్యాహ । యేవై యజ్వానః । తేపితరోఘర్మపాః । తేభ్యఏవైనం
జుహోతి ॥ ౭౭ ॥ రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ ।
రుద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । సర్వతస్సమనక్తి । సర్వత
ఏవరుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం నిరస్యతి ఏషావైరుద్రస్యదిక్ ।
స్వాయామేవ దిశిరుద్రం నిరవదయతే । అప ఉపస్పృశతి మేధ్య-

త్వాయ । నాన్వీక్షేత । యద్దన్వీక్షేత ॥ ౭౮ ॥ ☞ చక్షురస్య ప్ర-
మాయుకగ్ంస్యాత్ । తస్మాన్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరో మా౽హ్నో
రాత్రియై మా పాహ్యేషా తేఽగ్నే సమిత్తయా సమిధ్యస్వాయుర్మే-
దా వర్చసా మా౽౽ఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చో దధాతి । అపీప-
రో మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహ్యేషా తేఽగ్నే సమిత్తయా
సమిధ్యస్వాయుర్మే దా వర్చసా మా౽౽ఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వ-
ర్చో దధాతి । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతి-
స్సూర్యస్స్వాహేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహోత్రా౩న్న హోతవ్యా౩మితి ॥ ౭౯ ॥
యద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథాపూర్వమాహుతీ జుహుయాత్ ।
యన్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ
హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరా-
భవతి । హుతగ్ం హవిర్మధుహవిరిత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ ।
ఇన్ద్రతమేఽగ్నావిత్యాహ ॥ ౮౦ ॥ ☞ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమో౽-
గ్నిః । ప్రాణ ఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జుహోతి । పితా నోఽసి మా
మా హిగ్ంసీరిత్యాహ । అహిగ్ంసాయై । అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ
మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । స్వధావినోఽశీమహి త్వా మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహి-
గ్ంసాయై । తేజసా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి ।
ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాత్మన్దధతే ॥ ౮౧ ॥ సంవత్సరం న మాగ్ం-

సమశ్నీయాత్ । నరామాముపేయాత్ । నమృన్మయేన పిబేత్ । నాస్య రామ ఉచ్ఛిష్టంపిబేత్ । తేజఏవతత్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసన్ । తేదేవావిజయముపయన్తః । విభ్రాజిస్సౌర్యే బ్రహ్మసంన్యదధత । యత్కించదివాకీర్త్యమ్ । తదేతేనైవవ్రతేనా-గోపాయత్ । తస్మాదేతద్వ్రతంచార్యమ్ । తేజసోగోప్త్యై । తస్మా-దేతాని యజూగ్ంషి విభ్రాజస్సౌర్యస్యేత్యాహుః । స్వాహాత్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్యఇతి ప్రాతస్సగ్ంసాదయతి । స్వాహాత్వానక్ష-త్రేభ్యఇతి సాయమ్ । ఏతావా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి ॥ ౮౨ ॥

ఊర్క్త్వేనేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితౄణామన్తప-రిధి పిన్వయతి ధారయేత్యాహ నాచో ఘర్మపాస్తేభ్య ఏవైనం జుహోత్యస్వక్షేత హోతర్వా 3 మిత్యగ్నావిత్యాహ దధతే గోపాయన్త్యస్త చ ॥ ౮ ॥

ఘర్మయాతేదివిశుగితి త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి । ఛ-న్దోభిరేవాస్మైభ్యో లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । ఇయత్యగ్రే జు-హోతి । అథేయత్యథేయతి । త్రయ ఇమేలోకాః । ఏభ్యఏవ లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । అనునోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమ-త్యై । దివస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ । దివఏవేమాంల్లోకాన్దాధార । బ్రహ్మణస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౮౩ ॥ ఏష్వేవలోకేషు ప్రజా దాధార । ప్రాణస్యత్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా-

ద్ధార । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా
ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం యద్దక్షిణా ప్రత్యఞ్చముదఞ్చముద్వాస -
యేత్ । జిహ్మంయజ్ఞస్య శిరో హరేత్ । ప్రాఞ్చముద్వాసయతి ।
పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౮౪ ॥ ☞ ప్రాఞ్చము-
ద్వాసయతి । తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి । శఫోపయమానధి -
విత్రాణ్యాధృష్టిః ఇత్యన్వవహరన్తి । సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుంకరోతి ।
సాత్మాఽముష్మిన్ లోకే భవతి । య ఏవం వేద । ఔదుమ్బరాణి భవన్తి ।
ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జమేవావరున్ధే । వత్సేనావాఽన్వేత్య ॥ ౮౫ ॥
యజ్ఞగ్ంరక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి । సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి ।
సామ వై రక్షోహా । రక్షసామపహత్యై । త్రిర్నిధనముపైతి । త్రయ
ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ంస్యపహన్తి । పురుషః
పురుషో నిధనముపైతి । పురుషః పురుషో హి రక్షస్వీ । రక్షసామపహ -
త్యై ॥ ౮౬ ॥ యత్పృథివ్యాముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ంశుచాఽర్ -
పయేత్ । యదప్సు । అపశ్శుచాఽర్పయేత్ । యదోషధీషు । ఓష-
ధీశ్శుచాఽర్పయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతీఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతం వై హిరణ్యమ్ ॥ ౮౭ ॥
☞ అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చన్పర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః ।
తస్య శుచగ్ం శమయతి । త్రిః పునః పర్యేతి । షట్థ్సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవాస్య శుచగ్ం శమయతి । చతుస్స్రి -

క్త్రిర్నాభిరృతస్యేత్యాహ ॥ ౮౮ ॥ ఇయంవా ఋతమ్ । తస్యా
ఏషవ్రతనాభిః । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । సగోర్విశ్వాయు
రిత్యాహ । సర్వా హీయమ్ । అపద్వేషో అపహ్వార ఇత్యాహాభ్రా-
తృవ్యాపనుత్త్యై । ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమితి దధ్నా మధు-
మిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జైవైనమన్న-
న్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౮౯ ॥ ☞ అనశనాయుకో భవతి ।
య ఏవం వేద । రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూపమే-
వాస్యైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహమా-
యుషా సంప్రాణేనేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ్యసౌ
యో౭స్మాన్ ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచారమేవా-
స్యైషః । అచిక్రదద్వృషా హరిరిత్యాహ । వృషా హ్యేషః ॥ ౯౦ ॥
☞ వృషా హరిః । మహాన్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవైన-
మేతత్ । చిదసి సముద్రయోనిరిత్యాహ । స్వామేవైనం యో-
నింగమయతి । నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమిత్యాహ । యదేవాస్య క్రియమాణ-
స్యాన్తర్యన్తి । తదేవాస్యైతేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభితన్నో
గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ ☞ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణా-
భిగృణాతి । ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ ।
ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతాని వోచదిత్యా-
హ । ప్రాణా వా అమృతాః । ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి । ఏతత్త్వం

దేవఘర్మ దేవో దేవానుపాహి ఇత్యాహ । దేవో హ్యేష సన్దేవానుపైతి । ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ ॥ ౯౨ ॥ మనుష్యో హి । ఏష సన్మనుష్యానుపైతి । ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్యముద్వాసయన్ । ప్రజాం పశూన్సోమపీథమనూద్వాసస్సోమపీథానుమేహి । సహ ప్రజయా సహ రాయస్పోషేణేత్యాహ । ప్రజామేవ పశూన్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్త్విత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవాస్యైషః ॥ ౯౩ ॥ ప్రవా ఏషోఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్యముద్వాసయతి । ఉదు త్యం చిత్రమితి సౌరీభ్యామృగ్భ్యాం పునరేత్య గార్హపత్యే జుహోతి । అయం వై లోకో గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యస్సువర్గో లోకః । యత్సౌరీ భవతః । తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ ౯౪ ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్విత్యా రక్షస్వీ రక్షసామపహత్యై హిరణ్యమాహార్ధయతి హ్యేష గృణాత్వేత్యాహ మనుష్యానిత్యాహ స్త్యైషోఽష్టౌ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవాశ్శుక్రం పయోఽదుహ్రన్ । తదేభ్యో నవ్యభవత్ । తదగ్నిర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ । తేషాం యోఽరిప్రోఽత్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూంష్యభవన్ । శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి । సామ్నస్సయసం వా ఏతయో-

ర్న్యత్ । దైవానామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౬౫ ॥ తత్సా-
మ్మానుషం పయః । యదజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః । తస్మా-
ద్యదేతైర్యజుర్భిశ్చరన్తి । తత్పయసాచరన్తి । ప్రజాపతిమేవ తద్దే-
వాన్పయసాఽన్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హ వై సాక్షాత్ప్ర-
వర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే ।
ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥
౬౬ ॥ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । ఉత్త-
రవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ।
యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖముత్తరవేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్య-
న్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ భవతి । యత్రఖలువా ఏతముద్వా-
సితం వయాగ్ంసి పర్యాసతే । షడ్వై తాగ్ం సమాం ప్రజానయాగ్ం-
స్యాసతే ॥ ౬౭ ॥ తస్మాదుత్తరవేద్యాం నోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం
గోపీథాయ । పురో వా పశ్చాద్వోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత-
జ్జ్యోతిరుదేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వామేవైనం యోనిమ-
నూద్వాసయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాం వా ఏతన్మ-
ధ్యాజ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి-
ష్ఠాపయతి ॥ ౬౮ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః ।
అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం
శాఖాయాముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః ।

శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచాప్రా-
ణమపిదహామీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదహతి । తాజగా-
ర్తిమార్ఛతి । యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాస్స్యుః । తదుద్వాస-
యేద్వృష్టికామస్య । ఏతా వా అపామనూఝావర్త్యానామ । యద్ద-
ర్భాః । అసౌఖలువా ఆదిత్య ఇతోవృష్టిముదీరయతి । అసావేవా-
స్మా ఆదిత్యోవృష్టింనియచ్ఛతి । తాఆపో నియతా ధన్వనాయన్తి॥ ౯౯॥
గోగపయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మోయన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిస్సం భ్రియమాణః । సంరాట్థ్ సంభృతః । ఘ-
ర్మః ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌఖలు వావైష ఆదిత్యః ।
యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు-
రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయా-
గ్ంసం యథానామముపచరతి । పుణ్యాత్తింవైస తస్మైకామయతే ।
పుణ్యాత్తిమస్మై కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మాదేవం విద్వాన్ ।
ఘర్మ ఇతిదివాఽఽచక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే
తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా॥ ౧౦౧॥
ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జన-
తామాయతః । గాయత్రీ దేవేభ్యోపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్ర-
వర్గ్యేణైవాను వ్యభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । యచ్చతుర్విగ్ం-
శతికృత్వః * ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గాయత్రీమేవ తదను విభ-

* 'శతిః కృత్వః' ఇతి కేచిత్

వతి । గాయత్రీమాప్నోతి । పూర్వోఽస్య జనం యతః కీర్తిర్గచ్ఛతి । వైశ్వదేవస్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః । సోమోఽభి- క్రీయమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతః క్వథన్ । పౌష్ణ ఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్రశ్శృతం గృహీతః । * తేజ ఉద్యతః । వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమా- నో వాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదురేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । యన్మృన్మయమాహుతిం నాశ్నుతే । అథ కస్మాదేషోఽశ్నుత ఇతి । వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మాదశ్నుతే । ప్రజాపతిర్వా ఏష ద్వాద- శధా విహితః । యత్ప్రవర్గ్యః । యత్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేన ప్రజా అసృజత । అవకాశైర్దేవాసురానసృజత । యదూర్ధ్వమవకాశేభ్యః । తేనాన్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతిర్వావైషః ॥ ౧౦౫ ॥

† వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో వాగ్ఘుతో దధాత్యేషః ॥ ౧౧ ॥

* తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిర్హూయ- మానః । వాగ్ఘుతః । ఇతి వా పాఠః.

† వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో బ్రూయాదన్నం ప్రజాపతి రేకం చ ॥ ఇతి వా పాఠః.

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్పరివృజ్యతే । తేనకామాగ్ం
ఏతి । యద్ద్వితీయేఽహన్పరివృజ్యతే । అగ్నిర్భూత్వా దేవానేతి ।
యత్తృతీయేఽహన్పరివృజ్యతే । వాయుర్భూత్వా ప్రాణానేతి ।
యచ్చతుర్థేఽహన్పరివృజ్యతే । ఆదిత్యోభూత్వా రశ్మీనేతి । యత్ప-
ఞ్చమేఽహన్పరివృజ్యతే । చన్ద్రమాభూత్వానక్షత్రాణ్యేతి ॥ ౧౦౬ ॥
☞ యత్షష్ఠేఽహన్పరివృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవథ్సరమేతి ।
యథ్సప్తమేఽహన్పరివృజ్యతే । ధాతాభూత్వా శక్వరీమేతి । యద-
ష్టమేఽహన్పరివృజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి ।
యన్నవమేఽహన్పరివృజ్యతే । మిత్రోభూత్వా త్రివృతఇమాన్లో-
కానేతి । యద్దశమేఽహన్పరివృజ్యతే । వరుణోభూత్వా విరాజమేతి ॥
౧౦౭ ॥ యదేకాదశేఽహన్పరివృజ్యతే । ఇన్ద్రోభూత్వా త్రిష్టుభ-
మేతి । యద్ద్వాదశేఽహన్పరివృజ్యతే । సోమోభూత్వా సత్యమేతి ।
యత్పురస్తాదుపసదాం పరివృజ్యతే । తస్మాదితః పరాఙమూన్లోకా-
గ్ం స్తపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదము-
తోఽర్వాఙిమాన్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । యఏవం వేద । ఏవతపతి ॥ ౧౦౮ ॥

నక్షత్రాణ్యేతి విరాజమేతి తపతి ॥ ౧౨ ॥

దేవావై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితే బ్రహ్మన్పరిచరిష్యా-
మోఽగ్నిష్ట్వా శిరోగ్రీవా దేవస్య రశనాం విశ్వా ఆశా ఘర్మః
యాతే ప్రజాపతిగ్ం శుక్రం ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణస్సవితా భూ-
త్వా ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

దేవా వై సత్త్రగ్ంస ఖదిరస్య పరిశ్రితేఽభిపూర్వమఘ్నో రక్షు-
స్తాం గ్రైష్మా వై వాస్తే బ్రహ్మ వై దేవానామశ్వినా ఘర్మం పాతు
ప్రాణో వై వృషా హరిర్వ్యా వై వసీయాగ్ం సం యథానామమృష్టో-
త్తర శతమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ (శంనస్తన్నో మహాసీత్)

ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

ఇతి పెద్దబ్రాహ్మణమ్
సమాప్తమ్.

అథ సంజ్ఞానమ్.

శ్లో॥ సావిత్రో నాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్ర స్తృతీయకః।
తురీయో వైశ్వసృజ స్తద్వ ద్వాహ్నా రాఘణ కేతుకః।
స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణం చేతి సర్వం కాఠక మీరితమ్ ॥

హరిః ఓమ్ ॥ (1) సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్ । సంకల్పమానం ప్రకల్పమాన ముపకల్పమాన ముపక్లృప్తం క్లృప్తమ్ । శ్రేయోవసీయ ఆయత్సంభూతం భూతమ్ । (2) చిత్రః కేతుః ప్రభా నాభా న్ సంభాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వా నాతపగ్ం స్తపన్న భితపన్ । రోచనో రోచమాన శ్శోభన శ్శోభమానః కల్యాణః । (3) దర్శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా । ఆప్యాయమానా ప్యాయమానాప్యాయా సూనృ తేరా । ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ । (4) దాతా ప్రదాతా నన్దో మోదః ప్రమోదః ॥ ౧ ॥

ఆవేశయ న్నివేశయన్త్సంవేశనస్సగ్ం శాన్తశ్శాన్తః । ఆభవ న్ప్రభవం త్సంభవం త్సంభూతో భూతః । (5) ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం । శుక్రమమృతం తేజస్వి తేజస్సమిద్ధమ్ । అరుణం భానుమన్మరీచి మదభితప త్తపస్వత్ । (6) సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయ న్దీప్యమానః । జ్వలంజ్వలితా తప

న్విత పర్ఙ్ సన్తపర్ఙ్ । రోచనో రోచమాన శ్శుంభూశ్శుమ్భమానో
వామః । (7) సుతాసున్వతీ ప్రసుతా సూయమానాభిషూయమాణా
పీతీప్రపా సంపాతృప్తి స్తర్పయంతీ ॥ ౨ ॥

కాంతా కామ్యా కామజాతాయుష్మతీ కామదుఘా । (8) అభి
శాస్తానుమంతా నందో మోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్
సగ్ంసాదనస్సగ్ం సన్నస్సన్నః । ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శమ్భూర్భువః
(9) పవిత్రం పవయిష్యన్ పూతో మేధ్యః । యశో యశస్వానాయుర
మృతః । జీవో జీవిష్యన్ స్వర్గో లోకః । (10) సహస్వాన్ సహీ
యానోజస్వాన్ సహమానః । జయన్నభిజయన్ సుద్రవిణో ద్రవి
ణోదాః । ఆర్ద్రపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమోదః ॥ 3 ॥

(11) అరుణోరుణరజాః పుండరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆర్ద్రః
పిన్వమానోన్నవాన్ రసవాన్ ఇరావాన్ । సర్వౌషధస్సంభరో మహ
స్వాన్ । (12) ఏజత్కాః జోవత్కాః । క్షుల్లకా శిపివిష్టకాః । సరిస్ర
రాస్సుశేరవః । అజిరాసో గమిష్ణవః । (13) ఇదానీం తదానీమేతర్హి క్షి
ప్రమజిరమ్ । ఆశుర్నిమేషః ఫణో ద్రవన్నతి ద్రవన్ । త్వరగ్ంస్త్వర
మాణ ఆశురాశీయాం జవః । (14) అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోతి రాత్రో ద్వి
రాత్ర స్త్రిరాత్రశ్చతూరాత్రః । (15) అగ్నిర్ఋతు స్సూర్యఋతుశ్చం
ద్రమా ఋతుః । (16) ప్రజాపతిస్సంవత్సరో మహాన్కః ॥ ౪ ॥

ప్రమోద స్తర్పయంతీ ప్రమోదా జవ స్త్రీణిచ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, స్వయమాతృణ్ణోపధానమ్.

(1) భూరగ్నించ పృథివీంచ మాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (2) భువోవాయుంచాంతరిక్షంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । స్వరాదిత్యఞ్చ దివఞ్చమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । భూర్భువస్స్వశ్చంద్రమ సంచదిశశ్చమాంచ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥ ౫ ॥

సంవత్సరంచ షట్చ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అధ్వర్యోరుపస్థానమ్.

త్వామేవత్వాం వేత్థయోఽసి సోఽసి । త్వామేవత్వామచైషీః । చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । యత్తే అగ్నేన్యూనం యదుతేతి రిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరసశ్చిన్వంతు । విశ్వే తేదేవాశ్చితిమాపూరయంతు । చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । మాతే అగ్నేచ యేనమాతిచ యేనాయురావృక్షి । సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిర్యదదాప్రుదేతి । తపసో జాతమని భృష్టమోజః । తత్తేజ్యోతిరిష్టకే । తేనమేతప । తేనమేజ్వల । తేనమేదీదిహి । యావద్దేవాః । యావదద

సాతినూర్యః । యావద్దుతాప్తి బ్రహ్మ ॥ ౧ ॥ ౯॥
అవృక్షినవచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, యజమానస్యోపస్థానమ్.

సంవత్సరోసి పరివత్సరోసి । ఇదావత్సరోసీ దువత్సరోసి । ఇద్వత్సరోసి వత్సరోసి । తస్యతే వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ॥ ౧ ॥ ౭ ॥

అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఋషభోసి స్వర్గోలోకః । యస్యాం దిశిమహీయసే । తతోనో మహఆవహ । వాయుర్భూత్వా సర్వాదిశ ఆవాహి । సర్వాదిశోనువివాహి । సర్వాదిశోనుసంవాహి । చిత్త్యా చిత్తిమాపృణ । అచిత్త్యాచిత్తి మాపృణ । చిదసిసముద్రయోనిః ॥ ౨॥౮॥

ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యుః । మహాన్త్సధస్థేధ్రువ ఆసిషత్తః । నమస్తే అస్తుమామాహిగ్ంసీః । పత్తిప్రెత్తి వీత్తి సమిత్యుదిత్తి । దివంమేయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమేయచ్ఛ । పృథివీంమేయచ్ఛ । పృథివీంమెయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమెయచ్ఛ । దివంమెయచ్ఛ । అహ్నప్రసారయ । రాత్ర్యా సముచ । రాత్రిప్రసారయ । అహ్న సముచ । కామంప్రసారయ । కామగ్ంసముచ ॥ 3 ॥ ౯ ॥

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీంమే యచ్ఛాన్తరిక్షంమెయచ్ఛ స్వస్తిచ ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోతురనుశంసనమ్.

భూర్భువస్సువః । ఓజోబలమ్ । బ్రహ్మక్షత్రమ్ । యశోమహత్ । సత్యం తపోనామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ । మన ఆయుః । విశ్వం యశోమహః । సమంతపోహరోభాః । జాతవేదా యదివాపావకోఽసి । వైశ్వానరో యదివా వైద్యుతోఽసి । శంప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ । ఊర్జం పుష్టిందద దభ్యావవృత్స్వ ॥ ౧ ॥ ౧౦ ॥

భూస్సత్యంచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ముఖవిమార్జనమ్.

రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః । తపోహరోభాః । అగ్నిరింద్రో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగోపాః । తేమాసర్వే యశసా సగ్ంసృజంతు ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీంద్రో నవ ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అసవేస్వాహా వసవేస్వాహా । విభువేస్వాహా వివస్వతేస్వాహా । అభిభువేస్వాహాధిపతయేస్వాహా । దివాంపతయేస్వాహాగ్ంహస్పత్యాయస్వాహా । చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహాజ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా । రాజ్ఞేస్వాహా విరాజ్ఞేస్వాహా । సమ్రాజ్ఞేస్వాహా స్వరాజ్ఞేస్వాహా । శూషాయస్వాహా సూర్యాయస్వాహా । చంద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషేస్వాహా । సగ్ంసర్పాయస్వాహా కల్యాణా

యస్వాహా । అర్జునాయస్వాహా ॥ ౧ ॥ ౧౨

కల్యాణాయ స్వాహైకంచ ॥ ౭

౮. అనువాకః, మృత్యుగ్రహః.

(1) విపశ్చితే పవమానాయగాయత । మహీనధారాత్యంధో అర్షతి । అహిర్నజూర్ణామతిసర్పతి త్వచమ్ । అత్యోనక్రీడన్నసరద్వృషాహరిః । ఉపయామగృహీతోఽసి మృత్యవే త్వా జుష్టం గృహ్ణామి । ఏష తే యోనిర్మృత్యవే త్వా । (2) అపమృత్యుమపతుదమ్ । ఆప్నైతస్య పథంజహి । అథానో అగ్న ఆవహ । రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్ ॥ ౧ ॥ ౧౩ ॥

యే తే సహస్రమయుతం పాశాః । మృత్యో మర్త్యాయ హంతవే । తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా । సర్వా నవయజామహే । భక్షోఽస్యమృతభక్షః । తస్య తే మృత్యుపీతస్యామృతవతః । స్వగాకృతస్య మధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి । (3) మన్ద్రాభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం వాక్ । అసావేహి ॥ ౨ ॥ ౧౪ ॥

అంధో జాగృవిః ప్రాణ । అసావేహి । బధిర ఆక్రంద ఇతర పాన । అసావేహి । అహస్తోస్త్వా చక్షుః । అసావేహి । అపాదాశో మనః । అసావేహి । కవే విప్రచిత్తే శ్రోత్ర । అసావేహి ॥ ౩ ॥ ౧౫ ॥

సుహస్తస్సువాసాః । శూషానామాస్యమృతో మర్త్యేషు । తాం త్వాహం తథా వేద । అసావేహి । అగ్నిర్మే వాచి శ్రితః । వాగ్ఘృ

దయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । వాయుర్మే ప్రాణేశ్రితః ॥ ౪ ॥ ౧౬ ॥

ప్రాణోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । సూర్యోమే చక్షుషిశ్రితః । చక్షుర్ హృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । చంద్రమామే మనసిశ్రితః ॥ ౫ ॥ ౧౭ ॥

మనోహృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । దిశోమేశ్రోత్రేశ్రితాః । శ్రోత్రగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఆపోమేరేతసిశ్రితాః ॥ ౬ ॥ ౧౮ ॥

రేతోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పృథివీమే శరీరేశ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఓషధివనస్పతయోమే లోమసుశ్రితాః ॥ ౭ ॥ ౧౯ ॥

లోమాని హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఇంద్రోమే బలేశ్రితః । బలగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పర్జన్యోమే మూర్ధ్నిశ్రితః ॥ ౮ ॥ ౨౦ ॥

మూర్ధాహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఈశానోమే మన్యౌశ్రితః । మన్యుర్ హృదయే ।

హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఆత్మామ ఆత్మ నిశ్రితః ॥ ౯ ॥ ౨౦ ॥

ఆత్మాహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పునర్మ ఆత్మాపునరాయురాగాత్ । పునః ప్రాణః పునరా కూతమాగాత్ । వైశ్వానరోరశ్మిభిర్వావృధానః । అన్తస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥ ౧౦ ॥ ౨౨ ॥

సహస్రణమిష్ట్రశ్రోత్రా ప్రావేహ్యాస్రె ౩ల్లో మనసిశ్రితో ంగ్రస శ్రితా లోమసుశ్రితాప్మూర్ధ్ని శ్రిత ఆత్మని శ్రితో ప్రాంచ ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయు స్సూర్యశ్చన్ద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యషధివనస్ప తయ ఇన్ద్రఃపర్జన్య ఈశాన ఆత్మాపునర్మైన్త్ర యోదశ ॥

౯. అనువాకః, ధ్యానరూపా సావిత్రాగ్నివిద్యా.

(1) ప్రజాపతిర్దేవానసృజత । తేపాప్మనా సందితా అజాయంత। తాన్వ్యద్యత్ ।యద్వ్యద్యత్ ।తస్మాద్విద్యుత్ । తమవృశ్చత్ యదవృశ్చత్ తస్మాద్వృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే వైవతే అభి॥ప్రాప్నుతః । విచ హ్యేవాస్య తత్రపాప్మానం ద్యతః ॥ ౧ ॥ ౨౩ ॥

వృశ్చతశ్చ । (2) వైషామిమాహగం సాగ్ని హోత్రే ప్రప న్నా । అథో ఆహుః। సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । (3) హ్యేవాస్య న్నపఉపస్పృశేత్ । విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమితి । అథఘాలుం శ్వోప స్పృశేత్ । వృష్టిరసి వృశ్చ మేపాప్మానమితి । యక్ష్యమాణో వై ప్త్వా వా । విచహ్యేవాస్యై తేదేవతే పాప్మానంద్యతః ॥ ౨ ॥ ౨౪ ॥

న్పృశ్చతశ్చ । (4) అత్యగ్ం హోవాహారుణిః । బ్రహ్మచారిణే ప్రశ్నాన్ప్రోచ్య ప్రజిఘాయ । పరేహి । ప్లక్షందైయ్యాం పాతిం పృచ్ఛ । వేత్థ సావిత్రా 3 న్న వేత్థా 3 ఇతి । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । ఆచార్యో మా ప్రాహైషీత్ । వేత్థసావిత్రా 3 న్న వేత్థా 3 ఇతి । స హోవాచ వేదేతి ॥ 3 ॥ ౨౫ ॥

(5) సకిస్మిన్ప్రతిష్ఠితఇతి । పరోరజసీతి । కస్తద్యత్పరోరజా ఇతి । ఏష వావసపరోరజాఇతి హోవాచ । యఏషతపతి । ఏషోర్వా గ్రజా ఇతి । సకస్మిన్నేష ఇతి । సత్యఇతి । కింతత్సత్యమితి । తప ఇతి ॥ ౪ ॥ ౨౬ ॥

కస్మిన్నుతప ఇతి । బలఇతి । కింతద్బలమితి । ప్రాణఇతి । మాస్మప్రాణమతి । పృచ్ఛఇతి మాచార్యోబ్రవీదితి హోవాచ బ్రహ్మచారీ । (6) స హోవాచప్లక్షో దైయ్యాం పాతిః । యద్వై బ్రహ్మచారిన్ప్రాణమత్యప్రక్ష్యః । మూర్ధా తేవ్యపతిష్యత్ । అహముతో ఆచార్యశ్రేయాన్భవిష్యామి । యోమాసావిత్రే సమవాదిష్టేతి ॥ ౫ ॥ ౨౬ ॥

తస్మాద్విద్వాన్సావిత్రేణ సంవదేత । (7) సయోహ వై సావిత్రం విదుషా సావిత్రేణ సంవదతే । సహాస్మిన్ఛ్రియం దధాతి । అనుహవా అస్మా అసౌ తపన్ఛ్రియం మన్యతే । అన్వస్మైశ్రీస్తపో మన్యతే । అన్వస్మైతపోబలం మన్యతే । అన్వస్మైబలం ప్రాణంమన్యతే । (8) సయదాహ । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాద్దృష్టేతి । ఏషఏవతత్ ॥ ౬ ॥ ౨౮ ॥

(9) అథయదాహ । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సుతాసున్వతీతి । ఏష

ఏవతత్ । (10) ఏష హ్యేవ తాన్యహాని । ఏష రాత్రయః । (11) అథ యదాహ । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమన్తేతి । ఏషఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తేఽహ్నో ముహూర్తాః । ఏష రాత్రేః ‖ ౭ ‖ ౨౯ ‖

(12) అథయదాహ । పవిత్రం పవయిష్యన్ థ్సహస్వాన్ థ్సహీయానరుణోఽరుణరజా ఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తేఽర్ధమాసాః । ఏషమాసాః । (13) అథయదాహ । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిరృతుః ప్రజాపతిస్సంవథ్సరఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే యజ్ఞక్రతవః । ఏషఋతవః ‖ ౮ ‖ ౩౦ ‖

ఏషసంవథ్సరః । (14) అథయదాహ । ఇదానీం తదానీమితి । ఏషఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే ముహూర్తానాం ముహూర్తాః । (15) జనకో హ వై వైదేహః । అహోరాత్రైస్సమాజగామ । తగ్ంహోచుః । యో వా అస్మాన్ వేద । విజహత్పాప్మానమేతి ‖ ౯ ‖ ౩౧ ‖

సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిన్ లోకేఽన్నం క్షీయతఇతి । (16) విజహద్ధవై పాప్మానమేతి । సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిన్ లోకేఽన్నం క్షీయతే । యఏవంవేద । (17) అహీనాహాశ్వథ్యః । సావిత్రం విదాంచకార ‖ ౧౦ ‖ ౩౨ ‖

సహహగ్ంసో హిరణ్మయోభూత్వా । స్వర్గంలోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । (18) హగ్ంసోహవై హిరణ్మయోభూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యఏవంవేద । (19) దేవ

భాగోహ శ్రౌతర్షః । సావిత్రంవిదాంచకార । తగ్ంహవాగదృశ్య మానాభ్యువాచ ॥ ౧౧ ॥ 33 ॥

సర్వంబత గౌతమోవేద । యస్సావిత్రంవేదేతి । సహోవాచ । కైషావాగసీతి । అయమహగ్ం సావిత్రః । దేవానాముత్తమోలోకః । గుహ్యంమహైవాబిభర్దితి । ఏతావతిహ గౌతమః । యజ్ఞోపవీతం కృత్వాధోనిపపాత । నమోనమ ఇతి ॥ ౧౨ ॥ 3౮ ॥

సహోవాచ । మాభైషీర్గౌతమ । జితోవై తేలోక ఇతి । (20) తస్మాద్యేకేచ సావిత్రంవిదుః । సర్వే తేజితలోకాః । సయోహ్యవై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తంవేద । శ్రియాహైవాభిషిచ్యతే । ఘృణిరితిద్వే అక్షరే । సూర్య ఇతిత్రీణి । ఆదిత్య ఇతిత్రీణి ॥ ౧3 ॥ 3౫ ॥

ఏతద్వైసావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తమ్ । యఏవంవేద । శ్రియాహైవాభిషిచ్యతే । (21) తదేతదృచాభ్యుక్తమ్ । ఋచో అక్షరేపరమేవ్యోమన్ । యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః । యస్తన్న వేద కిమృచాకరిష్యతి । యఇత్తద్విదుస్త ఇమేసమాసత ఇతి । (22) నహవా ఏతస్యర్చాన యజుషాన సామ్నార్థోఽస్తి । యస్సావిత్రం వేద ॥ ౧౪ ॥ 3

(23) తదైతత్పరి యద్దేవ చక్రమ్ । ఆర్ద్రంపిన్వమానగ్ం స్వర్గేలోక ఏతి । విజహద్విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్ । (24) ఆర్ద్రోహవై పిన్వమానస్స్వర్గేలోక ఏతి । విజహద్విశ్వాభూతాని సంపశ్యన్ ।

యఏవం వేద । శూషోహ వై వార్ష్ణేయః । ఆదిత్యేన సమాజగామ ।
తగ్ంహోవాచ । ఏహి సావిత్రం విద్ధి । అయం వై స్వర్గ్యోఽగ్నిః పార
యిష్ణురమృతాత్సంభూత ఇతి । ఏష వావ స సావిత్రః । య ఏష తపతి ।
ఏహీమాం విద్ధి । ఇతి హైవైనం తదువాచ ॥ ౧౯ ॥ ౩౭ ॥

ద్యత్తోద్యత్తో వేదేతి తప ఇతి సముద్వాదిష్టేతి తద్రాత్రేకబ్ధుతవపతి
చకారోవాచ సమ ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రం వేదవిద్ధి పంచ చ ॥ ౬ ॥

ప్రజాపతిర్దేవాఽ్ఞ్ సంజ్ఞానం ప్రస్తుతం తాన్యహాన్యేష రాత్రయ
శ్చిత్రః కేతు స్తే హ్యాం ముహూర్తా రాత్రేః పవిత్రం తేర్ధమా సా అగ్ని
ష్టోమో యజ్ఞక్రతవ ఇదానీం ముహూర్తానాం జనకో హీనా దేవభాగః
కైషావాజ్ఞా శూషోహ వై షోడశ ॥ ౬ ॥

౧౦. అనువాకః, సావిత్రావయవ విశేష వేదనాని.

(1) ఇయం వావ సరఘా । తస్యా అగ్నిరేవ సారఘం మధు । యా
ఏతాః పూర్వపక్షాపరపక్షయో రాత్రయః । తా మధుకృతః । యాన్య
హాని । తే మధువృషాః । స యో హ వా ఏతా మధుకృతశ్చ మధువృషా
గ్ంశ్చ వేద । కుర్వంతి హాస్యైతా అగ్నౌ మధు । నాస్యేష్టాపూర్తం
ధయంతి। (2) అథ యో న వేద ॥ ౧ ॥ ౩౮ ॥

న హాస్యైతా అగ్నౌ మధు కుర్వంతి । ధయంత్యస్యేష్టాపూర్తమ్ ।
(3) యో హ వా అహోరాత్రాణాం నామధేయాని వేద । నాహోరా
త్రేష్వార్తిమార్ఛతి । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శా దృష్టేతి । ఏతావను
వాకౌ పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని। ప్రస్తుతం విష్టు

తగ్ం సుతాసున్వతీతి। ఏతావనువాకా పపరపక్ష స్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని। నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి। యఏవం వేద॥ ౨॥ ౩౯॥

(4) యోహవై ముహూర్తానాం నామధేయాని వేద । నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతాసవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమన్తేతి । ఏతేనువాకాముహూర్తానాం నామధేయాని । నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (5) యోహవా అర్ధమాసానాంచ మాసానాంచ నామధేయాని వేద। నార్ధమాసేషునమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । పవిత్రం పవయిష్యన్థ్సహస్వాన్థ్సహీయానరుణోరుణరజా ఇతి । ఏతేనువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచ నామధేయాని ॥ ౩ ॥ ౪౦ ॥

నార్ధమాసేషు నమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (6) యోహవై యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవథ్సరస్యచ నామధేయాని వేద। నయజ్ఞక్రతుషునర్తుషున సంవథ్సర ఆర్తిమార్ఛతి। అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిరృతుః ప్రజాపతి సంవథ్సరఇతి । ఏతేనువాకా యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవథ్సరస్యచ నామధేయాని । నయజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు నసంవథ్సర ఆర్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (7) యోహవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాన్వేద । నముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి ॥ ౪ ॥ ౪౧ ॥

ఇదాసీం తదానీమితి। ఏతేవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః । నముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (8)

అథో॑యథా క్షేత్రజ్ఞో భూత్వానుప్రవిశ్యాన్నమత్తి । ఏవమేవైతాక్షేత్రజ్ఞో భూత్వాను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి । సప్త తేషామేవసలోకతాగ్ం సాయుజ్యమశ్నుతే । అపపున మృత్యుంజయతి । యఏవం వేద ॥౫॥౪౨॥

నవేద్దైవం వేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ నామధేయాని ముహూర్తేష్వాత్రిః మార్ధతి నవచ ॥ ౧౦ ॥

ఇయమహోరాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య ప్రస్తుతమపరపక్షస్య ముహూర్తానాం చిత్రః క్రతు రర్ధమాసానాం పవిత్రం యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీం ముహూర్తానాం ముహూర్తా వేదేదానీ మథో ద్వాదశ ॥

౧౧. అనువాకః, అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం విద్యాప్రశస్యతే.

(1) కశ్చిద్ధవాఅస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద । అయమహమస్మీతి । కశ్చిత్స్వం లోకం నప్రతి ప్రజానాతి । (2) అగ్నిముగ్ధో హైవ ధూమతాంతః । స్వంలోకం । నప్రతి ప్రజానాతి । అథ యో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం వేద । సప్రవాస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద । అయమహమస్మీతి ॥ ౧ ॥ ౪౩ ॥

సస్వంలోకం ప్రతిప్రజానాతి । (3)ఏషఉవేవైనం తత్సావిత్రః స్వర్గం లోకమభివహాతి । (4) అహోరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సయుగ్భిః క్రియతే । ఇతిరాత్రాయా దీక్షిషత । ఇతిరాత్రాయవ్రతముపాగురితి । తానిహా నేవం విదుషః । అముష్మిఌ్ లోకే శేవధింధయంతి । స్తీతగ్ం హై

వసశ్శేవధిమనుపర్యేతి । (5) అథయో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం వేద ॥ ౨ ॥ ౪౪ ॥

తస్య హైవాహోరాత్రాణి । అముష్మిల్లోకే శేవధిం నధయంతి । అధీతగ్ం హైవ వసశ్శేవధిమను పర్యేతి । (6) భరద్వాజో హ త్రిభిరాయుర్భి ర్బ్రహ్మచర్యమువాస । తగ్ం హ జీర్ణిగ్ం స్థవిరగ్ం శయానమ్ । ఇంద్ర ఉపవ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యత్తే చతుర్థ మాయుర్దద్యామ్ । కిమేనేన కుర్యా ఇతి । బ్రహ్మచర్యమేవైనేన చరేయమితి హోవాచ ॥ 3 ॥ ౪౫ ॥

తగ్ం హ త్రీన్గిరిరూపా నవిజ్ఞాతానివ దర్శయాం చకార । తేషాగ్ం హైకైకస్మాన్ముష్టినాదదే । సహోవాచ । భరద్వాజేత్యామంత్ర్య । వేదా వా ఏతే । అనంతా వై వేదాః । ఏతద్వా ఏతై స్త్రిభిరాయుర్భిరన్వవోచథాః । అథత ఇతరదననూక్తమేవ । ఏహీమం విద్ధి । అయం వై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪ ॥ ౪౬ ॥

తస్మై హైతమగ్నిగ్ం సావిత్రమువాచ । తగ్ం సవిదిత్వా । అమృతో భూత్వా । స్వర్గం లోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। (7) అమృతో హైవ భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యఏవం వేద । (8) ఏషా ఏవ త్రయీ విద్యా ॥ ౫॥ ౪౭ ॥

యావంతగ్ం హ వై త్రయ్యా విద్యయా లోకం జయతి । తావంతం లోకం జయతి । యఏవం వేద । (9) అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని। అగ్నేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యఏవం వేద । వాయో

ర్వా ఏతాని నామధేయాని । వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి । య ఏవం వేద । ఇంద్రస్యవా ఏతాని నామధేయాని ॥ ౬ ॥ ౪౪ ॥

ఇన్ద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । బృహస్పతేర్వా ఏతానినామధేయాని । బృహస్పతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । ప్రజాపతేర్వా ఏతాని నామధేయాని । ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని । బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి । య ఏవం వేద । (10) స వా ఏషోఽగ్ని రపక్షపుచ్ఛో వాయురేవ । తస్యాగ్నిర్ముఖమ్ । అసావాదిత్యశ్శిరః । స యదేతే దేవతే అంతరేణ । తథ్సర్వగ్ం సీవ్యతి । తస్మాథ్సావిత్రః ॥ ౭ ॥ ౪౫ ॥

అయ మహమస్మీతి వేద హోవాచ సర్వవిద్యేతి విద్యేం ద్రస్యవా ఏతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి సప్తచ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నేర్వాయోరింద్రస్య బృహస్పతేః । ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణస్స వై స ప

సంజ్ఞానం భూస్త్వమేవ సంవథ్సరోఽసి భూరాజ్ఞ్య స వేవిష్షశ్చితే ప్రజాపతి ర్దేవానియంవావస్వరక్షా కశ్చిద్ధ ఏకాదశ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూర్ధా హ్యాదయ ఏష స్సంవథ్సరో నార్ధ మాసేషు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥

ఇతి సంజ్ఞానమ్ సమాప్తమ్.

అథ లోకోసి.

ఇష్టకోపధానమన్త్రాః

హరిః ఓమ్ ॥ (1) లోకోఽసి స్వర్గోఽసి । అనన్తోఽస్యపారోఽసి । అక్షితోఽస్యక్షయ్యోఽసి । తపసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౧ ॥

(2) తపోఽసి లోకే శ్రితమ్ । తేజసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౨ ॥

(3) తేజోఽసి తపసి శ్రితమ్ । సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ 3 ॥

(4) సముద్రోఽసి తేజసి శ్రితః । అపాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వ

స్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥౪॥

(5) ఆపస్థ సముద్రేశ్రితాః । పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠాయుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్ర్యోవిశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తావ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౫ ॥

(6) పృథివ్యస్య ప్సుశ్రితా । అగ్నేః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షితామ్ । ప్రజా పతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥

(7) అగ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః । అంతరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౭ ॥

(8) అంతరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్ । వాయోః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్।

ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౮ ॥

(9) వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥

(10) ద్యౌరసి వాయ్వాశ్రితా । ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౦ ॥

(11) ఆదిత్యోసి దివిశ్రితః । చంద్రమసః ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౧ ॥

(12) చంద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ

మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ
ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౨ ॥

(13) నక్షత్రాణిస్థ చంద్రమసి శ్రితాని । సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తౄణి విశ్వస్య జనయిత్రాణి । తానివ
ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా
దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౩ ॥

(14) సంవత్సరోసి నక్షత్రేషు శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా ।
త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూ
తమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తం త్వోపదధే కామదుఘ
మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ
ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥

(15) ఋతవస్థ సంవత్సరే శ్రితాః । మాసానాం ప్రతిష్ఠాయు
ష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూ
తమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్ వ ఉపదధే
కామదుఘా నక్షితాన్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ
తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౫

(16) మాసాస్థర్తుషు శ్రితాః । అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యు
ష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూ
తమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్ వ ఉపదధే

కామదుఘా నక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ
తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౬ ॥

(17) అర్ధమాసాస్థమాసుశ్రితాః । అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తా వఉప
దధే కామదుఘానక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ
తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౭ ॥

(18) అహోరాత్రేస్థోర్ధమాసేషు శ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే
భవ్యస్య ప్రతిష్ఠే । యువయోరిదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం
విశ్వగ్ం సుభూతం । విశ్వస్య భర్త్ర్యౌ విశ్వస్య జనయిత్ర్యౌ । తేవా
ముపదధే కామదుఘే అక్షితే । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా
దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౮ ॥

(19) పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యా । అన్నాదాస్థాన్నదుఘో
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తావ ఉపదధే
కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత
యాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౯ ॥

(20) రాడసి బృహతీ శ్రీరసీంద్రపత్నీ ధర్మపత్నీ । విశ్వం
భూతమనుప్రభూతా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం
భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ ।

తాం త్వోపదధే కామదుఘామక్షీతామ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౦ ॥

(21) ఓజోఽసి సహోఽసి । బలమసి భ్రాజోఽసి । దేవానాం ధామామృతమ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । త్వయి ఆదమంతః । విశ్వంయక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౧ ॥

లోకస్తపస్తేజస్సముద్రఆపః పృథివ్యగ్నిరంతరిక్షం వాయుర్ద్యౌరాదిత్యశ్చంద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సరఋతవో మాసా అర్ధమాసా అహోరాత్రే పౌర్ణమాసీరాడస్యోజోఽస్యేకవిగ్ంశతిః ॥ ౧ ॥

లోకోఽసి భర్తాతమ్ । తపస్తేజోఽసి భర్తృతత్ । సముద్రోఽసి భర్తాతమ్ । ఆపస్థభర్త్రీస్తావః । పృథివీ భర్త్రీతామ్ । అగ్నిరసి భర్తాతమ్ । అంతరిక్షం భర్తృతత్ । వాయురసి భర్తాతమ్ । ద్యౌరసి భర్త్రీతామ్ । ఆదిత్యశ్చంద్రమా భర్తాతమ్ । నక్షత్రాణిస్థ భర్తౄణి తానివః । సంవత్సరోఽసి భర్తాతమ్ । ఋతవోమాసా అర్ధమాసా భర్తారో భర్తారో భర్తారస్తావః । అహోరాత్రే భర్త్రీతేవామ్ । పౌర్ణమాసీ భర్త్రీస్తావః । రాడసి భర్త్రీతామ్ ॥

ఓజోఽసి భర్తాతమేకవిగ్ంశతిః ॥

౨. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివః । త్వగ్ం శర్ధో మారుతం

పృథుఈశిషే । త్వాం వాతై రరుణై ర్యాసి శంగయః । త్వంపూషా విధతః పాసినుత్మనా । దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్ । ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయా స్తృతీయేషు ॥ శ్రయధ్వమ్ । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్ । పఞ్చమాష్షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨ ॥

షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్ । నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోదశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచదశాష్షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨ ॥ ౨౩ ॥

షోడశాస్సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నవిగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వావిగ్ంశా స్త్రయోవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచవిగ్ంశాష్షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౩ ॥ ౨౪ ॥

షడ్విగ్ంశాస్సప్తవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశా అష్టా

విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశేషు శ్రియధ్వమ్ । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏక త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాత్రిగ్ంశాస్త్రయస్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । దేవాస్త్రి రేకాదశాస్త్రిస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరేభవత । ఉత్తరవర్త్మాన ఉత్తర సత్వానః । యత్కామ ఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్ । వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥౪॥ ౨౫॥

షష్టేషు శ్రయధ్వగ్ంషోడశేషు శ్రయధ్వగ్ం షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వముత్తరేభవతోత్తరవర్త్మాన ఉత్తర సత్వానశ్చత్వారిచ ॥౨॥

3. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నా విష్ణూసజోషసా । ఇమావర్ధంతువాంగిరః । ద్యుమ్నై ర్వాజేభిరాగతమ్ । రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీస్స్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః । తపోహరోభాః । అగ్నిస్సోమో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగోపాః । తేసర్వే సంగత్య । ఇదంమె ప్రావతావచః । వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వాహా ॥ ౧ ॥ ౨౬ ॥

సంగత్య త్రీణిచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అన్నపతేన్నస్యనో దేహి । అనమీవస్య శుష్మిణః । ప్రప్రదాతారంతారిషః । ఊర్జన్నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే । అగ్నే పృథివీపతే । సోమవీరుధాంపతే । త్వష్టస్సమిధాంపతే । విష్ణవాశానాం

పతే । మిత్రసత్యానాంపతే। వరుణధర్మణాంపతే ॥౧॥౨౭॥

మరుతోగణానాం పతయః । రుద్రపశూనాంపతే । ఇంద్రౌజసాంపతే । బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే । ఆరుచారోచేహగ్ం స్వయమ్ । రుచారుచె రోచమానః । అతీత్యాదస్వరాభరేహ । తస్మిన్యోనౌప్రజనౌప్రజాయేయ । వయగ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥౯॥౨౮॥

వరుణధర్మణాం పతే స్వస్వాహా ॥ ౮

(౫ అనువాకః, హోమమన్త్రాః)

సప్త తే అగ్నె సమిధస్సప్త జిహ్వాః । సప్తర్షయస్సప్తధామ ప్రియాణి । సప్తహోత్రా అనువిద్వాన్ । సప్తయోనీరాపృణస్వా ఘృతేన । ప్రాచీదిక్ । అగ్నిర్దేవతా । అగ్నిగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । దక్షిణాదిక్ । ఇంద్రోదేవతా ॥౧॥ ౨౯॥

ఇంద్రగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమై తస్యై దిశోభిదాసతి । ప్రతీచీదిక్ । సోమోదేవతా । సోమగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । ఉదీచీదిక్ । మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి ॥౨॥౩౦॥

ఊర్ధ్వాదిక్ । బృహస్పతిర్దేవతా । బృహస్పతిగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యైదిశోభిదాసతి । ఇయం

దిక్ । అదితిర్దేవతా । అదితిగ్ం సదిశాం దేవీం దేవతానామృ చ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । పురుషాదిక్ । పురుషోమేకా మాంత్ సమర్ధయతు ॥ 3 ॥ 3౧ ॥

అంధోజాగృవిః ప్రాణ । అస్తావేహి । బధిరఆక్రందయితరపావ । అస్తావేహి । ఉపసముపసమశీయ । అహమస్తోజ్యోతిరశీయ । అహమ స్తోపాశీయ । వయగ్గ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వ స్వాహా ॥ ౪ ॥ 3౨ ॥

దక్షిణాది గింద్రో దేవతా మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవ తానామృచ్ఛతు యోమైతస్యై దిశోభిదాసత్యర్ధయతు నవచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, తూపస్పర్శనాదిమన్త్రాః.

(1) యత్తేచిత్తం యదుచ్చితం తే అగ్నే । యత్తఊనం యద్వు తేతి రిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరస శ్చిన్వంతు । విశ్వే తెదేవాశ్చితిమాపూర యంతు । చితశ్చాసి పంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ం శ్చాస్యగ్నే । (2) లోకంపృణచ్ఛిద్రంపృణ । అథోసీదశివాత్వమ్ । ఇంద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిః । అస్మిన్యోనావసీషదన్ ॥ ౧ ॥ 33 ॥

తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (3) తా అస్య సూదదో హసః । సోమగ్ంశ్రీణంతి పృశ్నయః । జన్మందేవానాం విశః । త్రిష్వా రోచనే దివః । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద । (4) అగ్నే దేవాగ్ం ఇహావహ । జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసిహోతానా ఈడ్యః । (5) అగన్మమహామనసాయవిష్ఠమ్ ॥ ౨ ॥ 3౪ ॥

యోద్రిదాయ సమిద్ధస్వేదగ్నే । చిత్రభానూరోదసీ అంత ర్వీ । స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యంచమ్ । (6) మేధాకారం విదథస్య ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హోతారం పరిభూతమంమతిమ్ । త్వామ ర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ । త్వాం మహోవృణ తేనరోనాన్యం త్వత్ । (7) మనుష్వత్వాని ధీమహి । మనుష్వథ్సమిధీమహి । అగ్నే మనుష్వ దంగిరః ॥ 3 ॥ 3౫ ॥

దేవాందేవాయ తేయజ । (8) అగ్నిర్హివాజినంవిశే । దదాతి విశ్వచర్షణిః । అగ్నీరాయేస్వాభువమ్ । సప్రీతోయాతి వార్యమ్ । ఇషగ్గ్ం స్తోతృభ్య ఆభర । (9) పృష్టోది విపృష్టో అగ్నిః పృథివ్యామ్ । పృష్టోవిశ్వా ఓషధీరావివేశ । వైశ్వానరస్సహసా పృష్టోఅగ్నిః । సనోదివా సరిషఃపాతునక్తమ్ ॥ ర ॥ 3౬ ॥

అసీషదర్ద యవిష్ఠమంగిరోన క్తమ్ ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, నాచికేతాగ్ని దేవతోపాసనమ్.

(1) అయంవావయఃపవతే । సోగ్నిర్నాచికేతః । సయత్ప్రా ఙ్పవతే । తదస్యశిరః । అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణఃపక్షః । అథయత్ప్రత్యక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ 3౭ ॥

అథ యథ్సంవాతి । తదస్య సమంచనంచ ప్రసారణంచ । అథో సంపద్దేవాస్యసా । (2) సగ్ంహవా అస్మైసకామఃపద్యతే । యత్కామో యజతే । యోగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (3) యో హవా అగ్నే ర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాంవేద । ఆయతనవాన్భవతి

గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

హిరణ్యం వా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । య ఏవం
వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । (4) యో హ వా అగ్నే
ర్నాచికేతస్య శరీరం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి । హిరణ్యం వా
అగ్నే ర్నాచికేతస్య శరీరమ్ । య ఏవం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి।
(5) అథో యథా రుక్మ ఉత్తప్తో భాయ్యాత్ ॥౩॥ ౩౯ ॥

ఏవమేవ స తేజసా యశసా। అస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ భాతి।
(6) ఉరవో హ వై నామైతే లోకాః। యేఽవరేణాదిత్యమ్। అథ హైతే వరీయాగ్ం
సో లోకాః। యే పరేణాదిత్యమ్ । అంతవంతగ్ం హ వా ఏష క్షయ్యం
లోకం జయతి। యోఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైషోఽనంతమపారమక్షయ్యం
లోకం జయతి। యః పరేణాదిత్యమ్ ॥౪॥౪౦॥

(7) అనంతగ్ం హ వా అపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యో
ఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద । (8) అథో యథా రథే తిష్ఠ
న్పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే। ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే।
నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ।
య ఉ చైనమేవం వేద ॥౫॥ ౪౧॥

ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భాయ్యాద్యః పరేణాదిత్యమ
ష్టౌ చ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, నాచికేతచయన ఉపాఖ్యా.

(1) ఉశన్ హ వై వాజశ్రవసః సర్వవేదసం దదౌ । తస్య హ న

చికేతా నామ పుత్ర ఆస । తగ్ం హ కుమారగ్ం సంతమ్ । దక్షిణాసు నీయ
మానాసు శ్రద్ధా వివేశ । స హోవాచ । తత కస్మై మాం దాస్యసీతి । ద్వి
తీయం తృతీయమ్ । (2) తగ్ం హ పరీత ఉవాచ । మృత్యవే త్వా దదామీతి ।
(3) తగ్ం హ స్మోత్థితం వాగభివదతి ॥౧॥౪౨॥

గౌతమ కుమారమితి । స హోవాచ । పరేహి మృత్యోర్గృహాన్ ।
మృత్యవే వై త్వాదామితి । (4) తం వై ప్రవసంతం గంతాసీతి హోవాచ ।
తస్య స్మ తిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్ గృహే వసతాత్ । స యది త్వా పృచ్ఛేత్ ।
కుమార కతి రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రతిబ్రూతాత్ । కిం ప్రథమాగ్ం
రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥౨॥౪౩॥

ప్రజాం త ఇతి । కిం ద్వితీయామితి । పశూగ్ం స్త ఇతి । కిం తృతీయా
మితి । సాధుకృత్యాం త ఇతి । (5) తం వై ప్రవసంతం జగామ । తస్య హ తిస్రో
రాత్రీరనాశ్వాన్ గృహ ఉవాస । తమాగత్య పప్రచ్ఛ । కుమార కతి
రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రత్యువాచ ॥ ౩ ॥ ౪౪ ॥

కిం ప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి । ప్రజాం త ఇతి । కిం ద్వితీయా
మితి । పశూగ్ం స్త ఇతి । కిం తృతీయామితి । సాధుకృత్యాం త ఇతి ।
(6) నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ । వరం వృణీష్వేతి । (7) పితర
మేవ జీవన్నయానీతి (8) ద్వితీయం వృణీష్వేతి ॥ ౪ ॥ ౪౫ ॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితిం బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైత
మగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే ।
(9) నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య

ఉచైనమేవం వేద । (10) తృతీయం వృణీష్వేతి । పునర్మృత్యోర్మేఽపచితిం బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతో వై సోఽపపునర్మృత్యుమజయత్ ॥ ౫ ॥ ౪౬ ॥

అప పునర్మృత్యుంజయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । (11) ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోఽతప్యత । సహిరణ్యముదాస్యత్ । తదగ్నౌ ప్రాస్యత్ । తదస్మై నాచ్ఛదయత్ । తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్ । తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయం ప్రాస్యత్ ॥ ౬ ॥ ౪౭ ॥

తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్ । తదాత్మన్నేవహృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వానరే ప్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్ । భుంజత్ప్రియతమమ్ । హృదయ్యజగ్ంహి । స వై తమేవ నావిందత్ । యస్మై తాం దక్షిణామనేష్యత్ । తాగ్ంస్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్ । తాంప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥ ౭ ॥ ౪౮ ॥

దక్షాయత్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి । సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతేహవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । య ఏవం వేద । (12) ఏతద్ధస్మవైతద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గోతమాః । అప్యనూదేశ్యాం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేనవయం దక్షిష్యామహ ఏవ దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి । తేదక్షంత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతేహ్వైదక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । య ఏవం వేద । ప్రహాన్యంప్లీనాతి ॥ ౮ ॥ ౪౯ ॥

వరదత్త్యాశ్నా ఇత్యువాచ ద్వితీయం వృణీష్వేత్యజయ తృతీయం

ప్రాస్యదగ్ని ఇష్ణోద్య ఏవం వేదైకంచ

౭. అనువాకః, చయనప్రయోగః.

(1) తగ్ం హైతమేకే పశుబంధ ఏవోత్తరవేద్యాం చిన్వతే । ఉత్తరవేద్ధి సన్మిత ఏషోఽగ్ని రితివదంతః । తన్న తథా కుర్యాత్ । ఏతమగ్నిం కామేన వ్యర్ధయేత్ । స ఏనం కామేన వ్యర్ధః । కామేన వ్యర్ధయేత్ । సౌమ్యే వావైనమధ్వరే చిన్వీత । యత్ర వా భూయిష్ఠా ఆహుతయో హూయేరన్ । ఏతమగ్నిం కామేన సమర్ధయతి । స ఏనం కామేన సమృద్ధః॥౧॥౫౦॥

కామేన సమర్ధయతి । (2) అథ హైనం పురర్షయః । ఉత్తరవేద్యామేవ సత్రియమచిన్వత । తతో వై తే విందంత ప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకమజయన్ । విందత ఏవ ప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (3) అథ హైనం వాయుర్ ఋద్ధికామః॥౨॥౫౧॥

యథాన్యుప్తమేవోపదధే । తతో వై స ఏతామృద్ధిమార్ధ్నోత్ । యామిదం వాయుర్ఋద్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిదం వాయుర్ఋద్ధః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (4) అథ హైనం గోబలో వార్ష్ణః పశుకామః । పాంక్తమేవ చిక్యే । పంచపురసాత్ ॥3॥౫౨॥

ఇష్ణోదదక్షుంత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యాదత్తు తేహ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య య ఏవం వేదైకంచ ॥

పంచదక్షిణతః । పంచపశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాంమధ్యే। తతో వై ససహస్రంపశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్రసహస్రంపశూనాప్నోతి । యో౽గ్నింనాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (5) అథహైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్యే॥౪॥౧౩॥

సప్తపురస్తాత్ । త్రిస్సోదక్షిణతః । సప్తపశ్చాత్ । త్రిస ఉత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతో వై సప్రయశోజ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రాజాయత।యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతె।త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతాపితాపుత్రః ॥౫॥౧౪॥

త్రివృత్ప్రజననమ్. । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి। ఏతాంప్రజాపతిం ప్రజాయతే। యామిదం ప్రజాఃప్రజాయంతే। యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతె । యఉచైనమేవంవేద । (6) అథహైనమింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వాఏవోపదధే। తతో వై సజ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥౬॥౧౫॥

జ్యైష్ఠ్యంగచ్ఛతి। యో౽గ్నింనాచికేతం చినుతె। యఉచైనమేవం వేద । (7) అథహైనమసావాదిత్యస్స్వర్గకామః । ప్రాచీరేవోపదధే । తతో వైసో౽భిస్వర్గంలోకమయజత్ । అభిస్వర్గంలోకం జయతి। యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే। యఉచైన మేవంవేద। (8) సయదీచ్ఛేత్ ॥ ౭ ॥౧౬॥

తేజస్వీయశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। ప్రాఙాహుతీర్దక్షిణాయా దుత్సృజేత్ । యేయంప్రాగాద్యశస్వతీ । సామాప్రోర్ణోతు । తేజసా

యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి। తేజస్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి।
(9) అథయద్దీచ్ఛేత్। భూయిష్ఠం మైశ్రద్దధీరన్ని। భూయిష్ఠా దక్షిణా న
యేయురితి। దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ
జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతిస్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహు
యాత్ ॥ ౮ ॥ ౫౭ ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మైశ్రద్దధతే। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయంతి। (10)
పురీష ముపధాయ। చితిక్లృప్తిభిరభిమృశ్య। అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధా
య। చతస్ర ఏతా ఆహుతీ ర్జుహోతి। త్వమగ్నే రుద్రఇతి శతరుద్రీయస్య
రూపమ్। అగ్నావిష్ణూ ఇతివసోర్ధారాయాః। అన్నపత ఇత్యన్నహోమః। సప్త తేఅగ్నే సమిధస్సప్తజిహ్వాఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధ ఋద్ధికామః పురస్తాచ్ఛిక్యైప్రత్రోగచ్ఛద్దిచ్ఛేజ్జుహుయా
ద్విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥

పురరూపయో వాయుర్గో బలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రివృదిం
ద్రోసావాదిత్యస్స యద్దీచ్ఛేత్ ॥

౧౦. అనువాకః, నాచికేతచయనప్రయోగ ప్రశంసా.

(1) యాం ప్రథమా మిష్టకాముపదధాతి। ఇమం తయాలోకమ
భిజయతి। అథో యా అస్మిల్లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నోతి। యాం ద్వితీయాముపదధాతి। అంతరిక్షలోకం
తయాభిజయతి। అథో యా అంతరిక్షలోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయు
జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యాం తృతీయా ముపదధాతి। అముం

తయాఽలోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ ౫౯ ॥

అథో యా అముష్మిఁల్లోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ । యఏవా మీఉత్తరవశ్చ వరీయాగ్ంసశ్చ లోకాః । తానేవ తాభిరభిజయతి । (2) కామచారోఽహ వా అస్యోరుషుచ వరీయస్సుచ లోకేషు భవతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । (3) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః ॥ ౨ ॥ ౬౦ ॥

గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః । వర్షా ఉత్తరః । శరత్పుచ్ఛమ్ । మాసాః కర్మకారాః । అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యో వసోర్ధారా । యథా వై పర్జన్యస్సువృష్టం వృష్ట్వా । ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాంథ్సంపూరయతి । ఏవ మేవ స తస్య సర్వాన్ కామాంథ్సంపూరయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ॥ 3॥ ౬౧ ॥

య ఉచైనమేవం వేద । (4) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏషవా వసోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉచైనమేవం వేద ॥ ౪ ॥ ౬౨ ॥

అముం తయా లోకమభిజయతి శిరశ్చినుత ఇష్టకాష్షట్చ ॥ ౧౦ ॥

లోక స్త్వమగ్నౌగ్నా విష్ణూ అన్నపతే సప్త తే అగ్నే యత్తే చితమయం వా ఫ్రేశా హ్యేవైతగ్ం హైతం యాం ప్రథమా మిష్ట కాందశ॥ ౧౦॥లోకఆదిత్యఓజోస్సూర్ధ్వా॥దిగన్తం తగ్ంహ్యైవై కామేన గ్రీష్మోద్వివష్టిః॥

లోకోసి సమాపమ్.

అథ తుభ్యమ్.

౧. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టిమన్త్రప్రతీకాః.

హరిఃఓమ్ ॥ (1) తుభ్యంతా అంగిరస్తమా (2) శ్యామతంకామ మగ్నే। (3) ఆశానాంత్వా (4) విశ్వాఆశాః । (5) అనునోద్యానుమతిర (6)న్విదనుమతేత్వమ్। (7) కామోభూతస్య (8)కామస్తదగ్రే। (9) బ్రహ్మ జజ్ఞానం (10) పితావిరాజామ్ । (11) యజ్ఞోరాయో (12) యం యజ్ఞః। (13) ఆపోభద్రా (14) ఆదిత్యాశ్యామి। (15) తుభ్యం భరన్తి(16)యోదైవ్యః। (17) పూర్వాం దేవా అపరేణ (18) ప్రాణాపానా। (19)హవ్య వాహగ్ం (20) స్విష్టమ్ ॥ ౧ ॥

తుభ్యం దశ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై సువర్గోలోక స్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతే సువర్గోవై నోలోక స్తిరోభూత్।తమన్విచ్ఛేతి। తంయజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభి రన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హవై నామ । తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ।పరోక్షప్రియా ఇవ

హి దేవాః ॥ ౧ ॥ ౨ ॥

(2) తమాశాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశయా వై శ్రామ్యసి । అహా
మువా ఆశాస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యాశా భవిష్యతి । అను
స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయ ఆశాయై కామాయ పురోడాశమష్టాక
పాలం నిరవపత్ । ఆశాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై
తస్య సత్యాశాఽభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యా హ వా అస్యా
శా భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే ।
య ఉ చైనదేవం వేద । (3) సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయ ఆశాయై స్వాహా
శాయై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ
లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౨ ॥ 3 ॥

(4) తం కామోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే కామేన వై శ్రామ్యసి । అ
హం వై కామోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యః కామో భవి
ష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురో
డాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయ చరుం । అనుమత్యై చరుమ్ ।
తతో వై తస్య సత్యః కామోఽభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ ।
సత్యో హ వా అస్య కామో భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏ
తేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్న
యే కామాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజా
పతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే
స్వాహేతి ॥ 3 ॥ ౪ ॥

(5) తం బ్రహ్మాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే బ్రహ్మణా వై శ్రామ్యసి । అహ
మువై బ్రహ్మాస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవిష్యతి ।
అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశ
మష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో
వై తస్య బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । బ్ర
హ్మణ్వాన్ హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య
ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో ఽత్ర జుహోతి । అగ్న
యే కామాయ స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే
స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా ఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౨ ॥

(6) తం యజ్ఞో ఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రామ్యసి । అహము వై
యజ్ఞో ఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యో యజ్ఞో భవిష్యతి । అను స్వ
ర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । యజ్ఞాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యో
యజ్ఞో భవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యో హ వా అస్య యజ్ఞో
భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చై
నదేవం వేద । సో ఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయ
స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకా
య స్వాహా ఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౨ ॥ ౬ ॥

(7) తమాపో ఽబ్రువన్ । ప్రజాపతే ఽప్సు వై సర్వే కామాః శ్రితాః ।
వయము వా ఆపః స్మః । అస్మాన్ను యజస్వ । అథ త్వయి సర్వే కామాః శ్ర

ఋష్యంతే । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ
పురోడాశమష్టాకపాలన్నిరవపత్ । అదిత్యైశ్చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవై
తస్మిన్ ధన్వైకామా అశ్రయంత । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సర్వేహ
వా అస్మిన్కామా ఆశ్రయంతే । అనుస్వర్గం లోకంవిందతి । యఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉచైన దేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయే కా
మాయస్వాహాదిత్యైస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా ।
స్వర్గాయలోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౭ ॥

(8) తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్ । ప్రజాపతేగ్నయే వైబలిమతే
సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరంతి । అహం ఖలువా అగ్నిర్బలిమానస్మి ।
మాన్ను యజస్వ । అథ తే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరిష్యంతి । అను
స్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । అగ్నయే బలిమతేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవై తస్మైస
ర్వాణి భూతాని బలిమహరన్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సర్వాణిహ
వా అస్మైభూతాని బలిగ్ం హరంతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన
హవిషాయజతే । య ఉచైన దేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయే కామా
యస్వాహాగ్నయే బలిమతేస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయే
స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥

(9) తమనువిత్తిరబ్రవీత్ । ప్రజాపతే స్వర్గంవై లోకమనువివిత్స
సి । అహం ఖలువా అనువిత్తిరస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథ తే సత్యాను
విత్తిర్భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామా

యపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అనువిత్యైచరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యానువిత్తిరభవత్ । అనుస్స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాహవా అస్యానువిత్తిర్భవతి । అనుస్స్వర్గం లోకంవిందతి । యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోऽత్రజుహోతి । అగ్నయే కామాయస్వాహాऽనువిత్యై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయస్వాహాऽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౮ ॥ ౯ ॥

(10) తావా ఏతాస్సప్తస్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః । దివశ్శ్యేనయోను విత్తయోనామ । ఆశా ప్రథమాగ్ంరక్షతి । కామో ద్వితీయామ్ । బ్రహ్మతృతీయామ్ । యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్ । ఆపః పఞ్చమీమ్ । అగ్నిర్బలిమాంశ్షష్ఠీమ్ । అనువిత్తిస్సప్తమీమ్ । అనుహవై స్వర్గం లోకంవిందతి । కామచారోऽస్య స్వర్గేలోకే భవతి । యఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే । యఉచైనాఏవంవేద। తాస్వన్విష్టి । పష్ఠౌహీంవరాందద్యాత్కగ్ంసంచ । స్త్రియైచాభారగ్ంసమృద్ధ్యై ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టిమన్త్రాః.

(1)తపసాదేవా దేవతామగ్రఆయన్ । తపసర్షయస్సువరన్వవిందన్ । తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీః । యేనేదం విశ్వం పరిభూతం యదస్తి । (2) ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషావిధేమ । స్వయంభుబ్రహ్మ పరమం తపోయత్ । సఏవ పుత్రస్సపితా సమాతా । తపోహయక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ । (3) శ్రద్ధయా దేవో దేవ

త్వమశ్నుతే । శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

సానో జుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ । కామవత్సామృతం దుహా
నా । (4) శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతి
ష్ఠా । తాగ్ం శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే । సానో లోకమమృ
తం దధాతు । ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ । (5) ఆగాత్సత్యగ్ం
హవిరిదం జుషాణమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనఞ్చ విశ్వే । తస్మై
విధేమ హవిషా ఘృతేన ॥ ౨ ॥ ౧౨ ॥

యథా దేవైస్సధమాదం మదేమ । (6) యస్య ప్రతిష్ఠోర్వన్తరి
క్షమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనఞ్చ సర్వే । తత్సత్యమర్చదుప యజ్ఞ
న ఆగాత్ । బ్రహ్మాహూతిరుప మోదమానమ్ । (7) మనసో వశే
సర్వమిదం బభూవ । నాన్యస్య మనో వశమన్వియాయ । భీష్మో హి
దేవస్సహసస్సహీయాన్ । స నో జుషాణ ఉపయజ్ఞమాగాత్ । (8) ఆకూ
తీనామధిపతిం చేతసాం చ ॥ 3 ॥ ౧3 ॥

సఙ్కల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్ । మనో రాజానమిహ వర్ధ-
యన్తః । ఉపహ్వే౽స్య సుమతౌ స్యామ । (9) చరణం పవిత్రం వితతం
పురాణమ్ । యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన
పూతాః । అతి పాప్మానమరాతిం తరేమ । (10) లోకస్య ద్వారమర్చి
మత్పవిత్రమ్ । జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్య
ధారా బహుధా దోహమానమ్ । చరణం నో లోకే సుధితాం
దధాతు । (11) అగ్నిమ్మూర్ధా భువః । (12) అనునో౽ద్యానుమతిరన్వి

దనుమత్యై త్వమ్ । (13) హవ్యవాహగ్ం స్విష్టమ్ ॥౪॥౧౪॥

దేవీస్సృతేన చేతసాజ్ఞ దోహమానం చత్వారి చ ॥౩॥

౪. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యో వై స్వర్గో లోక స్తిరోభవత్ । తే ప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతే స్వర్గో వై నో లోక స్తిరోభూత్ । తమన్విచ్ఛేతి । తం యజ్ఞక్రతుభి రన్వైచ్ఛత్ । తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ । తమిష్టిభి రన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హ వై నామ । తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥౧॥౧౫॥

(2) తం తపో బ్రవీత్ । ప్రజాపతే తపసా వై శ్రామ్యసి । అహమునై తపో స్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యం తపో భవిష్యతి । అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలం నిరవపత్ । తపసే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యం తపో భవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హ వా అస్య తపో భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేనహవిషా యజతే । య ఉచైనదేవం వేద । సో త్ర జుహోతి । అగ్నయే స్వాహా తపసే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౨॥౧౬॥

(3) తగ్ం శ్రద్ధా బ్రవీత్ । ప్రజాపతే శ్రద్ధయా వై శ్రామ్యసి అహమువై శ్రద్ధాస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యా శ్రద్ధా భవిష్యతి । అ

నుస్వర్గంలోకం వైఛ్న్యసీతి । సప్తతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । శ్రద్ధాయైచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్య సత్యాశ్రద్ధాభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాహవాఅస్య శ్రద్ధాభవతి । అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైన ద్రేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా శ్రద్ధాయైస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహేతి ॥౩॥౧౭॥

(4) తగ్ంసత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే సత్యేనవైశ్రామ్యసి । అహంమువైసత్యమస్మి । మాన్ముయజస్వ । అథతేసత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకంవైఛ్న్యసీతి । సప్తత మాంగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । సత్యాయచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య సత్యంభవతి అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా సత్యాయ స్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ ౧౮ ॥

(5) తంమనోబ్రవీత్ । ప్రజాపతేమనసావై శ్రామ్యసి । అహంమువై మనోస్మి । మాన్ముయజస్వ । అథతే సత్యం మనోభవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం వైఛ్న్యసీతి । సప్తతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । మనసేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యం మనోభవత్ ।

అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య మనోభవతి । అనుస్వ
ర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదేవంవేద ।
సోఽత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహామనసేస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా
ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాఽగ్నయేస్విష్టకృతే
స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౧౯ ॥

(6) తంచరణమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే చరణేనత్వాక్రామ్యసి । అహ
మువైచరణమస్మి । మాంనుయజస్వ । అథతే సత్యం చరణం భవి
ష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం నేష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలం
నిరవపత్ । చరణాయ చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్య స
త్యం చరణమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య
చరణం భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషాయజతే ।
యఉచైన దేవంవేద । సోఽత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా చరణాయ
స్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయ లోకా
యస్వాహాఽగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౬॥ ౨౦ ॥

(7) తావాఏతాః పంచస్వర్గస్య లోకస్యద్వారః । అపాఘా అను
విత్తయోనామ । తపఃప్రథమాగ్ం రక్షతి । శ్రద్ధాద్వితీయామ్ । సత్యం
తృతీయామ్ । మనశ్చతుర్థీమ్ । చరణం పఞ్చమీమ్ । అనుహవైస్వర్గం
లోకం విందతి । కామచారోఽస్య స్వర్గేలోకే భవతి । యఏతాభిరిష్టి
భిర్యజతే । యఉచైనాఏవం వేద । తాస్వ నిష్టి । పష్ఠౌహీ వరాం
దద్యాత్తద్గ్ం సంచ । త్రయైచాభారగ్ం సమృద్ధ్యై ॥౭॥ ౨౧॥౪॥

౫. అనువాకః, చాతుర్హోత్రచయనోక్తిః.

(1) బ్రహ్మా వై చతుర్హోతారః । చతుర్హోతృభ్యోఽధి యజ్ఞో నిర్మితః । నైనగ్ం శప్తమ్ । నాభిచరితమాగచ్ఛతి । య ఏవం వేద । (2) యో హ వై చతుర్హోతౄణాం చతుర్హోతృత్వం వేద । అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । వాచస్పతిర్హోతా దశహోతౄణామ్ । పృథివీ హోతా చతుర్హోతౄణామ్ ॥౧॥ ౨౨॥

అగ్నిర్హోతా పంచహోతౄణామ్ । వాగ్ఘోతా షడ్ఢోతౄణామ్ । మహాహవిర్హోతా సప్తహోతౄణామ్ । ఏతద్వై చతుర్హోతౄణాం చతుర్హోతృత్వమ్ । అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । య ఏవం వేద । (3) ఏషా వై సర్వవిద్యా । ఏతద్వై ప్రజనమ్ । ఏషా ప్రజ్ఞా స్వర్గస్య లోకస్యాంజసాయనః స్రుతిః ॥౨॥ ౨౩॥

ఏతాన్ యో విద్యాత్ యదిదర్శన్వై యావత్తరసమ్ । స్వాహేతి । అన్నప్రభవస్సర్వమాయురేతి । విందతే ప్రజామ్ । రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । (4) ఏతాన్ యో విద్యాత్ । స్వప్రాణోఽత్యాత్మానమ్ । ప్రజాం పిత్రూన్ । (5) ఏతాన్ వా అరుణ ఔపవేశిర్విదాంచకార ॥౩॥ ౨౪॥

ఏతైరధివాదమపాజయత్ । అథో విశ్వం పాప్మానమ్ । స్వర్గ్యయా । ఏతాన్ యో విద్యాత్ । అధివాదం జయతి । అథో విశ్వం పాప్మానమ్ । స్వాహేతి । (6) ఏతైరగ్నిం చిన్వీత స్వర్గకామః । ఏతై రాయస్పోషకామః । ప్రజాపశుకామో వా ॥ ౪ ॥ ౨౫ ॥

(7) పురస్తాద్దశ హోతారముదంచమాఽదధాతి యావత్పదమ్। హృదయంయజుష్పత్న్యైచ। దక్షిణతః ప్రాఞ్చం చతుర్హోతారమ్। పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చ హోతారమ్। ఉత్తరతః ప్రాంచగ్ం షడ్ఢోతారమ్। ఉపరిష్టాత్ప్రాంచగ్ం సప్తహోతారమ్। హృదయం యజూగ్ంషి పత్న్యశ్చ। యథావకాశం గ్రహాః। యథావకాశం ప్రతిగ్రహాః లోకం పృణాశ్చ। సర్వాహ్యస్యైతాదేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి ॥ ౭ ॥ ౨౬

సదేవమగ్నిం చినుతే। (8) రథసంమితశ్చేతవ్యః। వజ్రోవై రథః। వజ్రేణైవపాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్ం స్తృణుతే। పశుస్సంమితశ్చేతవ్యః। ఏతావాన్వై రథః। యావత్పశుః। రథసంమితమేవ చినుతే। (9) ఇమమేవ లోకం పశుబంధేనాభిజయతి। అథోఽగ్నిష్టోమేన॥౬॥౨౭॥

అంతరిక్షముక్థ్యేన। స్వరతిరాత్రేణ। సర్వాన్ లోకానహ్నాఽనేన। అథోఽసత్త్రేణ। (10) వరోదక్షిణా। వరేణైవ వరగ్ంస్పృణోతి। ఆత్మాహివరః। (11) ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణాదదాతి। ఏకవిగ్ంశోవా ఇతస్స్వర్గో లోకః। ప్రస్వర్గం లోకమాప్నోతి ॥ ౮ ॥ ౨౮ ॥

అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। అముమేవాదిత్యమాప్నోతి। (12) శతందదాతి। శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియః। ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। (13) సహస్రందదాతి। సహస్రసంమితస్స్వర్గో లోకః। స్వర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। (14) అన్వృష్టకం దక్షిణాదదాతి। సర్వాణి వయాంసి ॥ ౯ ॥ ౨౯ ॥

సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై । (15) యదినవిందేత । మం
థానతావతో దద్యాదోదనాన్వా । అన్నం తే తంకామమ్ । యస్మైకా
మాయాగ్నిశ్చీయతే । (16) షష్టింత్వంతర్వతీందద్యాత్ । సాహిస
ర్వాణివయాగ్ంసి । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై ॥౯॥౩౦॥

(17) హిరణ్యం దదాతి । హిరణ్యజ్యోతిరేవ స్వర్గంలోకమేతి ।
(18) వాసో దదాతి । తేనాయుః ప్రతిరతే । (19) వేదిత్రితీయే యజేత ।
త్రిషత్యాహిదేవాః । ససత్యమగ్నిం చినుతే । తదేతత్పశుబంధే బ్రాహ్మ
ణం బ్రూయాత్ । నేతరేషుయజ్ఞేషు । (20) యోహవై చతుర్హో
తౄననుసవనం తర్పయితవ్యాన్వేద॥౧౦॥౩౧॥

తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉపైనగ్ం సోమపీథోనమతి । ఏతే
వై చతుర్హోతారోనుసవనం తర్పయితవ్యాః । యే బ్రాహ్మణా బహు
విదః । తేభ్యో యద్దక్షిణాం నానయేత్ । దురిష్టగ్ంస్యాత్ । అగ్నిమస్య
వృంజీరన్ । తేభ్యో యథాశ్రద్ధందద్యాత్ । స్విష్టమేవైతత్క్రియతే ।
నాస్యాగ్నిం వృంజతే॥౧౧॥౩౨॥

(21) హిరణ్యేష్టకోభవతి । యావదుత్తమమంగులికాండం య
జ్ఞపరుషా సంమితమ్ । తేజోహిరణ్యమ్ । (22) యదిహిరణ్యం నవిందేత్ ।
శర్కరా అక్తా ఉపదధ్యాత్ । తేజోఘృతమ్ । సతేజసమేవాగ్నిం చిను
తే । (23) అగ్నిం చిత్వా సౌత్రామణ్యాయజేత మైత్రావరుణ్యా వా । వీ
ర్యేణవాఏషవ్యృధ్యతే । యోఽగ్నించినుతే॥౧౨॥౩౩॥

యావదేవ వీర్యమ్ । తదస్మిన్దధాతి । (24) బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం

సలోకతామాప్నోతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి । య ఏతమగ్నిం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (65) ఏతదేవ సావిత్రబ్రాహ్మణమ్ । అథో నాచికేతే ॥ ౧౩॥౩౪॥

హోతా చతుర్హోతృణాగ్ం స్త్రితిశ్చకారవాభవం త్యగ్నిష్టోమేనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యావరుద్ధ్యై వేదవృంజతే చినుతేనవచ॥౫॥

౮. అనువాకః, ఉత్తమలేఖాయాముపధానమన్త్రాః.

(1) యచ్చామృతం యచ్చ మర్త్యమ్। యచ్చ ప్రాణితి యచ్చ న। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘా దధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ ధ్రువా సీద । (2) సర్వాస్త్రియుస్సర్వాప్పుగ్ంసః । సర్వం న స్త్రీ పుమం చ యత్ । సర్వాస్తాః। (3) యావంతః పాగ్ంసవో భూమేః ॥౧॥౩౫॥

సంఖ్యాతా దేవ మాయయా । సర్వాస్తాః । (4) యావంత ఊషాః పశూనామ్ । పృథివ్యాం పుష్టిర్హితాః । సర్వాస్తాః । (5) యావతీస్సికతాస్సర్వాః । అప్స్వంతశ్చ యాశ్రితాః । సర్వాస్తాః । (6) యావతీశ్శర్కరా ధృత్యై । అస్యాం పృథివ్యామధి ॥౨॥౩౬॥

సర్వాస్తాః । (7) యావంతోశ్మానోస్యాం పృథివ్యామ్ । ప్రతిష్ఠాసు ప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । (8) యావతీర్వీరుధస్సర్వాః । విష్ఠితాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః । (9) యావతీరోషధీస్సర్వాః । విష్ఠి

తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః॥3॥3౭॥

(10) యావంతో వనస్పతయః । అస్యాం పృథివ్యామధి । సర్వాస్తాః । (11) యావంతో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే । ఆరణ్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (12) యేద్విపాదశ్చతుష్పాదః । అపాద ఉదరసర్పిణః । సర్వాస్తాః । (13) యావదాంజన ముచ్యతే॥౪॥3౮॥

దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (14) యావత్కృష్ణాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః (15) యావల్లోహాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (16) సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వంత్రపు । దేవత్రాయచ్ఛ మానుషమ్ ॥౫॥3౯॥

సర్వాస్తాః । (17) సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (18) సర్వగ్ంసువర్ణగ్ం హరితమ్। దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాఃకృత్వా । ఉపకామముపాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥ ౪౦॥

భూమౌరధివిష్ఠితాః పృథివీ మనుసర్వాస్తా ఉచ్యతే మానుషగ్ం సీద ॥ ౬ ॥

యచ్చత్రియః ప్రాగ్ం సనఊషాస్సికతాశ్శర్కరా అశ్మానో ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యాయే ద్విపాదో యావదాంజనం యావత్కృష్ణాయ సగ్ం లోహాయ సగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యగ్ం సువ

ణ్రాగ్ం హారిత మష్టాదశ ॥

౭. అనువాకః, మధ్యమలేఖాయా ముపధానార్థామన్త్రాః.

(1) సర్వాదిశో దిక్షు । యచ్చాంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్త ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామముపధాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) అంతరిక్షంచ కేవలమ్ । యచ్చాస్మిన్నంతరా హితమ్ । సర్వాస్తాః । (3) ఆంతరిక్ష్య శ్చయాః ప్రజాః ॥ ౧ ॥ ౪౧ ॥

గంధర్వాప్సరసశ్చయే । సర్వాస్తాః । (4) సర్వానుదారాన్ త్సలిలాన్ । అంతరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్ । సర్వాస్తాః । (5) సర్వానుదారాన్ త్సలిలాన్ । స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (6) సర్వాం ధునిగ్ం సర్వాన్ ధ్వగ్ంసాన్ । హిమో యచ్ఛ్రీయతే ॥ ౨ ॥ ౪౨ ॥

సర్వాస్తాః । (7) సర్వాన్మరీచీన్ వితతాన్ । నీహారో యచ్ఛ్రీయతే । సర్వాస్తాః । (8) సర్వా విద్యుత స్సర్వాన్ స్తనయిత్నూన్ । హ్రాదునీర్యచ్ఛ్రీయతే । సర్వాస్తాః । (9) సర్వాస్స్రవంతీస్సరితః । సర్వ మప్సుచరంచయత్ । సర్వాస్తాః ॥ ౩ ॥ ౪౩ ॥

(10) యాశ్చ కూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః । యాశ్చ వైశంతీరుత ప్రాసచీర్యాః । సర్వాస్తాః । (11) యే చోత్తిష్ఠంతి జీమూతాః । యాశ్చ వర్షంతి వృష్టయః । సర్వాస్తాః । (12) తపస్తేజ ఆకాశమ్ । యచ్చాకాశే ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (13) వాయుం వయాగ్ంసి సర్వాణి ॥ ౪ ॥ ౪౪

అంతరిక్షంచరంచయత్ । సర్వాస్తాః । (14) అగ్నిగ్ంసూర్యం చంద్రమ్ । మిత్రం వరుణంభగమ్ । సర్వాస్తాః । (15) సత్యగ్గ్ంశ్రద్ధాం తపోదమమ్ । నామ రూపంచ భూతానామ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥౫॥ ౪౫॥

ప్రజాహిమనో యచ్ఛ్రీయతే సర్వాస్తా స్సర్వాణి బ్రహ్మణ్యై కంచ ॥౬॥

దిశోఽంతరిక్షమాంతరిక్ష్యా ఉద్గారానుద్గారాం ధునింమరీచీః విద్యుత ప్రవంతీర్యాశ్చయేచతపో వాయుమగ్నిగ్ం సత్యంపంచదశ ॥

౭. అనువాకః, తదభ్యంతరలేఖాయాం ఉపధానమన్త్రాః.

(1) సర్వాం దివగ్ం సర్వాం దేవాందివి । యచ్చాంతరాభూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద । (2) యావతీస్తారకాస్సర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః । (3) ఋచో యజూగ్ంషి సామాని ॥ ౧ ॥ ౪౬ ॥

అథర్వాంగిరసశ్చయే । సర్వాస్తాః (4) ఇతిహాసపురాణంచ । సర్పదేవజనాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (5) యేచలోకాయేచాలోకాః । అంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (6) యచ్చబ్రహ్మయచ్చాబ్రహ్మ । అంతర్బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౨ ॥ ౪౭ ॥

సర్వాస్తాః । (7) అహోరాత్రాణి సర్వాణి । అర్ధమాసా

గ్ంశ్చ కేవలాన్ । సర్వాస్తాః । (8) సర్వా నృతూగ్ంశ్ సర్వాన్మా సాన్ । సంవత్సరంచ కేవలమ్ । సర్వాస్తాః । (9) సర్వం భూతగ్ం సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధిభవిష్యతి । సర్వాస్తాఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామసుదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవతయాం గిరస్వధ్రువాసీద ॥ 3 ॥ ౪౮ ॥

సామానిబ్రహ్మాన్ ప్రతిష్ఠితం కృత్వాత్రీణిచ ॥ ౮ ॥

దివం తారకా ఋచఇతిహాస పురాణంచ యేచ యచ్చా హోరాత్రాణ్యృతూన్ భూతం నవ ॥

౯. అనువాకః, బ్రహ్మణాపఠనీయా మన్త్రాః.

(1) ఋచాం ప్రాచీ మహతీదిగుచ్యతే । దక్షిణామాహు ర్యజుషామపారామ్ । అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నా ముదీచీ మహతీదిగుచ్యతే । (2) ఋగ్భిఃపూర్వాహ్ణేదివిదేవ ఈయతే । యజుర్వేదే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనా స్తమయేమహీయతే । వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । (3) ఋగ్భ్యోజాతాగ్ం సర్వశోమూర్తిమాహుః । సర్వాగతిర్యాజుషీ హైవశశ్వత్ ॥ ౧ ॥ ౪౯ ॥

సర్వంతేజస్సామ రూప్యగ్ంహ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణాహైవ సృష్టమ్ । (4) ఋగ్భ్యోజాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః । యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహు ర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వేపూర్వేభ్యోవచ ఏతదూచుః । (5) ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజో మృతాః । శతం వర్షసహస్రాణి ।

దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥౨॥౫౦॥

(6) తపఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మా భవథ్స్వయమ్। సత్యగ్ంహహోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజఆసత । (7) అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివథ్సరాన్ । భూతగ్ం హప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । (8) ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్। ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥౩॥౫౧॥

అపానో విద్వానావృతః । ప్రతిప్రాతిష్ఠ దధ్వరే । (9) ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యాఋతవో భవన్న్ । అర్ధమాసాశ్చమాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవో భవన్న్ । (10) అశగ్ం సద్బ్రహ్మణ స్తేజః । అచ్ఛావాకో భవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వ సృజఆసత ॥౪॥౫౨॥

(11) ఊర్గ్రాజాన ముదవహాత్ । ధ్రువగోపస్సహోభవత్ । ఓజోభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । (12) అపచితిః పోత్రీయామయజత్ । నేష్ట్రీయామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధాహైవాయజథ్స్వయమ్ । (13) ఇరాపత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిరపినద్ధవిః ॥ ౫ ॥ ౫౩

ఇధ్మగ్ం హక్షుచ్చైభ్య ఉగ్ర । తృష్ణాచావహాతాముభే । (14) వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యాసీత్ । ఛందోయోగాన్ విజానతీ । కల్పతంత్రాణి తన్వానాహః । సగ్గ్ంస్థాశ్చసర్వశః । (15) అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్న్ । మృత్యుస్త

దభవద్ధాతా । శమితో౽గ్రాడ్విశాంపతిః ॥౬॥౫౪॥

(16) విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేనయంతః । తతో౽హజజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకునిర్బ్రహ్మనామ । (17) యేనసూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః । పితాపుత్రేణ పితృమాన్ యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తంబృహంతమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । (18) ఏషనిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । నకర్మణా వర్ధతే నోకనీయాన్ ॥౭॥౫౫॥

తస్యైవాత్మాపదవిత్తంవిదిత్వా।నకర్మణాలిప్యతేపాపకేన । (19) పంచ పంచాశతస్త్రివృత స్సంవథ్సరాః । పంచ పంచాశతః పంచదశాః । పంచషష్ఠ్యాశతస్సప్తదశాః । పంచ పష్ఠ్యాశత ఏకవిగ్ంశాః । విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర సంవథ్సరమ్ । (20) ఏతేనవై విశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వ మసృజంత । తస్మాద్విశ్వ సృజః । (21) విశ్వమేనా నను ప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతాంయంతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతాంయంతి । యఏతదుపయంతి । యేచైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చైనత్ప్రాహుః॥ ఓమ్॥౮॥౫౬॥

శశ్వదాసతసిపా సతామాసత హవిష్పతిః కనీయా న్తస్మాద్విశ్వ సృజో౽ష్టౌచ॥౯॥

తుభ్యందేవేభ్య స్తపసా దేవేభ్యోబ్రహ్మవై చతుర్హోతారో యచ్ఛామృతగ్ం సర్వాదిశో౽దిక్షు సవాహం దివమ్భృచాంప్రాచీనవ ॥

తుభ్యంతపసా తావా ఏతాః పఞ్చహిరణ్యాం దదాతి సర్వాదిశ
స్తప ఆసీద్గృహపతిః షట్పంచాశత్ ॥

తుభ్యం సమాప్తమ్.

అథ పురుషమేధ ప్రశ్నః.

హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణ మాలభతే । క్షత్రాయ రాజన్యమ్।
మరుద్భ్యో వైశ్యమ్ । తపసే శూద్రమ్ । తమసే తస్కరమ్ । నారకాయ
వీరహణమ్ । పాప్మనే క్లీబమ్ । ఆక్రయాయా యోగూమ్ । కామాయ
పుగ్ంశ్చలూమ్ । అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్ ॥ ఇతి ప్రథమానువాకః॥౧॥

గీతాయ సూతమ్ । నృత్తాయ శైలూషమ్ । ధర్మాయ సభాచరమ్।
నర్మాయ రేభమ్ । నరిష్ఠాయై భీమలమ్ । హసాయ కారిమ్ । ఆనందాయ
స్త్రీషఖమ్ । ప్రముదే కుమారీపుత్రమ్ । మేధాయై రథకారమ్ । ధైర్యా
య తక్షాణమ్ ॥ ౨ ॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్ । మాయాయై కార్మారమ్ । రూపాయ
మణికారమ్ । శుభే వపమ్ । శరవ్యాయా ఇషుకారమ్ । హేత్యై ధన్వ
కారమ్ । కర్మణే జ్యాకారమ్ । దిష్టాయ రజ్జుసర్గమ్ । మృత్యవే మృగ
యుమ్ । అంతకాయ శ్వనితమ్ ॥ 3 ॥

సంధయే జారమ్ । గేహాయోపపతిమ్ । నిరృత్యై పరివిత్తమ్ ।
ఆర్త్యై పరివివిదానమ్ । అరాధ్యై దిధిషూపతిమ్ । పవిత్రాయ భిషజమ్।

ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్ । నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్ । బలాయోపదామ్ । వర్ణాయానూరుధమ్ ॥ ౪ ॥

నదీభ్యఃపౌంజిష్టమ్ । ఋక్షీకాభ్యోనైషాదమ్ । పురుషవ్యాఘ్రాయదుర్మదమ్ । ప్రయుద్భ్యఉన్మత్తమ్ । గంధర్వాప్సరాభ్యోవ్రాత్యం । సర్పదేవజనేభ్యో ప్రతిపదమ్ । అవేభ్యకితవమ్ । ఇర్యతాయా అకితమ్ । పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్ । యాతుధానేభ్యః కంటకకారమ్ ॥ ౫ ॥

ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జమ్ । ప్రముదేవామనం । ద్వార్భ్యస్స్రామమ్। స్వప్నాయాంధమ్ । అధర్మాయబధిరమ్ । సంజ్ఞానాయస్మరకారీం । ప్రకామోద్యా యోపసదమ్ । ఆశిక్షాయైప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయైప్రశ్నవివాకమ్ ॥ ౬ ॥

ఋత్యై స్తేనహృదయమ్ । వైరహత్యాయ పిశునమ్ । వివిక్త్యై క్షత్తారమ్ । ఔపద్రష్ట్రాయసంగ్రహీతారమ్ । బలాయానుచరమ్ । భూమ్నేపరిష్కన్దం । ప్రియాయప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యా అశ్వసాదమ్ । మేధాయవాసః పల్పూలీమ్ । ప్రకామాయరజయిత్రీమ్ ॥ ౭ ॥

భాయైదార్వాహారమ్ । ప్రభాయాఆగ్నేంధం । నాకస్యపృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ । బ్రధ్నస్యవిష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్ । దేవలోకాయపేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వేభ్యో లోకేభ్యఉపసేక్తారమ్ । అవర్త్యైవధాయోపమంథితారమ్ । సువర్గాయలోకాయభాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౮ ॥

అర్మేభ్యో హస్తిపమ్ । జవాయాశ్వపమ్ । పుష్ట్యై గోపాలమ్ । తేజసేఽజపాలమ్ । వీర్యాయావిపాలమ్ । ఇరాయై కీనాశమ్ । కీలాలాయ సురాకారమ్ । భద్రాయ గృహపమ్ । శ్రేయసే విత్తధమ్ । అధ్యక్షాయానుక్షత్తారమ్ ॥౯॥

మన్యవేఽయస్తాపమ్ । క్రోధాయ నిసరమ్ । శోకాయాభిసరమ్ । ఉత్కూలవికూలాభ్యాం త్రిస్థినమ్ । యోగాయ యోక్తారమ్ । క్షేమాయ విమోక్తారమ్ । వపుషే మానస్కృతమ్ । శీలాయాంజనీకారమ్ । నిర్ఋత్యై కోశకారీమ్ । యమాయాసూమ్ ॥౧౦॥

యమ్యై యమసూమ్ । అథర్వభ్యోఽవతోకామ్ । సంవత్సరాయ పర్యాయిణీం । పరివత్సరాయావిజాతామ్ । ఇదావత్సరాయాపస్కద్వరీం । ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీం । వత్సరాయ విజర్జరామ్ । సంవత్సరాయ పలిక్నీమ్ । వనాయ వనపమ్ । అన్యతోఽరణ్యాయ దావపమ్ ॥౧౧॥

సరోభ్యో ధైవరమ్ । వేశన్తాభ్యో దాశమ్ । ఉపస్థావరీభ్యో బైన్దమ్ । నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలమ్ । పార్యాయ కైవర్తమ్ । అవార్యాయ మార్గారమ్ । తీర్థేభ్య ఆనన్దమ్ । విషమేభ్యో మైనాలమ్ । స్వనేభ్యః పర్ణకమ్ । గుహాభ్యః కిరాతమ్ । సానుభ్యో జంభకమ్ । పర్వతేభ్యః కింపూరుషమ్ ॥౧౨॥

ప్రతిశ్రుత్కాయా ఋతులమ్ । ఘోషాయ భషమ్ । అన్తాయ బహువాదినమ్ । అనన్తాయ మూకమ్ । మహసే వీణావాదమ్ । క్రోశా

య తూణవధ్మమ్ । ఆక్రందాయదుందుభ్యాఘాతమ్।అవరస్పరాయశంఖధ్మమ్ । ఋభుభ్యోఽజినసంధాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణమ్॥౧౩॥

బీభత్సాయై పౌల్కసమ్ । భూత్యై జాగరణమ్ । అభూత్యై స్వపనమ్ । తులాయై వాణిజమ్ । వర్ణాయహిరణ్యకారమ్। విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సిధ్మలమ్ । పశ్చాద్దోషాయగ్లావమ్ । ఋత్యై జనవాదినమ్ । వ్యృద్ధ్యా అపగల్భమ్ । సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥౧౪॥

హాసాయపుగ్ంశ్చలూమాలభతే । వీణావాదంగణకం గీతాయ । యాదసేశాబుల్యామ్ । నర్మాయభద్రవతీమ్ । తూణవధ్మం గ్రామణ్యం పాణిసంఘాతం నృత్తాయ । మోదాయానుక్రోశకమ్ । ఆనందాయతలవమ్॥౧౫॥

అక్షరాజాయకితవమ్। కృతాయసభావినమ్ । త్రేతాయాఆదినవదర్శమ్। ద్వాపరాయ బహిస్సదమ్ । కలయేసభాస్థాణుమ్। దుష్కృతాయచరకాచార్యమ్ । అధ్వనే బ్రహ్మచారిణమ్ । పిశాచేభ్యస్సైలగమ్ । పిపాసాయైగోవ్యచ్ఛమ్ । నిర్ఋత్యైగోఘాతమ్ । క్షుధేగోవికర్తమ్। క్షుత్తృష్ణాభ్యాంతమ్ । యోగాం వికృన్తంతంమాగ్ంసంభిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే॥౧౬॥

భూమ్యైపీఠసర్పిణమాలభతే । అగ్నయేగ్ంసలమ్ । వాయవేచాండాలమ్ । అంతరిక్షాయవగ్ంశనర్తినమ్। దివేఖలతిమ్ । సూర్యాయహర్యక్షమ్ । చంద్రమసేమిర్మిరమ్ । నక్షత్రేభ్యః కిలాసమ్ । అహ్నే శుక్లంపింగలమ్ । రాత్రియై కృష్ణం పింగాక్షమ్ ॥౧౭॥

నాచెపురుష మాలభన్తే। ప్రాణమపానం వ్యానముదానగ్ం సమా
నం తాన్ వాయవే। సూర్యాయ చక్షురాలభన్తే। మనశ్చన్ద్రమసే।
దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్। ప్రజాపతయే పురుషమ్॥౧౮॥

అథైతానరూపేభ్య ఆలభన్తే। అతిహ్రస్వ మతిదీర్ఘమ్। అతికృ
శ మత్యగ్ంసలమ్। అతిశుక్లమతికృష్ణమ్। అతిశ్లక్ష్ణ మతిలోమశమ్।
అతికిరిటమతిదన్తురమ్। అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్। ఆశాయై జామిమ్।
ప్రతీక్షాయైకుమారీమ్॥౧౯॥

బ్రహ్మణేగీతాయత్రిశమాయసంధయేనదీభ్య ఉథ్యాదేభ్య ఋషైభ్య
భాయా అమేభ్యోమన్యవేయమ్యై దశదశసరోభ్యోద్వాదశ ప్రతిశ్రు
త్కాయైబీభత్సాయై దశదశహసాయసప్తతురాజాయత్రయోదశ భూ
మ్యైదశవాచేపదథనవైకాం నవిగ్ంశతిః॥ బ్రహ్మణేయమ్యై నవదశ॥

సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్.

అథ పంచానువాకాః.



హరిః ఓమ్॥౧॥ ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పరాపతత్తదశ్వోఽభవ
ద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాశ్వత్వం తద్దేవా అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధురేష వై
ప్రజాపతిగ్ంసర్వంకరోతి యోఽశ్వమేధేన యజతే సర్వఏవభవతి సర్వ
స్యవాఏషాప్రాయశ్చిత్తిస్సర్వస్య భేషజగ్ సర్వంవా ఏతేనపాప్మానందేవా
అతరన్నపివా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్త్సర్వం పాప్మానమ్॥౧॥

తరతి తరతి బ్రహ్మహత్యాం యోఽశ్వమేధేన యజతే య ఉ చైనమేవం వేదోత్తరం వై తత్ప్రజాపతే రక్ష్యుశ్వయత్తస్మాదశ్వస్యోత్తరతోఽవద్యన్తి దక్షిణతోఽన్యేషాం పశూనాం వైతసః కటో భవత్యప్సుయోనిర్వా అశ్వోఽప్సుజో వేతసస్స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి చతుష్టోమ స్తోమో భవతి సరడ్ఢవా అశ్వస్య సక్థ్యా వృహత్ తద్దేవాశ్చతుష్టోమేనైవ ప్రత్యదధుర్యచ్చతుష్టోమః స్తోమో భవత్యశ్వస్య సర్వత్వాయ ॥

ప్రథమానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ ॥ ౨ ॥ పవమానస్సువర్జనః । పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా స పునాతు మా । పునన్తు మా దేవజనాః । పునంతు మనవో ధియా । పునంతు విశ్వ ఆయవః । జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహి మా । శుక్రేణ దేవ దీద్యత్ । అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరను ॥ ౧ ॥

యత్తే పవిత్రమర్చిషి । అగ్నే వితతమన్తరా । బ్రహ్మ తేన పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవసవితః । పవిత్రేణ సవేన చ । ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యై బహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయా మదన్తస్సధమాద్యేషు । వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౨ ॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః । అగ్నే దక్షైః

పునాహిమా । యేనదేవా అపునత । యేనాపోదివ్యం కశః । తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా ॥ ౩

ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యః పావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసం । సర్వగ్ం సపూతమశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసమ్ । తస్మైసరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్వస్త్యయనీః ॥౪॥

సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీ ర్దిశన్తునః । ఇమంలోకమథోఅముం । కామాన్సమర్ధయన్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానంపునతే సదా । తేనసహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాపత్యంపవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మవిదోవయం । పూతంబ్రహ్మపునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు । సోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదామోర్జయన్త్యా పునాతు॥

ద్వితీయానువాకస్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ ॥౩॥ సర్వేషువా ఏషులోకేషు మృత్యవోన్వాయత్తాః । తేభ్యోయదాహుతీర్నజుహుయాత్ । లోకేలోకఏనంమృత్యుర్విన్దేత్ । మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహేత్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి । లో

కాల్లోకాదేవమృత్యుమవయజతే। నైనంలోకే లోకేమృత్యుర్విందతి।య ద్వముష్మైస్వాహాముష్మైస్వాహేతి జుహ్వాథ్సంచక్షీత। బహుంమృత్యుమమి త్రం కుర్వీత। మృత్యవేస్వాహేత్యేకస్మా ఏవై కాంజుహుయాత్। ఏకోవా అముష్మింల్లోకేమృత్యుః॥

ఆశనయామృత్యురేవ। తమేవాముష్మిన్లోకేవయజతే। భ్రూణహ త్యాయైస్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి। భ్రూణహత్యామేనా వయజతే। తదాహుః। యద్భ్రూణహత్యాపాత్రాథ। కస్మాద్యజ్ఞేపి క్రియత ఇతి। అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః। భ్రూణహత్యావావమృత్యురితి। యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృ థ ఆహుతిం జుహోతి॥

మృత్యుమేవాహుత్యాతర్పయిత్వాపరిపాణం కృత్వా। భ్రూణ ఘ్నే భేషజం కరోతి। ఏతాగ్ంహవై ముండిభ ఔదన్యవః। భ్రూణహత్యా యైప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార। యోహాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మ ణగ్ంహంతి। సర్వస్మైతస్మై భేషజంకరోతి। జుంబకాయస్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి। వరుణోవై జుంబకః। అంతతఏవ వరు ణమవయజతే। ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్యపింగాక్షస్యమూర్ధంజుహోతి। ఏతద్వై వరుణస్యరూపమ్। రూపేణైవ వరుణమవయజతే॥

(లోకేమృత్యుర్జుహోతి మూర్ధంజుహోతి ద్వేచ)

తృతీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౪॥కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యోఽయోనౌ రేతస్సించతి యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతి రర్ధమాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే నమాగ్ం సమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నోపర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేఽప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ॥

చతుర్థానువాకస్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౫॥హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః। యన్మయా భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్। తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతిస్సవితా చ పునన్తు పునః పునః। నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥

యదపాంక్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ । అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు । సో ఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః । నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మ సలోకతామ్ । యశ్చాప్సు వరుణస్స పునాత్వఘమర్షణః । ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ంసచతా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా । ఋతంచ సత్యంచాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత । తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః॥

సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ । దివంచ పృథివీంచాన్తరిక్షమథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ । ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం లోకానేష మృత్యోర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ంసగ్ంశ్రితగ్ం సువః॥

స నస్సువస్సగ్ంశిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహం మాం జుహోమి స్వాహా । అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే । రజోభూమిస్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవద

న్తిధీరాః । ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మఞ్జనయన్ప్రజాభువనస్య రాజా। వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహత్సోమోవావృధేసువానఇన్దుః॥
పంచానువాక స్సమాప్తః.

——(౦)——

అథ బృహస్పతి సూక్తమ్.



ఇమాంధియమితి ద్వాదశర్చస్యసూక్తస్య అయాస్యో బృహస్పతిస్త్రిష్టుప్ । బృహస్పతిసూక్తజపే వినియోగః॥

ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితాన ఋతప్రజాతాం బృహతీమవిన్దత్। తురీయం స్విజ్జనయ ద్విశ్వజన్యోయాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయశంసన్॥

ఋతంశంసన్త ఋజుదీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః । విప్రంపదమఙ్గిరసోదధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త॥

హంసైరివసఖిభిర్వావదద్భిరశ్మన్మయాని నహనావ్యస్యన్ । బృహస్పతిరభికనిక్రదద్గా ఉతప్రాస్తౌదుచ్చవిద్వా అగాయత్॥ అవో ద్వాభ్యాంపరఏకయాగా గుహాతిష్ఠన్తీరనృతస్యసేతౌ। బృహస్పతిస్తమసి జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రాఆకర్విహితిస్ర ఆవః । విభిద్యాపురంశయథే - మపాచీంనిస్త్రీణిసాకముదధేరకృన్తత్ । బృహస్పతిరుషసం సూర్యంగామర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥

ఇన్ద్రోవలం రక్షితారం దుఘానాంకరేణేవ విచకర్తా రవేణ। స్వేదాఞ్జిభి రాశి రమిచ్ఛమానోరోదయత్పణిమాంగా అముష్ణాత్।

సఈంస త్యేభిస్సఖిభి శ్శుచద్భి గోధాయసంవిధన్నసైరదదః । బ్రహ్మ ణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మ స్వేదేభిర్ద్రవిణం వ్యానట్ ॥ తేస త్యేనమనసా గోపతింగా ఇయానాస ఇషణ యన్తధీభిః । బృహస్పతి ర్మిథో అవద్య పేభిరుదుస్రియా అసృజత స్వయుగ్భిః । తంవర్ధయన్తోమతి భిశ్శివాభి శ్శివాభిస్సింహమివనానదతం సధస్థే । బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అనుమదేమజిష్ణుమ్ ॥ యదా వాజమసనద్విశ్వ రూపమాద్యామరుక్షు దుత్తరాణి సద్మ । బృహస్పతిం వృషణం వర్ధ యన్తోనానా సన్తో బిభ్రతో జ్యోతి రాసా॥ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధై కీరించిద్ధ్యవథ స్స్వేభి రేవైః । పశ్చామృధో అపభవన్తు వి శ్వా స్తద్రోదసీశృణుతం విశ్వమిన్వే ॥ ఇన్ద్రోమహ్నా మహతో అర్ణ వస్య విమూర్ధాన మభినదర్బుదస్య । అహన్నహిమరిణా త్సప్తసి న్ధూన్దేవై ద్యావా పృథివీ ప్రావతం నః॥

బృహస్పతిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

సరస్వతీ సూక్తమ్.

హరిః ఓమ్ ॥ ఋషయో ఆశ్వలాయనం ప్రపచ్ఛుః ॥ కథం సా రస్వతప్రాప్తిః, కేన ధ్యానేన సువ్రత । మహాసరస్వతీ యేన తుష్టా భవతి త ద్వద॥ ఆశ్వలాయన ఉవాచ॥ శృణ్వంతు ఋషయ స్సర్వే గుహ్యా ద్గుహ్యత మం మహత్ । దశశ్లోక్య మిదం స్తోత్రం ధ్యానపూర్వం వదామ్యహం ।

వక్ష్యే సారస్వతం స్తోత్రం వాక్ప్రవృత్తికరం శుభమ్ । లక్ష్మీవివర్ధనంచై
వ వివాదే విజయప్రదం । సదా సకలరోగఘ్నం సర్వసంపత్కరంశుభమ్।
సర్వ స్త్రీరాజవశ్యార్థం సర్వకార్యశుభావహమ్ । సర్వపాపక్షయకరం
భక్తాభీష్టప్రదాయకమ్ ॥ ఋషిరాశ్వలాయనస్తు చ్ఛందోనుష్టుప్ప్రకీర్తి
తం । దేవతాస్తోత్రమన్త్రస్య మహావాగీశ్వరీ తథా ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకా
శాం శశిబింబసమప్రభామ్ । కుందేందుతుహినాభాసాం హంసాసనగ
తాం శుభామ్॥ అంకుశం చాక్షసూత్రంచ పాశపుస్తకధారిణీమ్ । ముక్తా
హారై స్సమాయుక్తాం దేవీం ధ్యాయే చ్చతుర్భుజామ్ । సితేన దర్పణా
భేన వస్త్రేణ పరిభూషితాం । సుస్తనీం వేదిమధ్యాంతాం చంద్రార్ధ
కృతశేఖరామ్ ॥ జటాకలాపసంయుక్తాం పూర్ణచంద్రనిభాననాం ।
త్రిలోచనీం మహాదేవీం స్వర్ణనూపురధారిణీమ్ ॥ కంబుకంఠీం సుతా
మ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం । కటకైః స్వర్ణరత్నాఢ్యై ర్మహావల
యభూషితామ్॥ కేయూరై ర్మేఖలాద్యైశ్చ ద్యోతయంతీం జగత్త్రియమ్।
శబ్దబ్రహ్మరిణీం ధ్యాయేత్ జ్ఞానకామస్సమాహితః ॥

అస్య శ్రీదశశ్లోకీస్తోత్రమహామన్త్రస్య ఆశ్వలాయనభగవాన్
ఋషిః ।, అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీ దేవతా । యద్వాగితి బీజం ।
దేవీంవాచమితి శక్తిః । ప్రణోదేవీతి కీలకమ్ । పరబ్రహ్మాధిదైవత్యం ।
మమ సరస్వతీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥ ఐం - అంగుష్ఠాభ్యాం
నమః । క్లీం - తర్జనీభ్యాంనమః । సౌః - మధ్యమాభ్యాంనమః । హ్రాం -
అనామికాభ్యాంనమః । హ్రీం -కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । హ్రూం - కరతల
కరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఐం - హృదయాయనమః । క్లీం - శిరసే స్వాహా ।
సౌః - శిఖాయైవషట్ । హ్రాం - కవచాయహుం । హ్రీం - నేత్రత్ర
యాయ వౌషట్।హ్రూం - అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి
దిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్ ॥ పరబ్రహ్మాత్మికాం దేవీం భుక్తిముక్తిఫలప్రదామ్

ప్రణమ్య స్తౌమి తామేవ జ్ఞానశక్తిం సమాహితః॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్॥ మనుః॥ ఐం - హ్రీం - శ్రీం - ఐం - క్లీం - సౌః॥ ఇతి యథాశక్తిం జపిత్వా పారాయణం కుర్యాత్॥ యథా॥ ౧॥ (ప్రణోదేవీత్యస్య భరద్వాజ స్సరస్వతీగాయత్రీ) ప్రణోదేవీత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా॥ ఐం-బీజం। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః॥ ప్రణో దేవీసరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ। ధీనామవిత్ర్యవతు॥

శ్లో॥ యా వేదాంతార్థ తత్త్వైక స్వరూపా పరమార్థతః।
నామరూపాత్మికావ్యక్తా సా మాం పాతు సరస్వతీ॥౧॥

౨॥ ఛందః॥ (ఆనోదివో త్రి స్సరస్వతీ త్రిష్టుప్) ఆనోదివ ఇత్యస్య మన్త్రస్య। అత్రిఋషిః। త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా। క్లీం-బీజం। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ ఆనోదివోబృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ యజతాగంతు యజ్ఞమ్। హవం దేవీజుజుషాణ ఘృతాచీ శగ్మాం నోవాచ ముశతీ శృణోతు॥

శ్లో॥ యాసాం గోపాంగవేదేషు చతుర్ష్వేకైవ గీయతే।
అద్వైతా బ్రహ్మణః శక్తిస్సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౩॥ ఛందః॥ (పావకానోమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) పావకానఇత్యస్య మన్త్రస్య। వైశ్వానరోమధుఛందా ఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా। సౌః-బీజమ్। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ పావకానస్సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ యజ్ఞం వష్టుధియావసు

శ్లో॥ యావర్ణపదవాక్యార్థ స్వరూపేణ ప్రవర్తతే।
అనాదినిధనానంతా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥

౪॥ ఛందః॥ (చోదయిత్రీమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) చోదయిత్రీత్యస్య మన్త్రస్య । వైశ్వానరో మధుఛందాఋషిః । గాయత్రీ ఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా ॥ హ్రాం-బీజం ॥ మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః ॥ చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం । యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥

శ్లో॥ అధ్యాత్మమధిదైవంచ దేవానాం సమ్యగీశ్వరీ ।
ప్రత్యగాస్తే వసంతీయా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౫॥ ఛందః॥ (మహో అర్ణో మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) మహోఅర్ణ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । మధుఛందాఋషిః । గాయత్రీఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా । హ్రీం- బీజం । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః ॥ మహో అర్ణః సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా । ధియో విశ్వావిరాజతి ॥

శ్లో॥ అంతర్యామ్యాత్మనా విశ్వం త్రైలోక్యం యాధిగచ్ఛతి।
రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

ఛందః॥ (చత్వారి వాగ్దీర్ఘతమా వాగ్దేవీ త్రిష్టుప్) చత్వారి వాగిత్యస్య మన్త్రస్య । ఉచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః । వాగ్దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రూం-బీజం । ...ర్థేజపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తానివిదుర్బ్రాహ్మణాయే మనీషిణః। గుహాత్రీణి నిహితా నేంగయంతి తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి॥

శ్లో॥ యా ప్రత్యగ్దృష్టిభి ర్జ్ఞానై ర్వ్యజ్యమానానుభూయతే ।
వ్యాపినీజ్ఞప్తిరూపైకా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౭ ॥ ఛందః॥ యద్వాగ్జ్నెమో భార్గవో వాక్ త్రిష్టుప్ । యద్వాగిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రైం - బీజం । ... జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని రాష్ట్రీ దేవానాం నిషసాద మంద్రా । చతస్ర ఊర్జం దుదుహ్రేపయాంసి క్వస్విదస్యాః పరమం జగామ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగిరస్సర్వే వేదాద్యా వ్యాహరంతి యామ్ ।
సర్వకామదుఘా ధేను స్సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౮॥ ఛందః॥ (దేవీం వాచ న్నెమో భార్గవో వాక్త్రిష్టుప్) దేవీం వాచమిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీ దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః॥ హ్రాం-బీజం...జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః॥ దేవీం వాచ మజనయం తద్దేవా స్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సానోమంద్రేషమూర్జం దుహానా ధేను ర్వాగస్మా నుపసుష్టుతైతు॥

శ్లో॥ నామజాత్యాదిభి ర్భేదై రష్టధాయా వికల్పితా ।
నిర్వికల్పాత్మికా వ్యక్తా సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౯॥ ఛందః॥ (ఉతత్వః పశ్యన్ బృహస్పతిర్వాక్త్రిష్టుప్)ఉతత్వః పశ్యన్నిత్యస్య మంత్రస్య। బృహస్పతిఋషిః। త్రిష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా । హ్రః - బీజం ॥ ... ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ ఉతత్వః పశ్యన్న దదర్శవాచ ముతత్వ శ్శృణ్వ న్నశృణోత్యేనాం । ఉతో త్వస్మైతన్వం౧ం విసస్రెజ్జాయేవపత్య ఉశతీసు

వాసాః ॥

శ్లో॥ యాంవిదిత్వాఖిలం బంధం నిర్మథ్యాఖిలవర్త్మనామ్ ।
యోగీయాతి పరంస్థానం సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౧౦॥ ఛందః॥ (అంబితమెగృత్సమద స్సరస్వత్యనుష్టుప్) అంబితమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । గృత్సమదఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । సరస్వతీ దేవతా । శ్రీం - బీజం । మమ...ర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ అంబితమ్మే నదీతమే దేవీతమే సరస్వతీ । అప్రశస్తా ఇవస్మసిప్రశస్తి మంబనస్కృధి ॥

శ్లో॥ నామరూపాదికం సర్వం యస్యామావేశ్యతాం పునః ।
ధ్యాయంతి బ్రహ్మణోరూపం సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

అథ ఫలశ్రుతిః.



శ్లో॥ యఃకవిత్వం నిరాతంకం భుక్తిముక్తించవాంఛతి । సోభ్యర్చ్యైనాందశశ్లోక్యా భక్త్యాస్తౌతి సరస్వతీమ్॥౧॥ తస్యైవంస్తువతో నిత్యం సమభ్యర్చ్యసరస్వతీమ్ । భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్ప్రత్యయో భవేత్ ॥ ౨॥ తతః ప్రవర్తతే వాణి స్వేచ్ఛయా లలితాక్షరా । గద్యపద్యాత్మికావాణీ ప్రమేయైశ్చ వివక్షితైః ॥ 3 ॥ అశ్రుతం బుధ్యతే గ్రంథం ప్రాయస్సారస్వతం కవిః । శ్రుతంచ ధారయె దాశు స్ఖలద్గిస్స్పష్టవాగ్భవేత్ ॥ ౪ ॥ విఖ్యాత స్సర్వలోకేషు వాగ్మీ భవతి సర్వదా । అజేయః ప్రతిపక్షాణాం స్వయంజేతాభిజాయతే ॥ ౫ ॥ స్వయూథ్యైర్వాదశాస్త్రార్థ్యా వివాదే ప్రస్తుతే సతి । అహం వాచస్పతి ర్విష్ణు శ్శివోవాస్మి భావయేత్ ॥ ౬ ॥ ఏవం భావయతా తేన బృహస్పతిరపి స్వయం ।

నశక్నోతి సమంవక్తుం నరేష్వన్యేషు కాకథా ॥ ౭ ॥ నకాంచనస్త్రియం నిందేన్న దేవా న్నాపిచ ద్విజాన్ । అనార్యై ర్నాభిభాషేత సర్వత్రైవ శుభోభవేత్ ॥ ౮ ॥ సర్వత్రైవ ప్రియం బ్రూయా ద్యదిచ్ఛే త్సిద్ధి మాత్మనః। శ్లోకేనైవ తిరస్కృత్యా ద్విషంతం ప్రతివాదినమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రతివాదిగజానాంతు సింహో భవతి మానవః । యద్యాగితిద్వయ్యెచైనైవ దేవీం యోర్చయతిత్రవతీ ॥ ౧౦ ॥ తస్య నాసంస్కృతా వాణీ ముఖా దుచ్చరతే క్వచిత్ । నమామి యామినీనాథ రేఖాలంకృతకుంతలాం ॥ ౧౧ ॥ భవానీం భవసంతాప నిర్వాపణసుధానిధిం । యయాచెదం ధృతం సర్వం జగత్స్థావరజంగమమ్ ॥ ౧౨ ॥ యాం నత్వా లోకపాలాద్యా స్వే స్వే ధర్మే ప్రతిష్ఠితాః ॥ ఇత్యాశ్వలాయనముని ర్నిజగాద దేవ్యా స్తోత్రం సమస్త భోగనిదానభూతం । ఏతత్పఠన్ ద్విజవర శ్శుచితాముపేత్య సంధ్యాసువాంఛితఫలా న్యుపయాతి శీఘ్రం ॥ ప్రథమం భారతీనామ ద్వితీయం చ సరస్వతీ । తృతీయం శారదాదేవీ చతుర్థం కంసమర్దనీ ॥ పంచమంతు జగన్మాతా షష్ఠంచైవతు పార్వతీ । సప్తమంచైవ కౌమారి అష్టమం బ్రహ్మవాదినీ । నవమం చైవ వారాహీ దశమం బ్రహ్మపుత్రికా ॥ ఏకాదశంచ వాగ్దేవీ ద్వాదశం వర దాంబికా । ద్వాదశైతాని నామాని త్రిసంధ్యం యఃపఠే న్నరః । వాగ్వాదిన్యాః ప్రసాదేన వత్సరాత్సకవిర్భవేత్ ॥

ఇత్యాశ్వలాయనఋషిప్రోక్తం
ఫలశ్రుతి స్సమాప్తమ్.

అథ సరస్వతీస్తోత్రప్రారంభః.



యత్పాదాంబుజ మంబుజాసనముఖై రాద్యైరచింత్యం సురై ర్య చ్చారిత్ర మగణ్యమేవ వచసాం వాచస్పతే రుచ్ఛ్రితామ్। యత్కారుణ్య కటాక్షసూత్రకలితా చిత్రా జగన్నాలికా పాయాత్సా మమ సర్వదా భగవతీ భద్రేశ్వరీ భద్రదా ॥ ౧ ॥ వందే సర్వసురాదిభి ర్నిగదితాం లోకప్రసిద్ధప్రభాం శుభ్రాం శాస్త్రపురాణ నాటక మహాకావ్యాది సంచారిణీం। బ్రహ్మాది త్రిదశై రనిందితగుణై రావేష్టితాం సర్వదా నానాభూషణభూషితాం నతజనాభీష్టప్రదాం భారతీమ్ ॥ ౨ ॥ కలహంసమల్లికాది రూపం కలవీణా కలకంఠికోత్తమాంగం। కలయాకలితం విధోః కిరీటె కలయే కంచనకామినీవిశేషమ్ ॥ ౩ ॥ శుభ్రాం శుభ్రవిలేప మాల్యవసనాం శీతాంశుఖండోజ్జ్వలాం వ్యాఖ్యా మక్షగుణం సుధాఢ్య కలశం విద్యాంచ హస్తాంబుజైః। బిభ్రాణాం కమలాసనాం కుచనతాం వాగ్దేవతాం సుస్థితాం వందే వాగ్విభవప్రదాం త్రినయనాం సౌభాగ్యసంపత్కరీమ్ ॥ ౪ ॥ ఛందః పాదయుగోరుచారుజఘనా శిక్షాపి జంఘ్రశ్రుతీ ఋగ్వేదాదియుగా యజుస్సురదనా యా సామవామోదరా। తర్కోద్యత్సుకుచా శ్రుతి స్మృతిభుజా కావ్యారవిందాననా వేదాంతామలలోచనా విలసితా నౌమీహ వాగీశ్వరీమ్ ॥౫॥ కుందేందువారణ మృణాళ మరాళతార నీహారహార ఘనసారపటీరగౌర। యా పుస్తకాక్షవలయాంకుశపాశహస్తా సా భారతీ మమ ముఖాంబురుహే సదాస్తామ్ ॥ ౬॥ నవనవ ముక్తాహారాం నవమణి వలయాం నవాంబరధరాం। పీనపయోధరభారాం సరసిజనయనాం సరస్వతీం వందే॥ ౭॥ సరస్వతీ నమస్తుభ్యం వరదె కామరూపిణీ। విద్యారంభం కరిష్యామి

సిద్ధి ర్భవతు మే సదా ॥౮॥ పద్మపత్త్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ। నిత్యం పద్మాలయా దేవీ సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥౯॥ యాకుందేందుతుషారహారధవళా యాశుభ్రవస్త్రావృతా యావీణా వరదండమండితకరా యాశ్వేతపద్మాసనా। యా బ్రహ్మాచ్యుత శంకరప్రభృతిభి ర్దేవై స్సదా పూజితా సా మాం పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాడ్యాపహా ॥౧౦॥ దోర్భి ర్యుక్తా చతుర్భి స్ఫటికమణిమయీ మక్షమాలాం దధానాం హస్తేనైకేన పద్మం సితమపిచ శుకం పుస్తకం చాపరేణ। భాసాకుందేందుశంఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానా సమానా సామె వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనె సర్వదా సుప్రసన్నా॥ ౧౧ ॥ ఆమ్నాయమూర్తిరనుబంధషడంగవాస తర్కప్రకల్పితకళాభరణాభిరామా। వాణీవధూ ర్భగవతీ మమవక్త్రపద్మ సద్మ న్యభీష్టఫలదా వసథంకృషీష్టా॥ ౧౨ ॥ అమలకమలసంస్థా లేఖినీ పుస్తకోద్య త్కరయుగళసరోజా కుందమందారగౌర। ధృతశశధర ఖండోల్లాస కోటీరచూడా భవతు భవభయానాం భంజనీ భారతీ నః ॥ ౧౩ ॥ శరదిందువికాసమందహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామాం। అరవిందసమానసుందరాస్యా మరవిందాసన సుందరీ ముపాసే ॥ ౧౪ ॥ పుస్తక జపవటహస్తే వరదాభయ చిహ్నచారు బాహులతే। కర్పూరామలదేహె వాగీశ్వరి శోదయాశు మమచేతః ॥ ౧౫ ॥ నీహార హార ఘనసార సుధాకరాభాం కల్యాణదాం కనకచంపకదామభూషాం। ఉత్తుంగపీనకుచకుంభ మనోహరాంగీం వాణీం నమామి మనసా వచసాం విభూత్యై ॥ ౧౬ ॥ శ్రీమచ్చందనచర్చితోజ్జ్వలవపు శ్శుక్లాంబరా కామదా వామాలంకృత కుంతలా ప్రవిలసన్ముక్తావళీశోభనా। సర్వజ్ఞాననిదాన పుస్తకధృతా శుభ్రాక్షమాలాధరా వాగ్దేవీ వదనాంబుజె వసతుమె త్రైలోక్యమాతా చిరమ్ ॥ ౧౭ ॥ శారదాశారదాంభోజ వదనావదనాంబుజే। సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధస్సన్నిధిం క్రియాత్॥ ౧౮ ॥ శరణాం కరవాణిశర్మ

దం తే చరణం వాణిచరాచరోపజీవ్యం। కరుణమసృణైః కటాక్షపాతైః కురు మా మంబ కృతార్థసార్థవాహమ్ ॥ ౧౯ ॥ వాగ్వాణీ భారతీ బ్రాహ్మీ భాషా గీ శ్శారదా స్తదా సరస్వతీ కామదుఘా వేదగర్భాక్షరాత్మికా। వాచాసిద్ధిమవాప్నోతి వివాదే విజయీభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ తుంగ స్తనీం తుహినహారసమానభాసాం శాతోదరీం శశికళా కలితావతంసాం। చంద్రాననాం చకిత బాలకురంగనేత్రాం వీణవినోదనిరతాం కలయామి వాణీం ॥౨౧ ॥

సరస్వతీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అథ ఉదకశాంతి ప్రయోగః.

ఆదౌ గణపతిపూజాం సమాచరేత్ ॥

పునః ప్రాణానాయమ్య॥ దేశకాలౌ సంకీర్త్య ॥

ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ ఉపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉదకశాంతికర్మ కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య॥

శ్రీవైష్ణవమతే ॥ శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం ఏభి శ్రీవైష్ణవై బ్రాహ్మణైస్సహ బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉదకశాంతి కర్మ కరిష్యేతి సంకల్ప్య ॥

అథోదకశాంతి విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥

శుచౌ దేశే గోమయేన గోచర్మమాత్రం చతురశ్ర ముపలిప్య॥రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య ॥ తస్యోపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా ॥ తస్యోపరి ద్రోణ ద్వయం వ్రీహీన్నిక్షిప్య॥ తస్యోపరి తదర్ధం తిలాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి తదర్ధం తండులాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి.

ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవః॥ సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోని మసతశ్చవివః ॥ ఇతి మంత్రేణ మధ్యే ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

నాకేసుపర్ణ ముపయత్పతంతగ్ం హృదావేనంతో అభ్యచక్షత త్వా॥హిరణ్యపక్షం వరుణస్యదూతం యమస్యయోనౌ శకునంభురణ్యం॥ ఇతి మంత్రేణ దక్షిణతః ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

ఆప్యాయస్వసమేతుతె విశ్వత స్సోమవృష్ణియం ॥ భవావాజస్య సంగథె ॥ ఇతి మంత్రేణ ఉత్తరతః ప్రాగగ్రముల్లిఖ్య ॥

యోరుద్రో అగ్నౌ యో అప్సుయ ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వా భువనావివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగావా అన్యే రుద్రా హావిర్భాగాః ॥ ఇతిమంత్రేణ మధ్యే ఉదగగ్రముల్లిఖ్య ॥

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం సమూఢ మస్యపాగ్ం సురే॥ ఇతి మంత్రేణ పశ్చా దుదగగ్ర ముల్లిఖ్య॥

ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధంత్సముద్రవ్యచసంగిరః ॥ రథీతమగ్ం రథీనాం వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిం ॥ ఇతి మంత్రేణ పురస్తా దుదగగ్ర ముల్లిఖ్య॥

తస్యోపరి ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్ం స్తీర్య ॥ పుష్పై రవకీర్య ॥ ఫలై రవకీర్య ॥ గంధోదకేన అభ్యుక్ష్య ॥

తస్యోపరి శ్వేతసూత్రేణ వేష్టితం ధూపిత కుంభం బ్రహ్మజజ్ఞాన మితి ప్రతిష్ఠాప్య ॥ తస్యోపరి ॥

తిరఃపవిత్ర మతినీతాః ॥ ఆపోధారయ మాంతిగుః ॥ దేవేన సవిత్రో త్పూతాః ॥ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః ॥ ఇతిమంత్రేణ పవిత్రంని ధాయ ॥ ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్న మాపోమృత మాపస్సమ్రా డాపోవిరా డాపస్స్వరా డాపశ్ఛందాగ్ స్యాపోజ్యోతీగ్ ష్యాపోయజూగ్ ష్యాపస్సత్య మాప స్సర్వా దేవతాఆపో భూర్భువస్సువరాపఓం ॥ ఇతిమంత్రేణ కుంభే అద్భి రాపూర్య ॥

సహిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః ॥ తంభాగం చిత్ర మీమా మహే ॥ ఇతిమంత్రేణ నవరత్నం కుంభే నిక్షిప్య ॥

అస్మిన్ కుంభే వరుణాంతర్యామినం భగవంత మావాహ్య॥ ఆసనాద్యుపచారాన్ కృత్వా ॥

శ్రీస్మార్తమతె శ్రీవరుణాయనమః ధ్యాసాదిషోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్

కూర్చాగ్రే రాక్షసాన్ ఘోరాన్ ఛింది కర్మవిఘాతినః ।
త్వా మర్పయామి కుంభేస్మిన్ సాఫల్యం కురుకర్మను ॥
ఇతికుంభే ఊర్ధ్వాగ్రం కూర్చం నిక్షిప్య ॥
వృక్షరాజసముద్భూతా శ్శాఖాయాః పల్లవాన్ తతః ।
యుష్మాన్ కుంభే త్వర్పయామి సర్వపాపాపనుత్తయే ॥
ఇతిచూతపల్లవం నిక్షిప్య ॥
నారికేళఫలోద్భూతా త్రినేత్రహరసమ్మిత ।
శిఖయా దురితం సర్వం పాపం పీడాంచ మేనుద॥
ఇతినారికేళఫలం నిక్షిప్య॥
అస్మిన్ ఉదకశాంతిజపకర్మణి ప్రాచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే
దక్షిణస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
ప్రతీచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే॥
ఉత్తరస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
సర్వస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
అస్మిన్నుదకశాంతిజపకర్మ కురుధ్వం ॥ ఇతిప్రార్థ్య ॥
వయంకుర్మ ఇతి ప్రతివచనం ॥

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజం ॥ హోతారం రత్నధాతమం ॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వ మఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామావస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివోవృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాతబహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి ॥ అగ్న ఆయాహివీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । నిహోతాసత్సి బర్హిషి ॥ శన్నోదేవీ రభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే । శంయో రభిస్రవంతునః ॥

శ్రీగురుభ్యోనమః

హరిః ఓం ॥ కృణుష్వపాజః ప్రసితిన్న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవాగ్ం ఇభేన ॥ తృష్వీమనుప్రసితిం ద్రూణానోస్తాసి విధ్యరక్షస స్తపిష్ఠైః॥ తవ భ్రమాస ఆశుయాపతం త్యనుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః॥ తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజవిష్వగుల్కాః ॥ ప్రతిస్పశో విసృజ తూర్ణితమోభవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః ॥ యోనో దూరే అఘశగ్ంసః॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరా దధర్షీత్ ॥ ఉదగ్నే తిష్ఠప్రత్యాతనుష్వన్యమిత్రాగ్ం ఓషతా త్తిగ్మహేతే॥ యోనో అరాతిగ్ం సమిధానచక్రే నీచాతంధక్ష్యతసన్న శుష్కమ్ ॥ ఊర్ధ్వోభవప్రతివిధ్యాధ్య స్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే ॥ అవస్థిరాతను హియాతుజూనాం జామిమజామిం ప్రమృణీహి శత్రూన్ ॥

స తే జానాతి సుమతిం యవిష్ఠ య ఈవతే బ్రహ్మణే గాతు మైరత్ ॥
విశ్వా న్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నా న్యర్యో విదురో అభిద్యాత్ ॥
సేదగ్నే అస్తు సుభగస్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన హవిషాయ ఉక్థైః ॥
పిప్రీషతి స్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినాసా సదిష్టిః ॥ అర్చా
మితే సుమతిం ఘోష్యర్వాక్సం తే వావాతా జరతా మియంగీః ॥ స్వశ్వా
స్త్వా సు రథా మర్జయేమ మాస్మే క్షత్రాణి ధారయే రనుద్యూన్ ॥
ఇహ త్వా భూర్యా చరే దుపత్మన్దోషావ స్తర్దీదివాగ్ం సమనుద్యూన్ ॥
క్రీడంతస్త్వా సుమనస స్సపేమాభిద్యుమ్నా తస్థివాగ్ంసో జనానాం॥ యస్త్వా
స్వశ్వ స్సుహిరణ్యో అగ్న ఉపయాతి వసుమతా రథేన ॥ తస్య త్రా
తా భవసి తస్య సఖా యస్త ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ ॥

మహో రుజామి బంధుతా వచోభి స్తన్మాపితు ర్గోతమా
దన్వియాయ ॥ త్వన్నో అస్య వచసశ్చికిద్ధి హోతర్యవిష్ఠ సుక్రతో
దమూనాః ॥ అస్వప్నజ స్తరణయస్సు శేవా అతంద్రాసోవృకా అశ్ర
మిష్ఠాః తే పాయవ స్సధ్రియంచో నిషద్యాగ్నే తవనః పాంత్వమూర ॥
యే పాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యంతో అంధం దురితాదరక్షన్ ॥
రరక్ష తాం త్సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సంత ఇద్రిపవో నాహ దేభుః ॥ త్వయా
వయగ్ం సధన్యస్త్వోతా స్తవప్రణీత్యశ్యామ వాజాన్ ॥ ఉభాశగ్ంసాసూ
దయ సత్యతాతే నుష్ఠుయా కృణుహ్యహ్రయాణ ॥ అయా తే అగ్నే స
మిధా విధేమ ప్రతిస్తోమగ్ం శస్యమానం గృభాయ ॥ దహాశసో రక్షసః
పాహ్యస్మాన్ద్రుహో నిదో మిత్ర మహో అవద్యాత్

రక్షోహణం వాజిన మాజిఘర్మి మిత్రం ప్రతిష్ఠ ముపయామి శర్మ॥ శిశానో అగ్నిః క్రతుభి స్సమిద్ధ స్సనోదివా సరిషః పాతునక్తమ్ ॥ విజ్యోతిషా బృహతాభాత్యగ్నిరావి విశ్వానికృణుతే మహిత్వా ॥ ప్రాదేవీ ర్మాయాస్సహతే దురేవాశ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే ॥ ఉతస్వానాసోదివిషం త్వగ్నే స్తిగ్మాయుధారక్షసేహం తవాఉ ॥ మదే చిదస్యప్రరుజంతిభామానవరంతే పరిబాధో అదేవీః॥ ఇంద్రంవ్రో విశ్వతస్పరిహవామహే జనేభ్యః ॥ అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ ఇంద్రిం నరో నేమధితాహవంతే యత్పార్యాయునజతేధియస్తాః ॥ శూరో నృషాతాశవసశ్చకాన ఆగోమతి వ్రజేభజాత్వన్నః ॥ ఇంద్రియాణి శతక్రతో యాతే జనేషు పంచసు ॥ ఇంద్రితానిత ఆవృణే ॥ అనుతేదాయి మహ ఇంద్రియాయ సత్రాతే విశ్వమనువృత్రహత్యే ॥ అనుక్షత్ర మనుసహో యజత్రేంద్ర దేవేభి రనుతే నృషహ్యే ॥ ఆయస్మింత్స ప్తవాసవా స్తిష్ఠంతి స్వారుహో యథా ॥ ఋషిర్హ దీర్ఘ శృత్తమ ఇంద్రస్యఘర్మో అతిథిః ॥ ఆమా సుపక్వమైరయ ఆసూర్యగ్ం రోహయో దివి ॥ ఘర్మ న్నసామంతపతా సువృక్తిభి ర్జుష్టం గిర్వణసే గిరః ॥ ఇంద్రి మిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభి రర్కిణః ఇంద్రిం వాణీ రనూషత ॥ గాయంతి త్వాగాయత్రిణః ॥ అర్చంత్యర్కమర్కిణః ॥ బ్రహ్మాణస్త్వా శతక్రతఉద్వగ్ం శమివయేమిరే ॥ అగ్ంహోముచే ప్రభరేమా మనీషామోషిష్ఠదావ్నే సుమతిం గృణానాః ॥ ఇదమింద్రి ప్రతిహవ్యం గృభాయ సత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాః ।

వివేషయస్యాధిపణాజ్జజాన స్తవై పురాపార్యా దింద్రమహ్నః ॥ అగ్ం హాస్తో యత్ర పీపరద్యథానోనావేవయాంత ముభయేహావంతే ॥ ప్రసం గ్నూజం ప్రథమ మధ్వరాణాం ॥ అగ్ంహోముచం వృషభం యజ్ఞియానాం ॥ అపాస్తు పాత మశ్వినా హాయంత మస్మిన్నరఇంద్రియంధ త్తమోజః ॥ విన ఇంద్రమృధోజహినీచాయచ్ఛ పృతన్యతః ॥ అథస్పదంత మీాం కృధియో అస్మాగ్ం అభిదాసతి ॥ ఇంద్రక్షత్రమభివామమోజోజాయథా వృషభ చర్షణీనాం ॥ అపానుదోజన మమిత్రయంతమురుందేవేభ్యో అకృణోరులోకం ॥ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః పరావతః ఆజగామా పరస్యాః ॥ సృకగ్ం సగ్ంశాయపవిమింద్రతిగ్మం విశత్రూన్తాడివిమృధోనుదస్వ ॥ విశత్రూ న్విమృధోనుదవివృత్రస్యహనూరుజ ॥ విమన్యు మింద్రభామితో మిత్రస్యాభిదాసతః ॥ త్రాతార మింద్రమవితార మింద్రగ్ం హావేహా వే సుహవగ్ం శూరమింద్రం ॥ హువేనుశక్రం పురుహూతమింద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవా ధాత్వింద్రః ॥ మాతే అస్యాం ॥ సహసావన్పరిష్టావఘాయ భూమహారివః పరాదై ॥ త్రాయస్వనోవృకేభిర్వరూథై స్తవప్రియాససూరిషుస్యామ ॥ అనవస్తేరథ మశ్వాయతక్షం త్వష్టావజ్రం పురుహూత ద్యుమంతం॥బ్రహ్మాణ ఇంద్రం మహయంతో అర్కైరవర్ధయ న్నహయె హంతవా ఉ ॥ వృష్ణెయత్తే వృషణో అర్కమర్చా నింద్రగ్రావాణో అదితిస్సజోషాః ॥ అనశ్వాసో యేపవయో రథా ఇంద్రేషితా అభ్యవర్తంతదస్యూన్ ॥

యత ఇంద్రభయామహేతతోనో అభయం కృధి ॥ మఘవం

చ్ఛత్రుగ్రిత వతన్నుత్తరయ విద్విషో విమృధోజహి ॥ స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధోవశీ ॥ వృషేంద్రః పురఏతున స్వస్తిదా అభయంకరః ॥ మహాగ్ం ఇంద్రోవజ్రబాహు ష్షోడశీశర్మయచ్ఛతు ॥ స్వస్తినో మఘవాకరోతు హంతు పాప్మానం యోస్మాన్ ద్వేష్టి ॥ సజోషా ఇంద్రసగణో మరుద్భి స్సోమం పిబ వృత్రహా చ్ఛూరవిద్వాన్ ॥ జహిశత్రూగ్ం రపమృధోనుదస్వాథాభయంకృణుహి విశ్వతోనః ॥

యేదేవాః పురస్సదోగ్ని నేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనో వంతు తేభ్యోనమ స్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యేదేవా దక్షిణసదోయమనేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యోనమ స్తేభ్యస్స్వాహా యేదేవాః పశ్చాత్సదస్సవితృనేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యో నమ స్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యేదేవా ఉత్తరసదో వరుణనేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యేదేవా ఉపరిషదో బృహస్పతినేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యోనమ స్తేభ్యస్స్వాహా ॥ అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ యమాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ సవిత్రే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ వరుణాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ బృహస్పతయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥

అగ్నిరాయుష్మాంత్సవనస్పతిభి రాయుష్మాం తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ సోమఆయుష్మాన్ త్సఓషధీభి రాయుష్మాన్ తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ యజ్ఞఆయుష్మాం త్సదక్షిణాభి రాయుష్మాన్ తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ బ్రహ్మాయుష్మ త్తద్బ్రా

ష్మాణ రాయుష్మ త్తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి దేవా ఆయుష్మం త స్తేమృ తేన పితర ఆయుష్మంత స్తేస్వధయాయుష్మంత స్తేనత్వాయుషా యుష్మంతం కరోమి ॥

యావా మింద్రావరుణాయ తవ్యాతనూ స్తయె మమగ్ంహాసోమ్ముం చతం యావా మింద్రావరుణాసహాస్యాతనూ స్తయెమమగ్ంహాసోముంచ తం యావా మింద్రావరుణారక్షస్యాతన్వా స్తయేమమగ్ంహాసోముంచతం యావా మింద్రావరుణా తేజస్యాతనూ స్తయెమమగ్ంహాసోముంచతం యోవా మిందా్రవరుణా వగ్నౌ ప్రామ స్తంవా మె తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా ద్విపాత్సు పశుష్ప్రామ స్తంవామె తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా చతుష్పాత్సుప్రామ స్తంవామె తేనావయజే యోవామిం ద్రావరుణాగోష్ఠే ప్రామ స్తంవా మే తేనావయజే యోవామింద్రావరుణా గృహేషు ప్రా్మస్తంవా మే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణాప్సుప్రా మ స్తంవామే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణౌషధీషు ప్రా్మ స్తంవా మే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా వనస్పతిషు ప్రామ స్తంవామే తేనావయజే ॥ ౧౯ ॥ అగ్నే యశస్విన్ యశసే మ మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహావహ ॥ అయం మూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చాస్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు ॥ భద్రం పశ్యంత ఉపసేదురగ్రే తపోదీక్షామృషయ స్సువర్విదః ॥ తతః క్షత్రం బ లమోజశ్చజాతం తదస్మైదేవా అభిసన్న మంతు ॥ ధాతా విధాతా పర మోతసందృక్ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాజా ॥ స్తోమా శ్ఛందాగ్ంసి నివిదో

మఆహుకే తస్మైరాష్ట్రమభిసన్నమామ ॥ అభ్యావర్తధ్వ ముపమేత సాకమయగ్ం శాస్తాధిపతిర్వో అస్తు ॥ అస్య విజ్ఞానమనుసగ్ం రభధ్వమిమం పశ్చాదనుజీవాథసర్వే ॥

ఋతాషాడృతధామాగ్ని గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యౌషధయోప్సరస ఊర్జో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సగ్ంహితో విశ్వసామాసూర్యో గంధర్వస్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య మరీచయోప్సరస ఆయువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతుతాభ్యస్స్వాహా సుషుమ్నస్సూర్యరశ్మి శ్చంద్రమా గంధర్వస్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో భేకురయోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భుజ్యుస్సుపర్ణో యజ్ఞోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య దక్షిణా అప్సరసస్తవానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య ఋక్సామాన్యప్సరసో వహ్నయోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహేషిరో విశ్వవ్యచావాతో గంధర్వస్స ఇదంబ్రహ్మక్షత్రం పాతు తస్మైస్వాహా తస్యాపోప్సరసొముదానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ ॥ సనోరాస్వాజ్యానిగ్ం రాయస్పోషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ం స్వస్తిగ్గ్ స్వాహా పరమేష్ఠ్యధిపతి మృత్యుర్గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ

క్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విశ్వమప్సరసోభువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సుక్షితి స్సుభూతి భద్రకృత్సువర్వాన్ పర్జన్యో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విద్యుతోఽప్సరసోరుచోనామతా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా దూరేహేతి రమృడయో మృత్యుర్గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా చారుః కృపణకాశీకామోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యాధయోఽప్సరసశ్శోచయంతీర్నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సనో భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ ॥ ఉరుబ్రహ్మణేస్మైక్షత్రాయమహి శర్మయచ్ఛ స్వాహా ॥ ౨౧

నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే కేచ పృథివీమను ॥ యే అంతరిక్షే యేదివి తేభ్యస్సర్పేభ్యో నమః ॥ యేదోరోచనే దివో యేవాసూర్యస్య రశ్మిషు ॥ యేషా మప్సుసదఃకృతం తేభ్య స్సర్పేభ్యో నమః ॥ యాఇషవో యాతుధానానాం యేవా వనస్పతీగ్ంరను ॥ యేవా వటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్పేభ్యో నమః ॥

అయం పురో హరికేశ సూర్యరశ్మి స్తస్యరథగృత్సశ్చరథౌజాశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ పుంజికస్థలాచ కృతస్థలాచాప్సరసౌ యాతుధానా హేతీరక్షాగ్ంసి ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనోమృడయంతు తే యం ద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తంవోజంభేదధామి ॥ అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా

తస్యరథస్వనశ్చ రథేచిత్రశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌమేనకాచ సహజన్యాచా ప్సరసౌదంక్ష్ణవః పశవో హేతిః పౌరుషే యోవధః ప్రహేతి స్తేభ్యోనమ స్తేనోమృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తంవోజర భేదధామి॥

అయంపశ్చాద్విశ్వవ్యచా స్తస్య రథప్రోతశ్చా సమరథశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌప్రమ్లోచంతీ చానుమ్లోచంతీ చాప్సరసౌ సర్పా హేతి ర్వ్యాఘ్రాః ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనోమృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవోజంభేదధామి ॥

అయముత్తరాత్సంయద్వసు స్తస్య సేనజిచ్చసుషేణశ్చ. సేనాని గ్రామణ్యౌ విశ్వాచీచ ఘృతాచీచాప్సరసావాపో హేతిర్వాతః ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వో జంభేదధామి ॥

అయముపర్యర్వాగ్వసు స్తస్యతార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనాని గ్రామణ్యావుర్వశీచపూర్వచిత్తిశ్చాప్సరసా విద్యుద్ధేతిరవస్ఫూర్జన్ప్రహేతి స్తేభ్యోనమ స్తేనోమృడయంతు తేయంద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వో జంభేదధామి ॥౨౩॥

ఆశుశ్శిశానోవృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః ॥ క్షోభణశ్చర్షణీనాం ॥ సంక్రందనోనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ం సేనా అజయత్సాకమింద్రః ॥ సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునాయుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ॥ తదింద్రేణజయత తత్సహధ్వంయుధో నరఇషుహస్తేనవృష్ణా ॥ సఇషుహస్తైస్సనిషంగిభిర్వశీసగ్ స్రష్టా సయుధ ఇంద్రోగణేన ॥ సగ్ంసృష్ట

జితో స్మిమపాబాహు శర్ధ్యా ధ్వ ధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా॥బృహస్ప తేపరి దీయా ॥ రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ం అపబాధమానః ॥ ప్రభంజం త్సేనాః ప్రమృణో యుధాజయ న్నస్మాక మేధ్యవితారథానాం ॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంత మజ్మప్రమృణంత మోజసా ॥ ఇమగ్ం సజాతా అనువీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖాయోనుసగ్ం రభధ్వం ॥ బలవిజ్ఞాయస్థవిరః ప్రవీర స్సహస్వా వాజీ సహమానఉగ్రః ॥ అభివీరో అభిసత్వా సహోజాజైత్రమింద్రరథ మాతిష్ఠ గోవిత్ ॥ అభిగోత్రాణి సహసా గాహమానోదాయ

వీర శ్శతమన్యురింద్రః ॥ దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యోస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు ॥ ఇంద్ర ఆసాన్నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణాయజ్ఞః పురఏతుసోమః ॥ దేవసేనానామభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతో యంత్వగ్రే ॥ ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధఉగ్రం॥ మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషోదేవానాం జయతా ముదస్థాత్

అస్మాక మింద్రస్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకంయా ఇషవస్తా జయంతు ॥ అస్మాకం వీరాఉత్తరేభవం త్వస్మానుదేవా అవతాహవేషు॥ ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధాన్యుత్సత్వానాం మామకానాం మహాగ్ంసి ॥ ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః ॥ ఉపప్రేతజయతానరస్థిరావస్సంతు బాహవః ॥ ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛ త్వనాధృష్యాయథా సథ ॥ అవసృష్టా పరాపతశరవ్యే బ్ర

హాసగ్ం శిత ॥ ౨౮ ॥

గచ్ఛామిత్రాన్ప్రవిశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః ॥ మర్మాణితే వర్మభిశ్చాదయామి సోమస్త్వారాజామృతేనాభివస్తాం॥ ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వామనుమదంతు దేవాః॥ యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారావిశిఖా ఇవ ॥ ఇంద్రోన స్తత్రవృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు॥ ౨౯ ॥

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమేనుకామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమె వస్యశ్చమె యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యంతాచమే ధర్తాచమె క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచమే మహశ్చమే సంవిచ్చమె జ్ఞాత్రంచమె సూశ్చమే ప్రసూశ్చమె సీరంచమే లయశ్చ మఋతంచమే మృతంచమే యక్ష్మంచమే నామయచ్చమే జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచమే నమిత్రంచమే భయంచమే సుగంచమె శయనంచమే సూషాచమే సుదినంచమే ॥ 30 ॥

మమాగ్నే వర్చోవిహవేష్వస్తు వయంత్వేంధానా స్తనువంపుషేమ ॥ మహ్యన్నమంతాం ప్రదిశశ్చతస్ర స్త్వయాధ్యక్షేణపృతనా జయేమ ॥ మమ దేవావిహవేసంతు సర్వఇంద్రావంతో మరుతో విష్ణురగ్నిః। మమాంతరిక్ష మురుగోపమస్తు మహ్యంవాతః పవతాం కామేఅస్మిన్ ॥ మయి దేవాద్రవిణమాయజంతాం మయ్యాశీర స్తు మయిదేవహూతిః ॥ దైవ్యాహోతారావనిషంత ॥ పూర్వేరిష్టాస్స్యామతనువాసువీరాః ॥

మహ్యాం యజంతు మమయానిహావ్యాకూతి స్సత్యామనసో మే అస్తు ॥ ఏనోమానిగాంకతమచ్చనాహం విశ్వేదేవాసో అధివ్రాచతామె॥ దేవీష్షడుర్వీరురుణఃకృణోత విశ్వేదేవాసఇహ వీరయధ్వం॥ మాహాస్మహి ప్రజయామా తనూభిర్మారధామద్విషతే సోమరాజన ॥

అగ్ని ర్మన్యుం ప్రతినుద న్పురస్తాత్ ॥ అదబ్ధో గోపాః పరిపాహి న స్త్వం ॥ ప్రత్యంచోయంతు నిగుతఃపున స్తేమైషాం చిత్తంప్రబుధావి నేశత్ ॥ ధాతా ధాతౄణాం భువనస్యయస్పతిర్దేవగ్ం సవితార మభి మాతిషాహం ॥

ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతిర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ ఉరువ్యచానో మహిష శ్శర్మయగ్ం సదస్మిన హవె పురుహూతః పురుక్షు ॥ సనః ప్రజాయై హర్యశ్వమృడయేంద్రమా ॥ నోరీరిషోమాపరాదాః ॥

యేన స్సపత్నా అపతేభవం త్వింద్రాగ్నిభ్యా మవబాధా మహేతాన ॥ వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరి స్పృశంమ్మోగ్రంచేత్తార మధిరాజమక్రన ॥ అర్వాంచ మింద్రమముతోహవామహే యోగో జిద్ధనజిదశ్వజిద్యః ॥ ఇమన్నో యజ్ఞంవిహవేజుషస్వాస్యకుర్మో హరి వోమేదినంత్వా ॥ ౩౪ ॥

అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసోయం పాంచజన్యం బహవ స్సమింధతే ॥ విశ్వస్యాంవిశిప్రవివిశివాగ్ం సమీమహే సనోముంచ త్వగ్ంహసః ॥ యస్యేదంప్రాణన్నిమిషద్యదేజతి యస్యజాతంజనమా

నంచ కేవలం ॥ స్తామ్యగ్నింనాథితో జోహవీమి సనోముంచత్వగ్ంహ సః ॥ ఇంద్రస్యమన్యే ప్రథమస్య ప్రచేతసో వృత్రఘ్నస్తోమా ఉపమా ముపాగుః ॥ యోదాశుష స్సుకృతో హవ ముపగంతా ॥ 3౫ ॥ సనో ముంచత్వగ్ంహసః యస్సంగ్రామం నయతిసంవశీయుధేయః పుష్టాని సగ్ం స్సృజతి త్రయాణి ॥ స్తామింద్రంనాథితోజోహవీమి సనోముంచ త్వగ్ంహసః॥ మన్వేవాం మిత్రావరుణా తస్యవిత్తగ్ంసత్యౌజసాదృగ్ం హణాయన్ను దేథే ॥ యారాజానగ్ం సరథంయాథ ఉగ్రాతానో ముంచ తమాగసః ॥ యోవాగ్ం రథఋజురశ్మిస్సత్యధర్మా మిథుశ్చరంతము పయాతిదూషయన్ ॥

స్తామి మిత్రావరుణానాథితో జోహవీమితౌనో ముంచతమాగ సః॥ వా యోస్సవితు ర్విదథానిమన్మహే యావాత్మన్వద్బిభృతో యాచ రక్షతః । యా విశ్వస్యపరిభూబభూవతు స్తానోముంచతమాగసః ॥

ఉపశ్రేష్ఠాన ఆశిషో దేవయో ర్ధర్మే అస్థిరన్॥ స్తామి వాయుగ్ం సవితారం నాథితోజోహవీమితౌనో ముంచతమాగసః ॥ రథీతమా రథీనామహ్వ ఊతయే శుభంగమిష్ఠాసుయమేభి రశ్వైః ॥

యద్వోవాం దేవాదేవేష్వనిశితమోజస్తానో ముంచతమాగ సః॥ యదయాతం వహతుగ్ం సూర్యాయాస్త్రిచక్రేణసగ్ంసద మిచ్ఛమానా ॥ స్తామి దేవావశ్వినా నాథితోజోహవీమితౌనోముంచతమాగ సః ॥ మరుతాం మన్వే అధినోబ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వా మవంతు విశ్వే ॥ ఆశూన్హువేసుయమానూతయే తేనోముంచం త్వేనసః ॥

త్రిగ్మమాయుధం వీడితగ్ం సహస్వద్దివ్యగ్ం శర్ధః పృతనాసుజిష్ణు ॥
స్తౌమి దేవాన్మరుతో నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచంత్వేనసః ॥
దేవానాం మన్వే అధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వామవంతువిశ్వే ॥
ఆశూన్ హువే సుయమానూతయే తేనో ముంచంత్వేనసః ॥ యదిదం మా
భిశోచతి పౌరుషేయేణ దైవ్యేన ॥ స్తౌమి విశ్వాన్ దేవాన్నాథితో జోహ
వీమి తేనో ముంచంత్వేనసః ॥ అనునోఽద్యానుమతి ర్యజ్ఞం దేవేషు
మన్యతాం ॥

అగ్నిశ్చహవ్యవాహనో భవతాం దాశుషేమయః ॥ అన్విదనుమ
తేత్వంమన్యాసై శంచనస్కృధి ॥ క్రత్వేదక్షాయనో హినుప్రణ ఆయూ
గ్ంషి తారిషః ॥ వైశ్వానరో న ఊత్యా ప్రయాతు పరావతః ॥ అగ్నిరుక్థేన
వాహసా ॥ పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా ఓషధీ రా
వివేశ ॥ వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిస్సనో దివా స రిషః పాతు నక్తం ॥
యే అప్రథేతా మమితేభిరోజోభిర్యే ప్రతిష్ఠే అభవతాం వసూనాం ॥ స్తౌ
మి ద్యావాపృథివీ నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః ॥ ఉర్వీ రో
దసీ వరివః కృణోతం క్షేత్రస్యపత్నీ అధినో బ్రూయాతం ॥ స్తౌమి ద్యావా
పృథివీ నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః ॥ యత్తేవయం పూ
రుషత్రాయ విష్ఠా విద్వాగ్ం సశ్చకృమా కచ్చనాగః ॥ ౪౧ ॥

కృధీస్వస్మాగ్ం అదితేరనాగా వ్యేనాగ్ంసి శిశ్రథో విష్వగగ్నే ॥
యథాహతద్వసవో గౌర్యం చిత్పది షితామముంచతా యజత్రాః ॥ ఏవా
త్వమస్మత్ప్ర ముంచావ్యగ్ంహః ప్రాతార్యగ్నే ప్రతరాన్న ఆయుః ॥ అగ్నే

తేషాం రూ అబ్యానిమజీతిమావహా త్తస్మైనో దేవాః పరిద త్తేహ సర్వే ॥ గ్రీష్మో హేమంత ఉతనో వసంత శ్శరద్వర్షాస్సువితన్నో అస్తు॥ తేషా మృతూనాగ్ం శతశారదానాం నివాతవేషా మభయేస్యామ ॥ ఇదువత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః ॥

తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతా స్యామ ॥ భద్రాన్న శ్రేయ స్సమనైష్ట దేవా స్త్వయావసేన సమశీ మహిత్వా ॥ సనోమయోభూః పితో ఆవిశస్వశంతోకాయతనువే స్యోనః॥

భూతం భవ్యం భవిష్యద్వషట్ థ్స్వాహా నమఋక్సామయజుర్వషట్ థ్స్వాహా నమోగాయత్రీత్రిష్టుబ్జగతీవషట్ థ్స్వాహా నమఃపృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌర్వషట్ థ్స్వాహా నమోగ్నిర్వాయుస్సూర్యోవషట్ థ్స్వాహా నమఃప్రాణోవ్యానోపానోవషట్ థ్స్వాహా నమోన్నంకృషిర్వృష్టిర్వషట్ థ్స్వాహా నమఃపితాపుత్రః పౌత్రోవషట్ థ్స్వాహా నమోభూర్భువస్సువర్వషట్ థ్స్వాహా నమః ॥

ఇంద్రో దధీచో అస్థభిః ॥ వృత్రా ణ్యప్రతిష్కుతః ॥ జఘాన నవతీ ర్నవ ॥ ఇచ్ఛ న్నశ్వస్య యచ్ఛిరః ॥ పర్వ తే ష్వపశ్రితం ॥ తద్విదచ్ఛర్యణావతి ॥ అత్రాహగో రమన్వత ॥ నామత్వష్టు రపీచ్యం ॥ ఇత్థా చంద్రమసో గృహే ॥ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహత్ ॥ ఇంద్ర మర్కేభిరర్కిణః ॥ ఇంద్రం వాణీరనూషత ॥ ఇంద్ర ఇద్ధర్యోస్సచా ॥ సంమిశ్ల ఆవచో యుజా ॥ ఇంద్రోవజ్రీ హిరణ్మయః ॥ ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షుసే ॥ ఆసూర్యగ్ం రోహయద్దివి ॥ విగోభి రద్రి మైరయత్ ॥ ఇంద్రవా

జేషునో అవ ॥ సహస్రప్రధనేషు చ ॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥ తమిం
ద్రం వాజయామసి ॥ మహే వృత్రాయ హంతవే ॥ సవృషా వృషభో
భువత్ ॥ ఇంద్రః స్సదామనే కృతః ॥ ఓజిష్ఠ స్సబలేహితః ॥ ద్యుమ్నీ
శ్లోకీ ససోమ్యః ॥ గిరా వజ్రో నసంభృతః ॥ సబలో అనపచ్యుతః ॥ వవ
క్షురుగ్రో అస్తృతః ॥ చక్షుషో హేతే మనసో హేతే ॥ వాచో హేతే
బ్రహ్మణో హేతే ॥ యోమాఘాయు రభిదాసతి ॥ తమగ్నే మేన్యా
మేనింకృణు ॥ యోమా చక్షుషా యోమనసా ॥ యోవాచా బ్రహ్మ
ణాఘాయు రభిదాసతి ॥ తయాగ్నే త్వం మేన్యా ॥ అముమమేనింకృణు ॥
యత్కించాసౌ మనసా యచ్చవాచా ॥ యజ్ఞైర్జుహోతి యజుషా
హవిర్భిః ॥ తం మృత్యుం నిఋరుత్యా సంవిదానః ॥ పురాదిష్టాదా
హుతీరస్యహంతు ॥ యాతుధానా నిఋరుతి రాదురక్షః ॥ తే అస్య
ఘ్నంత్వనృతేన సత్యం ॥ ఇంద్రేషితా ఆజ్య మస్యమథ్నంతు ॥ మా
తత్సమృద్ధియదసౌకరోతి ॥ హన్మి తేఽహంకృతగ్ం హవిః ॥ యో మే
ఘోరమచీకృతః ॥ అపాంచౌత ఉభౌ బాహూ ॥ అపనహ్యామ్యాస్యం ॥
అపనహ్యామి తే బాహూ ॥ అపనహ్యామ్యాస్యం ॥ అగ్నే దేవస్య బ్ర
హ్మణా ॥ సర్వం తేవధిషం కృతం ॥ పురా ముష్య వషట్కారాత్ ॥ య
జ్ఞం దేవేషు నస్కృధి ॥ స్విష్టమస్మాకం భూయాత్ ॥ మాస్మాన్ ప్రాప
న్నరాతయః ॥ అంతిదూరే సతో అగ్నే ॥ భ్రాతృవ్యస్యాభిదాసతః ॥ వ
షట్కారేణ వజ్రేణ ॥ కృత్యాగ్ం హన్మి కృతా మహం ॥ యో మా నక్తం
దివా సాయం ప్రాతశ్చాహ్నా నిపీయ్యతి ॥ అద్యా తమింద్ర వజ్రేణ ॥

భ్రాతృవ్యం పాదయామసి ॥ ౧౨ ॥

ప్రాణోరక్షతి విశ్వమేజత్ ॥ ఇర్యోభూత్వా బహుధా బహూని॥ సఇత్సర్వంవ్యానశే ॥ యోదేవో దేవేషు విభూరంతః ॥ ఆవృదూదా త్క్షేత్రియధ్వగద్వృషా ॥ తమిత్ప్రాణం మనసోపశిక్షత ॥ అగ్రం దే వానా మిదమత్తునో హవిః ॥ మనస శ్చిత్తేదం ॥ భూతం భవ్యంచ గుప్యతే ॥ తద్ధి దేవే ష్వగ్రియం ॥ ఆనయేతు పురశ్చరం ॥ సహదేవై రిమగ్ం హవం ॥ మన శ్రేయసి శ్రేయసి ॥ కర్మన్యజ్ఞపతిం దధత్ ॥జుష తాంమేవాగ్నిదగ్ం హవిః ॥ విరాడ్దేసీపురోహితా ॥ హవ్యవా డనపా యినీ ॥ యయా రూపాణి బహుధా భవంతి ॥ పేసాగ్ంసి దేవాః పర మే జనిత్రే ॥ సానోవిరా డనపస్ఫురంతీ ॥ ౧౪ ॥

వాగ్దేవీజుషతా మిదగ్ం హవిః ॥ చక్షుర్దేవానాం జ్యోతిరమృ తేన్యక్తం ॥ అస్యవిజ్ఞానాయ బహుధాని ధీయతె ॥ తస్యసుమ్న మశీ మహి ॥ మానోహాసీద్విచక్షణం ॥ ఆయు రిన్నః ప్రతీర్యతాం ॥ అనం ధాశ్చక్షుషావయం ॥ జీవాజ్యోతిరసీ మహి ॥ సువర్జ్యోతిరుతామృ తం ॥ శ్రోత్రేణ భద్రముత శృణ్వంతి సత్యం ॥ శ్రోత్రేణ వాచం బహు ధోద్యమానాం ॥ శ్రోత్రేణ మోదశ్చ మహశ్చ శ్రూయతె ॥ శ్రోత్రే ణ సర్వాదిశ ఆశృణోమి ॥ యేనప్రాచ్యా ఉతదక్షిణా ॥ ప్రతీచ్యైదిశశ్శృ ణ్వంత్యుత్తరాత్ ॥తదిచ్ఛ్రోత్రం బహుధోద్యమానం ॥ అరాన్ననేమిః ప రిసర్వం బభూవ॥సిగ్ంహేవ్యాఘ్రఘ ఉతయా పృదాకౌ ॥త్విషి రగ్నౌ బ్రా హ్మణే సూర్యేయా॥ ఇంద్రంయాదేవీ సుభగాజజాన॥సాన ఆగన్వర్చసా

సంవిదానా ॥ యారాజన్యే దుందుభావాయతాయాం ॥ అశ్వస్యక్రంద్యే పురుషస్యమాయాం ॥ ఇంద్రియాదేవీ సుభగా జజాన॥ సాన ఆగన్వర్చసాసంవిదానా ॥ యాహస్తిని ద్వీపినీ యాహిరణ్యే ॥ త్విషిరశ్వేషు పురుషేషు గోషు ॥ ఇంద్రియం యాదేవీ సుభగా జజాన ॥ సాన ఆగన్వర్చసాసంవిదానా ॥ రథే అక్షేషు వృషభస్య వాజే ॥ వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే ॥ ఇంద్రియం యాదేవీ సుభగా జజాన ॥ సాన ఆగన్వర్చసాసంవిదానా ॥

రాడసి విరాడసి ॥ సంరాడసి ॥ స్వరాడసి ॥ ఇంద్రాయత్వా తేజస్వ తేతేజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వౌజస్వత ఓజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వా పయస్వతే పయస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వాయుష్మత ఆయుష్మంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥

తేజోఽసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ తేజస్వదస్తుమే ముఖం ॥ తేజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ తేజస్వా విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ తేజసా సంపిపృగ్ధిమా ॥

ఓజోఽసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ఓజస్వదస్తుమేముఖం ॥ ఓజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ ఓజస్వాఙ్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ ఓజసాసంపిపృగ్ధిమా॥

పయోఽసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ పయస్వదస్తుమే ముఖం ॥ పయస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ పయస్వాఙ్ విశ్వతఃప్రత్యఙ్ ॥ పయసాసంపిపృగ్ధిమా ॥౬౦॥

ఆయురసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ఆయుష్మదస్తు మేముఖం ॥

ఆయుష్మచ్ఛిరోఅస్తుమే ॥ ఆయుష్మా న్విశ్వతః ప్రత్యజ్॥ ఆయుషా సం పిపృగ్ధిమా ॥ ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ॥ ప్రియగ్ం రేతోవ రుణ సోమరాజన్ ॥ మాతేవాస్మా అదితె శర్మయచ్ఛ ॥ విశ్వేదేవా జరదష్టిర్యథాసత్ ॥౬౧॥

ఆయురసి విశ్వాయురసి ॥ సర్వాయురసి సర్వమాయురసి ॥ య తో వాతో మనోజవాః ॥ యతఃక్షరంతి సింధవః ॥ తాసాం త్వాసర్వా సాగ్ం ఋుచా ॥ అభిషించామి వర్చసా ॥ సముద్రఇవాసిగ్ంహానా ॥ సోమఇవాస్య దాభ్యః ॥ అగ్నిరివ విశ్వతః ప్రత్యజ్ ॥ సూర్యఇవ జ్యోతి షావిభూః ॥

అపాంయోద్రవణేరసః ॥ తమహామస్మా అముష్యాయణాయ ॥ తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయ ఊర్మౌరసః ॥ తమ హం మస్మాఅముష్యాయణాయ ॥ ఓజసే వీర్యాయగృహ్ణామి ॥ అపాంయో మధ్యత రసః ॥ తమహ మస్మా అముష్యాయణాయ ॥ పుష్ట్యైప్ర జననాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయో యజ్ఞియోరసః ॥ తమహామస్మాఅము ష్యాయణాయ ॥ ఆయుషే దీర్ఘాయుత్వాయ గృహ్ణామి ॥ అహామస్మి ప్రథమజాఋుతస్య ॥ పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్యనాభిః ॥ యోమాద దాతిసఇదేవమావాః ॥

అహామన్న మన్నమదంత మద్మి ॥ పూర్వమగ్నేరపి దహాత్య న్నం ॥ యత్తౌహాసాతే అహాము త్తరేషు ॥ వ్యాత్తమస్య పశవస్సుజం భం ॥ పశ్యంతిధీరాః ప్రచరంతిపాకాః ॥ జహామ్యన్యం నజహామ్యన్యం॥

అహమన్నం వశమిచ్ఛరామి॥ సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్ ॥ కో
మ్మామన్నం మనుష్యోదయేత ॥ పరాకేఅన్నం నిహితం లోకఏతత్ ॥ విశ్వై
ర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నం ॥ యదద్యతే లుప్యతే యత్పరోప్యతే ॥
సతతమీసాత్తనూర్మేబభూవ॥ మహాంతౌచరూసకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ॥ దివంచ
పృశ్నిపృథివీంచ సాకం ॥ తత్సంపిబంతోనమినంతివేధసః ॥ నైతద్భూ
యోభవతి నోకనీయః ॥ అన్నంప్రాణమన్న మపానమాహుః ॥ అన్నం
మృత్యుం తముజీవాతుమాహుః ॥ అన్నంబ్రహ్మాణోజరసం వదంతి ॥ అన్న
మాహుః ప్రజననం ప్రజానాం ॥ మోఘమన్నంవిందతే అప్రచేతాః॥ స
త్యంబ్రవీమివధ ఇత్సతస్య ॥ నార్యమణం పుష్యతినోసఖాయం ॥ కేవ
లాఘోభవతి కేవలాదీ॥ అహం మేఘస్తనయన్వర్షన్నస్మి॥ మామదంత్య
హమద్మ్యన్యాన్ ॥ అహగ్ం సదమృతో భవామి ॥ మదాదిత్యా అధిస
ర్వే తపంతి ॥ దేవీం వాచమజనయంతదేవాః ॥ తాంవిశ్వరూపాః పశ
వో వదంతి ॥ సానోమంద్రేషమూర్జం దుహానా॥ ధేనుర్వాగస్మానుప
సుష్టుతైతు ॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని ॥ రాష్ట్రీదేవానాం నిషసాద
మంద్రా ॥ చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాగ్ంసి॥ క్వస్విదస్యాః పరమం
జగామ ॥ అనంతామంతాదధినిర్మితాం మహీం ॥ యస్యాందేవా అ
దధుర్భోజనాని॥

ఏకాక్షరాంద్విపదాగ్ంషట్పదాంచ॥ వాచందేవా ఉపజీవంతివిశ్వే॥
వాచందేవా ఉపజీవంతి విశ్వే॥ వాచం గంధర్వాః పశవో మనుష్యాః॥
వాచీ మావిశ్వాభువనాన్యర్పితా ॥ సానోహవంజుషతా మింద్రపత్నీ ॥

వాగక్షరం ప్రథమజా ఋతస్య ॥ వేదానాం మాతామృతస్య నాభిః ॥౧౯॥
సానో జుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ ॥ అవంతీ దేవీ సుహవా మే అస్తు ॥
యామృషయో మంత్రకృతో మనీషిణః ॥ అన్వైచ్ఛన్ దేవా స్తపసా
శ్రమేణ ॥ తాం దేవీం వాచగ్ం హవిషా యజామహే ॥ సానో దధాతు
సుకృతస్య లోకే ॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని ॥ తాని విదుర్బ్రాహ్మ
ణా యే మనీషిణః ॥ గుహాత్రీణి నిహితా నేంగయంతి ॥ తురీయం వాచో
మనుష్యా వదంతి ॥

శ్రద్ధయాగ్నిః సమిధ్యతే ॥ శ్రద్ధయా విందతే హవిః ॥ శ్రద్ధాం భ
గస్య మూర్ధని ॥ వచసా వేదయామసి ॥ ప్రియగ్ం శ్రద్ధే దదతః ॥ ప్రియగ్ం శ్ర
ద్ధే దిదాసతః ॥ ప్రియం భోజేషు యజ్వసు ॥ ౨౦ ॥

ఇదం మ ఉదితం కృధి ॥ యథా దేవా అసురేషు ॥ శ్రద్ధా ముగ్రేషు
చక్రిరే ॥ ఏవం భోజేషు యజ్వసు ॥ అస్మాకముదితం కృధి ॥ శ్రద్ధాం దేవా
యజమానాః ॥ వాయుగోపా ఉపాసతే ॥ శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్యయాకూ
త్యా ॥ శ్రద్ధయా హూయతే హవిః ॥ శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే ॥
శ్రద్ధాం మధ్యందినం పరి ॥ శ్రద్ధాగ్ం సూర్యస్య నిమ్రుచి ॥ శ్రద్ధే శ్రద్ధాప
యేహమా ॥ శ్రద్ధా దేవానధివస్తే ॥ శ్రద్ధా విశ్వమిదం జగత్ ॥ శ్రద్ధాం
కామస్య మాతరం ॥

హవిషా వర్ధయామసి ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత
స్సురుచో వేన ఆవః ॥ సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాః ॥ సతశ్చ యోనిమ
సతశ్చ వివః ॥ పితా విరాజా మృషభో రయీణాం ॥ అంతరిక్షం విశ్వరూప

ఆవివేశ ॥ తమర్కైరభ్యర్చంతివత్సం॥

బ్రహ్మానంతం బ్రహ్మణా వర్ధయంతః ॥ బ్రహ్మ దేవానజనయత్ ॥ బ్రహ్మ విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మణః క్షత్రం నిర్మితం ॥ బ్రహ్మ బ్రాహ్మణ ఆత్మనా ॥ అంతరస్మిన్నిమే లోకాః ॥ అంతర్విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠమ్॥ తేన కోఽర్హతిస్పర్ధితుం॥ బ్రహ్మన్ దేవాస్త్రయస్త్రింశత్ ॥ బ్రహ్మన్నింద్రప్రజాపతీ ॥ బ్రహ్మన్ హవిశ్వా భూతాని ॥ నావీవాంతస్సమాహితా ॥ చతస్ర ఆశాః ప్రచరంత్వగ్నయః॥ ఇమన్నో యజ్ఞం నయతు ప్రజానన్ ॥ ఘృతం పిన్వన్నజరగ్ం సువీరం॥ ౭౮॥

బ్రహ్మ సమిద్భవత్యాహుతీనాం ॥ ఆగావో అగ్మన్నుతభద్రమక్రన్॥ సీదంతు గోష్ఠే రణయంత్వస్మే ॥ ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యుః ॥ ఇంద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః ॥ ఇంద్రో యజ్వనే పృణతేచ శిక్షతి ॥ ఉపేద్దదాతినస్వం ముషాయతి॥ భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్॥ అభిన్నే ఖిల్లేనిదధాతి దేవయుం ॥ నతానశంతినదభాతి తస్కరః ॥ నైనా అమిత్రో వ్యధిరా దధర్షతి ॥ దేవాగ్శ్చయాభిర్యజతే దదాతిచ ॥ జ్యోగిత్తాభిస్సచతే గోపతి స్సహ ॥ నతా అర్వారేణుకకాటో అశ్నుతే ॥ నసగ్స్కృతత్రముపయంతితాఅభి॥

ఉరుగాయ మభయం తస్యతాఅను॥ గావో మర్త్యస్యవిచరంతి యజ్వనః ॥ గావో భగో గావ ఇంద్రోమే అచ్ఛాత్ ॥ గావ స్సోమస్య ప్రథమస్యభక్షః॥ ఇమాయాగావ స్సజనాస ఇంద్రః ॥ ఇచ్ఛామీద్ధృ

దామనసా చిదింద్రం ॥ యూయం గావో మేదయథా కృశంచిత్ ॥ అశ్రీ
లం చిత్కృణుథా సుప్రతీకం ॥ భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచః ।
బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు ॥ ప్రజావతీ స్సూయవసగ్ం రిశంతీః ॥ శు
ద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబంతీః ॥ మావ స్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః ॥ పరి
వో హేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ॥ ఉపేద ముపపర్చనం ॥ ఆసు గోషూ
పపృచ్యతాం ॥ ఉపర్షభస్య రేతసి ॥ ఉపేంద్ర తవవీర్యే ॥ ౭౬ ॥

తాసూర్యాచంద్రమసా విశ్వభృత్తమా మహత్ ॥ తేజో వసు
మద్భ్రాజతో దివి ॥ సామాత్మానా చరత స్సామచారిణా ॥ యయోర్వ్రతం
నమమే జాతు దేవయోః ॥ ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్యా ॥ దివో నరశ్మీ
గ్ం స్తనుతో వ్యర్ణవే ॥ ఉభాభువంతీ భువనాకవిక్రతూ ॥ సూర్యా నచం
ద్రా చరతో హతామతీ ॥ పతీ ద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభాదివః ॥ సూర్యా
ఉభా చంద్రమసా విచక్షణా ॥ ౭౭ ॥

విశ్వవారా వరివో భావరేణ్యా ॥ తానోమతం మతిమంతా మహి
వ్రతా ॥ విశ్వవపరీప్రతరణా తరంతా ॥ సువర్విదా దృశయే భూరి రశ్మీ ॥
సూర్యాహి చంద్రావసు త్వేష దర్శతా ॥ మనస్వినో భానుచరతో ను
సందివం ॥ అస్య శ్రవో నద్య స్సప్త బిభ్రతి ॥ ద్యావా క్షామా పృథి
వీ దర్శతం వపుః ॥ అస్మే సూర్యాచంద్రమసాభిచక్షే ॥ శ్రద్ధే కమింద్రచ
రతో విచర్తురమ్ ॥ ౭౮ ॥

పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ ॥ శిశూ క్రీడంతౌ పరియాతో
అధ్వరం ॥ విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్టే ॥ ఋతూ నన్యో విదధజ్జాయతే పు

నః॥హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసుజాతః కస్యపోయాస్వింద్రః॥ అగ్నింయాగర్భం దధిరేవిరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణోయాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం మధుశ్చ్యుతశ్శుచయో యాఃపావకా స్తానఆపశ్శగ్గ్స్యోనాభవంతు ॥ యాసాం దేవాదివికృణ్వంతి భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాఃపృథివీంపయసోందంతి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్గ్స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమాచక్షుషాపశ్యతాపశ్శివయా తనోపస్పృశతత్వచం మే ॥ సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ంరప్సుషదోహువేవో మయి వర్చో బలమోజోనిధత్త॥ ఆపోభద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్నీషోమౌబిభ్రత్యాపఇత్తాః ॥ తీవ్రోరసో మధుపృచా మరంగమ ఆమాప్రాణేనసహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యా మ్యుతవా శృణోమ్యామాఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్మ ఆసాం॥ మన్యేభేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపంయదావః ॥ నాసదాసీన్నోసదాసీ త్తదానీం॥ నాసీద్రజోనో వ్యోమాపరోయత్ ॥ కిమావరీవః కుహకస్య శర్మన్ ॥ ౭౯॥

అంభః కిమాసీ ద్గహనం గభీరం ॥ నమృత్యు రమృతంభీతర్హి న॥ రాత్రియా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః ॥ ఆనీద వాతగ్గ్ స్వధయా తదేకం ॥ తస్మా ద్ధాన్యం నపరఃకించ నాస ॥ తమ ఆసీ త్తమసా గూఢమగ్రే ప్రకేతం ॥ సలిలగ్ం సర్వమా ఇదం ॥ తుచ్ఛేనాభ్వపిహితం యదాసీత్ ॥ తమసస్తన్మహినాజాయతైకం ॥ కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి ॥౮౦ ॥

మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ॥ సతో బంధుమసతి నిర

విందన్ ॥ హృది ప్రతీష్యాకవయో మనీషా ॥ తిరశ్చీనో వితతో రశ్మి
రేషామ్ ॥ అధస్విదా3సీ దుపరి స్విదాసీత్ ॥ రేతోధా ఆసన్మహిమాన
ఆసన్ ॥ స్వధా అవస్తా త్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ కో అద్ధా వేద క ఇహ
ప్రవోచత్ ॥ కుత ఆజాతా కుత ఇయం విసృష్టిః ॥ అర్వాగ్దేవా అస్యవి
సర్జనాయ ॥ ౮౧ ॥

అథాకో వేదయత ఆబభూవ ॥ ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ ॥
యదివాదధే యదివాన ॥ యో అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్ ॥ సో
అంగ వేద యది వాన వేద ॥ కిగ్ంస్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీత్ ॥ యతో
ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతే దుతత్ ॥ య
దధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్ ॥ బ్రహ్మవనం బ్రహ్మసవృక్ష ఆసీత్ ॥ ౮౨ ॥

యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా విబ్రవీ
మి వః ॥ బ్రహ్మాధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్ ॥ ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రగ్ం
హవామహే ॥ ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ॥ ప్రాతర్భగం
పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ॥ ప్రాతస్సోమముత రుద్రగ్ం హువేమ ॥ ప్రాత
ర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ ॥ వయం పుత్ర మదితేర్యో విధర్తా ॥
ఆద్ధ్రశ్చిద్యం మన్యమాన స్తురశ్చిత్ ॥ ౮౩ ॥

రాజాచిద్యం భగం భక్షీత్యాహ ॥ భగప్రణేత ర్భగసత్యరా
ధో భగే మాంధియముదవా దదన్నః ॥ భగప్రణో జనయ గోభిరశ్వైః ॥
భగప్రనృభిర్నృవంతస్స్యామ ॥ ఉతేదానీం భగవంతస్స్యామ ॥ ఉత ప్ర
పిత్వ ఉత మధ్యే అహ్నాం ॥ ఉతోదితా మఘవం త్సూర్యస్య ॥ వయం

దేవానాగ్ం సుమతౌ స్యామ ॥ భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాః ॥ ౪౮ ॥
తేన వయం భగవంతస్స్యామ ॥ తం త్వా భగ సర్వ ఇజ్జోహవీమి ॥
స నో భగ పురఏతా భవేహ ॥ సమధ్వరాయోషసో నమంత ॥ దధిక్రా
వేవ శుచయే పదాయ ॥ అర్వాచీనం వసువిదం భగన్నః ॥ రథమివాశ్వా
వాజిన ఆవహంతు ॥ అశ్వావతీ ర్గోమతీ ర్న ఉషాసః ॥ వీరవతీ స్సదమి
చ్ఛంతు భద్రాః ॥ ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనాః ॥ యూయం పాత
స్వస్తిభిస్సదా నః ॥ ౪౯ ॥

...

అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః నక్షత్రం దేవ మింద్రియం ॥ ఇదమాసా
సాం విచక్షణం ॥ హవిరాసం జుహోతన ॥ యస్య భాంతి రశ్మయో యస్య
కేతవః ॥ యస్యేమా విశ్వా భువనాని సర్వా ॥ స కృత్తికాభి రభి
సంవసానః ॥ అగ్నిర్నో దేవ స్సువితే దధాతు ॥ ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు
పత్నీ ॥ విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః ॥. ॥
సా నో యజ్ఞస్య సువితే దధాతు ॥ యథా జీవేమ శరదస్సవీరాః ॥
రోహిణీ దేవ్యుదగాత్పురస్తాత్ ॥ విశ్వా రూపాణి ప్రతిమోదమానా ॥
ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయంతీ ॥ ప్రియా దేవానా ముపయాతు
యజ్ఞం ॥ సోమో రాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్ ॥ శివం నక్షత్రం ప్రియ
మస్య ధామ ॥ ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు ॥ రేతః ప్రజాం యజ
మానే దధాతు ॥ ౧

యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్ష మస్తి ॥ ప్రియగ్ం రాజన్ ప్రి
యతమం ప్రియాణాం ॥ తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ ॥ శన్న ఏధి

ద్విపదేశం చతుష్పదే ॥ ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాంపతి రఘ్నియానాం ॥ నక్షత్ర మస్య హావిషా విధేమ ॥ మానః ప్రజాగ్ం రీరిష న్మోతవీరాౝ ॥ హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు॥ ఆర్ద్రానక్షత్రం జుషతాగ్ం హావిర్నః ॥ 3 ॥

పునర్నో దేవ్యదితిస్స్పృణోతు ॥ పునర్వసూనః పునరేతాం యజ్ఞం ॥ పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే ॥ పునఃపునర్వో హావిషా యజామః ॥ ఏవా నదేవ్యదితి రనర్వా ॥ విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా॥ పునర్వసూ హావిషా వర్ధయంతీ ॥ ప్రియం దేవానా మప్యేతుపాథః॥౪॥

బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః ॥ తిష్య న్నక్షత్ర మభిసంబభూవ ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసు జిష్ణుః ॥ దిశోను సర్వా అభయన్నో అస్తు ॥ తిష్యః పురస్తా దుతమధ్యతోనః ॥ బృహస్పతిర్నః పరిపాతు పశ్చాత్ ॥ బాధేతాంద్వేషో అభయం కృణుతాం ॥ సువీర్యస్య పతయ స్స్యామ ॥ ఇదగ్ం సర్వేభ్యో హావిరస్తు జుష్టం ॥ ఆశ్రేషా యేషా మనుయంతి చేతః ॥ ౫ ॥

యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి ॥ తేన స్సర్పాసో హావమాగమిష్టాః ॥ యే రోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః ॥ యే దివం దేవీ మనుసంచరంతి ॥ యేషా మాశ్రేషా అనుయంతి కామం ॥ తేభ్య స్సర్పేభ్యో మధుమ జ్జుహోమి ॥ ఉపహూతాః పితరో యేమఘాసు ॥ మనోజవస స్సుకృతస్సుకృత్యాః ॥ తేనో నక్షత్రే హావమాగమిష్ఠాః ॥

స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతం జుషంతాం ॥ ౬ ॥

యే అగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః ॥ యేఽముంలోకం పితరః క్షియంతి ॥ యాగ్ంశ్చ విద్మయాగ్ం ఉచనప్రవిద్మ ॥ మఘాసు యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషంతాం ॥ గవాంపతిః ఫల్గునీనామసి త్వం ॥ తదర్యమన్వరుణమిత్ర చారు ॥ తంత్వా వయగ్ం సనితారగ్ం సనీనాం ॥ జీవా జీవంతముపసంవిశేమ ॥ యేనేమా విశ్వా భువనాని సంజితా ॥ యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః ॥ ౭ ॥

అర్యమా రాజాఽజరస్తువిష్మాన్ ॥ ఫల్గునీనామృషభో రోరవీతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం భగవో భగాసి ॥ తత్త్వా విదుః ఫల్గునీస్తస్య విత్తాత్ ॥ అస్మభ్యం క్షత్రమజరగ్ం సువీర్యం ॥ గోమదశ్వవదుపసన్నుదేహ ॥ భగో హ దాతా భగ ఇత్ప్రదాతా ॥ భగో దేవీః ఫల్గునీరావివేశ ॥ భగస్యేత్తం ప్రసవం గమేమ ॥ యత్ర దేవైః సధమాదం మదేమ ॥ ౮ ॥

ఆయాతు దేవస్సవితోపయాతు ॥ హిరణ్యయేన సువృతా రథేన ॥ వహన్ హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసం ॥ ప్రయచ్ఛంతం పపురిం పుణ్యమచ్ఛ ॥ హస్తః ప్రయచ్ఛ త్వమృతం వసీయః ॥ దక్షిణేన ప్రతిగృభ్ణీమ ఏనత్ ॥ దాతారమద్య సవితా విదేయ ॥ యో నో హస్తాయ ప్రసువాతి యజ్ఞం ॥ త్వష్టా నక్షత్రమభ్యేతి చిత్రాం ॥ సుభగ్ం ససం యువతిగ్ం రోచమానాం ॥ ౯ ॥

నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్ంశ్చ ॥ రూపాణి పిగ్ంశన్భువనాని విశ్వా ॥ తన్నస్త్వష్టా తదు చిత్రా విచష్టాం ॥ తన్నక్షత్రం భూరిదా

అస్తు మహ్యాం ॥ తన్నః ప్రజాం వీరవతీగ్ం సనోతు ॥ గోభి ర్నో అశ్వై స్సమనక్తు యజ్ఞం ॥ వాయు ర్నక్షత్ర మభ్యేతి నిష్ట్యాం ॥ తిగ్మశృంగో వృషభో రోరువాణః ॥ సమీరయ న్భువనా మాతరిశ్వా ॥ అపద్వేషాగ్ంసి నుదతామరాతీః ॥ ౧౦ ॥

తన్నో వాయు స్తదునిష్ట్యా శృణోతు ॥ తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తు మహ్యం ॥ తన్నో దేవాసో అనుజానంతు కామం ॥ యథాతరేమ దురితాని విశ్వా ॥ దూర మస్మచ్ఛత్రవో యంతు భీతాః ॥ తదింద్రాగ్నీ కృణుతాం తద్విశాఖే ॥ తన్నో దేవా అనుమదంతు యజ్ఞం ॥ పశ్చాత్పురస్తా దభయన్నో అస్తు ॥ నక్షత్రాణా మధిపత్నీ విశాఖే ॥ శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ ॥ ౧౧ ॥

విషూచశ్శత్రూ నపబాధమానౌ ॥ అపక్షుధ న్నుదతా మరాతిం ॥ పూర్ణా పశ్చాదుతపూర్ణా పురస్తాత్ ॥ ఉన్మధ్యతః పౌర్ణమాసీ జిగాయ ॥ తస్యాం దేవా అధిసంవసంతః ॥ ఉత్తమేనాక ఇహ మాదయంతాం ॥ పృథ్వీసువర్చా యువతిస్సజోషాః ॥ పౌర్ణమాస్యుదగా చ్ఛోభమానా ॥ ఆప్యాయయంతీ దురితాని విశ్వా ॥ ఉరుం దుహాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ ౧౨

చిత్రభాను ర్యజమానే దధాతు హవిర్నః పాథశ్చేతో జుషంతాం చేతోమదేమరోచమానా అరాతీ గోపా యజ్ఞం ॥ బుధ్యాస్మహావైష్ణవ మస్థోపసద్య ॥ మిత్రం దేవం మిత్రధేయన్నో అస్తు ॥ అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః ॥ శతం జీవేమ శరద స్సవీరాః ॥ చి

త్రానక్షత్త్రి ముదగా త్తురస్తాత్ ॥ అనూరాధా సఇతియద్వదంతి॥ తన్మి
త్రఏతి పథిభి ర్దేవయానైః ॥ హిరణ్యయైర్వితతై రంతరిక్షే ॥ ఇంద్రో
జ్యేష్ఠా మనునక్షత్రమేతి ॥ యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూర్యేతతార ॥ ౧౩॥

తస్మిన్వయమమృతం దుహానాః ॥ క్షుధంతరేమ దురితిం దురిష్టిం ॥
పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే ॥ అషాఢాయ సహమానాయ మీఢు
షే ॥ ఇంద్రాయజ్యేష్ఠామధుమ ద్దుహానా ॥ ఉరుం కృణోతు యజమా
నాయ లోకం ॥ మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ ॥ పరాచ్యేతు ని
ఋరుతిః పరాచా ॥ గోభిర్నక్షత్రంపశు భిస్సమక్తం॥అహర్భూయాద్య
జమానాయ మహ్యం ॥ ౧౪ ॥

అహర్నో అద్యసువితే దధాతు ॥ మూలం నక్షత్రమితి యద్వ
దంతి ॥ పరాచీం వాచా నిఋరుతిం నుదామి ॥ శివం ప్రజాయై శివ
మస్తు మహ్యం ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః ॥ యా అంత
రిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః॥ యాసా మషాఢా అనుయంతి కామం ॥ తా న
ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాశ్చ కూప్యాయాశ్చనాద్యా స్సముద్రి
యాః ॥ యాశ్చవైశంతీ రుతప్రాసచీర్యాః ॥౧౫॥

యాసా మషాఢా మధుభక్షయంతి ॥ తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా
భవంతు ॥ తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వంతు దేవాః ॥ తదషాఢా అభిసం
యంతు యజ్ఞం ॥ తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః ॥ కృషిర్వృష్టి ర్య
జమానాయ కల్పతాం ॥ శుభ్రాః కన్యాయువతయ స్సుపేశసః ॥
కర్మకృత స్సుకృతో వీర్యావతీః ॥ విశ్వాన్ దేవాన్ హవిషా వర్ధ

యంతీః ॥ అషాఢాః కామ ముపయాంతు యజ్ఞం ॥ ౧౬ ॥

యస్మిన్ బ్రహ్మాభ్యజయ త్సర్వమేతత్ ॥ అముంచ లోక మిద మూచ సర్వం ॥ తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విజిత్య ॥ శ్రియం దధాత్వహృణీయమానం ॥ ఉభౌలోకౌ బ్రహ్మణాసం జితేమౌ ॥ తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విచష్టాం ॥ తస్మిన్వయం పృతనా స్సంజయేమ॥ తన్నో దేవాసో అనుజానంతు కామం ॥ శృణ్వంతి శ్రోణా మమృతస్య గోపాం ॥ పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచం ॥ ౧౭ ॥

మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యాం ॥ ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషా యజామః॥ త్రేధా విష్ణు రురుగాయో విచక్రమే ॥ మహీం దివం పృథివీ మంతరిక్షం ॥ తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా ॥ పుణ్యగ్గ్ శ్లోకం యజమానాయ కృణ్వతీ ॥ అష్టౌ దేవా వసవ స్సోమ్యాసః॥ చతస్రో దేవీ రజరా శ్రవిష్ఠాః ॥ తే యజ్ఞం పాంతు రజసః పరస్తాత్ ॥ సంవత్సరీణ మమృతగ్గ్ స్వస్తి ॥౧౮॥

యజ్ఞం నః పాంతు వసవః పురస్తాత్ ॥ దక్షిణతోఽభియంతు శ్రవిష్ఠాః ॥ పుణ్యం నక్షత్ర మభిసంవిశామ ॥ మా నో అరాతి రఘశగ్ం సాగన్ ॥ క్షత్రస్యరాజా వరుణోఽధిరాజః॥ నక్షత్రాణాగ్ం శతభిష గ్వసిష్ఠః ॥ తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః॥ శతగ్ం సహస్రా భేషజా నిధత్తః॥ యజ్ఞం నోరాజా వరుణఉపయాతు ॥ తన్నో విశ్వే అభిసంయంతు దేవాః ॥౧౯॥

తన్నో నక్షత్రగ్ం శతభిష గ్జుషాణం॥దీర్ఘమాయుః ప్రతిర ద్భే

ప్రజాని ॥ అజ ఏకపా దుదగా త్పురస్తాత్ ॥ విశ్వాభూతాని ప్రతిమోద
మానః ॥ తస్య దేవాః ప్రసవంయంతి సర్వే ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అమృత
స్య గోపాః ॥ విభ్రాజమాన స్సమిధాన ఉగ్రః ॥ ఆంతరిక్షమరుహ దగం
ద్యాం ॥ తగ్ం సూర్యం దేవ మజమేకపాదం ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అనుయం
తి సర్వే ॥ ౨౦ ॥

అహిర్బుధ్నియః ప్రథమాన ఏతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానా ముతమా
నుషాణాం ॥ తం బ్రాహ్మణా స్సోమపా స్సోమ్యాసః ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అ
భిరక్షంతి సర్వే॥ చత్వార ఏకమభికర్మ దేవాః॥ప్రోష్ఠపదాసఇతియాన్
వదంతి ॥ తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్గ్ స్తువంతః ॥ అహిగ్ంరక్షంతి నమసోప
సద్య ॥ పూషా రేవత్యన్వేతి పంథాం॥పుష్టిపతీ పశుపావాజబస్త్యౌ॥ ౨౧॥

ఇమాని హవ్యా ప్రయతా జుషాణా ॥ సుగై ర్నోయానై రుప
యాతాం యజ్ఞం ॥ క్షుద్రాన్ పశూ న్రక్షతు రేవతీనః ॥ గావోనోఅ
శ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా ॥ అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధావిరూపం ॥
వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ తదశ్వినావశ్వయుజోప
యాతాం ॥ శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభి రశ్వైః ॥ స్వంనక్షత్రగ్ం హవి
షా యజంతౌ ॥ మధ్వాసంపృక్తౌ యజుషా సమక్తౌ॥ ౨౨॥

యౌదేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ॥ విశ్వస్యదూతా వమృతస్య
గోపౌ ॥ తౌనక్షత్రం జుజుషాణోపయాతాం ॥ నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమో
ఽశ్వయుగ్భ్యాం ॥ అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు ॥ తద్యమోరాజా భగ
వాన్ విచష్టాం ॥ లోకస్యరాజా మహతో మహాన్హి ॥ సుగనః పం

థా మభయం కృణోతు ॥ యస్మిన్నక్షత్రేయమఏతిరాజా ॥ యస్మిన్నే
నమభ్యషించన్తదేవాః ॥ తదస్య చిత్రగ్ం హవిషాయజామ ॥ అపపాప్మా
నం భరణీర్భరంతు॥ నివేశనీ సంగమనీ వసూనాం విశ్వారూపాణి వసూ
న్యావేశయంతీ ॥ సహస్రపోషగ్ం సుభగా రరాణా సానఆగన్వర్చసా
సంవిదానా ॥ యత్తేదేవా అదధుర్భాగధేయ మమావాస్యేసంవసం
తో మహిత్వా ॥ సానోయజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిన్నోధేహి సుభ
గే సువీరం ॥౨౩॥

నవోనవో భవతి జాయమానోహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే ॥
భాగందేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః ॥
యమాదిత్యా అగ్ంశుమాప్యాయయంతి యమక్షితమక్షితయః పిబంతి ॥
తేననోరాజా వరుణో బృహస్పతి రాప్యాయయంతు భువనస్యగోపాః ॥
యేవిరూపేసమనసాసంవ్యయంతీ ॥ సమానంతంతుం పరితాతనాతే ॥ వి
భూః ప్రభూ అనుభూ విశ్వతోహువే॥ తేనో నక్షత్రేహవమాగమేతం॥
వయం దేవీబ్రహ్మణా సంవిదానాః ॥ సురత్నాసోదేవవీతిం దధానాః ॥
అహోరాత్రే హవిషా వర్ధయంతః ॥ అతిపాప్మాన మతిముక్త్యాగమే
మ ॥ ప్రత్యవద్దృశ్యాయతీ ॥౨౪॥

వ్యుచ్ఛంతీ దుహితా దివః ॥ అపోమహీ వృణుతే చక్షుషా ॥
తమో జ్యోతిష్కృణోతిసూనరీ ॥ ఉదుస్రియాః సచతేసూర్యః ॥ సచా
ఉద్యన్నక్షత్ర మర్చిమత్ ॥ తవేదుషోవ్యుషి సూర్యస్యచ ॥ సంభక్తేన
గమేమహి ॥ తన్నో నక్షత్ర మర్చిమత్ ॥ భానుమత్తేజ ఉచ్చరత్ ॥

ఉపయజ్ఞమిహాగమత్ ॥ ౨౫॥

ప్రనక్షత్రాయ దేవాయ ॥ ఇంద్రాయేందుగ్ం హవామహే ॥ స
నస్సవితాసువత్సనిం ॥ పుష్టిదాం వీరవత్తమం ॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం
దేవంవహంతి కేతవః ॥ దృశే విశ్వాయ సూర్యం ॥ చిత్రందేవానా ము
దగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్యవరుణస్యాగ్నేః ॥ ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంత
రిక్షగ్ం సూర్యఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥ అదితిర్నఉరుష్యత్వదితిశ్శర్మ
యచ్ఛతు ॥ అదితిఃపాత్వగ్ంహసః ॥ మహీమూషుమాతరగ్ం సువ్ర
తానామృతస్యపత్నీమవసే హువేమ ॥ తువిక్షత్రామజరంతీ మురూ
చీగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిం॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా
నిదధేపదగ్ం సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ ప్రతద్విష్ణు స్తవతే వీర్యాయ॥
మృగోనభీమః కుచరో గిరిష్ఠాః ॥ యస్యోరుషుత్రిషు విక్రమణేషు ॥ అధి
క్షియంతి భువనాని విశ్వా ॥ అగ్నిర్మూర్ధా దివఃకకుత్పతిః పృథి
వ్యా అయం ॥ అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి ॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ
నేతా ॥ యత్రానియుద్భిస్సచసే శివాభిః॥ దివిమూర్ధానందధిషేసువర్
షాం ॥ జిహ్వామగ్నేచకృషే హవ్యవాహం ॥ అనునోద్యానుమతి ర్య
జ్ఞందేవేషుమన్యతాం॥ అగ్నిశ్చహవ్యవాహనో భవతాందాశుషేమయః॥
అన్విదనుమతేత్వం ॥ మన్యాసైశంచనస్కృధి ॥ క్రత్వేదక్షాయనోహి
నుప్రణ ఆయూగ్ంషితారిషత్ ॥ హవ్యవాహ మభిమాతిషాహం ॥ ర
క్షోహణం పృతనాసుజిష్ణుం ॥ జ్యోతిష్మంతం దీద్యతం పురంధిం ॥ అ
గ్నిగ్గ్ స్విష్టకృతమాహువేమ ॥ స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి ॥ విశ్వాదే

వపృతనా అభిష్యా ॥ ఉరున్నః పంథాం ప్రదిశన్విభాహి ॥ జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్న ఆయుః ॥ ౧౬ ॥

అగ్నయే స్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా॥ అంబాయై స్వాహా దులాయై స్వాహా ॥ నితత్న్యై స్వాహా ఽభ్రయంత్యై స్వాహా ॥ మేఘయంత్యై స్వాహా వర్షయంత్యై స్వాహా ॥ చుపుణీకాయై స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే స్వాహా రోహిణ్యై స్వాహా ॥ రోచమానాయై స్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహా॥ సోమాయ స్వాహా మృగశీర్షాయ స్వాహా ॥ ఇన్వకాభ్యస్స్వాహౌషధీభ్యస్స్వాహా ॥ రాజ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహా ॥ రుద్రాయ స్వాహా ఽఽర్ద్రాయై స్వాహా ॥ పిన్వమానాయై స్వాహా పశుభ్యస్స్వాహా ॥ అదిత్యై స్వాహా పునర్వసుభ్యాం ॥ స్వాహాభూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై స్వాహా ॥ బృహస్పతయే స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా ॥ బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా ॥ సర్పేభ్యస్స్వాహాఽఽశ్రేషాభ్యస్స్వాహా ॥ దందశూకేభ్యస్స్వాహా॥ పితృభ్యస్స్వాహా మఘాభ్యః ॥ స్వాహాఽనఘాభ్యస్స్వాహాఽగదాభ్యః ॥ స్వాహాఽరుంధతీభ్యస్స్వాహా ॥ అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా ॥ పశుభ్యస్స్వాహా ॥ భగాయ స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహా॥ సవిత్రే స్వాహా హస్తాయ॥ స్వాహా దదతే స్వాహా పృణతే ॥ స్వాహా ప్రయచ్ఛతే స్వాహా ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహా ॥ త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై స్వాహా ॥ చైత్రాయ స్వాహా ప్రజాయై స్వాహా ॥ వాయవే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా ॥ కామచారాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యాగ్ స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహా ॥

పౌర్ణమాస్యైస్వాహా కామాయస్వాహాగత్యైస్వాహా ॥ మిత్రాయస్వా
హానూరాధేభ్యస్వాహా ॥ మిత్రధేయాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥ ఇం
ద్రాయస్వాహా జ్యేష్ఠాయైస్వాహా ॥ జ్యైష్ఠ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥
ప్రజాపతయేస్వాహా మూలాయస్వాహా ॥ ప్రజాయైస్వాహా ॥ అద్భ్య
స్వాహాషాఢాభ్యస్వాహా ॥ సముద్రాయస్వాహా కామాయస్వాహా ॥
అభిజిత్యైస్వాహా ॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్వాహాషాఢాభ్యస్వాహా ॥ అన
పజయ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా । బ్రహ్మణేస్వాహాభిజితేస్వాహా ॥
బ్రహ్మలోకాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥ విష్ణవేస్వాహా శ్రోణాయైస్వా
హా ॥ శ్లోకాయస్వాహా శ్రుతాయస్వాహా ॥ వసుభ్యస్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్య
స్వాహా ॥ అగ్రాయస్వాహా పరీత్యైస్వాహా ॥ వరుణాయస్వాహా శతభి
షజేస్వాహా ॥ భేషజేభ్యస్వాహా ॥ అజాయైకపదేస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్య
స్వాహా ॥ తేజసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయస్వాహా ॥ అహయేబుధ్ని
యాయస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయైస్వాహా ॥ పూష్ణే
స్వాహా రేవత్యైస్వాహా ॥ పశుభ్యస్వాహా ॥ అశ్విభ్యాగ్ంస్వాహాశ్వ
యుగ్భ్యాగ్ంస్వాహా ॥ శ్రోత్రాయస్వాహా శ్రుత్యైస్వాహా ॥ యమాయ
స్వాహాపభరణీభ్యస్వాహా ॥ రాజ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥ అమావా
స్యాయైస్వాహా కామాయస్వాహా గత్యైస్వాహా । చంద్రమసేస్వాహా
ప్రతిదృశ్యాయైస్వాహా ॥ అహోరాత్రేభ్యస్వాహార్ధమాసేభ్యస్వా
హా ॥ మాసేభ్యస్వాహర్తుభ్యస్వాహా ॥ సంవత్సరాయస్వాహా ॥ అహ్నే
స్వాహా రాత్రియైస్వాహా ॥ అతిముక్త్యైస్వాహా ॥ ఉషసేస్వాహావ్యు

ష్ట్యైస్వాహా ॥ వ్యూషుష్యైస్వాహావ్యుచ్ఛన్త్యైస్వాహా ॥ వ్యుష్టాయై
స్వాహా ॥ నక్షత్రాయస్వాహో దేష్యతేస్వాహా ॥ ఉద్యతేస్వాహో
దితాయస్వాహా ॥ హరసేస్వాహా భరసేస్వాహా ॥ భ్రాజసేస్వాహా
తేజసేస్వాహా॥తపసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయస్వాహా॥సూర్యాయస్వాహా
నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయైస్వాహా ॥ అదిత్యైస్వాహా ప్రతిష్ఠాయై
స్వాహా ॥ విష్ణవేస్వాహా యజ్ఞాయస్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయైస్వాహా ॥ 3 ॥

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః ॥ సురభినోముఖా
కరత్ప్రణఆయూగ్ంషితారిషత్ ॥ ఆపోహిష్ఠామయోభువ స్తానఊర్జే
దధాతన ॥ మహేరణాయచక్షసే ॥ యోవశ్శివతమోరస స్తస్యభాజ
యతేహనః ॥ ఉశతీరివమాతరః ॥ తస్మా అరంగమామవో యస్యక్ష
యాయజిన్వథ ॥ ఆపోజన యథాచనః ॥ ఉదుత్తమం వరుణపాశమస్మ
దవాధమం ॥ విమధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ ॥ అథావయ మాదిత్యవ్రతేతవా
నాగసోఅదితయేస్యామ ॥ అస్తభ్నాద్ద్యామృషభో అంతరిక్షమమిమీత
వరిమాణంపృథివ్యా ఆసీదద్విశ్వాభువనాని సమ్రాడ్విశ్వేత్తాని వరుణస్య
వ్రతాని ॥ యత్కించేదం వరుణదైవ్యేజనేభిద్రోహం మనుష్యాశ్చరా
మసి ॥ అచిత్తీయత్తవధర్మాయుయోపి మమాన స్తస్మాదేనసోదే
వరీరిషః ॥ కితవాసోయద్రిపుర్న దివియద్వా ఘాసత్యముతయన్నవి
ద్మసర్వాతావిష్యశిథిరేవదేవాథాతేస్యామ వరుణప్రియాసః ॥ అవతే
హేడో వరుణనమోభి రవయజ్ఞేభిరీమహే హవిర్భిః ॥ క్షయన్నస్మభ్య
మసురప్రచేతో రాజన్నేనాగ్ంసి శిశ్రథః కృతాని ॥ తత్వాయామి బ్ర

ష్యన్నావందమాన స్తదాశా స్తే యజమానో హవిర్భిః అహేడమానోవ రుణేహబోధ్యు రుశగంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శు చయః పావకాయాసుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః అగ్నింయాగర్భందధిరేవిరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగం రాజా వరుణో యాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానాం మధుశ్చుతశ్శుచయో యాః పావకా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాం దేవాదివికృణ్వంతిభక్షుంయా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాఃపృథివీంపయసోందంతి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమాచక్షుషాపశ్యతాప శ్శివయాతన్వోపస్పృశతత్వచంమే ॥ సర్వాగం అగ్నీగం రప్సుషదో హువేవో మయివర్చోబలమోజో నిధత్త ॥ యదదస్సంప్రయతీరహావనదతాహతే ॥ తస్మాదానద్యోనామస్థతావో నామానిసింధవః॥ యత్ప్రేషితా వరుణేన తాశ్శీభగం సమవల్గత ॥ తదాప్నోదింద్రో వోయతీ స్తస్మాదాపో అనుస్థన ॥ అపకామగ్గ్ స్యందమానా అవీవరతవోహికం ॥ ఇంద్రోవశ్శక్తిభిర్దేవీ స్తస్మాద్వార్ణామవోహికం ॥ ఏకోదేవో అప్యతిష్ఠత్స్యందమానా యథావశం ॥ ఉదానిషుర్మహీరితి తస్మాదుదకముచ్యతే ॥ ఆపోభద్రాఘృతమిదాప ఆసురగ్నీషోమౌబిభ్రత్యాపఇత్తాః ॥ తీవ్రోరసో మధుపృచాం ॥ అరంగమఆమాప్రాణేన సహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుతవా శృణోమ్యా మాఘోషోగచ్ఛతి వాఙ్మఆసాం ॥ మన్యేభేజానో అమృతస్యతర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపంయదావః ॥ ఆపోహిష్ఠా**చనః ॥ దివిశ్రయస్వాంతరిక్షే యత

స్వ పృథివ్యాస్సంభవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా ॥ ౮ ॥

పవమానస్సువర్జనః ॥ పవిత్రేణ విచర్షణిః ॥ యః పోతా స
పునాతు మా ॥ పునంతు మా దేవజనాః ॥ పునంతు మనవో ధియా ॥ పునం
తు విశ్వ ఆయవః ॥ జాతవేదః పవిత్రవత్ ॥ పవిత్రేణ పునాహి మా ॥
శుక్రేణ దేవ దీద్యత్ ॥ అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరను ॥ ౯ ॥

యత్తే పవిత్రమర్చిషి ॥ అగ్నే వితతమంతరా ॥ బ్రహ్మ తేన పు
నీమహే ॥ ఉభాభ్యాం దేవసవితః ॥ పవిత్రేణ సవేన చ ॥ ఇదం బ్రహ్మ
పునీమహే ॥ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ ॥ యస్యై బహ్వీస్తనువో వీ
తపృష్ఠాః ॥ తయా మదంతస్సధమాద్యేషు ॥ వయగ్గ్ స్యామ పతయో ర
యీణాం ॥ ౧౦ ॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు ॥ వాతః ప్రాణేనేషిరో మయో
భూః ॥ ద్యావా పృథివీ పయసా పయోభిః ॥ ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీ
తాం ॥ బృహద్భిస్సవితస్తృభిః ॥ వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః ॥ అగ్నే ద
క్షైః పునాహి మా ॥ యేన దేవా అపునత ॥ యేనాపో దివ్యంకశః ॥ తేన
దివ్యేన బ్రహ్మణా ॥ ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే ॥ యః పావమానీరధ్యేతి ॥ ఋ
షిభిస్సంభృతగ్ంరసం ॥ సర్వగ్ంస పూతమశ్నాతి ॥ స్వదితం మాతరి
శ్వనా ॥ పావమానీర్యో అధ్యేతి ॥ ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసం ॥ తస్మై సర
స్వతీ దుహే ॥ క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః ॥
సుదుఘా హి పయస్వతీః ॥ ఋషిభిస్సంభృతో రసః ॥ బ్రాహ్మణేష్వమృ
తగ్ంహితం ॥ పావమానీర్దిశంతు నః ॥ ఇమం లోకమథో అముం ॥

కామాం త్సమర్ధయంతునః ॥ దేవీర్దేవై స్సమాభృతాః ॥ పావమా
నీస్స్వ స్త్యయనీః॥ సుదుఘాహి ఘృతశ్చ్యుతః ॥ ఋషిభి స్సంభృతోర
సః ॥ బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ంహితం ॥ యేనదేవాః పవిత్రేణ ॥ ఆత్మా
నంపున తేసదా ॥ తేన సహస్రధారేణ ॥ పావమాన్యః పునంతుమా ॥
ప్రాజాపత్యం పవిత్రం ॥ శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం ॥ తేన బ్రహ్మవి
దోవయం॥ పూతం బ్రహ్మపునీమహే ॥ ఇంద్ర స్సునీతీసహమాపునాతు ॥
సోమస్స్వస్త్యావరుణ స్సమీచ్యా ॥ యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతు
మా ॥ జాతవేదామోర్జయంత్యా పునాతు ॥ తచ్ఛంయోరావృణీమ
హే ॥ గాతుం యజ్ఞాయ ॥ గాతుం యజ్ఞపతయే ॥ దైవీస్స్వస్తిరస్తునః ॥
స్వస్తిర్మానుషేభ్యః ॥ ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శన్నో అస్తుద్వి
పదే । శంచతుష్పదే । ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

యోబ్రహ్మ బ్రహ్మణఉజ్జహార ప్రాణైశ్శిరఃకృత్తివాసాః పినాకీ । ఈ
శానోదేవ స్సనఆయుర్దధాతు తస్మైజుహోమి హవిషాఘృతేన । బి
భ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా ద్రోచమానోఘర్మరుచిర్యఆగాత్ । సమృ
త్యుపాశా దపనుద్యఘోరా దిహాయుషేణో ఘృతమత్తుదేవః । బ్రహ్మ
జ్యోతి బ్రహ్మపత్నీషు గర్భం యమాదధాత్పురురూపం జయంతం ।
సువర్ణరంభగ్రహమర్కమర్చ్యం తమాయుషేవర్ధయామో ఘృతేన ।
శ్రియం లక్ష్మీ మౌపలామంబికాంగాం షష్టీం జయామింద్రసేనేత్యుదా
హుః । తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సురూపా మిహాయుషే తర్పయా
మోఘృతేన । దాక్షాయణ్యస్సర్వయోన్యా స్సయోన్యా సహస్రశో విశ్వ
రూపావిరూపాః । ససూనవస్సపతయ స్సయూథ్యా ఇహాయుషేణోఘృ
తమిదంజుషంతాం । దివ్యాగణా బహురూపాః పురాణా ఆయుచ్ఛిదోనః ప్ర

మఘంతువీర్యా॥ తేభ్యో జుహోమిహవిషాఘృతేన మానఃప్రజాగ్ం రీరిషోమోతవీర్యా। ఏకః పురస్తాద్య ఇదం బభూవ యతోబభూవ భువనస్యగోపాః। యమప్యేతి భువనగ్ం సాంపరాయే। సనోహవిఘృతమిహాయుషే త్తు దేవః। వసూన్రుద్రా ఆదిత్యా న్మరుతోథసాధ్యా న్రృభూన్యక్షాం గంధర్వాగ్శ్చ పితౄగ్శ్చ విశ్వా। భృగూన్సర్పాగ్ శ్చాంగిరసోథసర్వా ఘృతగ్ంహుత్వా స్వాయుష్యామహయామశశ్వత్ ॥ విష్ణోత్వన్నో అంతమశర్మయచ్ఛ సహంత్య। ప్రతేధారామధుశ్చుత ఉత్సందుహ్రతే అక్షితం॥ నమోబ్రహ్మణే నమోఅస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమఓషధీభ్యః నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమోవిష్ణవే బృహతేకరోమి॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

ప్రణవేన కుంభముత్థాప్య। దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం అశ్వినోర్భేషజ్యేన। తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషించామి॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే × హస్తాభ్యాం। సరస్వత్యై భేషజ్యేన వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషించామి॥ దేవస్యత్వా × ఇంద్రస్యేంద్రియేణ శ్రియేయశసే బలాయాభిషించామి॥ చవాజినం సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్నిమన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ంసూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం॥ దేవస్య × హస్తాభ్యాం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాహ్రమాజ్యేనాభిషించామి। దేవాస్త్వేంద్రజ్యేష్ఠావరుణరాజానోధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చపాంతునవా ఏతేనపూతోసమేధ్యోన్రప్రోక్షితోయదేనమతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యత్సంచితమాజ్యేనప్రోక్షతి తేనపూతస్తేనమేధ్యస్తేనప్రోక్షితః॥

ఇతిదేవస్య త్వేతిమంత్రేణ వ్యాహృతిభిశ్చ యజమానం ప్రోక్ష యేత్ ॥

• ఆపయిద్వా ఉభేషజీ । ఆపోఅమీవచాతనీః । ఆపస్సర్వస్యభే షజీ । తా స్తేగృహ్ణంతు భేషజం ॥ ఇతి తీర్థం ప్రాశ్య ॥

అథ యజమానః । పురస్తా దుపవిశతే హిరణ్యాం । దక్షిణత ఉప విశతే రజతం । పశ్చా దుపవిశతే కాంస్యం । ఉత్తరత ఉపవిశతేవాసశ్చ దక్షిణాందత్వా । కుంభజలేన స్నాయాత్ ॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య స్సంప్రదదేనమను । యథాశక్తి దక్షిణతాంబూలంచ దద్యాత్ । మం త్రాక్షతపూర్వకం ఆశీర్వచనంకృత్వా । అథ యజమానః కృతంకర్మ భగ వతే సమర్పయేత్ ॥

బోధాయనోక్త ఉదకశాంతి స్సమాప్తః.

విచ్ఛిన్నోపాసన సూత్రమ్.

నిత్యో ధార్యోఽనుగతో మంథ్యః శ్రోత్రియాగారాద్వా హార్య ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య భార్యాయాః పత్యుర్వాఽనుగతేఽపి ప్రోత్తరయాఽజుహుయాన్నోపవసేత్ ॥ ఆప॥గృ॥ఖం ౫॥

(ఔపాసనాగ్ని) నిత్యమయినది. ధరింపదగినది. (ఆత్మయందారోపణ జేయదగినది) (ఆయగ్ని) చల్లారినయెడ మథింపదగినది. లేక వేదాధ్యయనసంపన్నునియొక్క గృహమువలన దీసికొనిరాదగినది. భార్యకయినను భర్తకయినను (సాయంప్రాతఃకాలములలో * నొక్కకాలమం దుపవాసము, లేక చల్లారినప్పుడు ఉత్తర మంత్రముచేత (అయాశ్చ అనుమంత్రముచేత హోమము జేసినయెడ ఉపవాసము జేయనక్కరలేదు.

శాట్యాయన సూత్రమ్.

చతుర్థీహోమాదుపర్యౌపాసనాగ్నావనుగతేఽయాశ్చేత్యతిరాత్రాన్మనోజ్యోతిర్జుషతామితి చాసప్తరాత్రాదత ఊర్ధ్వమాద్వాదశ రాత్రాత్త్రిస్త్రిస్తంతుమతీ స్తంతుంతన్వన్, ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే, త్రయస్త్రింశత్తంతవ, ఇతిచ ప్రాణాయామశతం చావింశతి రాత్రాదుపవాసంచాత్రింశతిరాత్రాదతఊర్ధ్వమాషష్ఠిరాత్రాత్త్రిస్త్రిరాత్రీరుపవసేదతఊర్ధ్వ మాసంవత్సరాత్ప్రాజాపత్యంవిహితమతఊర్ధ్వంకాలబహుత్వే దోషగురుత్వమేనస్సు గురుషు గురూణి లఘుషు లఘూని శుచికరాణిభవంతి॥

వివాహశేషహోమము తరువాత ఔపాసనాగ్ని చల్లారితే మూడురోజుల పర్యంతము (హోమములేనియెడ) "అయాశ్చాగ్నే" అనుమంత్రముచేత (హోమ

---

* ప్రాతఃకాలమం దగ్ని చల్లారినయెడ సాయంకాలమువఱకు నుపవాసము, సాయంకాలమున చల్లారినయెడ మరుచటిరోజు మధ్యాహ్నమువఱకు నుపవాసము. ఆయుపవాసము దంపతులిద్దరును జేయవలసినదని కొందరిమతము; దంపతులలో నొక్కరుమాత్రమే జేయవలసినదని కొందరిమతము.

ము చేయవలసినది.) ఏడవరోజుపర్యంతము లేనియెడల «అగ్నేర్జ్యోతిష్మతాం» అను మంత్రముచేత (హోమము చేయవలసినది.) అటుపిమ్మట పండ్రెండవరోజుపర్యంతము (లేనియెడల) [illegible] మతిభుక్కులు అనగా [illegible] ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే. [illegible] అనువాదమంత్రముల చేత హోమము చేయవలసినది.) ఇరువదవరోజుపర్యంతము (లేనియెడల) మూడుమార్లు ప్రాణాయామమున్ను తండుల మతిభుక్కులచే హోమమును చేయవలసినది.) ముప్పదవరోజుపర్యంతము లేనియెడ ఉపవాసమున్ను తండులమతి భుక్కులచే హోమమున్ను చేయవలసినది.

అటుపిమ్మట అరువదవరోజు పర్యంతము మూఁడురోజు లుపవాసము చేయవలసినది. అటుపిమ్మట సంవత్సరపర్యంతము ప్రాజాపత్య కృఛ్రము చెప్పఁబడినది. అటుపిమ్మట కాలవిస్తారము జరిగినయెడ దోషవిస్తారము దోషములు గొప్పవయినయెడ ప్రాయశ్చిత్తములు గొప్పవగుచున్నవి. (దోషములు) స్వల్పములయినయెడ (ప్రాయశ్చిత్తములు) స్వల్పములగుచున్నవి.

విచ్ఛిన్నోపాసనమ్.

దర్భేష్వాసీనోదర్భాం ధారయమాణః పత్న్యా సహోపాసనాయామ్యా సంకల్పం కరోతి

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోఽహం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య భగవత్ప్రీత్యర్థం * ఔపాసనాగ్నిమాధాస్యే విచ్ఛిన్నసంధానార్థం॥

అర్థము స్పష్టము.

౨॥ శ్లో॥ ప్రాచీనపూర్వముదక్సంస్థందక్షిణారంభమాలిఖేత్।
తథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్॥

(పరిశుద్ధమయిన భూమియందు పిండియుంచి దానిని పలకవలె నలుదిశలయందును సమముగాజేసి దానియందు రెండుదర్భలచేత) ముందుగా దక్షిణదిక్కునందారంభముగాను ఉత్తరదిక్కునందు సమాప్తిగాను తూర్పుకొనలుగల (మూడు రేఖలను) గీయునది. ఆప్రకారముగానే పడమరదిక్కునందారంభముగాను తూర్పుదిక్కునందు సమాప్తిగా నుత్తరపు కొనలుగల (మూడు రేఖలను గీయునది.

3॥ అవాక్కరోఽభ్యుక్ష్య నిధాయవహ్నిముత్సిచ్యతే ప్రోక్షణతోయశేషమ్। ప్రాక్తోయమన్యం నిదధాత్యుదగ్వాయథాబహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణామ్॥

ఆరేఖలు గీచినస్థలమందు చోర్లింపబడిన హస్తముచే నుదకముజల్లి (దానియందు) అగ్నినుంచి మిగిలినయుదకమును వదిలివేయవలసినది. మరియొక యుదకపాత్రమును పరిస్తరణ దర్భలకు వెలుపలగా తూర్పుభాగమందయిన నుత్తరభాగమందయిన నుంచవలసినది.

౪॥ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య భూర్భువస్సువరోమ్॥

అర్థము స్పష్టము.

---

* పరిస్తరణమనగా నగ్నికి నలుదిశలయందును వేయుదర్భలు.

* ౫॥ చత్వారిశృంగాత్రయోఅస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (ఋ-౪-౫౮-3- తై- ఆ ౧౦- ౧౦- 3)

ఈ (అగ్నికి) నాలుగు (వేదములు) శృంగములు. మూడు (సవనములు) పాదములు. (ప్రాయణీయోదయనీయలు) రెండు శిరస్సులు. ఇతనికి (ఛందస్సులు) ఏడుహస్తములు. (ఫలమును) వర్షించెడి, అనఁగా (ఫలమును) ఇచ్చెడిఅగ్ని (మంత్ర బ్రాహ్మణ, కల్పములచే) మూఁడువిధములుగఁ గట్టఁబడినవాఁడగుచు ధ్వనిజేయుచున్నాడు. మహాత్ముడగు దేవుఁడు, అనఁగా నగ్ని మనుష్యులయందు ప్రవేశించుచున్నాఁడు.

౬॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్నవదన స్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

(అగ్ని) ఏడు చేతులు నాలుగుకొమ్ములు ఏడు జిహ్వలు రెండు శిరస్సులు మూఁడు పాదములు నిర్మలమయిన ముఖము! సుఖముగా కూర్చుండుటయు స్వచ్ఛమయిన చిరునవ్వును గలవాఁడు. దక్షిణభాగమందు స్వాహాదేవిని వామభాగమందు స్వధాదేవినిధరించుచున్న వాఁడు. దక్షిణహస్తముల (నాల్గింటిచేత) శక్తిని అన్నమును స్రుక్కును స్రువమును, వామహస్తముల (మూడింటిచేత)తోమరమును వాయుధమును వింజామరమును ఆజ్యపాత్రమును ధరించుచున్న వాఁడు.

౭॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమధ్వజంలోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీనమేవంధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

మేషమునెక్కి గట్టబడిన జడలును పచ్చనికాంతియు అధిక తేజస్సును

* ఈమంత్రమునకు నిరుక్తాదిగ్రంథములయం దనేకార్థములు వ్రాయఁబడినవి. వానిలో నగ్ని పరముగ నర్థమిచ్చుట వ్రాయఁబడినది.

ధూమమను చిహ్నమును ఎఱ్ఱనికన్నులును ఏడుజ్వాలలును గలిగి అన్నికోరికలనిచ్చు వాఁడయి తనకభిముఖముగ కూర్చున్న యగ్ని నీప్రకారముగఁ దలంపుచున్నాను.

* ౮॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాత స్సఉ గర్భేఅంతః। సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణ ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః(తై-ఆ-౧. ౧౦-3)

ప్రకాశమానుడయిన ఈ (అగ్ని) సమస్తమయిన దిక్కులను వ్యాపించి ముందుగాపుట్టినవాఁడు. ఆయగ్నియేగర్భమందున్నవాఁడు ఆయగ్నియే పుట్టుచున్న వాఁడు. ఆయగ్నియే పుట్టగలవాఁడు. అభిముఖుఁడు అన్నిదిశలయందు ముఖములుగల వాఁడుగాను న్నాడు.

౯॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ,సుముఖోభవ,సుప్రసన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వాయా హవిర్గృహాణ॥

౧౦॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥

అర్థము స్పష్టము.

౧౧॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। (ఋ-3-౬-౭-౧౦-తై-సం౧-౫-౬.౪)

ఎవడు మాయొక్కకర్మలను ప్రేరణ జేయుచున్నాడో అట్టి జగత్స్రష్టయొక్క కోరదగిన తేజస్సును దలంపుచున్నారనుట

౧౨॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణ మగ్నిం పరిసమూహ్య. అలంకృత్య అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః॥ కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

* ఈమంత్రమునకు సాయణమందు శ్రీవిద్యారణ్యులవారు పరబ్రహ్మపరముగా నర్థమువ్రాసిరి. ఇచ్చట సందర్భము ననుసరించి యగ్నిపరముగ నర్థము వ్రాయఁబడినది.

ఉదకముగల హస్తముచేతఁ బ్రదక్షిణముగా నగ్నికి (చుట్టును) దుడిచి అలంకరించి॥ శేషము స్పష్టము.

౧౩॥ ఇతి ప్రాగాది ప్రదక్షిణ మక్షతాదిభిరలంకృత్యాష్టదిక్షు

ఈప్రకారముగా, అనఁగా "అగ్నయే నమః" అనునది మొదలుగాఁగ గలయెనిమిది వాక్యములచేతఁ. తూర్పుదిశ మొదలెనిమిది దిశలయందుఁ బ్రదక్షిణముగా నక్షతలు మొదలగువాని చేత నలంకరించి॥

౧౪॥ ప్రాగుదగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి। దక్షిణైరుత్తరైః ప్రాగగ్రైః పూర్వైః పశ్చిమైశ్చోదగగ్రైర్దక్షిణైరుత్తరైరుత్తరైరధరైశ్చ

ప్రాగగ్రములు నుత్తరాగ్రములునయిన దర్భలచేత నగ్నికి (చుట్టును) పరిస్తరణము చేయవలసినది. అనఁగా నగ్నికి నలుదిశలయందు దర్భలను బరుచునది. దక్షిణమందు నుత్తరమందును తూర్పుకొనలుగలుగునట్టియు తూర్పునందును బడమర యందు నుత్తరపుకొనలు గలుగునట్టియు (దర్భలచేత) పరిస్తరణము యవలసినది. దక్షిణదర్భలను (తూర్పు, పడమరభాగములయందుఁ ఁచిన దర్భలకు) మీదుగాను ఉత్తరదర్భలను (తూర్పు పడమరలయందు వేసినదర్భల క్రిందుగాను నుంచవలసినది.

౧౫॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాంత్సంస్తీర్య॥

అగ్నికి నుత్తరభాగమందు తూర్పుకొనలుగల దర్భలను బరచునది.

౧౬॥ ద్వంద్వన్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి, * దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ, ప్రోక్షణస్రువావితి, చత్వారిపాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్॥

(ఆ పరచినదర్భలయందు) పాత్రములను ద్వంద్వముగా బోరగింప వలసినది. దర్వి, ఆజ్యస్థాలి, ప్రోక్షణి, స్రువము, అనెడి నాలుగుపాత్రముల ను నుంచవలసినది.

౧౭॥ సమౌ సాగ్రౌ ద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకృత్వా తృణంకాష్ఠంవాంతర్ధాయ ఛినత్తి న నఖేన, అప ఉపస్పృశ్య, మూలాత్కారభ్యాగ్రాద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణీ ధాన్యాం ప్రాగగ్రే నిధాయులి స్యాయుపఆసీయ ప్రాచీస్త్రిరుత్తానాభ్యాం పాణిభ్యా మంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వోత్పూయ॥

సమములును కొనలుగలవియు ప్రాదేశ పరిమాణములనగు రెండుదర్భ లను పవిత్రములుగాఁజేసి (ఆపవిత్రముయొక్క మొదళ్ళను) (మఱియొక)దర్భగఱి నను ప్రదేశనయినను వ్యవధిగానుంచుకొని కోయవలసినది. గోళ్ళచేత గోయఁగూడదు. ఉదకమును స్పృశించి (ఆపవిత్రమును) మొదటినుండి చివరదాక నుదకముచేఁదుడిచి ప్రోక్షణీపాత్రయందుఁ బాగ్రగ్రముగానుంచి యాప్రోక్షణీపాత్రయం దుదక మునుంచి యుత్తానములయిన హస్తములయొక్క యంగుష్ఠానామికలచేత (ఆపవిత్ర మును) నుత్తరాగ్రముగా పట్టుకుని (ఆపవిత్రముచేత ఆయుదకమును) తూర్పుగా ముమ్మారు పరిశుద్ధిఁ జేయవలసినది.

౧౮॥ సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణిసంమృశ్య, పాత్రాణ్యుద క్ప్రవణముత్తానాని కృత్వా, త్రిఃప్రోక్ష్య పాత్రాణి, తత్పాత్రం విసృజ్య॥

పవిత్రముతోఁగూడిన హస్తముచే పాత్రములను స్పృశించి, యుత్తర ముఖముగలుగునట్లెత్తి ముమ్మారు ప్రోక్షించి యాప్రోక్షణీపాత్రమును వదలివేయ వలసినది.

౧౯॥ ఆజ్యంవిలాప్య. అపరేణాగ్నింపవిత్రాంతర్హితాయామా జ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య, ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య, తేష్వధి శ్రిత్య, జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య, ద్వేదర్భాగ్రే (తృణమంతర్ధాయ) ప్రచ్ఛిద్య, అపఉపస్పృశ్య, ప్రక్షాళ్య, దర్భాగ్రే తస్మిన్నాజ్యే ప్రాస్య, పునరపఉపస్పృశ్యత్రిః పర్యగ్నికృత్వా, ఉదగుద్వాస్య వత్స్యన్నాకుర్వన్, అంగారాన్ప్రత్యూహ్య॥

ఆజ్యమును గాచి యగ్నికి బడమరభాగమున బవిత్రముతోఁగూడిన యా ఆజ్యపాత్రయందాజ్యమునుంచి యుత్తరమందున్న యంగారములను (అగ్నిలోనుంచి) వెడదీసి యాయంగారములయందు (ఆజ్యపాత్రమును) ఉంచి జ్వలింపుచున్న దర్భచే

---

* దర్వియనఁగా హోమముజేసెడి పాత్రము. ఆజ్యస్థాలి యనఁగా నాజ్యము నుంచెడి పాత్రము. స్రువమనఁగా నాజ్యపాత్రములోనుంచి హోమపాత్రమందాజ్య మునుంచెడి పాత్రము.

(ఆజ్యమందు) తలక్రిందుగాఁ బ్రకాశింపఁజేసి రెండుదర్భాగ్రములను (మతియొక) దర్భను వ్యవధానముగా నుంచుకొని కోసి ఉదకము స్పృశించి దర్భాగ్రములను కడిగి ఆయాజ్యమందుంచి తిరిగి ఉదకమును స్పృశించి (జ్వలింపుచున్న దర్భచే) ఆజ్యమునకు ముమ్మారు పర్యగ్నికరణముఁజేసి అనఁగా చుట్టుతిప్పి (ఆజ్యపాత్రము ను) (అగ్నికి) ఉత్తరభాగమున మార్గము జేయుచుదింపి, అంగారములను తిరిగియగ్ని లోనికి ద్రోయవలసినది.

౨౦॥ ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పునాతి, ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా ప్రాగేవ సమాప్తిః॥

ఉత్తరాగ్రములయిన పవిత్రముచేత తిరుగా ఆజ్యము ముమ్మారు ఉపరిభాగమందు పరిశుద్ధిఁజేయవలసినది. తూర్పువైపున ప్రారంభించి పడమర వైపునకుఁ దీసికొనివచ్చి తూర్పువైపుననే సమాప్తి (జేయవలసినది.)

౨౧॥ పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య ప్రక్షాళ్య ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహరతి॥

పవిత్రపు ముడివిప్పి కడిగి పవిత్రదర్భల నగ్నియందు ప్రాగగ్రముగా నుంచవలసినది.

౨౨॥ స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య. త్రిభిః దర్భాగ్రైస్స్రుం మృజ్య, పునః ప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య, నిధాయ, దర్భానద్భిస్సగ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రాగగ్రాన్ప్రహరతి॥

స్రుక్కును స్రువము నగ్నియందుఁ గాచి మూఁడు దర్భాగ్రములచేఁ దుడిచి మఱల గాచి (ఉదకముచే) ప్రోక్షించి (ఆజ్యపాత్రమున కుత్తరభాగమందు స్రుక్కును దానికి ఉత్తరమందు స్రువమును ఉంచి (తుడిచిన) దర్భల నుదకముచే కడిగి అగ్నియందు ప్రాగగ్రములను గానుంచవలసినది

౨౩॥ అదితేఽనుమన్యస్వ, అనుమతేఽనుమన్యస్వ, సరస్వతేఽనుమన్యస్వ, దేవసవితః ప్రసువ॥

అదితి దేవీ (నాచేజేయబడుచున్న కర్మను) అంగీకరింపుము. ఓపౌర్ణమాసి దేవతా అంగీకరింపుము. ఓసరస్వతీ అంగీకరింపుము. ప్రేరకుడవగుపరమాత్మా ప్రేరణజేయుము.

౨౭॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి, ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం నమమ॥

(సుక్రవముచే (సుక్కునందు) "ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి." (ఈనాలుగు వాక్యములచేత నాలుగుమారులాజ్యమునుంచి) "ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా" (ఈమంత్రముచే నగ్నియందు హోమము జేయువలసినది) ఈ (హోమ హవిస్సు) ప్రజాపతికొఱకు (నాదుకాదు.)

౨౫॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి। అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చసత్యమిత్త్వమయాఅసి। అయసామనసా ధృతోఽయసా హవ్య మూహిషేఽయానోధేహి భేషజగ్‌ స్వాహా। అయసేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ (తై-ఏకాగ్ని కాండ-౧-౫)

ఓయగ్నీ నీవు (భక్తులను) పొందదగినవాడవును దోషరహితుడవును సత్యస్వరూపుడవును (సర్వజనులను) బొందదగినవాడవును అగుచున్నావు. (మాచేత) (నిన్ను) పొందినమనస్సుచే ధరింపబడితివి. (మమ్ము) పొందిన (నీమనస్సుచేత) హవిస్సును (దేవతలకు) బొందింపుము. (మాచే) బొందబడినవాడవగుచు మాకొఱకు భయజయమును అనగా భయనివారణమునుకలుగజేయుము.

౨౬॥ నానాప్రకారేణ సంభావిత సకలదోష నిర్హారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

నానా విధములచేత సంభవించిన సమస్తదోష పరిహారముకొఱకు సర్వప్రాయశ్చిత్తహోమము జేయగలను.

౨౭ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం నమమ॥
అర్థముస్పష్టము.

౨౮॥ అద్రితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥

౮॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥

౯॥ అద్రితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। దేవసవితః ప్రాసావీః॥

పూర్వమందు అర్థము వ్రాయఁబడినది.

౧౦॥ అనేన సప్తహోత్రహోమేన భగవాం త్సర్వాత్మక స్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు॥

౧౧॥ యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈసప్తహోత్ర హోమముచేత భగవంతుఁడును సర్వాత్మకుఁడునగు యజ్ఞేశ్వరుఁడు లెస్సగా తృప్తినొందుగాక.

సప్తహోత్రహోమము సమాప్తము.

ప్రాతస్సాయమౌపాసన హోమః.

౧॥ మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం (ప్రాతరౌపాసనం) సాయమౌపాసన హోమం తంత్రేణ హోష్యామి॥

౨॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అర్థము స్పష్టము. ఈహోమము ప్రాతఃకాలమందును సాయంకాలమందును దినమ్యయుచే జేయవలసినది. ఈహోమములు పర్వముల చేత పార్వణహోమముగా చేయవలయును.

3॥ చత్వారి శృంగాత్రయోఅస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం అవివేశ॥

ఈ మంత్రార్థము విచ్ఛిన్నౌపాసనమందు వ్రాయఁబడినది.

౪॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రి పాత్ప్రసన్న వదన స్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

౫॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమ ధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవంధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్॥

౬॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాత స్సఉ గర్భేఅంతః సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః॥

౭॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్ర సన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥

౮॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదే వస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥

౯॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య, అలం కృత్య॥

౧౦॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వా నరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

౧౧॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వ తేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥

౧౨॥ ఓం సూర్యాయస్వాహా। సూర్యాయేదంనమమ। అగ్న యేస్విష్టకృతేస్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతఇదంనమమ॥ ఇతిప్రాతః॥

౧౩॥ అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇదం నమమ। అగ్నయే స్విష్ట కృతే స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం నమమ॥ ఇతి సాయం॥

౧౪॥ అదితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। దేవసవితః ప్రసావీః॥

ఔపాసనే హునేదేవ అంగుళీ నాంచ వామతః। వైశ్వదేవే తథాన్యత్ర అంగుళీరగ్రతో హునేత్॥

౧౫॥ అగ్నే త్వన్నో అంతమ ఉత త్రాతా శివో భవవరూథ్యః॥

ఓయగ్ని నీవు మాకు మిక్కిలి సమీపస్థుడవగుము. రక్షకుడవును సుఖకరుడవును గృహమందుండువాడవును అగుము.

౧౬॥ తంత్వా శోచిష్ఠదీదివస్సుమ్నాయ నూన మీమహే సఖిభ్యః॥ (ఋ ౫-౨౪-౧-తై- సం-౪-౪-౪-౮)

మిక్కిలి పరిశుద్ధుడగునట్టియు ప్రకాశించుచున్నట్టియు (ఓయగ్ని) అట్టి నిన్ను మిత్రులమగు (మాయొక్క) సుఖముకొఱకు మిక్కిలి యాచించుచున్నాము.

౧౭॥ వసురగ్నిర్వసుశ్రవా అచ్ఛా నక్షిద్యుమత్తమో రయిందాః॥

అగ్ని శ్రేష్ఠుడును వ్యాపించిన హవిస్సుగలవాడును మిక్కిలి ప్రకాశింపువాడును అట్టి (ఓయగ్ని) నీవు మాకు అభిముఖముగా ధనమునిమ్ము.

౧౮॥ సనోబోధి శ్రుధీహవ ముద్రుష్యాణో అఘాయతస్సమస్మాత్॥ (ఋ ౫-౨౪-౨-౩. తై-సం-౪-౪-౪-౮)

౧౫-౧౬-౧౭-౧౮ మంత్రములు రెండేసి పాదములుగల విరాట్ఛందస్సు కలవి. వీటిఋషులు క్రమముగ బంధు-విప్రబంధు- సుబంధు- శ్రుతబంధు అనువారు

౧౭॥ మంత్రము తైత్తిరీయ యాజుస్సునందు గనుపించదు.

మమ్ము తెలిసికొమ్ము (మా) ఆహ్వానమును వినుము. పాపాత్ములగు అంధకారివలన మమ్ము రక్షింపుము.

౧౯॥ హోమసాద్గుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రయ మంత్రజపం కరిష్యే॥

హోమసిద్ధినిమిత్తము "అనాజ్ఞాతం" అనునది మొదలుగాగల మూడు మంత్రములను జపించుచున్నాను.

౨౦॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ (తై.బ్రా.3.౭.౧౧.౫)

ఓయగ్నీ నీవు (యజ్ఞముయొక్క) యథార్థము దెలిసినవాడవు గనుక (మాచేత) దెలియపడనట్టియు తెలియబడినట్టియు యజ్ఞముయొక్క యేభాగము లోపింపజేయబడినదో ఆయజ్ఞముయొక్క లోపింపబడిన భాగమును పూర్తిజేయుము.

౨౧॥ పురుషసంమితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసంమితః। అగ్నే తదస్యకల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ (తై.బ్రా 3.౭.౧౧.౫

యజ్ఞము పురుషునితో సమానమయినది (పురుషునివలె అవయవలోపము లేనిది) యజ్ఞము పురుషునిచే జేయబడుచున్నది. ఓయగ్నీ నీవు యజ్ఞముయొక్క యథార్థము దెలిసినవాడవు గనుక ఆయజ్ఞముయొక్క (అవయవలోపమును) పూర్తిజేయుము.

౨౨॥ యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా న యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి॥ (తై-బ్రా-3-౭-౧౧-౬)

బాలులవలె రక్షింపబడదగినట్టియు అసమర్థులయినట్టియు । మనుష్యులు యజ్ఞముయొక్క యే (భాగమును) మనస్సుచేత తెలిసికొనరో ఆ తెలియని భాగమునుగూర్చి యజ్ఞవేత్త, విశేషజ్ఞానవంతుడు, యాగసమర్థుడు (దేవతల నాహ్వానము చేయువాడును అగు అగ్ని, కాలములయందు దేవతలను పూజించుగాక.

౧౩ అనేన ప్రాతరౌపాసనహోమేన సాయమౌపాసనహోమేన భగవాంత్సర్వాత్మకస్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు । యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈ ప్రాతరౌపాసన హోమముచేతను సాయమౌపాసనహోమముచేతను భగవంతుడును సర్వస్వరూపుడును అగు యజ్ఞేశ్వరుడు తృప్తినొందుగాక.

౧౪॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాంబుద్ధిం శ్రియం బలమాయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన। శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహన ఓంనమ ఇతి॥

ఓ యగ్నీ (మాకు) క్షేమమును ఆస్తిక్యమును ధారణసామర్థ్యమును కీర్తిని ప్రజ్ఞను విద్యను బుద్ధిని, సంపదను బలమును ఆయుస్సును తేజస్సును ఆరోగ్యమును ఇమ్ము. ఓ యగ్నీ సంపదను నాకొఱకిమ్ము. ఓ యగ్నీ నమస్కారము

౧౫॥ యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాదిషు। న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్॥

ఏ విష్ణువుయొక్క స్మరణచేతనున్ను నామోచ్చారణముచేతనున్ను తపస్సు హోమము మొదలగు క్రియలయందు లోపభాగము సంపూర్తినొందునో అట్టివిష్ణువును నిప్పుడు నమస్కరించుచున్నాను.

౧౬॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన యద్ధుతంతు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

ఓ యగ్నీ మంత్రలోపముగాను క్రియాలోపముగాను భక్తిలోపముగాను ఏహోమము నాచేత జేయబడినదో ఆలోపము నీవు పూర్తియగుగాక.

౧౭॥ చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు * అహంభో అభివాదయే॥

స్పష్టము.

ఔపాసనహోమము సమాప్తము.

* ఈ గురుతు తరువాత యజమానుని యొక్క ప్రవర జెప్పవలసినది.

ఓమ్. పరబ్రహ్మణేనమః.

అథ సంధ్యావందనమ్.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాం గతోఽపివా।
యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యన్తరశ్శుచిః॥

అపవిత్రుఁడైనను, పవిత్రుఁడైనను, సకలవ్యాపారములఁ బొందినవాఁడైనను ఎవడు పుండరీకాక్షునిస్మరించునో వాఁడు బాహ్యాభ్యంతరముల శుచియగునని అర్థము. కనుక పుండరీకాక్షుని మూమ్మారు స్మరింప వలయును.

పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష
ఇతిశిరసిమార్జనం కుర్త్వాఽచమ్య॥

\+ పురాణాచమనం కృత్వా, పురాణాచమనము చేసి

\+ తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి

భూతోచ్చాటనమ్.

† ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః । యేతేభూమిభారకాః। ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

అథ ప్రాణాయామః.

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః। ఓంమహః। ఓంజనః । ఓం తపః । ఓగ్ంసత్య। ఓంతత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

\+ ఆచమన, ప్రాణాయామ విషయములగురించి గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయనైతి. పెద్దలవలన గ్రహింపదగును.

(* దేశకాలౌ సంకీర్త్య: —) | దేశకాలే సంకీర్తనంబు చేసి
† పంచాశత్కోటి...ప్రీత్యర్థం (సంకల్పించు తావులయందు అనా
ప్రాతస్సన్ధ్య ముపాసిష్యే. మి కొంగులితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.)

జలాభిమంత్రణమ్.

(‡ పవిత్ర స్తముదకం ‡ బ్రహ్మ ముఖాఖ్యేన మంత్రేణాభిమంత్ర్య) | పవిత్రజలము "బ్రహ్మముఖ" మనుక్రింద చెప్పంబోవు మంత్రముచేత అభిమంత్రించి.

ఓంభూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

మార్జనః

తదుదకం స్పృష్ట్వా ఆపో హిష్ఠే త్యాదిభి శ్శిరసి మార్జ యేత్ :— | ఆయుదకమును స్పృశించి ఆపోహిష్ఠే త్యాదిక్రింది మంత్రములతో శిరమున జల్లుకొనునది.

ఓం ఆపో హిష్ఠా మయోభువః । తా న ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసః । తస్య భాజయతే హ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగమామ వః । యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చనః ॥

* సంకల్ప వివరణమును గురించి స్మార్తానుక్రమణికయందు చూడుడు.

‡ "బ్రహ్మముఖోఽయం మనునా నిరుక్తః:—"

శ్లో॥ ఓంకారపూర్వికా స్తిస్రో మహావ్యాహృతయోఽవ్యయాః ।
త్రిపదా చైవ సావిత్రీ (గాయత్రీ) విజ్ఞేయం బ్రహ్మణో ముఖమ్॥ మను॥ ౨॥ ౮౧.

మంత్రాచమనమ్.

(హస్తేన జలం గృహీత్వా)
(౧) ప్రాతః:—.

హస్తముచే జలము గ్రహించి యీ క్రింది మంత్రము పఠించి మంత్రాచమన మొనర్పవలయును.

సూర్యశ్చమా మన్యుశ్చ మన్యుపత యశ్చమన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యోరక్షన్తాం। యద్రాత్ర్యా పాపమకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। రాత్రి స్తదవ లుమ్పతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మా మమృత యోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా॥

(౨) మధ్యాహ్నే :—

ఆపః పునంతు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతుమాం। పునస్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మ పూతా పునాతుమాం। యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునన్తు మా మాపో సతాంచ ప్రతిగ్రహగ్గ్ స్వాహా॥

(3) సాయంతనే :—

అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యు పతయశ్చ మన్యు కృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షంతాం। యదహ్నా పాప మకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। అహస్తదవ లుంపతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మామమృత యోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥

పునః (ద్వితీయ) మార్జనమ్.

ద్విరాచమ్య — రెండుసారులు † స్మృత్యాచమనముచేసి ఈచెప్పబోవు మంత్రములు పఠింపుచుదర్భలతో మార్జనము చేసికొన వలయును:—

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం । జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః । సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥

౧॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే ॥

౨॥ యోవశ్శివతమోరసః తస్య భాజయ తేహనః । ఉశతీరివ మాతరః ॥

3॥ తస్మా అరఙ్గ మామవః యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజన యథాచనః ॥

౧॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నింయా గర్భం దధిరే విరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనా భవంతు ॥

౨॥ యాసాగ్గ్ం రాజా వరుణోయాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం । మధుశ్చుతశ్శు చయో యాః పావకా స్తాన అపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు ॥

3॥ యాసాం దేవా దివి కృణ్వంతి భక్షంయా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి । యాః పృథివీం పయసోందంతి శ్శుక్రా స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥

ర॥ శివేనత్వా చక్షుషా పశ్యతాప శ్శివయా తనువోప స్పృశంత త్వచం మే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువే వో మయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ॥

పాపవిమోచనమంత్రమ్.

(హస్తేనజల మాదాయనిశ్శ్వస్య వామతో వినిక్షిపేత్)	హస్తమున జలముగైకొని అందు ఈక్రింది మంత్రము పఠించుచు నిశ్వాసమువిడిచి యాజలము తనకు ఎడమవైపున విడువవలయును. మరల నాజలము చూడఁదగదు.

ద్రుపదా దివ ముఞ్చతు * । ద్రుపదా దివే న్ముముచానః । స్విన్నస్స్నాత్వీ మలాదివ । పూతం పవిత్రేణేవాజ్యం । ఆపశ్శున్ధన్తు మైనసః

అర్ఘ్యత్రయప్రదానమ్.

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

పూర్వోక్తైవంగుణ విశిష్టే, శుభేఽభ్యుదయ ముహూర్తే శ్రీమాన్... + గోత్రః... + శర్మాభిధేయోఽహం, శ్రీమతః... + గోత్రస్య... + శర్మాభిధేయస్య మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం.ప్రాతస్సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయప్రదానంకరిష్యే ॥

ఓంభూర్భువస్సువః । తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ఇతిఅంజలిత్రయం విసృజేత్	పై మంత్రము 3 సారులు పఠింపుచు మూడుఅంజలుల అర్ఘ్యమువిడువవలయును.

కాలాతిక్రమణప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

* ఏవం...ప్రీత్యర్థం కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్యప్రదానంకరిష్యే.

(ఇతి సంకల్ప్య)	అని సంకల్పించి ఈక్రిందిమంత్రము చదువుచు ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్యమునువిడువవలయును.

ఓం భూః। ఓం భువః। ఓగ్ంసువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓగ్ం సత్యం। ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్। ఓ మాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భు వస్సు వరోమ్ ॥

(౨) మధ్యాహ్న :—

ఆచమ్య	† స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	‡ ప్రాణాయామ మొనర్చి

+ ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టే శుభేఽభ్యుదయముహూర్తే శ్రీమాన్ ....ప్రీత్యర్థంమాధ్యాహ్నిక సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

* "ద్రుపదా దివ ముంచతు" అనునది పాఠాంతరమున గనబడెడు.

+ ఇచ్చట తమతమ గోత్రనామముల చెప్పుకొనవలయును.

అర్ఘ్యత్రయ ప్రదానమ్.

(ఇతి సంకల్ప్య) | పైనచెప్పిన తీరున సంకల్పించి

హ్రాఙ్గంస శ్శుచిష ద్వసు రంతరిక్ష సద్ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్ । నృష ద్వరస దృతసద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం త త్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవ స్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

(ఏవం అర్ఘ్యత్రియం విసృజేత్) | పైమంత్రమును గాయత్రి మంత్రమును పఠించి యొక యర్ఘ్యమును, కేవలగాయత్రిని మాత్రము పఠించియర్ఘ్యద్వయమును విడువ వలయును.

(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్) | కాలాతి క్రమణమయ్యెనేని ప్రాతస్సంధ్యకు వలెనే సంకల్పించి రెండ యర్ఘ్యమును విడువ వలయును.

సాయంకాలే:—

ఆచమ్య | స్మృత్యాచమనము చేసి

ప్రాణానాయమ్య | ప్రాణాయామము నొనర్చి

* ఏంవ..........ప్రీత్యర్థం సాయంసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

× సంకల్పించు తావులలో అనామికాంగులితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.

ఇతి సంకల్ప్య — అని సంకల్పించి

(ఈ క్రింది మంత్రము మువ్మారు పఠించుచు అర్ఘ్యత్రయము, విడువవలయును.)

(కాలాతి క్రమణే పూర్వవత్) — కాలాతి క్రమణమయ్యెనేని ప్రాతస్సంధ్యవలెనే ౪-వ యర్ఘ్యము విడువవలయును.

ఓంభూః। ఓంభువః। ఓగ్ంసువః। ఓంమహః। ఓంజనః। ఓంతపః ఓగ్ంసత్యం। ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

పరిదక్షిణమ్.

(పశ్చాత్ హస్తేన జల మాదాయ ఉత్థాయ.) — పిమ్మట హస్తముతో జలముగైకొని నిలుచుండి (చెప్పబోవు మంత్రమును స్మరింపుచు మువ్మారు ఆత్మప్రదక్షిణము చేసి కొనవలయును:—)

ఉద్యన్తమస్తంయన్త మాదిత్య మభిధ్యాయ న్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ త్సకలం భద్ర మశ్నుతేఽసావా దిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మాప్యేతి యఏవం వేద ॥

† అసా వాదిత్యో బ్రహ్మ ॥

(ఈయాదిత్యుండే పరబ్రహ్మము.)

తర్పణమ్.

ద్విరాచమ్య — స్మృత్యాచమనము ౨ సారులుచేసి

ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా — ప్రాణాయామము మువ్మారొనర్చి

ఏవం గుణ........ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ తర్పణం కరిష్యే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 బ్రాహ్మీం తర్పయామి
౨ గాయత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

మధ్యాహ్నే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 రౌద్రీం తర్పయామి
౨ సావిత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

సాయంకాలే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 వైష్ణవీం తర్పయామి
౨ సరస్వతీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

---

* సంకల్పము మధ్యాహ్నమున నయ్యేనేని, "మధ్యాహ్నసంధ్యాంగ" యనియు సాయంకాల మందయ్యేనేని "సాయం సంధ్యాంగ" యనియు మార్చుకొనవలయును.

† సంధ్యా, "అసావాదిత్యో బ్రహ్మ" ఇతి ధ్యాన మిత్యర్థః. తథాహ లోకాక్షిః

శ్లో॥ అసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి యద్ధ్యానం క్రియతేఽన్వహమ్ ।
తదేవ సాంధ్యమిత్యుక్తం కర్మబ్రాహ్మణ్యమూలకమ్ ॥

(స్మృతిరత్న మహోదధౌ)

గాయత్ర్యా వాహనమ్.

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మఇత్యార్షమ్। గాయత్రీం ఛందం పరమాత్మం సరూపం। సాయుజ్యం వినియోగమ్॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితం। గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వమే। యదహ్నా త్కురుతే పాపం తదహ్నా త్ప్రతిముచ్యతే। యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం

త్రిద్యాత్రియా ఁ (త్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి । సంధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥

ఓజోఽసి, సహోఽసి, బల మసి, భ్రాజోఽసి, దేవానాం ధామ నామాసి, విశ్వమసి, విశ్వాయు, స్సర్వమసి సర్వాయు, రభిభూరోం, గాయత్రీ మావాహయామి, సావిత్రీ మావాహ యామి, సరస్వతీ మావాహయామి, ఛన్దర్షీ నావాహయామి, శ్రియ మావాహయామి, గాయత్ర్యా గాయత్రీఛన్దో విశ్వామిత్రఋషిః, సవితా దేవతా, ఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మాశిరో, విష్ణుర్హృదయగ్ం, రుద్రశ్శిఖా, పృథివీయోనిః, ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా శ్వేత వర్ణా సాంఖ్యాయనస గోత్రా గాయత్రీ, చతు ర్విగ్ం శత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనే వినియోగః॥

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ంసువః । ఓంమహః । ఓంజనః ఓంతపః। ఓగ్ంసత్యం । ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతంబ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అథజపః॥

పూర్వోక్తైవంగుణవిశిష్టే.............ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ ‡ మష్టోత్తర శత (అష్టావింశతి) గాయత్రీ మహా మంత్ర జపం + కరిష్యే :—

అథ న్యాసః:—

(అంగన్యాస కరన్యాసౌ కృత్వా.) ఈ క్రింది విధముగా అంగన్యాస కర న్యాసములు కలుపు కలయును.

౧. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః.

౨. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః.

3. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః.

౪. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః.

౫. ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః.

౬. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః.

అంగన్యాసః:—

౭. ఓం తత్స వితుః, బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయనమః.

౮. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా.

౯. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే శిఖాయై వషట్.

౧౦. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే కవచాయహుం.

౧౧. ఓం ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రయాయ వౌషట్.

౧౨. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః. అని దిగ్బంధన మొనర్చి ఈ క్రింది ధ్యాన శ్లోకము చదువవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తా విద్రుమ హేమనీల ధవళచ్ఛాయైర్ ముఖై స్త్రీక్షణై ర్యుక్తా మిందునిబద్ధరత్నమకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికాం।

గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలంగదాం
శంఖం చక్ర మథారవిందయుగళం హస్తైర్వహంతీం భజే

చతుర్వింశతి పూర్వముద్రాః:—

శ్లో॥ 1 సుముఖం, 2 సంపుటం, (చైవ) 3 వితతం, 4 విస్తృతం, (తథా)।
5 ద్విముఖం, 6 త్రిముఖం, (చైవ) 7 చతుః, 8 పంచముఖం, (తథా)॥
శ్లో॥ 9 షణ్ముఖో, 10 ఽధోముఖం, (చైవ) 11 వ్యాపకాంజలికం, (తథా)।
12 శకటం, 13 యమపాశం, (చ) 14 గ్రథితం, 15 సమ్ముఖోన్ముఖం॥
శ్లో॥ 16 ప్రలంబం, 17 ముష్టికం (చైవ) 18 మత్స్యః, 19 కూర్మో, 20 వరాహకం।
21 సింహాక్రాంతం, 22 మహాక్రాంతం 23 ముద్గరం, 24 పల్లవం, (తథా)॥

శ్లో॥ చతుర్వింశతి ముద్రావై గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠితాః।
ఇతిముద్రా నజానాతి గాయత్రీ నిష్ఫలాభవేత్॥

(ఇతి ముద్రాః ప్రదర్శ్య) | పై శ్లోకములయందు చెప్పిన ౨౪ ముద్రలను ప్రదర్శించి.

గాయత్రీ మంత్రార్థశ్లోకః:—

శ్లో॥ యోదేవ స్సవితాఽస్మాకం, ధియో ధర్మాదిగోచరాః।
ప్రేరయేత్, తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే॥

మంత్ర జపః:—

ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

జప విధిః.

• (ఇతి గాయత్రీం * అష్టోత్తర శతం జపేత్)

"ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్" అను పై గాయత్రీ మంత్రమును ౧౦౮ మాఱులు జపించవలయును.

(† ప్రాత స్తిష్ఠన్, సాయం మధ్యాహ్న యోరాసీనః)

ప్రాతఃకాలమున నిలుచుండియు, సాయంకాలమునందును, మధ్యాహ్న కాలమందును, కూర్చుండియు జపించవలయును.

అష్టావింశత్యనధ్యాయే

అనధ్యయన దినములయందు ౨౮ పర్యాయములు జపించిన చాలును.

‡‡ శ్లో॥ పర్వస్వేవ జపేద్దేవీం
గాయత్రీం వేదమాతరమ్॥

ఇత్యుక్తత్వాత్ పర్వభిః గాయత్రీజప సంఖ్యానం కుర్యాత్.
(స్మృతిరత్న మహోదధౌ.)

" చేతి వ్రేలి కణుపులయందే గాయత్రీజపసంఖ్యను లెక్కించవలయును" అని చెప్పియున్నారు. కావున నటులనే జపము చేయవలయును.

జపావసానమ్:

శ్రోతాచమనం కృత్వా:-
ప్రాణానాయమ్య

శ్రోతాచమనము చేసి
ప్రాణాయామ మొనర్చి (ఈ క్రింది రీతిన సంకల్పించవలయును)

+ ఏవంగుణ విశిష్టే..........ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ గాయత్రీ మంత్రజపావసానం కరిష్యే.

అంగన్యాస కరన్యాసౌ:—

(పూర్వోక్త క్రమేణ అంగ న్యాస కరన్యాసౌ విధాయ.)

వెనుక చెప్పిన విధమున అంగన్యాస కరన్యాసములు చేసి.

దిగ్విమోకః.—

"భూర్భువస్సువరో"మితి దిగ్విమోకః. (ద్వాభ్యాం కుంచిత తర్జన్యోస్సంలగ్నం కుర్యాత్)

ఈవచనము పలికి రెండుచేతుల తర్జనులను వంచి లంకెగా జేసికొనవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తావిద్రుమ హేమ నీలధవళచ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధ రత్నమకుటాం తత్త్వార్థవర్ణాత్మికాం।
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
శంఖం చక్ర మథారవింద యుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే॥

ఉత్తరముద్రాః:—

శ్లో॥ సురభిః (1), జ్ఞాన (2), చక్రే (3), చ,
యోనిః (4), కూర్మో (5), ఽథపంకజం (6)।
లింగం (7), నిర్యాణ (8) ముద్రాచే
త్యష్టముద్రాః ప్రకీర్తితాః॥

ఈ శ్లోకోక్తములగు నుత్తర ముద్రలను బ్రదర్శింపవలయును.

తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు

---

* సూర్యోపస్థానమ్:—

తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య

పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి ప్రాణాయామము మూమ్మారాచరించి.

ఏవంగుణ విశిష్టే......ప్రీత్యర్థం ప్రాత స్సంధ్యాంగ సూర్యోపస్థానం కరిష్యే:—

---

* ఉపస్థానమనఁగా స్థాననియమముతోఁ గూడిన ప్రార్థనము. ఈ యుపస్థాన మంత్రములను నిలుచుండి పఠింపవలయును.

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం। సత్యం చిత్ర శ్రవ స్తమం। మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్మిత్రో దాధారపృథివీ ముతద్యాం। మిత్రః కృష్టీ రని మిషాభి చష్టే సత్యాయ హవ్యం ఘృతవ ద్విధేమ। ప్రస మిత్రమర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన। నహన్యతే నజీయతే త్వోతో నైన మగ్ంహో అశ్నోత్యంతి తోన దూరాత్ ॥

మాధ్యాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యం చ। హిరణ్యయేన సవితారథేనాఽఽదేవో యాతి భువనాని పశ్యన్॥

ఉద్వయం తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరం। దేవందేవత్రా సూర్య మగన్మజ్యోతి రుత్తమమ్॥

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥

చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణ స్యాగ్నేః। ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థు షశ్చ॥

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్ర ముచ్చరత్। పశ్యేమశరదశ్శతం, జీవేమశ్శరదశ్శతం, నన్దామ శరదశ్శతం, మోదామ శరద శ్శతం, భవామశ్శరదశ్శతగ్ం, శృణవామ శరద శ్శతం, ప్రబ

వామ శరద శ్శృతమజీతాస్స్యామ శరద శ్శృతం, జ్యోక్చ సూర్యం దృశేయదుదగా న్మహతో౽ర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరి రస్యమధ్యా త్సమావృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు॥

సాయమాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ । త్వా మవస్యు రాచకే॥

తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమాన స్త దాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురు శగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥

యచ్చిద్ధితే విశో యథా ప్రదేవవరుణ వ్రతం । మినీమసి ద్యవిద్యవి । యత్కించేదం వరుణదైవ్యే జనే౽భిద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి । అచిత్తీ యత్తవ ధర్మాయుయోపిమ మానస్త స్మాదేన సో దేవరీరిషః । కితవాసో య ద్రిరిపు ర్నదీవి యద్వాఘా సత్యముత యన్నవిద్మ । సర్వాతా విష్యశిథిరేవ దేవాథా తే స్యామవరుణ ప్రియాసః॥

దిఙ్నమస్కారః:—

(ఏతైః నమస్కారంకుర్యాత్.) | ఈక్రిందిమంత్రములచేత నమస్కారము చేయవలయును

౧॥ ఓంనమః ప్రాచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి సంత్యే తాభ్య శ్చనమః॥

౨॥ నమో దక్షిణాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్యశ్చనమః॥

౩॥ నమః ప్రతీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చ నమః॥

౪॥ నమ ఉదీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౫॥ నమ ఊర్ధ్వా యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంతేతాభ్య శ్చనమః॥

౬॥ నమోఽధరాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాంప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౭॥ నమోఽ వాంతరాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

ముని నమస్కారః:—

నమో గంగా యమునయో ర్మధ్యే యే వసంతి తేమే ప్రసన్నాత్మా న శ్చిరంజీవితం వర్ధయంతి నమోగంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమోనమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః॥

దేవతా నమస్కారః.

సంధ్యాయైనమః, సావిత్ర్యైనమః, గాయత్ర్యైనమః, సరస్వత్యైనమః, సర్వాభ్యో దేవతాభ్యోనమః, దేవేభ్యోనమః, ఋషిభ్యోనమః, మునిభ్యోనమః, గురుభ్యోనమః, పితృభ్యోనమః॥

కామోఽకార్షీన్నమో నమః॥

మన్యురకార్షీన్నమో నమః॥

ఈశ్వరధ్యానమ్.

(ఏతైః పరమేశ్వరం ధ్యాయేత్ :-) | ఈక్రింది శ్లోకముల చేతను, మంత్రముల చేత నుపరమేశ్వరుని ధ్యానము చేయవలయును.

* పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్ । ఓన్నమో భగవతే వాసుదేవాయ॥

* యాస్సదా సర్వభూతాని చరాణి స్థావరాణిచ। సాయం ప్రాత ర్నమస్యంతి సామా సంధ్యాఽభిరక్షతు॥

హరిహరాభేదస్మరణమ్.

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే।
శివస్య హృదయం విష్ణు ర్విష్ణోశ్చ హృదయంశివః॥

శ్లో॥ యథా శివమయో విష్ణు రేవం విష్ణుమయ శ్శివః।
యథాంతరం నపశ్యామి తథా మేస్వస్తి రాయుషి॥

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ।
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః॥

గాయత్రీ ధ్యానమ్:—

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధనీ । బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి । యథాసుఖమ్ ॥

స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా । ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యందత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ॥

నారాయణాభి వన్దనమ్:—

శ్లో॥ నమో౽స్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే
సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే।
సహస్ర నామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే
సహస్ర కోటీ యుగధారిణే నమః॥

భూమ్యాకాశాభి వన్దనమ్ :—

ఇదం ద్యావా పృథివీ సత్యమస్తు। పితర్మాతర్యదిహోపబ్రువేవాం। భూతం దేవానా మవమే అవోభిః। విద్యామేషం వృజినం జీరదానుమ్॥

ఈశ్వర ప్రార్థనా:—

శ్లో॥ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం।
తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవం జనార్దనమ్॥

శ్లో॥ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితంతే జగత్త్రియం।
సర్వభూతనివాసో౽సి వాసుదేవ నమో౽స్తుతే॥

చతుస్సాగరపర్యంతం గో బ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు. ... శర్మా౽హం భో అభివాదయే॥

అనిపలికి గోత్రము మొదలగు వానిని చెప్పవలయును:—

శ్లో॥ కాయేన, వాచా. మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
నారాయణా యేతి సమర్పయామి॥

(ఏతత్సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు.)

ఇతి సన్ధ్యా వన్దన ప్రకరణమ్
సమాప్తమ్.

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః

ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే, విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి॥ హస్తావవనిజ్య-త్రిరాచామేత్-ద్విః పరిమృజ్య-సకృదుపస్పృశ్య-యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి-శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య, దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యతే-ఓమ్-ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్-యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసతే * ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం, ఓం భువః-భర్గో దేవస్య ధీమహి-ఓగ్ం సువః ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥ ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ఓం భువః-ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౨॥ ఓగ్ం సువః-తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౩॥ (పరోరజసి సావదోం) శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ స్థోపాయవ స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మా మా వస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరి వో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి॥

---

* వ్యాహృతులు ముందుచెప్పి గాయత్రీమంత్రము మాత్రము పచ్ఛః అర్ధర్చశః అనవానం ఈప్రకారం మూడు పర్యాయములు చెప్పవలయును.

హరిఃఓమ్॥ బ్రహ్మసంధత్తం తన్మేజిన్వతం। క్షత్రగ్ంసంధత్తంతన్మే జిన్వతం। ఇషగ్ం సంధత్తాం తాంమే జిన్వతం। ఊర్జగ్ం సధత్తాం తాంమేజిన్వతం రయిగ్ం సంధత్తాం తాంమేజిన్వతం। పుష్టిగ్ం సంధత్తాం తాంమేజిన్వతాం। ప్రజాగ్ం సంధత్తాం తాంమే జిన్వతం। పశూన్సంధత్తం తాన్మేజిన్వతం। స్తుతోసిజనధాః। దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయంతు। సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహి ॥ హరిః ఓం॥ నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓం ఋతంతపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాంతం తపోదమస్తపశ్శమస్తపో దానంతపోయజ్ఞం తపోభూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైత దుపాస్యైతత్తపః॥ యథావృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్యేవంపుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధో వాతియథాసి ధారాంకర్తేఽవహితామవక్రామే యద్యువేయువేహవావిహ్వా ఋష్యామికర్తం పతిష్యా మాత్యేవ మనృతా ద్దాత్మానంజుగుప్సేత్...ఓమ్ శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీ వస్వమృతమస్మి। ద్రవిణగ్ం సవర్చసం। సుమేధా అమృతోక్షితః। ఇతి త్రింశక్నోర్వేదాను వచనమ్॥ (ఋగ్వేదః) అగ్నిమీళే పురోహితం। యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం। హోతారం రత్నధాతమమ్॥ (సామ) అగ్నఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహో

తాసత్సిబర్హిషి॥ (అథర్వణః) శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీత
యే । శంయోరభిస్రవంతునః॥ అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో
బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః॥ వృ
ద్ధిరాదైచ్-ఓంనమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ
ఓషధీభ్యః । నమోవాచేనమో వాచస్పతయేనమో విష్ణవే బృహ
తేకరోమి॥ త్రిః॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ ఓమ్భూర్భువస్సువ స్స
త్యంతపశ్శ్రద్ధాయాంజుహోమి॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతా
త్సత్యము పాగామ్॥

ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాంగ దేవర్షి-పితౄ నుద్దిశ్య
దేవర్షి-పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి-పితృతర్పణం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య.)
బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాన్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్
దేవాన్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్ దేవగణాన్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాః
దేవపత్నీ స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్ దేవపుత్రాన్ స్తర్పయామి ॥
సర్వాన్ దేవపౌత్రాన్ స్తర్పయామి ॥ భూర్దేవాన్ స్తర్పయామి ॥
భువర్దేవాన్ స్తర్పయామి ॥ సువర్దేవాన్ స్తర్పయామి ॥ భూర్భువస్సు
వర్దేవాన్ స్తర్పయామి (నివీతీ) కృష్ణద్వైపాయనా దయో యే
ఋషయః తా నృషీన్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వా నృషీన్
స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వానృషిగణాన్ స్తర్పయామి తర్పయా
మి॥ సర్వాః ఋషిపత్నీ స్త...మి॥ ౨॥ సర్వా నృషిపుత్రాన్ స్త...మి॥
౨॥ సర్వానృషి పౌత్రాన్ స్త...మి॥ ౨॥ భూర్ ఋషీన్ స్త ... మి॥
౨ ॥ భువర్ ఋషీన్ స్త+మి ॥ ౨ ॥ సువర్ ......మి ॥ ౨॥ ఋషీన్
భూర్భువస్సువర్ ఋషీన్ స్త...మి॥ ౨ ॥ అథ కాండర్షి తర్పణం॥

ప్రజాపతిం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ సోమం కాండ ఋషిం త...మి॥ ౩॥ అగ్నిం కాండ ఋషిం త ... మి॥ ౩ ॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండఋషీగ్ స్త...మి॥ ౩॥ సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥౩॥ యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ వారుణీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥౩॥ బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువం త...మి ౩॥ సదసస్పతిం త.. మి॥ ౩॥ (ప్రాచీనావీతి) సోమః పితృమాన్ యమోఽంగిరస్వా నగ్నిష్వాత్తాఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యేపితరః తాన్ పితౄగ్ స్వధా నమ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి ... మి॥ 3 ॥ సర్వాన్ పితృగణాగ్ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాః పితృపత్నీ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపుత్రాగ్ స్త ..మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపౌత్రాగ్ స్త..మి॥ 3॥ భూఃపితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ భువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ సువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ అనేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్ త్సర్వాత్మక...ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥ ఆచమ్య॥

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా । మాతామహ స్సపత్నీకా, ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్ । సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహభార్యకాః । దుహితా భగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్స్నుషాశ్వశుర స్స్యాలకశ్చైవ శ్వశూశ్చ గురురిక్థినః॥

తా॥ ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, మాత, పితామహి, ప్రపితామహి, పిదప సవతితల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహాది త్రయము, మాతామహీత్రయము, తనభార్య, కుమారుడు, భ్రా

తలు, పినతండ్రి పెత్తండ్రులు, మేనమామ, అతనిభార్య, కూతురు, తోఁబుట్టువు, మనుమఁడు, మేనల్లుడు, మేనత్త, పినతల్లి పెదతల్లులు అల్లుఁడు, బావమఱదులు, కోడలు, మామ, భార్యయొక్క సోదరుఁడు, భార్యయొక్కతల్లి, గురువు, రిక్థి, వీరలకు తర్పణ మొనర్పవలయును.

నిత్యతర్పణమ్.

ఆచమ్య.....ఏవం ...గుణవిశిష్టాయాం ... పితుః పితౄణాం అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం.

నిత్యతర్పణం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాభిముఖః సవ్యంజాన్వాచ్య ॥

(బ్రాహ్మణులకు శర్మాణమ్— క్షత్రియులకు వర్మాణమ్— వైశ్యులకు గుప్తమ్—ఇట్లు తిలతర్పణమందు గ్రాహ్యము.)

పితరం—గోత్రం శర్మాణం (వర్మాణం) (గుప్తం) స్వధా నమస్తర్పయామి । ఏవం త్రిః ।

పితామహం	... గోత్రం	...స్వధానమస్తర్పయామి॥ ౩ ॥	
ప్రపితామహం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
పితామహీం...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
ప్రపితామహీం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
సపత్నీమాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
జనకపితరం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
జనకమాతరం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...

మాతుఃపితామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతుఃప్రపితామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతామహీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతుఃపితామహీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతుఃప్రపితామహీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
ఆత్మపత్నీం	... గోత్రం	...స్వ...	...
సుతం	... గోత్రం	...స్వ...	...
భ్రాతరం	... గోత్రం	...స్వ...	...
పితృవ్యం	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతులం	... గోత్రం	...స్వ...	...
దుహితరం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
భగినీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
దౌహిత్రం	... గోత్రం	...స్వ...	...
భాగినేయకం	... గోత్రం	...స్వధానమస్తర్పయామి.	
పితృభగినీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతృభగినీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
జామాతరం	... గోత్రం	...స్వ...	...
భావుకం	... గోత్రం	...స్వ...	...
స్నుషాం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
శ్వశురం	... గోత్రం	...స్వ...	...
స్యాలకం	... గోత్రం	...స్వ...	...
శ్వశ్రూం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
గురుం	... గోత్రం	...స్వ...	...
రిక్థినం	... గోత్రం	...స్వ...	...

ఏవం తర్పణం కుర్యాత్ ॥ యే కే చాఽస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః। తే గృహ్ణంతు మయా దత్తం సూత్ర నిష్పీడనోదకమ్॥ ఏవంనిత్యతర్పణం కుర్యాత్ ॥

తిలతర్పణము కొందరిట్లు చేయుచున్నారు.

ఆచమ్య+ ర్థం తిలతర్పణ కాలేకూర్చావాహనం కరిష్యే॥ ఆయాతపితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిఃపూర్వ్యైః ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ కూర్చే ఆవాహయామి॥ సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామృదుస్స్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరామ్య హమ్ । అస్మిన్ సీదంతుమేపితరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహా శ్చానుగైస్సహ ఇదమాసనం॥ పిమ్మట తిలతర్పణము చేయవలయును.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఉలూ ఖలాజల ఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రో దేవతా । గ్లాంబీజమ్ ॥ క్లీంశక్తిః। క్లోంకీలకమ్ । ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య । యమఋషిః । మృ త్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినయోగః ॥

క్లాం అగుష్ఠా...నమః॥ క్లీంతర్జ...నమః । క్లూమ్మధ్యమా... నమః॥ క్లైంఅనామికా...నమః । క్లౌంకనిష్ఠికా...నమః॥ క్లః కరతలకర ...నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ । కోటిసూర్య సమప్రభ । కాలదం డ ధర శ్రీమాన్ వైవస్వతనమోస్తు తే॥ లంపృథివీ తత్వాత్మనే గధం సమర్పయామి । హంఆకాశ తత్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి॥ యంవాయుతత్వా...ధూపం పరికల్పయామి॥ రంఅగ్ని తత్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సంసర్వతత్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి ॥

వారుణ జపాః

పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మి న్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మినాష్ట్రే అనావృష్టిదోషపరిహారార్థం సద్య స్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వాపీకూప తటాకాది పరిపూర్తి సిద్ధ్యర్థం ఋష్య శృంగ ఆవాహనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పుణ్యాహవాచనాఖ్యం కర్మకరిష్యే। తదంగగణపతి పూజాంకుర్యాత్ । వరుణకలశస్థాపనం కుర్యాత్॥ పురుషసూక్తవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్॥ తదంగ ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఆదౌఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్ । ఆదౌగణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్ । ఋష్యశృంగాయమున యే విభాండకసుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సద్వృష్టి హేతవే। పీవ్నోన్నాం=మనీషా । ఇమంమే=షీః । ఉన్నంభయ=దృతిం। విద్యున్మహసో=వర్షంతి । పురోవాతః=భూతరావృథాన్వాహా । పర్జ న్యాయ=పురుషీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా=సంపూరయతి । సమానమే తదుదకం=అగ్నయఇతి। ఏతైర్మంత్రైః ఏకైకస్య అష్టోత్తర శతజపం కుర్యాత్ । సర్వేఋత్విజః జానుదఘ్నం వానాభిదఘ్నం వాజలమ ధ్యే స్థిత్వావారుణాను వాకాన్ సంకల్పపూర్వేణపఠేత్ । కృతవీర్య సుతోరాజాన్సహస్ర భుజమండలః । అవతారోహరేస్సాక్షాత్పాల యేత్పృథివీం మహీం। చంద్రప్రభంపంకజ సన్నివిష్టం పాశాంకుశా భీతి వరందధానం। ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రంధ్యాయే త్ప్రస న్నంవరుణం సువృష్ట్యై। ఇతి సర్వేఋత్విజః ప్రార్థ్య। సుబ్రహ్మణ్యా హ్వానంకుర్యాత్ । సుబ్రహ్మణ్యోం ఇతిత్రిః। ఇందాగచ్ఛ=ఉపస్తర్ణ మసి। ఏహిపర్జన్యత్రిః। ఏహీంద్రత్రిః । ఏహివరుణత్రిః॥ ఏహిపుష్క లావర్తక మేఘత్రిః। మాందాః । వాశాః=సురాష్ట్రాః । ఇహావర్ష

యంతు। పర్జన్యోవసోర్ధారా=సంపూరయతి। పుష్కలావర్తకైర్మేఘైః ప్రవర్షంతు వసుంధరాం। విద్యద్గర్జితసన్నిద్ధంతో యాత్మానం నమామ్యహం। యస్యకేశేషుజీమూత నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు। కుక్షౌ సముద్రాశ్చత్వారస్తస్మైతో యాత్మనేనమః। సమాన మేతదుదకం=దివంజిన్వంత్యగ్నయ.ఇతి॥ ఓంనమోభగవతే వరుణాయ జలాధిపతయే మకరవాహనాయ పాశహస్త్రాయవిష్ణుభక్తాయ నానాలంకృత మేఘవస్త్రాచ్ఛాదన విద్యుత్ప్రకాశ దీపజ్వాలాద్యోమ్నాఘన గర్జిత జీమూతఘోషాలం కృతసర్వ నదీతటాకవాపీకూప సమృద్ధి సంపూర్ణ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర రాజర్షి దేవద్వి జగణానాం సకల జీవప్రాణాధార సకల జీవ ఆహారార్థం శీఘ్రమేవ వరుణ ఆగచ్ఛ ఆగచ్ఛ వర్ష ప్రతిబాధం నివారయ నివారయ। వర్షంధారయ ధారయ। వర్షం విముంచయ విముంచయ పశ్చాద్వాతం శమయ శమయ పురోవాతం జనయ జనయ మహావృష్టిం స్రావయ స్రావయ సద్యస్సు వృష్టిం దేహిపర్జన్యోం॥ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టి దోషపరిహారో అస్తు॥ సద్యస్సువృష్టి సిద్ధిరస్తు॥ చతుష్పథే దేవాలయ సన్నిధే సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానం కుర్యాత్। తతఃనారు[illegible]ను [illegible]సేత్॥

వారుణఅధ్యాలు। ఆపఉదంతు। ఉదాయుషా। వాచామేం ద్రియేణ। ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్। ధృవ్రోసీత్యాహ। యోవైస ప్తదశం। ఇంద్రంవ్రూహవామహే। ప్రజాపతిస్తావరుణం। వషట్కారోసౌ సౌరీంవరుణ మాశ్విన మింద్రం వ్రోనరః। అగ్నింవాపతస్య। ప్రజాపతిర్వరుణాయ। యావామింద్రావరుణా। మారుతమసి మరుతామోజః। దేవావసవ్యా అగ్నె। మారుతమసి మరుతామోజఇతి। దేవావస

వ్యా దేవాశ్చ ర్మణ్యాః । అగ్ని నారయిం । ఏతద్వా అపాం । అపాం త్వే మన్ష । ఇంద్రాగ్ని భ్యాంత్వా సయుజాయుజా । వృష్టిసనీరుప । జ్యో తీగ్ంషికురుతే । గుదో ప్రివాసఏషః । వసోర్ధారాం జుహోతి । అగ్నిర్ద్దే వేభ్యోపాక్రామత్ । సమీచీనామాసి । హిరణ్యవర్ణాః । అపాంగ్ర హాన్ । వాహనో వ్రక్రీతః । దేవా వైయజ్ఞ మాగ్ని ధ్రే । అవభృథ యుజూగ్ంషి । కూప్యాభ్యస్వాహా । అద్భ్యస్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా । ఆబ్రహ్మన్న । ఆక్రాన్‌వాజీ । ఋక్షిబీజం । యోవా అశ్వస్య మేధ్యస్య । బ్రహ్మసంధత్తం । పవమానః । ప్రజాపతిస్సవితా భూత్వా । ఉత్తరస్యాం వేద్యాం । వసూనాంత్వా । అపాంయోద్రవణే । యుంతునదయః । ఆ పోదేవీః । యత్తేగాత్రివర్ణా । యద్విదీక్షే । వారుణో వా అశ్వః । యదశ్వం । తదాహుః । ఏషవై విభూః । తార్ప్యేణ । ఆదిత్యాశ్చ । ప్రజా పతింవై దేవాః పితరం । ప్రజాపతిర్దేవాన్ । ఇయంవావసరఘా । కశ్చి ద్ధవై । యచ్ఛామృతగ్ం । సర్వాదిశస్సర్వాందివం । అగ్నిశ్చజాత వేదాశ్చేతి ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తస్యవై మేఘః । తస్యవైద్యౌ । ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సువర్ణంఘర్మం । సహస్రశీర్షా । అద్భ్య స్సంభూతః । భర్తాసన్భ్రియమాణః । అంభస్యపారే । ఆదిత్యోవాఏష ఏతత్ । ఆదిత్యోవై తేజః । షీవోన్నాం ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తతః దశ్యాంతులు-మిత్రోసి-న్యాసపూర్వక సహస్రఘటాభిషేక కాల మందు తటాకంలోగాని ప్రవాహంలోగాని నాభిదఘ్నజల స్థితులయి వారుణ అధ్యాయాలు శతాను వాకములు చెప్పవలెను ।...... వంబీజం। యంశక్తిః । ణంకీలకం। అస్యశ్రీధ్రువాసుత్వేత్యస్య మంత్రస్య । ఋష్య శృంగఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । వరుణోదేవతా । ఇంద్రప్రీత్యర్థే వర్ష ప్రతిబంధక నివారణార్థే జపేవినియోగః । ధృవాసుత్వా అంగు-నమః।

సుక్షితయః తర్జ=నమః। అస్తత్వాశంమధ్య=నమః । వరుణోము మో
చత్ అనా=నమః। అహోవన్వానా అదితేరుపస్థాత్ కని=భ్యాంనమః।
యూయంపాతస్వ_స్తి భిస్సదానః కరతల=నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యా
సః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లోకం। ఋష్య శృం
గాయమునయే విభాండక సుతాయచ। నమశ్శాంతాధి పతయే సద్య
స్సద్వృష్టి హేతవే॥ ధృవాసుత్వాసుక్షితయస్సు పేశసో వ్యా 3 అస్త
త్వాశం వరుణోము మోచత్ । అహోవన్వానా అదితేరుపసాద్యూ
యంపాతస్వ_స్తిభిస్సదానః॥ ౧౦౮ యీమంత్రజపము। శతానువాకా
లు-వివరించెద-ఎట్లనగా-త్వమగ్నే, త్వమగ్నే ప్రీతిపూరుషం ప్రతి
పూరుషం రుద్రోవాఏషః। రుద్రోవాఏషః । అసు శ్శిశానః। ఋచాం
ప్రాచీ। తేషామసురాణాం, సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చియ్యతే
యదగ్ని_స్తం। సువర్గాయవా ఏషలోకా యదేవరథః। సువర్గాయవా
ఏషలోకాయ చీయతేయ దగ్నిర్వజ్రః। అసావాదిత్యోదశరశ్మ భాం।
సారీం। అసౌసోమారౌద్రం। ఇంద్రస్య వజ్రోసి నార్త్రిఘ్నస్త
నూపాః। వసోర్ధారాం। సువర్ణంఘర్మం। సహస్రశీర్షా। అద్భ్యస్స
మ్భూతః। దశ్శాంతులు ౧౦ అణోరణీయాని త్రిప్రశ్నాంతం అనగా
ఖండలు ౭౦ యిందులో సంహితలోవి ౧౩ పరాయణంతలోవి ౪
చిత్తిలోవి 3 నారాయణంలోవి ౭౦। దశ్శాంతులు ౧౦ మొత్తం ౧౦౦

ఇతి వారుణజపాలు సమాప్తము.

ఆశీర్వచన మన్త్రాః

(౧) యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద। అమృతే నావృతాం పురీమ్।
తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మా చ। ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః। భాగధేయో
నై వై నం ప్రణయతి। బ్రాహ్మణ ఆర్షేయ ఉద్ధరేత్। బ్రాహ్మణో వై
సర్వా దేవతాః। సర్వాభిరే వైనం దేవతాభి రుద్ధరతి॥ యావతీ
ర్వై దేవతా స్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి తస్మా ద్బ్రాహ్మణే
భ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయే దేతా ఏవ
దేవతాః ప్రీణాతి॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయాయ సర్వస్తోమోఽతి
రాత్ర ఉత్తమ మహ ర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ
మేవ తే నాప్నోతి సర్వం జయతి॥

౨॥ శతం జీవ శరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శత
మితి శతం దీర్ఘమాయుః। మరుత ఏనావర్ధయంతి। శత మేన
మేవ శతాత్మానం భవతి శత మనంతం భవతి। శత మైశ్వర్యం భవతి।
శతమితి శతం దీర్ఘ మాయుః॥ అగ్నే యశస్విన్ యశ సేమ
మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహావహ। అయం మూర్ధా పర
మేష్ఠీ సువర్చా స్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు॥

(3) అయ మగ్ని గృహపతి స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః। యథా
భగస్యాభ్యాం దద ద్రయిం పుష్టి మథో ప్రజామ్। ప్రజాయా ఆభ్యాం
ప్రజాపత ఇంద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్। యథైనయోర్న ప్రమీయాతా

తఽస్తుభద్రయో ర్జీవతోః ప్రజాః। తేనభూతేనహవిషాఽయమాప్యాయ
తాం పునః। జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్।
అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ వర్ధతామ్। రయ్యా సహస్రపో
ష సైమౌస్తా మనపేక్షితౌ। ఇహైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వ
మాయు ర్వ్యశ్నుతమ్।

(౮) ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృత
యోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి
రక్షతాదిమమ్॥

ఆయుర్దా ఇత్యాయుఃఽదాః। అగ్నే। హవిషః। జుషాణః।
ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః। ఘృతయోనిరితి ఘృతఽయోనిః।
ఏధి। ఘృతం। పీత్వా। మధు। చారు। గవ్యం। పితా। ఇవ। పు
త్రం। అభీతి। రక్షతాత్। ఇమమ్॥

ఆయుర్దాఽగ్నే। ఆయుర్దా ఇత్యాయుఃఽదాః। అగ్నే హవి
షః। హవిషో జుషాణః। జుషాణో ఘృతప్రతీకః। ఘృతప్రతీకో ఘృ
తయోనిః। ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః। ఘృతయోని రేధి। ఘృ
తయోనిరితి ఘృతఽయోనిః। ఏధీత్యేధి। ఘృతం పీత్వా। పీత్వా
మధు। మధుచారు। చారుగవ్యం। గవ్యం పితా। పితేవ। ఇవపు
త్రమ్। పుత్రమభి। అభిరక్షతాత్। రక్షతాదిమం। ఇమమితీమ
మ్॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణిక్పావకః। సుయజ్ఞో అగ్ని ర్యజథా
య దేవాన్॥ ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రగ్నిః। ఘృతై స్సమిద్ధో

ఘృత మ స్యాన్నమ్ । ఘృతప్రుష స్త్వా సరితో వహంతి । ఘృతం పిబం త్సుయజాయజసి దేవాః ॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః । ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారుగవ్యమ్ । పితేవపుత్ర మభిరక్షతా దిమమ్ ॥ శతమానం..:తి ॥

(౫) అస్మై దేవాస్తోవపుషే చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామ మశ్నుతః । పుమాన్పుత్రో జాయతే విందతేవస్వథ విశ్వే అరపా ఏధ తే గృహాః । ఆశీర్దా యాదంపతీవామమశ్నుతా మరిష్టో రాయస్సచతా గ్ం సమోకసా । యఆసిచత్సందుగ్ధంకుంభ్యాసహేష్టేన యామన్న మతింజహాతుసః । సర్పిర్గ్రీవీపీవరిఅస్య జాయాపీవానః పుత్రా అకృ శాసో అస్య । సహజానిర్యస్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహ కుంభ్యాదాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజాస్త్వ మిషం దధాతు. ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సఞ్జయన్ క్షేత్రాణి సహసాహ మిన్ద్ర కృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్ । ఆశిషమే వైతా మాశాస్తే పూర్ణపాత్రే । అంతతోఽనుష్టుభా । చతుష్పాద్వా ఏతచ్ఛందః ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణపాత్రే భవతి । అస్మిన్ లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అథో వాగ్వా అనుష్టుప్ । వాక్మిథునమ్ । ఆపో రేతః ప్రజననమ్ । ఏతస్మాద్వై మిథునాద్విద్యోతమాన స్తనయన్వర్షతి । రేతస్సించన్ । ప్రజాః ప్రజనయన్ । యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే । బ్రహ్మణా వైతస్య విమోకః । అద్భిశ్శాన్తిః ।

విముక్తం వా ఏతత్ హిరణ్యో క్తం బ్రహ్మణా। ఆదాయైనత్పత్నీ సహోప ఉపగృహ్ణీతే శాంత్యై। అంజలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి। రేత ఏవా స్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం...తి॥

(౯) మన్త్రమ్॥ ఆశాసానా సౌమనస ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్। అగ్నేరను వ్రతా భూత్వా సన్నహ్యే సు కృతాయకమ్॥

పదం॥ ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనసమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్। సౌభాగ్యమ్। తనూమ్। అగ్నేః। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా। భూత్వా। సమితి। నహ్యే। సుకృతాయేతిసు=కృతాయ। కమ్।

క్రమమ్॥ ఆశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనస ప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జాం। సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితి తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా। అను వ్రతా భూత్వా। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా। భూత్వాసమ్। సన్నహ్యే। నహ్యేసు కృతాయ। సుకృతాయకమ్। సుకృతాయేతి సు=కృతా య। కమితికమ్॥

జట। ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస మాశాసానాశా సానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనస సంప్రజా ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య గ్ం సౌభాగ్యప్రజాప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్। సౌభాగ్యంతనూంతనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూ

మితి తనూమ్। అగ్నిరనువృతా నువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా। అను వ్రతాభూత్వా భూత్వాను వృతాను వృతాభూత్వా। అనువృతేత్య ను-వృతా। భూత్వా సగ్ం సంభూత్వా భూత్వాసమ్। సన్నహ్యాన హ్యాసగ్ం సంనహ్యా। సంహ్యాసు కృతాయ సుకృతాయనహ్యా నహ్యా సుకృతాయ। సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతా యకమ్। సుకృతాయేతిసు-కృతాయ। కమితికమ్॥

ఘన॥ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస సమాశాసానా శాసా నా సౌమనస సమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌమనససమాశాసానా శాసానా సౌమనసమ్ప్రజామ్। ఆశాసానేత్యా-శాసానా। సౌమనస సమ్ప్రజామ్ప్ర జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్ర జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజాగ్ం సౌభా గ్యగ్ంసౌభాగ్యమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ంసౌభాగ్యంతనూ న్తనూగ్ం సౌభా గ్యమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య న్తనూమ్। ప్రజామితి ప్ర-జామ్। సౌభా గ్యంతనూ న్తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితి తనూ మ్। అగ్నిరను వృతానువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువృతా భూత్వాభూత్వాను వృతాగ్నిరగ్ని రనువృతా భూత్వా। అనువృతా భూత్వా భూత్వా ను వృతాను వృతా భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వాను వృతాను వృతా భూత్వాసమ్। అనువృతేత్యను-వృతా। భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వా భూత్వా సంనహ్యా నహ్యా సంభూత్వా భూత్వా సంనహ్యా। సంన

హ్యా నహ్యాసగ్ం సంనహ్యా సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్యాస
గ్ం సంనహ్యా సుకృతాయ । నహ్యా సుకృతాయ సుకృతాయ
నహ్యా నహ్యా సుకృతాయ కంకగ్ం సుకృతాయ నహ్యా నహ్యా
సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతాయ
కమ్ । సుకృతాయేతిసు-కృతాయ । కమితికమ్॥

పద॥ యత్ప్రాశ్ఞాత్ప్రాచ్యన్వాసీత । అనయాస్త మదందధీత ।
దైవానా మృత్విక్ యాస్త మదందధీత । దశాద్దక్షిణత ఉదీచ్యన్వాస్తే ।
ఆత్మనో గోపీథాయ । ఆశాసానా సౌమన సమిత్యాహ । మేధ్యామే
వైనాజ్యపలీజ్యు కృత్వా । ఆశిషా సమర్ధయతి । అగ్నిరను వ్రతా
భూత్వా సన్నహ్యా సుకృతాయ కమిత్యాహ । ఏతద్వై పత్నియై
వ్రతోప నయనమ్। తేనైవైనాం వ్రతముపనయతి॥ శతమానం + తి॥

(2) బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరా
గ్ం సగ్ంశిశాధి। వర్ధయైన మ్మహతే సౌభగాయ విశ్వఏనమను మ
దన్తుదేవాః॥

పదం॥ బృహస్పతే । సవితః । బోధయ । ఏనమ్ । సగ్ంశితమి
తిసమ్-శితమ్ । చిత్ । సన్తరామితిసమ్-తరామ్ । సమితి । శిశాధి ।
వర్ధయ । ఏనమ్ । మహతే । సౌభగాయ । విశ్వే । ఏనమ్ । అన్వితి
మదన్తు । దేవాః॥

క్రమం । బృహస్పతే సవితః । సవితర్బోధయ । బోధయైనమ్।
ఏనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితమితిసమ్-శితమ్ । చి

ఛ్న్తరామ్। స న్తరాగ్ంసమ్। స న్తరామితి సమ్=తరామ్। సగ్ంశిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి। వర్ధయైనమ్। ఏనమ్మహతే। మహతే సౌభగాయ। సౌభగాయ విశ్వే। విశ్వఏనమ్। ఏనమను। అనుమదన్తు। మదన్తుదేవాః। దేవా ఇతిదేవాః॥

జట। బృహస్పతే సవితస్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితః। సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్సవితర్బోధయ। బోధయైనమేనం బోధయ బోధయైనమ్। ఏనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనమేనగ్ం సగ్ంశితమ్। సగ్ంశితం చిచ్చిథ్సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితంచిత్। సగ్ంశితమితిసమ్=శితమ్। చిథ్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిచ్చిథ్సన్తరామ్। సగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సమ్। సన్తరామితి సమ్=తరామ్। సగ్ంశిశాధి శిశాధి సగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి। వర్ధయైన మేనం వర్ధయ వర్ధయైనమ్। ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే। మహతే సౌభగాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వే। విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వఏనమ్। ఏనమన్వన్వే నమేనమను। అనుమదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు। మదన్తు దేవా దేవామదన్తు మదన్తు దేవాః। దేవా ఇతిదేవాః॥

ఘన॥ బృహస్పతే సవితస్స వితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ బోధయ సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ। సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్స వితర్బోధయై నమే నమ్బో

ధయ సవితస్స వితర్బోధయైనమ్। బోధయై నమేనమ్బోధయ బోధ
యైనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనం బోధయ బోధయైనగ్ం సగ్ం
శితమ్। ఏనగ్ం సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితమే నమేనగ్ం సగ్ంశితం చిచ్చి
త్సగ్ం శితమే నమేనగ్ం సగ్ంశితం చిత్। సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం
శితగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ం
శితం చిత్సన్తరామ్। సగ్ంశిత మితిసమ్–శితమ్। చిత్సన్తరాగ్ం సన్త
రాం చిచ్చిత్సన్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాం చిచ్చిత్సన్తరాగ్ం
సన్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశా
ధిసగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి। సన్తరామితిసమ్–త
రామ్। సగ్ం శిశాధి శిశాధిసగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి। వర్ధ
యైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనం మహతే మహత ఏనం వర్ధయ వర్ధయై
నం మహతే। ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ
సౌభగాయ మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ। మహతే సౌభ
గాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభ
గాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే
సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వ ఏనమేనం విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ
విశ్వ ఏనమ్। విశ్వ ఏనమేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమన్వన్వేనం విశ్వే విశ్వ
ఏనమను। ఏనమన్వన్వేనమేనమను మదన్తు మదన్త్వన్వేనమేనమను
మదన్తు। అను మదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు దేవా దేవా మదన్త్వ

వ్వను మదన్తు దేవాః। మదన్తు దేవా దేవా మదన్తు మదన్తు దేవాః। దేవా ఇతి దేవాః॥

పది॥ వ్యానాదుపాగ్ం శుసవనమ్। వాచ ఐన్ద్రవాయవమ్। దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్। శ్రోత్రాయాశ్వినమ్। చక్షుష శ్శుక్రామన్థినౌ। ఆత్మన ఆగ్రయణమ్। అఙ్గేభ్య ఉక్థ్యమ్। ఆయుషోధ్రువమ్॥

(౮) మంత్రః। పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవస్సమిన్ధతామ్పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వం తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు యజమానస్య కామాః॥

పదం॥ పునః। త్వా। ఆదిత్యాః। రుద్రాః। వసవః। సమితి। ఇన్ధతామ్। పునః। బ్రహ్మాణః। వసునీథేతి వసు–నీథ। యజ్ఞైః। ఘృతేన। త్వం। తనువః। వర్ధయస్వ। సత్యాః। సన్తు। యజమానస్య। కామాః

క్రమం। పునస్త్వా। త్వాదిత్యాః। ఆదిత్యారుద్రాః। రుద్రా వసవః। వసవస్సం। సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతామ్పునః। పునర్బ్రహ్మాణః। బ్రహ్మాణో వసునీథ। వసునీథయజ్ఞైః। వసునీథేతి వసు–నీథ। యజ్ఞైరితి యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వమ్। త్వంతనువః। తనువో వర్ధయస్వ। వర్ధయస్వ సత్యాః। సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య। యజమానస్య కామాః। కామా ఇతి కామాః॥

జట॥ పునస్త్వాత్వా పునః పునస్త్వా। త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా

త్వాదిత్యాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రాః। రుద్రావసవో వసవో రుద్రా రుద్రావసవః। వసవస్సగ్ం సంవసవో వసవస్సమ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతామ్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతాంపునః । పునర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునః పున ర్బ్రహ్మాణః । బ్రహ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసు నీథ । వసునీథయజ్ఞైర్యజ్ఞై ర్వసునీథ వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథేతివసు నీథ । యజ్ఞైరితియజ్ఞైః॥ ఘృతేనత్వంత్వ ఘృతేన ఘృతేనత్వమ్। త్వంతనువ స్తను వ స్త్వం త్వం తనువః । తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయ స్వతను వ స్తనువో వర్ధయస్వ । వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయ స్వ వర్ధయస్వ సత్యాః । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యా స్సత్యాస్సన్తు । సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య । య జమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః। కామా ఇతి కామాః॥

ఘనః॥ పునస్త్వా త్వా పునః పునస్త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా పునః పునస్త్వా దిత్యాః । త్వాదిత్యా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రాః । ఆదిత్యా రుద్రా రు ద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రావసవో వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః ఆదిత్యా రుద్రావసవః । రుద్రావసవోవసవో రుద్రా రు ద్రావసవస్సగ్ం సంవసవో రుద్రా రుద్రావసవస్సమ్ ।

వనవ్వసన్సగ్ం సంవసన్త్వావ సవ్వసన్సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సంవ
సన్త్వావ సవ్వస్స మిన్ధతామ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమి
న్ధతామ్పునః పునరిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్పునః । ఇన్ధతా
మ్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతామ్పు నర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునరిన్ధతా
మిన్ధతామ్పునర్బ్రహ్మాణః । పునర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునః పునర్బ్ర
హ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణః పునః పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ ।
బ్రహ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసునీథయజ్ఞై ర్య
జ్ఞై ర్వసునీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథయజ్ఞై ర్య
జ్ఞై ర్వసు నీథవసు నీథయజ్ఞైః । వసునీథేతి వసు-నీథ । యజ్ఞై రితి యజ్ఞైః ।
ఘృతేన త్వం త్వం ఘృతేన ఘృతేన త్వం తను వ స్తను వ స్త్వం ఘృ
తేన ఘృతేన త్వం తనువః । త్వంతను వ స్తను వ స్త్వంత్వం తనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువ స్త్వంత్వం తనువో వర్ధయస్వ । తనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువ స్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధ
యస్వ తను వస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాః । వర్ధయస్వ సత్యా స్స
త్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు సన్తు సత్యా వర్ధయస్వ వ
ర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యాస్సత్యాస్సన్తు య
జమానస్య యజమానస్య సన్తు సత్యా స్సత్యా స్సన్తు యజమానస్య ।
సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కా
మాః కామా యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కామాః ।

యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః । కామా ఇతి కామాః॥

పది॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవస్స మిన్ధతామిత్యా హై తావా ఏతం దేవతా అగ్నిసమైన్ధత తాభిరేవైనగ్ం సమిన్ధే బోధాస బోధీత్యు పతిష్ఠతే బోధయత్యేవైనం తస్మాత్సుప్త్వా ప్రజాః ప్రబుధ్యంతే యథాస్థానము పతిష్ఠతే తస్మాద్యథా స్థానమ్పశవః పునరేత్యో పతిష్ఠన్తే॥ శతమానం...తి॥

(౯) మన్త్రః॥ సన్త్వా సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ॥

పదమ్ । సమితి । త్వా । సిఞ్చామి । యజుషా । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుః । ధనమ్ । చ ॥

క్రమం॥ సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుర్ధనమ్ ధనఞ్చ । చేతి చ॥

జట॥ సన్త్వా త్వాసగ్ం సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామ్। ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్।ఆయుర్ధనం ధనమాయురా యుర్ధనమ్ । ధనఞ్చ చధనం ధనఞ్చ । చేతి చ॥

ఘన । సన్త్వాత్వాసగ్ం సన్త్వా సిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వాసగ్ం

సన్త్వా సిఞ్చామి। త్వా సిఞ్చామి సిఞ్చామి త్వా త్వా సిఞ్చామి యజుషా
యజుషా సిఞ్చామి త్వా త్వా సిఞ్చామి యజుషా । సిఞ్చామి యజుషా
యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా సి
ఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామ్ । యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజు
షా యజుషా ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్ర
జామాయుః । ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం ప్రజామాయుర్ధనం ధన
మాయుః ప్రజాం ప్రజామాయుర్ధనమ్ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । ఆయు
ర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్। ధనఞ్చ చ ధన మాయురాయుర్ధనంచ।
దనంచ చధనం ధనంచ । చేతిచ॥

పది॥ శ్రేయోవసీయ ఆయుత్సమ్భూ తమ్భూతమ్ । చిత్రః కే
తుః ప్రభానాభాన్సమ్భాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ స్తేజస్వానా తపగ్ స్త పన్న
భితపన్ । రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభ మానః కల్యాణః॥

(౧౦) సం॥ ఓజస్తేజో హ్వయామ్యోజో విదస్యోజో మామాహాసీన్మా
హామోజో హాసిషం మామామోజో హాసీత్సూర్య భ్రాజస్వి భ్రాజ
స్వీత్వం దేవేషు భూయా భ్రాజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వ
న్తం మనుష్యేషు కురువాయోశ్చ త్వా పాంచ భ్రాజస్తేజో హ్వయామి సు
వర్చోదసి సువర్చా మామాహాసీన్మాహగ్ం సువర్చో హాసిషం మామాగ్ం
సువర్చో హాసీన్మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు
మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు మయి
మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥

పది॥ మేధా దేవీ జుషమాణా న ఆగాద్విశ్వాచీ భద్రా సుమన
స్యమానా। త్వయా జుష్టా నుదమానా దురుక్తాన్బృహద్వదేమ
విదథే సువీరాః। త్వయా జుష్ట ఋషిర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మాగత శ్రీ
రుత త్వయా। త్వయా జుష్టశ్చిత్రం విందతే వసు సా నో జుషస్వ ద్రవి
ణో న మేధే। మేధాం మ ఇంద్రో దధాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ।
మేధాం మే అశ్వినావుభావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసు చ
యా మేధా గంధర్వేషు చ యన్మనః। దైవీం మేధా సరస్వతీ సా మాం
మేధా సురభిర్జుషతాగ్ స్వాహా। ఆ మాం మేధా సురభిర్విశ్వరూపా
హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానా సా
మాం మేధా సుప్రతీకా జుషంతామ్। మయి మేధాం మయి ప్రజాం
మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు। మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీంద్ర
ఇంద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రా
జో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

(౧౧) సం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత తతో వై తే సహస్రగ్ం సహస్రం
పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రజయా పశుభిస్తాం మాత్రామాప్నోతి
యాం తే గచ్ఛన్ య ఏవం విద్వానేతమగ్నిం చినుతే॥

పది॥ ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః। అచిన్వత। తతః। వై।
తే। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం। పుత్రాన్। అవిం
దంత। ప్రథతే। ప్రజయేతి ప్ర-జయా। పశుభిరితి పశు-భిః। తాం।

మాత్రాం। ఆప్నోతి। యాం-తే అగచ్ఛన్। యః। ఏవం। విద్వాన్। ఏతం। అగ్నిం। చినుతే॥

క్రమం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః। అచిన్వతతతః। తతో వై। వై తే। తే సహస్రగ్ం సహస్రం-సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం। సహస్రం। పుత్రానవిందంత। అవిందంత ప్రధతే। ప్రధతే ప్రజయా। ప్రజయాపశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర జయా। పశుభిస్తాం। పశుభిరితి పశు-భిః। తాంమాత్రాం। మాత్రా మాప్నోతి। ఆప్నోతియాం। యాం తే। తేగచ్ఛన్। అగచ్ఛన్యః। యఏవం। ఏవంవిద్వాన్। విద్వానేతం। ఏతమగ్నిం। అగ్నించినుతే। చినుత ఇతిచినుతే।

జట॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతా చిన్వత తతః। తతో వై వై తత స్తతో వై। వై తేతే వై వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంతేతె సహస్రగ్ం సహస్రం। సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం। సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితిసహస్రం సహస్రం। పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్పుత్రానవిందంత। అవిందంత ప్రధతే ప్రధతే విందంతా విందంత ప్రధతే। ప్రధతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రధతే ప్రధతే ప్రజయా। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర-జయా।

పశుభిస్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం । పశుభిరితి పశు-భిః । తాంమా
త్రాం మాత్రాం తాం తాం మాత్రాం । మాత్రామాప్నోత్యా
ప్నోతి మాత్రాం మాత్రాం మాప్నోతి ఆప్నోతియాం యా మా
ప్నోత్యాప్నోతియాం । యాంతేతే యాం యాంతే । తేగచ్ఛన్న
గచ్ఛంతేతే గచ్ఛన్ ।। అగచ్ఛన్ యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛన్యః ।
యఏవమేవంయో యఏవం । ఏవంవిద్వాన్ విద్వానేవ మేవం వి
ద్వాన్ । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేతం । ఏతమగ్నిమగ్ని
మేత మేత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతే చినుతేగ్ని మగ్ని చినుతే ।
చినుత ఇతి చినుతే॥

ఘన॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజా
కామా అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచి
న్వత తతః । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత తత స్తతో
చిన్వతా చిన్వత తతో వై వైతతో చిన్వతా చిన్వత తతో వై । తతో
వై వైతత స్తతో వై తేతే వైతత స్తతో వైతే । వై తేతే వై వైతే స
హస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం తే వై వైతే సహస్రగ్ం
సహస్రం । తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంతేతే
సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్ పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహ
స్రగ్ం సహస్రంతేతే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం
సహస్రం పుత్రాన్ పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం స
హస్రం పుత్రాన విందంతా విందంతపుత్రాన్త్సహస్రగ్ంసహస్రగ్ం

సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత । సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం। సహస్రం। పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాః పుత్రా న విందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంత పుత్రాన్పుత్రాన విందంత ప్ర థతే అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజ యా ప్రజయా ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజయా। ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాంతాం పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాం। ప్రజయేతి ప్రజయా। పశుభి స్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాంమాత్రాం మాత్రాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం మాత్రాం। పశుభిరితి పశు-భిః। తాంమాత్రాం మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోత్యాప్నో తి మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోతి। మాత్రామాప్నో త్యాప్నోతి మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం యామాప్నోతి మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం। ఆప్నోతియాం యామా ప్నోత్యా ప్నోతియాం తేతే యామాప్నోత్యా ప్నోతియాం తే। యాం తేతే యాంయాం తే గచ్ఛన్న గచ్ఛన్తేయాంయాం తేగచ్ఛాః। తేగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తే తేగచ్ఛాయో యోగచ్ఛన్తే తేగచ్ఛాయః। అగచ్ఛాయో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛా యఏవమేవం యోగచ్ఛన్న గచ్ఛా యఏవం। యఏవమేవంయోయఏవం విద్వాన్విద్వానే

వంయో యఏవం విద్వాన్ । ఏవం విద్వాన్విద్వా నైవమేవం విద్వా
నైతమేతం విద్వా నైవమేవం విద్వానైతం । విద్వానైత మేతం విద్వా
న్విద్వా నైతమగ్ని మగ్నిమేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్నిం । ఏతమ
గ్ని మగ్నిమేత మేతమగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మేతమేత మగ్నిం
చినుతె। అగ్నిచినుతె చినుతేగ్ని మగ్నిచినుతె । చినుతఇతిచి-నుతె॥

పది॥ ప్రాంగ్రహాంణ్యేష్ట్వా యజతె । ఇమాం జనతాగ్ం సం
గృహ్ణానేతి । ద్వాదశారత్ని రశనాభవతి । ద్వాదశమాసాస్సంవత్స
రః । సంవత్సరమే వావరుంధె । ప్రాంజీభవతి । ఊర్గ్వైమాంజాః ।
ఊర్జమేవావరుంధె । చిత్రాంనక్షత్రం భవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ ।
యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥ శతమానం...తి॥

౧౨॥ సగ్ంహితా॥ఓషధయస్సంవదంతె సోమేన సహరాజ్ఞా।
యస్మై కరోతి । బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్పారయామసి॥

పదం॥ ఓషధయః । సమితి । వదంతె । సోమేనసహ । రాజ్ఞా।
యస్మై । కరోతి । బ్రాహ్మణః । తం । రాజన్ పారయామసి॥

క్రమః॥ ఓషధయస్సం। సంవదంతె। వదంతె సోమేన । సోమే
నసహ । సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా ॥ యస్మైకరోతి । కరోతిబ్రా
హ్మణః । బ్రాహ్మణస్తం । తగ్ంరాజన్ ! రాజన్పారయామసి । పార
యామసీతి పారయామసి ॥

జటా॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ
దంతె వందతె సగ్ంసంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేనవదంతె

వదంతే సోమేన। సోమేన సహాసహ సోమేన సోమేనసహ। సహారా

జ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। యస్మైకరోతి కరోతి

యస్మై యస్మైకరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి

బ్రాహ్మణః। బ్రాహ్మణస్తంతం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం। తగ్ంరాజ

న్రాజన్ తం తగ్ంరాజన్। రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజ

న్పారయామసి। పారయామసీతి పారయామసి॥ శతమానం...తి॥

౧౩॥ ఏతాఅసదన్సుకృతస్యలోకే తావిష్ణోపాహి। పాహియజ్ఞమ్।

పాహియజ్ఞపతిమ్ పాహిమాంయజ్ఞనియమ్॥

పదము.

ఏతాః। అసదన్। సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకే। తాః।

విష్ణో ఇతి। పాహి। పాహి। యజ్ఞమ్। పాహి। యజ్ఞపతి మితియజ్ఞ-

పతిమ్। పాహి। మామ్। యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్॥

క్రమము.

ఏతా అసదన్। అసదన్సుకృతస్య। సుకృతస్యలోకే। సు

కృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకేతాః। తావిష్ణో। విష్ణోపాహి। విష్ణోఇతి

విష్ణో। పాహి పాహి। పాహి యజ్ఞమ్। యజ్ఞమ్పాహి। పాహియజ్ఞ

పతిమ్। యజ్ఞపతిమ్పాహి। యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్।

మాంయజ్ఞనియమ్। యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

జటా.

ఏతా అసదన్నసదన్నేతా ఏతా అసదన్ । అసదన్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్న సదన్సుకృతస్య । సుకృతస్య లోకే లోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకే । సుకృతస్యేతి సు-కృతస్య । లోకే తాస్తా లోకే లోకే తాః । తా విష్ణో విష్ణో తాస్తా విష్ణో । విష్ణో పాహి పాహి విష్ణో విష్ణో పాహి । విష్ణో ఇతి విష్ణో । పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి । పాహి యజ్ఞం యజ్ఞ మ్పాహి పాహి యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి । పాహి యజ్ఞ పతిం యజ్ఞ పతిం పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతి మితి యజ్ఞ-పతిమ్ । పాహి మామ్మామ్పాహి పాహి మామ్ । మాం యజ్ఞనియం యజ్ఞనియం మామ్మాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

ఘన.

ఏతా అసదన్నసదన్నేతా ఏతా అసదన్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్నేతా ఏతా అసదన్సుకృతస్య । అసదన్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్న సదన్సుకృతస్య లోకే లోకే సుకృతస్యా సదన్న సదన్సుకృతస్య లోకే । సుకృతస్య లోకే లోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకే తాస్తా లోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకే తాః । సుకృతస్యేతి సు-కృతస్య । లోకే తాస్తా లోకే లోకే తా విష్ణో విష్ణో తా లోకే లోకే

తావిష్ణో । తావిష్ణోవిష్ణోతాస్త్వావిష్ణో పాహిపాహి విష్ణోతాస్త్వా విష్ణోపా హి । విష్ణోపాహిపాహివిష్ణోవిష్ణోపాహి పాహిపాహి పాహివిష్ణో విష్ణో పాహిపాహి । విష్ణోఇతివిష్ణో । పాహిపాహి పాహిపాహిపాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహిపాహి పాహిపాహి యజ్ఞమ్। పాహియజ్ఞంయజ్ఞ మ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహిపాహియజ్ఞమ్పా హి । యజ్ఞమ్పాహిపాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతి మ్పాహియజ్ఞంయజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిమ్। పాహియజ్ఞ పతిం యజ్ఞపతి మ్పాహి పాహియజ్ఞ పతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతి మ్పాహిపాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం । యజ్ఞపతి మ్పాహి మామ్మామ్పాహి యజ్ఞపతిమ్ యజ్ఞపతిం పాహిమామ్ । యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్మామ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞ నియంయజ్ఞని యమ్మామ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞనియమ్ । మాం యజ్ఞ నియంయజ్ఞ నియంమాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

బ్రాహ్మణమ్.

ఏతా అసదన్సుకృతస్య లోకఇత్యాహ । సత్యంవై సుకృ తస్యలోకః । సత్యఏవైనాన్సుకృతస్య లోకేసాదయతి । తావిష్ణోపా హీత్యాహ । యజ్ఞోవైవిష్ణుః । యజ్ఞస్యధృత్యై పాహియజ్ఞంపాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాంయజ్ఞనియమిత్యాహ । యజ్ఞాయయజమానా యాత్మనే । తేభ్యఏవాశిషమాశాస్తేనార్త్యై ॥ శతమానం..తి॥

౧౪॥ కదాచన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే। ఉపోపేన్ను మఘవన్ భూయఇన్నుతేదానం దేవస్యపృచ్యతే । ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా। కదాచన ప్రయుచ్ఛస్యుభే నిపాసిజన్మనీ । తురీయాదిత్యసవనంత ఇన్ద్రియమాతస్థావమృతందివి । యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యా సోభవతామృడయన్తః । ఆవోఽర్వాచీసుమతిర్వవృత్యా దగ్ంహోశ్చిద్యావరివోవిత్తరాసత్ । వివస్వఆదిత్యైష తే సోమపీథస్తే నమన్దస్వతె నతృప్యతృప్యాస్మ తేన్వయంతర్పయితారో యాదివ్యావృష్టిస్తయాత్వాశ్రీణామి॥

పదము.

కదా । చన । స్తరీః । అసి । న । ఇన్ద్ర । సశ్చసి । దాశుషే । ఉపోపేత్యుప - ఉప । ఇత్ । ను । మఘవన్నితిమఘ - వన్ । భూయః । ఇత్ । ను । తే । దానమ్ । దేవస్య । పృచ్యతే । ఉపయామ గృహీతఇత్యుపయామ-గృహీతః । అసి । ఆదిత్యేభ్యః । త్వా । కదా । చన । ప్రేతి । యుచ్ఛసి । ఉభఇతి । నీతి । పాసి । జన్మనీఇతి । తురీయ । ఆదిత్య । సవనమ్ । తే । ఇంద్రియమ్ । ఏతి । తస్థౌ । అమృతమ్ । దివి । యజ్ఞః । దేవానామ్ । ప్రతీతి । ఏతి । సుమ్నమ్ । ఆదిత్యాసః । భవత । మృడయన్తః । ఏతి । వః । అర్వాచీ సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాత్ । అగ్ంహోః । చిత్ । యా । వరివోవిత్తరేతివరివోవిత్-తరా । అసత్ । వివస్వః । ఆదిత్య ।

ర్వృషః । త్తే । స్తోమపృష్ఠ ఇతిసోమ-పృష్ఠః । తేన । మందస్వ । తేన । తృ ప్య । తృప్యాస్మ । తేవయం । తర్పయితారః । యా । దివ్యా । వృష్టిః । తయా । త్వా । శ్రీణామి ॥

కద్రిమము.

కదాచన । చన స్తరీః । స్తరీరసి । అసి న, । నేంద్ర । ఇంద్రస శ్చసి । సశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతిదాశుషే । ఉపోపేత్ । ఉపో పేత్యుప-ఉప । ఇన్ను । నుమఘవన్ । మఘవన్భూయః । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయఇత్ । ఇన్ను । నుతే । తేదానమ్ । దానందేవ స్య । దేవస్యపృచ్యతే ॥ పృచ్యత ఇతిపృచ్యతే । ఉపయామగృహీ తోసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యే భ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచన । చనప్ర । ప్రయుచ్ఛ సి । యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేని । ఉభఇత్యుభే । నిపాసి । పాసిజన్మనీ । జ న్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాదిత్య । ఆదిత్యసవనం । సవనన్తే । తఇంద్రియ మ్ । ఇంద్రియమా । ఆతస్థౌ । తస్థావమృతమ్ । అమృతందివి । దివీతి దివి । యజ్ఞోదేవానామ్ । దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నమ్ । సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత । భవతామృడయన్తః । మృ డయన్త ఇతిమృడయన్తః । ఆవః । వోర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః । సు మతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాదగ్ంహోః । అగ్ం హోశ్చిత్ । చిద్యా । యావరివోవిత్తరా । వరివోవిత్తరాసత్ । వరి

వ్యోవిత్త రేతివరివ్యోవిత్-తర్రా। అస్తదిత్యసత్ । వివస్వఆదిత్య। ఆదిత్యైషః। ఏష తే। తేస్సోమపీథః। స్సోమపీథస్తేన । స్సోమపీథఇతిసోమ-పీథః। తేనమందస్వ। మందస్వతేన । తేనతృప్య। తృప్యత్రప్యాస్మ। తృప్యాస్మతే। తేవయం। వయంతర్పయితారః। తర్పయితారోయా యాదివ్యా। దివ్యావృష్టిః। వృష్టిస్తయా। తయాత్వా। త్వాశ్రీణామి। శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

జటా.

కదాచనచనకదాకదాచన। చనస్తరీస్తరీశ్చనచనస్తరీః। స్తరీరస్యసిస్తరీ స్తరీరసి। అసినన్యాస్యసిన। నేంద్రేంద్రనేంద్ర। ఇంద్రస్సశ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి। సశ్చసిదాశుషేదాశుషే సశ్చసిసశ్చసిదాశుషే। దాశుష ఇతిదాశుషే। ఉపోపేదిదుపోపోపోపేత్। ఉపోపేత్యుప-ఉప। ఇన్నున్విదిన్ను। నుమఘవన్మఘవన్నునుమఘవన్। మఘవన్భూయోభూయోమఘవన్మఘవన్భూయః। మఘవన్నితిమఘ-వన్। భూయఇదిద్భూయోభూయఇత్। ఇన్నున్విదిన్ను। నుతేతేనునుతే। తేదానందానంతేతేదానం। దానం దేవస్యదేవస్యదానందానం దేవస్య। దేవస్యపృచ్యతేపృచ్యతే దేవస్యదేవస్యపృచ్యతే। పృచ్యతఇతిపృచ్యతే। ఉపయామగృహీతోస్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామ గృహీతోసి।ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః। అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యః। ఆదిత్యేభ్యస్త్వాత్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా। త్వేతిత్వా। కదాచనచనక

దాశ్దాశ్చన । చనపరిపృచ్ఛ న చనపరి । పరియుచ్ఛసియుచ్ఛసి ప్రప్ర
యుచ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభేఉభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేనిన్యుభేఉ
భేని । ఉభేఇత్యుభే । నిపాసిపాసినినిపాసి । పాసిజన్మనీజన్మనీపాసిపాసి
జన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్య ।
ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాదిత్యాదిత్యసవనం । సవనంతే తేసవనగ్ం
సవనంతే । తఇంద్రియమింద్రియంతేతఇంద్రియం । ఇంద్రియమింద్రి
యమింద్రియమా । ఆతస్థాతస్థా నాతస్థా । తస్థావమృత మమృతంత
స్థాతస్థావమృతమ్ । అమృతం దివిదివ్యమృత మమృతందివి । దివీతిదివి ।
యజ్ఞోదేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాం । దేవానాంప్రతి
ప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేత్యేతిప్రతిప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నగ్ం
సుమ్నమేత్యేతి సుమ్నం । సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యాసస్సుమ్నగ్ం
సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభ
వత । భవతామృడయంతో మృడయంతోభవతభవతా మృడయన్తః ।
మృడయన్త ఇతిమృడయంతః । ఆవ ఆవః । వో ర్వాచ్యర్వాచీవోవో
ర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిః । సుమతిర్వవృ
త్యాద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః ।
వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహోః ।
అగ్ంహోశ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ంహోశ్చిత్ । చిద్యాయాచిచ్చి
ద్యా । యావరివోవిత్తరా వరివోవిత్తరాయాయావరివోవిత్తరా । వరి

వ్రావిత్తరాసదసద్వరివ్రావిత్తరావరివ్రావిత్తరాసత్ । వరివ్రావిత్త
రేతివరివ్రావిత్-త్తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్యాదిత్యవివస్వో
వివస్వ ఆదిత్య । ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యాదిత్యైషః । ఏష తేతఏషఏష
తే । తేసోమపీథస్సోమపీథస్తే తేసోమపీథః । సోమపీథ స్తస్త తేససోమ
పీథస్సోమపీథ స్తేస । సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః । తేనమందస్వమంద
స్వ తేన తేన మందస్వ । మందస్వ తేన తేన మందస్వ మందస్వ తేన ।
తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య । తృప్యతృప్యాస్మతృప్యాస్మ
తృప్యతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యాస్మ తేతే తృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే ।
తేవయంవయం తే తేవయమ్ । వయంతర్పయితారస్త ర్పయితారోవ
యంవయంతర్పయితారః । తర్పయితారోయూయాతర్పయితారస్తర్ప
యితారోయూ । యూయాద్దివ్యాద్దివ్యాయూయూయాద్దివ్యా । దివ్యావృష్టిర్వృ
ష్టిర్దివ్యాదివ్యావృష్టిః । వృష్టిస్తయూయాతయూయావృష్టిర్వృష్టిస్తయూ । త
యూయాత్వాత్వాతయూయాతయూయాత్వా । త్వాశ్రీకామిశ్రీకామిత్వాత్వా శ్రీ
కామి । శ్రీకామీతి శ్రీకామి ॥

ఘ న.

కదాచనచన కదాకదా చన స్తరీ స్తరీశ్చనకదాకదాచన స్తరీః ।
చన స్తరీ స్తరీశ్చ నచన స్తరీరస్యసి స్తరీశ్చనచన స్తరీరసి । స్తరీరస్యసి
స్తరీ స్తరీరసినవాసి స్తరీ స్తరీరసిన । అసినవాస్యసి నేంద్రేంద్రనాస్య
సినేంద్ర । నేంద్రేంద్రన నేంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రన నేంద్రసశ్చసి । ఇం

ద్రసశ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసిదాశుషే.దాశుషేసశ్చసీంద ఇంద్రసశ్చసి
దాశుషే।సశ్చసిదాశుషేదాశుషేసశ్చసిసశ్చసిదాశుషే।దాశుష ఇతి
దాశుషే । ఉప్తో పెదినుప్తో పెప్తో పెన్ను న్వానుప్తో పెప్తో పెన్ను । ఉప్తో
పెత్యుప-ఉప ఇన్ను న్వాదిన్ను మఘవన్మఘవన్వాదిన్ను మఘవన్ । నుమ
ఘవన్మఘవన్ను నుమఘవన్భూయోభూయో మఘవన్ను ను మఘవ
న్భూయః। మఘవన్భూయోభూయోమఘవన్మఘవన్భూయ ఇదిద్భూ
యోమఘవన్మఘవన్భూయ ఇత్ । మఘవన్నితిమఘ-వన్ । భూయ
ఇదిద్భూయోభూయ ఇన్ను న్విద్భూయోభూయ ఇన్ను । ఇన్ను న్విది
న్ను తే తే న్విదిన్ను తే । ను తే తేనును తే దానందానం తేనును తే దా
నం । తే దానందానం తే తే దానం దేవస్య దేవస్య దానం తే తే దానం
దేవస్య । దానం దేవస్య దేవస్య దానం దానం దేవస్య పృచ్యతే పృచ్య
తే దేవస్య దానం దానం దేవస్య పృచ్యతే । దేవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దేవస్య దేవస్య పృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే। ఉపయామగృహీతో
స్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యో స్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః। ఉప
యామగృహీత ఇత్యుప యామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యోస్యస్యాదిత్యే భ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా॥ ఆది
త్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా॥ త్వేతి త్వా॥ కదా చన చ
న కదా కదా చన ప్ర ప్ర చన కదా కదా చన ప్ర। చన ప్ర ప్ర చన చన ప్రా

యుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రప్రయుచ్ఛసి । ప్రయుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రప్రయుచ్ఛస్యుభఉభయుచ్ఛసిప్రప్రయుచ్ఛస్యుభ । యుచ్ఛస్యుభఉభయుచ్ఛసియుచ్ఛస్యుభనిన్యుభయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభని॥ ఉభనిన్యుభఉభని పాసిపాసిన్యుభఉభనిపాసి । ఉభఇత్యుభ । నిపాసిపాసినినిపాసిజన్మనీజన్మనీ పాసినినిపాసిజన్మనీ॥ పాసిజన్మనీజన్మనీ పాసిపాసిజన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ॥ తురీయమాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనగ్ం సవనమాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనం । ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తేతేసవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తే । సవనం తేతేసవనగ్ం సవనం తఇంద్రియమింద్రియం తేసవనగ్ం సవనంతఇంద్రియం । తఇంద్రియమింద్రియం తేతఇంద్రియమింద్రియం తేత ఇంద్రియమా । ఇంద్రియమింద్రియమింద్రియ మాతస్థాతస్థా వేంద్రియమింద్రియమాతస్థా । ఆతస్థాతస్థా వాతస్థావమృత మమృతంతస్థా వాతస్థావమృతం । తస్థావమృతమమృతం తస్థాతస్థావమృతందివి దివ్యమృతం తస్థాతస్థావమృతం దివి । అమృతందివి దివ్యమృత మమృతందివి । దివీతి దివి । యజ్ఞో దేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాంప్రతి ప్రతిదేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞోదేవానాంపతి। దేవానాంప్రతిప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రత్యేత్యేతిప్రతి దేవానాం దేవానాం ప్రత్యేతి । ప్రత్యేత్యేతి ప్రతిప్రత్యేతిసుమ్నగ్ం సుమ్న మేతిప్రతి ప్రత్యేతిసుమ్నమ్ । ప్రతిసుమ్నగ్ం సుమ్న మేత్యేతిసుమ్న మాదిత్యాస ఆదిత్యాస

స్సుమ్న మేత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసః। సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యా
సస్సుమ్నగ్ సుమ్నమాదిత్యాసో భవత భవతాదిత్యాసస్సుమ్నగ్
సుమ్నమాదిత్యాసో భవత। ఆదిత్యాసో భవత భవతాదిత్యాస
ఆదిత్యాసో భవతా మృడయంతో మృడయంతో భవతాదిత్యాస
ఆదిత్యాసో భవతా మృడయంతః। భవతా మృడయంతో మృడ
యంతో భవత భవతా మృడయంతః॥ మృడయంత ఇతి మృడయం
తః॥ ఆ వో వ ఆ వోఽర్వాచ్యర్వాచీ వ ఆ వోఽర్వాచీ। వోఽర్వాచ్యర్వా
చీ వో వోఽర్వాచీ సుమతిస్సుమతిరర్వాచీ వో వోఽర్వాచీ సుమతిః।
అర్వాచీ సుమతిస్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాద్వవృ
త్యాత్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాత్॥ సుమతిర్వవృత్యా
ద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వ
వృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోః। సుమతిరితి సు-మతిః।
వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహో
శ్చిచ్చిదగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిత్। అగ్ం
హోశ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ంహోశ్చిద్యా యాచిదగ్ంహోరగ్ం
హోశ్చిద్యా। చిద్యా యా చిచ్చిద్యా వరివోవిత్తరా వరివోవిత్త
రా యా చిచ్చిద్యా వరివోవిత్తరా। యా వరివోవిత్తరా వరివోవిత్త
రా యా యా వరివోవిత్తరాసదసద్వరివోవిత్తరా యా యా వరివో
విత్తరాసత్। వరివోవిత్తరాసదసద్వరివోవిత్తరా వరివోవిత్త రా

సత్ । వరివోవిత్త రేతివరివోవిత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ
ఆదిత్యాదిత్యవివస్వో వివస్వ ఆదిత్యైషప్ష ఆదిత్యవివస్వో వివస్వ ఆది
త్యైషః ఆదిత్యైషప్షః ఆదిత్యాదిత్యైష తేతప్ష ఆదిత్యాదిత్యైష తే ।
ఏష తేతఏష ఏష తేసోమ ప్రీథస్సోమప్రీథ స్తఏషఏష తేసోమప్రీథః । తేసో
మప్రీథస్సోమప్రీథ స్తేతే సోమప్రీథ స్తేన తేనసోమప్రీథస్తే తేసోమప్రీథ స్తేన
స్సోమప్రీథస్తేన తేన సోమప్రీథస్సోమప్రీథస్తేన మందస్వమందస్వ తేనసో
మప్రీథస్సోమ ప్రీథ స్తేనమందస్వ స్సోమప్రీథ ఇతిసోమ ప్రీథః ॥ తేనమంద
స్వ మందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ
తేన మందస్వ తేన తేనమందస్వ మందస్వ తేనతృప్యస్వతృప్య తేనమం
దస్వమందస్వ తేనతృప్య । తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య తృప్యా
స్మత్ తృప్యాస్మ తృప్య తేన తేనతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యతృప్యాస్మ
తృప్యాస్మతృప్యతృప్యతృప్యాస్మ తే తేతృప్యాస్మ తృప్య తృప్యతృ
ప్యాస్మతే । తృప్యాస్మ తే తేతృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే వయంవయం తే
తృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే వయమ్ । తేవయంవయం తే తేవయంతర్ప
యితార స్తర్పయితారో వయం తే తేవయంతర్పయితారః । వయంతర్ప
యితార స్తర్పయితారో వయంవయంతర్పయితారో యాయాతర్పయి
తారో వయం వయంతర్పయితారో యా । తర్పయి తారో యాయా
తర్పయితార స్తర్పయితారో యాదివ్యా దివ్యా యాతర్పయితార స్తర్ప
యితారో యాదివ్యా ॥ యాదివ్యాదివ్యాయా యాదివ్యావృష్టిర్వృష్టి

ద్రివ్యాయా యాదివ్యావృష్టిః। దివ్యావృష్టిర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి
స్తయా తయావృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టిస్తయా। వృష్టిస్తయాత యా
వృష్టిర్వృష్టిస్తయా త్వాత్వాతయా వృష్టిర్వృష్టిస్తయాత్వా। త
యాత్వాత్వాత యాతయాత్వా శ్రీణామి శ్రీణామిత్వా తయాతయా
త్వాశ్రీణామి। త్వాశ్రీణామి శ్రీణామిత్వాత్వా శ్రీణామి। శ్రీణా
మీతి శ్రీణామి॥

ఘని.

ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ। ఆయురాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వ
మాశాస్తే। సజాతవనస్యా మాశాస్తే। ఉత్తరాం దేవయజ్యామాశా
స్తే। భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే। దివ్యంధామాశాస్తే। విశ్వం
ప్రియమాశాస్తే। యదనేనహవిషాశాస్తే। తదస్యాత్తదృధ్యాత్।
తదస్మైదేవారాసంతాం। తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే। వయమగ్నే
ర్మానుషాః। ఇష్టంచవీతంచ। ఉభేచనో ద్యావాపృథివీ అంహసస్పా
తాం। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమో దేవేభ్యః॥

ఋ॥ బృహస్పతిసుతస్యత ఇందో, ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం
గ్రహంగృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేన త్వష్ట్రా సోమం
పిబస్వాహా।

పదము.

బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య। తే। ఇందో ఇతి।
ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః। పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం। గ్ర

హం । గృహ్ణామి । అగ్నా 3 ఇ । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీ-వాః ।
సజూరితిస-జూః । దేవేన । త్వష్ట్రా । సోమం । పిబ । స్వాహా ॥

క్రమము.

బృహస్పతిసుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇన్దో । ఇన్దో ఇన్ద్రియావతః । ఇన్దో ఇతీన్దో । ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం । ఇన్ద్రియావత ఇతీన్ద్రియ-వతః । పత్నీవన్తంగ్రహం । పత్నీవన్తమితిపత్నీ-వన్తం । గ్రహంగృహ్ణామి । గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ । అగ్నా 3 ఇపత్నీవాః 3 । పత్నీవా 3 స్సజూః । పత్నీవా 3 ఇతిపత్నీ-వా 3ః । సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రా । త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ । పిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ।

జటా.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । త ఇన్దో ఇన్దో తేత ఇన్దో । ఇన్దో ఇన్ద్రియావత ఇన్ద్రియావత ఇన్దో ఇన్దో ఇన్ద్రియావతః । ఇన్దో ఇతీన్దో । ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం పత్నీవన్తమిన్ద్రియావత ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం । ఇన్ద్రియావత ఇతీన్ద్రియ-వతః । పత్నీవన్తంగ్రహం గ్రహంపత్నీవన్తం పత్నీవన్తంగ్రహం । పత్నీవన్తమితిపత్నీ-వన్తం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహం గ్ర

హాఀగృహ్ణామి। గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా 3ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా ఇ।
అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3 అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః ।
పత్నీవా3సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూః। పత్నీవా3
ఇతిపత్ని-వా3ః । సజూర్దేవేన దేవేన సజూస్సజూర్దేవేన । సజూరితి
స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా। త్వష్ట్రాసోమగ్
సోమంత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాసోమం ।. సోమంపిబపిబసోమగ్ంసోమంపిబ । పిబ
స్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ॥

ఘ న.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుత
స్యత ఇందో ఇందోతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్యతఇం
దో। బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇందోఇన్ద్రోతేత •
ఇంద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందో తేత ఇందో ఇంద్రియా
వతః । ఇంద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోఇందోఇంద్రియా
వతః పత్నీవంతం పత్నీవంత మిన్ద్రియావతఇందో ఇందోఇంద్రియా
వతః పత్నీవంతం । ఇంద్రోఇతీందో । ఇంద్రియావతఃపత్నీ వంతం ప
త్నీవంతమిన్ద్రియావత ఇంద్రియావతఃపత్నీవంతం గ్రహంగ్రహంపత్నీ
వంతమిన్ద్రియావతఇంద్రియావతః పత్నీవంతంగ్రహం। ఇంద్రియావత
ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీ వంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవం
తంగ్రహం గృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం

గృహ్ణామి। పత్నీవన్త మితిపత్నీ-వన్తం। గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామి గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామిగ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా3 ఇ। గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః। అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3 అగ్నా ఇపత్నీవా3 సజూస్సజూఃపత్నీవా3 అగ్నా3 అగ్నా3 ఇపత్నీవా3 సజూః। పత్నీవా3సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవా3 సజూర్దేవేన దేవేనసజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూర్దేవేన। పత్నీవా3 ఇతిపత్నీవా3ః। సజూర్దేవే నదేవేన సజూస్సజూర్దేవేన త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా దేవేనసజూ స్సజూర్దేవే నత్వష్ట్రా। సజూరితిస-జూః। దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా సోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా దేవేన దేవేన త్వష్ట్రా సోమం। త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబపిబసోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబ। సోమంపిబపిబ సోమగ్ంసోమంపిబస్వాహాస్వాహా పిబసోమగ్ం సోమంపిబస్వాహా। పిబస్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా। స్వాహేతిస్వాహా॥

దీనికి,పది. అనంగ-బ్రాహ్మణము.

షాంగ్రీహాణ్యేష్ట్వా యజతే। ఇమాంజనతాగ్ం సంగృహ్ణా తీతి। ద్వాదశారత్నీరశనాభవతి। ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః। సంవత్సరమేవా వరుంధే। ప్రాంజీభవతి। ఊర్గ్వైముంజాః। ఊర్జ

మైవా వసుంధా । చిత్రానక్షత్రంభవతి । చిత్రింవాప్తతత్కర్మ । య
దశ్వమేధస్యమృద్ధ్యై॥

ఈపది అనంతరమందు "శతసూనంభవతి" అనునది చెప్ప
వలయును.

సగంహితా.

వాచామేన్ద్రి యేణావిశవసన్తమృతూనాం ప్రీణామి సమాప్రీ
తఃప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి సమాప్రీతః ప్రీణాతు వర్షా
ఋతూనాంప్రీణామి తామా ప్రీతాః ప్రీణన్తు శరదమృతూనాం ప్రీ
ణామి సామాప్రీతా ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా వృతూనాంప్రీణామితౌ
మాప్రీతౌప్రీణీతామగ్నీ షోమయోరహందేవయజ్యయా చక్షుష్మా
న్భూయాస మగ్నేరహందేవ యజ్యయాన్నాదో భూయాసం॥

పదం

వాచా । మా । ఇన్ద్రియేణ । ఆ । విశ । వసంతం। ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । గ్రీష్మ । ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । వర్షాః। ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । తాః । మా । ప్రీతాః । ప్రీణంతు । శరదం । ఋ
తూనాం । ప్రీణామి । సా। మా । ప్రీతా । ప్రీణాతు । హేమంతశిశి
రావితిహేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తౌ । మా ।
దో దేవ-యజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-

ప్రీతౌ । ప్రీణీతాం । అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ- యజ్యయా । చక్షుష్మాన్ । భూయాసం । అగ్నేః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాసమ్ ॥

క్రమం

వాచామా । మైన్ద్రియేణ । ఇంద్రియేణా । ఆవిశ । విశ్వవసం తం । వసంతమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి సః । సమా । మా ప్రీతః । ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీణాతు గ్రీష్మం । గ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి సః । సమా । మా ప్రీతః । ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీణాతు వర్షాః । వర్షా ఋతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి తాః । తామా । మా ప్రీతాః । ప్రీతాః ప్రీణాతు । ప్రీణాతు శరదం । శరదమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి సా । సామా । మా ప్రీతా । ప్రీతా ప్రీణాతు । ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా । హేమన్తశిశిరా వృతూనాం । హేమన్తశిశిరా వితి హేమన్త । శిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి తౌ । తౌమా । మా ప్రీతౌ । ప్రీతౌ ప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీషోమయోః । అగ్నీషోమయోరహం । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం । భూయాసమగ్నేః । అగ్నేరహం । అహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం ।

అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూ ష్మాస్సందభ్దిః ।

జటా.

వాచావమామావాచా వాచావమా। మేంద్రి యేణేంద్రి యేణ మా మేంద్రి-యేణ। ఇంద్రియేణేంద్రి యేణేంద్రియేణా। ఆపిశవిశావిశ। విశవసంతం వసంతం విశవిశవసంతం। వసంతమృతూనా మృతూనాం సంతంవసంత మృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్య్ ఋతూనా మృతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిస స్ప్రీణామి ప్రీణామిసః। సమామ్మాన సమా। మ్మాప్రీతః ప్రీతోమా మాప్రీతః। ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మం। గ్రీష్మమృతూనా మృతూనాం గ్రీష్మం గ్రీష్మ మృతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్య్ ఋతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామిసస్ ప్రీణామిప్రీణామిసః । సమామ్మాససమా । మ్మాప్రీతః ప్రీతోమ్మామా ప్రీతః। ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు! ప్రీణాతువర్షా వర్షాః ప్రీణాతుప్రీణాతువర్షాః।వర్షాఋతూనామృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం।ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్య్ ఋతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తాః। తామామా తాస్తామా।మ్మాప్రీతాః ప్రీతామా మాప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతాఃప్రీతాః ప్రీణంతు। ప్రీణంతు శరదగ్ంశరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదం। శరద మృతూనా మృతూనాగ్ంశరదగ్శరద మృ

తూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామి సా సా ప్రీణామి ప్రీణామి సా। సామా మా సా సామా। మా ప్రీతా ప్రీతా మా మా ప్రీతా। ప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతా ప్రీతా ప్రీణాతు। ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంత శిశిరా। హేమంత శిశిరావృతూనా మృతూనాగ్ం హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం। హేమంతశిశిరావితి హేమంత-శిశిరా। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామితౌ తౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌ। తౌ మా మా తౌ తౌ మా। మా ప్రీతౌ ప్రీతౌ మా మా ప్రీతౌ। ప్రీతౌ ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతాం। ప్రీణీతా మగ్నిషోమయో రగ్నిషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నిషోమయోః। అగ్నిషోమయో రహ మహ మగ్నిషోమయో రగ్నిషోమయో రహం। అగ్నిషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా। చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షు ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసం। భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం భూయాస మగ్నేః। అగ్నే రహ మహ మగ్నే రగ్నే రహం। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయాన్నాదో న్నా

యుజ్యాయా । అన్నాదో భూయాస సంభూయాస సమన్నాదోన్నాదో భూయాసమ్ । అన్నాద ఇత్యన్న -అదః। భూయాసం దధిర్దధిర్భూయా సంభూయాసం దధిః॥

ఘన.

వాచామామావాచా వాచా మేంద్రియేణేంద్రియేణ మా వాచా వాచా మేన్ద్రియేణ। మేన్ద్రియేణేన్ద్రియేణ మా మేంద్రియేణేంద్రియేణ మా మేంద్రియేణ। ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణా విశవిశేంద్రియేణేంద్రియేణా విశ। ఆవిశవిశా విశవసంతం వసంతం విశావిశ వసంతం। విశవసంతం వసంతం విశ విశ వసంత మృతూనా మృతూనాం వసంత విశవిశ వసంతమృతూనాం। వసంతమృతూనా మృతూనాం వసంతం వసంత మృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాం వసంతం వసంతమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి సస ప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామి సః । ప్రీణామిసస ప్రీణామి ప్రీణామి సమామాస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా। సమామా సస మాప్రీతః ప్రీతో మాసస మా ప్రీతః । మాప్రీతః ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మం। ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనా మృ

తూనాꣳగ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మ మృతూనాం । గ్రీష్మమృతూ
నా మృతూనాం గ్రీష్మంగ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణా మ్యృతూ
నాంగ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి ససప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామిసః । ప్రీణామిసస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా
మాస ప్రీణామి ప్రీణామిసమాః । సమామాస సమాః ప్రీతః ప్రీతో
మాస సమాః ప్రీతః । మాః ప్రీతః ప్రీతో మామాః ప్రీతః ప్రీణాతు
ప్రీణాతు ప్రీతో మామాః ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు
ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్షా వర్షా ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్
షాః । ప్రీణాతు వర్షా వర్షాః ప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనా
మృతూనాం వర్షాః ప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనాం। వర్షా ఋ
తూనాం మృతూనాం వర్షా వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృ
తూనాం వర్షా వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి। ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామి తాః। ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తామా
మాతాః ప్రీణామి ప్రీణామి తామాః । తామామా తాస్తామాః ప్రీతాః
ప్రీతామా తాస్తామాః ప్రీతాః । మాః ప్రీతాః ప్రీతా మామాః ప్రీతాః ప్రీ
ణంతు ప్రీణంతు ప్రీతామామాః ప్రీతాః ప్రీణంతు । ప్రీతాః ప్రీణంతు
ప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు శరద శ్శరదం ప్రీణంతు ప్రీతాః
ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదం । ప్రీణంతు శరద శ్శరదం ప్రీణంతు ప్రీణం

తు శరదమృత్తూనా మృత్తూనాగ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరద
మృత్తూనాం। శరదమృత్తూనా మృత్తూనాగ్ శరదగ్ శరద మృత్తూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృత్తూనాగ్ శరదగ్ శరద మృత్తూనాం ప్రీ
ణామి। ఋత్తునాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృత్తూనా. మృత్తునాం ప్రీణామి
సాసా ప్రీణామ్యృత్తూనామృత్తూనాం ప్రీణామిసా। ప్రీణామిసాసా
ప్రీణామిప్రీణామిసామామాస్సా ప్రీణామిప్రీణామిసామా। సామా మా
సాసామా ప్రీతాప్రీతామాసాసామాప్రీతా। మాప్రీతా ప్రీతామా
మాప్రీతా ప్రీణాతుప్రీణాతు ప్రీతామామా ప్రీతాప్రీణాతు। ప్రీతాప్రీ
ణాతు ప్రీణాతు ప్రీతాప్రీతా ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశి
రా ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు హేమంత
శిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరావృత్తూ
నామృత్తూనాగ్ హేమంతశిశిరాప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరావృ
త్తూనాం। హేమంతశిశిరా వృత్తూనా మృత్తూనాగ్ హేమంతశిశిరా
హేమంత శిశిరావృత్తూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృత్తూనాగ్ హేమంతశి
శిరా హేమంతశిశిరావృత్తూనాం ప్రీణామి। హేమంతశిశిరావితి హే
మంత-శిశిరా। ఋత్తూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృత్తూనా మృత్తూనాం
ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామ్యృత్తూనా మృత్తూనాం ప్రీణామితౌ। ప్రీణామి
తౌతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌమామాతౌ ప్రీణామిప్రీణామితౌమా। తౌమా
మాతౌతౌమా ప్రీతౌప్రీతౌమాతౌతౌ మాప్రీతౌ। మాప్రీతౌ ప్రీతౌ మా
మాప్రీతౌప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాం। ప్రీతౌ

ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతా మగ్నీషోమయో రగ్నీషోమ
యోః ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతా మగ్నీషోమయోః । ప్రీణీతా
మగ్నీ షోమయో రగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నీ షోమ
యోరహమహమగ్నీ షోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నీ షోమయో
రహం। అగ్నీషోమయో రహమహమగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమయో
రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమగ్నీ షోమయోరగ్నీషోమ
యోరహం దేవయజ్యయా । అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః ।
అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా చక్షు
ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా చక్షుష్మా
న్ । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయా దేవయ
జ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా
దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్య
యా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూ
యాసమగ్నే రగ్నే ర్భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసమ
గ్నేః । భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం భూయాసమగ్నే రహ మహ
మగ్నేర్భూయాసం భూయాసమగ్నే రహం । అగ్నే రహమహమగ్నే
రగ్నే రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మగ్నే రగ్నే రహం దేవ
యజ్యయా । అహం దేవయజ్యయా దేవ యజ్యయాహమహం దేవ
యజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయాహ మహం దేవ యజ్య
యాన్నాదః । దేవయజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయా దేవయ

జ్యయాన్నాదో భూయాసంభూయాసమన్నాదో దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదో భూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాస్తం దధ్భిర్దధ్భిర్భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాసందధ్భిః। అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాసందధ్భిర్దధ్భిర్భూయాసం । భూయాసం దధ్భిరస్య సిద్ధిర్భూయాసం భూయాసందధ్భిరసి ॥

(పది) వసన్తం తేనర్తునాదైవాః । వసవస్త్రివృతాస్తుతమ్ । రథన్తరేణ తేజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । గ్రీష్మేణ దైవాఋతునా । రుద్రాః పంచదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశసాబలమ్ । హవిరింద్రేవయోదధుః । వర్షాభిఋతునాదిత్యాః । స్తోమేసప్తదశేస్తుతమ్ ॥ ౧ ॥ వైరూపేణవిశౌజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । శారదేనర్తునాదైవాః । ఏకవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వైరాజేనశ్రియాశ్రియమ్ హవిరింద్రేవయోదధుః । హేమన్తం తేనర్తునాదైవాః । మరుతస్త్రిణవేస్తుతమ్ । బలేనశక్వరీస్సహాః । హవిరింద్రేవయోదధుః । శైశిరేణర్తునాదైవాః । త్రియస్త్రిగ్ంశేమృతగ్ స్తుతమ్ । సత్యేనరేవతీఃక్షత్రిమ్ । హవిరింద్రేవయోదధుః ॥

సగ్ంహిత.

।బహ్మా త్వగ్ రాజన్బ్రహ్మాసిమి తోసిస్సు శేవ్రో బ్రహ్మా త్వగ్ రాజన్బ్రహ్మాసివరుణోసిసత్యౌర్థ శ్మేంద్రస్యవజోసివా_ర్త్రఘ్నస్తేన

మేరధ్యోదిశోభ్యయగ్ రాజాభూత్సుశ్లోకా(ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజా(ర)ః। అపాంనప్త్రే స్వాహోర్జోనప్త్రే। స్వాహాగ్నయె గృహపతయె స్వాహా ॥

పదం.

బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా। అసి । మిత్రః । అసి। సుశేవ ఇతిసు-శేవః । బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా। అసి। వరుణః । అసి । సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య । వజ్రః । అసి। వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్ర-ఘ్నః । తేన। మే।రధ్య। దిశః।అభీతి। అయం। రాజా।అభూత్ । సుశ్లోకా (ర)ం ఇతిసు-శ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం ఇతిసు-మంగలా (ర)ం సత్యరాజా (ర)ం నితిసత్య-రాజా (ర)ః । అపాం । నప్త్రే । స్వాహా । ఊర్జః । నప్త్రే । స్వాహా । అగ్నయె । గృహపతయఇతి గృహ-పతయె । స్వాహా॥

క్రమం.

బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి । అసి మిత్రః । మిత్రోసి । అసిసు శేవః। సుశేవోబ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి। అసివరుణః । వరుణోసి । అసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్య। సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య వజ్రః। వజ్రోసి। అసివార్త్రఘ్నః। వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్న ఇతి-వార్త్ర-ఘ్నః । తేనమే। మేరధ్య।

రధ్యదిశః । త్రిశోభి । అభ్యయం । అయగ్ రాజా । రాజాభూత్ । అ భూత్సుశ్లోకా (౩)ం సుశ్లోకా (౩)ం సుమంగలా (౩)ం। సుశ్లోకా(౩)ం ఇతి సు-శ్లోకా (౩)ం । సుమంగలా (౩)ం సత్యరాజా (౩)న్। సుమం గలా (౩)ం ఇతి సు-మంగలా (౩)ం సత్యరాజా.(౩) నితిసత్య-రాజా (౩)న్ । అపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా। స్వాహోర్జః। ఊర్జోనప్త్రే। నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయే । అగ్నయేగృహపతయె । గృహపత యెస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయె । స్వాహేతిస్వాహా॥

జటా

బ్రహ్మన్త్వంత్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ంరాజన్రాజన్త్వం త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మబ్రహ్మాసి । అసి మిత్రోమిత్రోస్యసి మిత్రః। మిత్రోస్యసిమిత్రో మిత్రోసి । అసిసు శేవస్సు శేవోస్యసిసు శేవః । సు శేవోబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్సు శేవస్సు శేవోబ్రహ్మన్ । సు శేవ ఇతి సు-శేవః। బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్రాజన్త్వంత్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మరాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి । బ్రహ్మబ్రహ్మాసి। అసివరుణోవరుణోస్యసివరుణః । వరుణోస్యసివరుణోవరుణోసి। అసి సత్యధర్మాసత్యధర్మాస్యసిసత్యధర్మా। సత్యధర్మేంద్రస్యేంద్రస్యసత్య ధర్మాసత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్యవజ్రోవ జ్ర ఇంద్రస్యేంద్ర స్యవజ్రః। వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నో స్యసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేనతేన వా

ర్త్రిఘ్నా వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రిఘ్నః । తేన
మె మైతేన తేనమె । మేరధ్యరధ్యమె మేరధ్య । రధ్యదిశోదిశోఽధ్యర
ధ్యదిశః । దిశోభ్యభి దిశోదిశోభి । అభ్యయమయమభ్య ॥ ౭ ॥
అభ్యయం । అయగ్ంరాజా రాజాయమయగ్ంరాజా । రాజాభూద
భూద్రాజా రాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (౪)ం। సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సు
మంగలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం।
సుశ్లోకా (౪)ం ఇతి సు-శ్లోకా। (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సత్యరాజా
(౪)స్సత్యరాజా (౪)స్సుమంగలా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సత్యరా
జాన్ । సుమంగలా (౪)ం ఇతి సు-మంగలా (౪)ం। సత్యరాజానితి
సత్య-రాజాన్ । ఆపాంనప్త్రేనప్త్రే పాంపాంనప్త్రే । నప్త్రే స్వాహా॥
స్వాహానప్త్రేనప్త్రే స్వాహా । స్వాహోర్జ ఊర్జ స్వాహాస్వా
హోర్జః । ఊర్జోనప్త్రేనప్త్ర ఊర్జ ఊర్జోనప్త్రే । నప్త్రే
స్వాహాస్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయేగ్నయే స్వాహా
స్వాహాగ్నయే । అగ్నయె గృహపతయె గృహపతయేగ్నయేగ్నయె
గృహపతయె । గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయేగృహప
తయేస్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే। స్వాహేతిస్వాహా॥

(ఘన.) బ్రహ్మ స్త్వంత్వం బ్రహ్మబ్రహ్మ స్త్వగ్ంరాజన్రాజ
స్త్వాం బ్రహ్మబ్రహ్మ స్త్వగ్ంరాజన్ । త్వగ్ంరాజన్రాజ స్త్వంత్వగ్

రాజన్యస్య బ్రహ్మ రాజ న్త్వాంత్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ। రాజన్యస్య బ్రహ్మ
బ్రహ్మరాజ న్రాజన్యస్య బ్రహ్మ స్యసి బ్రహ్మ రాజన్రాజన్యస్య బ్రహ్మాసి।
బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి మిత్రో మిత్రోఽసి బ్రహ్మబ్రహ్మాసి
మిత్రః। అసిమిత్రో మిత్రోఽస్యసి మిత్రోఽస్యసి మిత్రోఽస్యసి మిత్రోఽసి।
మిత్రోఽస్యసిమిత్రో మిత్రోఽసి సుశేవస్సు శేవో మిత్రో మిత్రోఽసి
సుశేవః। అసిసు శేవస్సు శేవోఽస్యసి సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్థ్సు
శేవోఽస్యసిసు శేవో బ్రహ్మన్। సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్థ్సు శేవస్సు
శేవో బ్రహ్మ న్త్వాంత్వం బ్రహ్మన్థ్సు శేవస్సు శేవో బ్రహ్మ న్త్వం।
సుశేవ ఇతిసు-శేవః। బ్రహ్మ న్త్వాంత్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మ న్త్వగ్ం రాజ
న్రాజ న్త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మ న్త్వగ్ం రాజన్। త్వగ్ం రాజన్రాజ న్త్వం
త్వగ్ం రాజన్యస్య బ్రహ్మ బ్రహ్మరాజ న్త్వాంత్వగ్ం రాజన్యస్య బ్రహ్మ। రాజన్యస్య
బ్రహ్మ రాజన్రాజన్యస్య బ్రహ్మస్యసి బ్రహ్మరాజన్రాజన్యస్య బ్రహ్మాసి।
బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి వరుణో వరుణోఽసి బ్రహ్మన్బ్రహ్మాసి వరుణః।
అసివరుణో వరుణోఽస్యసి వరుణోఽస్యసి వరుణోఽస్యసి వరుణోఽసి। వరు
ణోఽస్యసి వరుణో వరుణోఽసి సత్యధర్మా సత్యధర్మాసి వరుణో వరుణోఽసి
సత్యధర్మా। అసిసత్యధర్మా సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేన్ద్రస్యేన్ద్రస్య
సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేన్ద్రస్య। సత్యధర్మేన్ద్రస్యేన్ద్రస్యసత్యధర్మా
సత్యధర్మేన్ద్రస్య వజ్రో వజ్ర ఇన్ద్రస్య సత్యధర్మాసత్యధర్మేన్ద్రస్యవ
జ్రః। సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా। ఇన్ద్రస్యవజ్రో వజ్ర ఇన్ద్రస్యేన్ద్రస్య

వజ్రోఽస్యసి వజ్రఇన్ద్రస్యేంద్రస్య వజ్రోసి। వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి
వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోసి వజ్రోవజ్రోసివార్త్రఘ్నః। అసివా
ర్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోస్యసివార్త్రఘ్న స్తేన తేన వార్త్రఘ్నస్యసి
వార్త్రఘ్న స్తేన। వార్త్రఘ్న స్తేన తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న
స్తేన మేమే తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న స్తేనమే। వార్త్రఘ్న ఇతి
వార్త్ర-ఘ్నః। తేనమమే తేన తేన మేరధ్యరధ్యమే తేన తేన మేరధ్య।
మేరధ్యరధ్య మేమేరధ్య దిశోదిశోరధ్య మే మేరధ్యదిశః। రధ్యదిశోదిశో
రధ్యరధ్యదిశోభ్యభిదిశో రధ్యరధ్యదిశోభి। దిశోభ్యభిదిశోదిశోభ్యయ
మయమభి దిశోదిశోభ్యయం। అభ్యయమ యమభ్యా3 అభ్యయగ్
రాజా రాజా యమభ్యా 3 అభ్యయగ్ంరాజా। అయగ్ం రాజారాజా
యమయగ్ంరాజా భూదభూద్రాజాయమయగ్ంరాజాభూత్। రాజా
భూదభూద్రాజా రాజాభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ంఅభూద్రా
జా రాజాభూత్సుశ్లోకా (ర)ం। అభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం
సుశ్లోకా (ర)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం। సు
శ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సు
శ్లోకా (ర)ంసుమంగలా (ర)ంసత్యరాజా (ర) స్సత్యరాజా(ర)స్సుమం
గలా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ంసుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్య
రాజా। సుశ్లోకా (ర)ం ఇతిసు-శ్లోకా (ర)। సుమంగలా (ర)ం సత్య

రాజా (ర) స్సత్యరాజా (ర) స్సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం
సత్యరాజానః । సుమంగలా (ర)ం ఇతిసు-మంగలా(ర)ం। సత్యరాజా
(3)నితిసత్య రాజానః ।. అపాంనప్త్రే నప్త్రే పామపాంనప్త్రేస్స్వాహా
స్వాహానప్త్రే పామపాంనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్స్వాహాస్వాహానప్త్రే
నప్త్రే స్వాహోర్జఊర్జే స్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్స్వాహోర్జే । స్వా
హోర్జఊర్జే స్వాహాస్వాహోర్జే నప్త్రేనప్త్ర ఊర్జేస్వాహాస్వా
హోర్జేనప్త్రే । ఊర్జేనప్త్రే నప్త్రఊర్జఊర్జేనప్త్రే స్వా
హాస్వాహానప్త్ర ఊర్జఊర్జేనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహా
నప్త్రేనప్త్రేస్వాహాగ్నయేగ్నయే స్వాహానప్త్రేనప్త్రేస్వాహాగ్నయే ।
స్వాహాగ్నయేగ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే గృహపతయే
గ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే । అగ్నయేగృహపతయే
గృహపతయేగ్నయేగ్నయే గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయే
గ్నయేగ్నయే గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయేస్వాహాస్వాహా
గృహపతయేగృహపతయేస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే।
స్వాహేతిస్వాహా॥

(దీనికి పది.) ఓదనముద్బ్రువతే । పరమేష్ఠీవాఏషః । యదో
దనః । పరమామేవైనగ్గ్ శ్రియంగమయతి । సుశ్లోకా (ర)ం సుమం
గలా (ర)ంసత్యరాజా (3)నిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ।
శౌనక్తైపమాఖ్యాపయతే । వరుణపాశాన్నేవైనంముంచతి । పరశ్శ

తంభవతి । శతాయుః పురుషః శతేన్ద్రియః ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౮ (సంహితా) సృజన్తు వాతవే జీవసస్యాయై అగ్నిష్ట్వా మాత్రామయా జగత్యై వర్తన్యాగ్నియణాస్యప్రైర్యేణ దేవస్త్వా సవితోత్సృజతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతో వరుణ సోమ రాజన్ । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్త్స వనస్పతిభిరాయుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్త్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తే స్వధయాయుష్మన్తస్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి॥

(పదము) సృజతు । వాతవే । జీవసస్యాయై । అగ్నిః । త్వా । మాత్రామయా । జగత్యై । వర్తన్యా । ఆగ్నేయణాస్య । ప్రైర్యేణ । దేవః । త్వా । సవితా । ఉత్-సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । ఇమం । అగ్నే । ఆయుషే । వర్చసే । కృధి । ప్రియం । రేతః । వరుణ । సోమ । రాజన్ । మాతా । ఇవ । అస్మై । అదితే । శర్మ । యచ్ఛ । విశ్వే । దేవాః । జరదష్టిరితిజరత్-అష్టిః । యథా । అసత్ । అగ్నిః । ఆయుష్మాన్ । సః । వనస్పతిభిరితివనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయుష్మన్తం । కరోమి । సోమః । ఆయుష్మాన్ । సః ।

ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞః । ఆయుష్మాన్ । సః । దక్షిణాభిః । బ్ర
హ్మ । ఆయుష్మత్ । తత్ । బ్రాహ్మణైః । ఆయుష్మత్ । దేవాః ।
ఆయుష్మంతః । తే । అమృతేన । పితరః । ఆయుష్మంతః । తే । స్వధ
యేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతః । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయు
ష్మంతా । కరోమి ॥

(క్రమము.) సృజతు జీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయై । జీవనస్యా
యా అగ్నిః । అగ్నిస్త్వా । త్వా మాత్రయా । మాత్రయా జగత్యై ।
జగత్యై వర్తన్యా । వర్తన్యాగ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీ
ర్యేణ దేవః । దేవస్త్వా । త్వా సవితా । సవితోత్ । ఉత్సృజతు ।
సృజతు జీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయై । జీవనస్యాయా ఇమం ।
ఇమమగ్నే । అగ్న ఆయుషే । ఆయుషే వర్చసే । వర్చసే కృధి । కృ
ధి ప్రియం । ప్రియగ్ం రేతః । రేతో వరుణ । వరుణ సోమ । సోమ రాజన్ ।
రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవ । ఇవాస్మై । అస్మా అదితే । అదితే శర్మ ।
శర్మ యచ్ఛ । యచ్ఛ విశ్వే । విశ్వే దేవాః । దేవా జరదష్టిః । జరదష్టి
ర్యథా । జరదష్టిరితి జరత్-అష్టిః । యథాసత్ । అసదిత్యసత్ ।
అగ్నిరాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సః । స వనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయు
ష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ తేన । తేన త్వా ।
త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతం కరోమి । కరోమి
సోమః । సోమ ఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సః । స ఓషధీభిః । ఓషధీభి
ర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సః ।

సదక్షిణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్ ।
తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్ । ఆయుష్మద్దేవాః । దేవా
ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తే । తేమృతేన । అమృతేనపితరః । పితర
ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తే । తేస్వధయా । స్వధయాయుష్మంతః ।
స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా ।
ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమీతి కరోమి॥

(జటా.) సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతుసృజతు జీవాతవే ।
జీవాతవే జీవనస్యాయైజీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై ।
జీవనస్యాయా అగ్నిరగ్నిర్జీవనస్యాయైజీవనస్యాయా అగ్నిః । అగ్ని
స్త్వాత్వాగ్నిరగ్నిస్త్వా । త్వామాత్రియామాత్రియా త్వాత్వామా
త్రియా । మాత్రియాజగత్యైజగత్యైమాత్రియా మాత్రియాజగత్యై ।
జగత్యైవర్తన్యావర్తన్యాజగత్యై జగత్యైవర్తన్యా । వర్తన్యాగ్రయ
ణస్యాగ్రయణస్య వర్తన్యా వర్తన్యాగ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్య పీ
ర్యేణ పీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య పీర్యేణ । పీర్యేణదేవో దేవో
పీర్యేణ పీర్యేణదేవః । దేవస్త్వాత్వా దేవోదేవస్త్వా । త్వాసవితా సవి
తాత్వాత్వాసవితా । సవితోదుత్సవితా సవితోత్ । ఉత్సృజతు సృజ
తూదుత్సృజతు । సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతు సృజతు జీవాతవే
జీవాతవే జీవనస్యాయైజీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమం । ఇమమ

గ్నేరగ్నే ఇమమిమమగ్నే । అగ్న ఆయుష ఆయుషేఽగ్నే అగ్న ఆయుషే। ఆయుషే వర్చసే వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసే। వర్చసే కృధి కృధి వర్చసే వర్చసే కృధి। కృధి ప్రియం ప్రియం కృధి కృధి ప్రియం। ప్రియగ్ం రేతో రేతః ప్రియం ప్రియగ్ం రేతః। రేతో వరుణ వరుణ రేతో రేతో వరుణ వరుణ సోమ సోమ వరుణ వరుణ సోమ। సోమ రాజన్ రాజన్త్సోమ సోమ రాజన్। రాజన్నితి రాజన్। మాతేవ మాతా మాతేవ। ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మై। అస్మా అదితేఽదితేఽస్మా అస్మా అదితే। అదితే శర్మ శర్మాదితేఽదితే శర్మ। శర్మ యచ్ఛ యచ్ఛ శర్మ శర్మ యచ్ఛ। యచ్ఛ విశ్వే విశ్వే యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే। విశ్వే దేవా దేవా విశ్వే విశ్వే దేవాః। దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిః। జరదష్టిర్యథా యథా జరదష్టిర్జరదష్టిర్యథా। జరదష్టిరితి జరత్ - అష్టిః। యథాసదసద్యథా యథాసత్। అసదిత్యసత్। అగ్నిరాయుష్మానాయుష్మానగ్నిరగ్నిరాయుష్మాన్। ఆయుష్మాన్త్స స ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సః। స వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిస్స స వనస్పతిభిః। వనస్పతిభిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిరాయుష్మాన్। వనస్పతిభిరితి వనస్పతి - భిః। ఆయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మానాయుష్మాన్తేన। తేన త్వా త్వా తేన తేన త్వా। త్వాయుషాయుషా త్వా త్వాయుషా। ఆయుషాయుష్మన్తమాయుష్మన్తమాయుషాయుషాయుష్మన్తం। ఆయుష్మన్తం కరోమి కరోమ్యాయుష్మన్తమాయుష్మన్తం కరోమి। కరోమి సోమస్సోమః కరోమి కరోమి సోమః। సోమ ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సోమస్సోమ ఆయు

ష్మాన్ । ఆయుష్మాన్త్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సః। సఓషధీభిరోషధీభిస్సస
ఓషధీభిః । ఓష ధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరి
త్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ ।
ఆయుష్మాన్త్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సః । సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిస్ససదక్షి
ణాభిః । దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మబ్రహ్మ దక్షిణాభిర్దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మా
యుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మబ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్తదాయుష్మదా
యుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మ
ణైరాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । ఆయు
ష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మన్త ఆయు
ష్మన్తో దేవా దేవా ఆయుష్మన్తః । ఆయుష్మన్తస్తేత ఆయుష్మన్త ఆ
యుష్మన్తస్తే । తేఽమృతేనామృతేన తే తేఽమృతేన । అమృతేన పితరః
పితరోఽమృతేనామృతేన పితరః । పితర ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తః పిత
రః పితర ఆయుష్మన్తః । ఆయుష్మన్తస్తేత ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్త
స్తే । తేస్వధయా స్వధయా తే తే స్వధయా । స్వధయాయుష్మన్త
ఆయుష్మన్తస్స్వధయా స్వధయాయుష్మన్తః । స్వధయేతి స్వ-ధయా ।
ఆయుష్మన్తస్తేన తేనాయుష్మన్త ఆయుష్మన్తస్తేన । తేన త్వా త్వా తేన
తేన త్వా । త్వాయుషాయుషా త్వా త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మన్త మా
యుష్మన్త మాయుషాయుషా యుష్మన్తం । ఆయుష్మన్తం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మన్త మాయుష్మన్తం కరోమి । కరోమీతి కరోమి ॥

(ఘన.) సృజతుజీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతుజీవాత వెజీ వన్తస్యాయై జీవన్తస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవె జీవన్త స్యాయై । జీవాతవెజీవన్తస్యాయై జీవన్తస్యాయై జీవాతవెజీవాతవె జీ వన్తస్యాయా అగ్నావగ్నౌ జీవన్తస్యాయై జీవాతవెజీవాతవె జీవన్తస్యా యా అగ్నౌ । జీవన్తస్యాయా అగ్నావగ్నౌ జీవన్తస్యాయైజీవన్తస్యాయా అగ్నౌత్వాత్వాగ్నౌ జీవన్తస్యాయై జీవన్తస్యాయా అగ్నౌత్వా । అగ్నౌ త్వాత్వాగ్నావగ్నౌత్వా మాత్రియా మాత్రియా త్వాగ్నావగ్నౌ త్వా మాత్రియా । త్వామాత్రియా మాత్రియా త్వాత్వామాత్రియా జగత్యై జగత్యై మాత్రియా మాత్రియా త్వాత్వామాత్రియా జగత్యై । మాత్రి యాజగత్యై జగత్యై మాత్రియా మాత్రియా జగత్యై వర్తన్యా వర్తన్యా జగత్యై మాత్రియా మాత్రియాజగత్యైవర్తన్యా । జగ త్యైవర్తన్యా వర్తన్యాజగత్యై జగత్యై వర్తన్యా ఆగ్రయణస్యాగ్ర యణస్య వర్తన్యా జగత్యై జగత్యైవర్తన్యాఆగ్రయణస్య । వర్తన్యా ఆగ్రయణస్యా ఆగ్రయణస్యవర్తన్యా వర్తన్యాఆగ్రయణస్యపీర్యేణ పీర్యే ణాగ్రయణస్య వర్తన్యావర్తన్యా ఆగ్రయణస్యపీర్యేణ । ఆగ్రయణస్య పీర్యేణ పీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య పీర్యేణ దేవోదేవః పీ ర్యేణా ఆగ్రయణస్యా ఆగ్రయణస్య పీర్యేణాదేవః । పీర్యేణదేవోదేవః పీర్యేణ పీర్యేణ దేవ స్త్వాత్వా దేవః పీర్యేణపీర్యేణ దేవస్త్వా। దేవ స్త్వాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా సవితాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా। త్వాసవితాసవితాత్వా త్వాసవితో మత్సవితాత్వా త్వాసవితోత్।

సవితోదుత్సవితా సవితోత్సృజతు సృజతూత్సవితా సవితో త్సృజ
తు । ఉత్సృజతుసృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతూ
దుత్సృజతు జీవాతవే । సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతుసృజతు
జీవాతవేజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే సృజతుసృజతు జీవాత
వే జీవనస్యాయై। జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవా
తవే జీవనస్యాయూ ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే
జీవనస్యాయూ ఇమమ్ । జీవనస్యాయూ ఇమమిమం జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయూ ఇమమగ్నఅగ్న ఇమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయూ ఇమ
మగ్నే । ఇమమగ్న అగ్న ఇమమిమమగ్న ఆయుష ఆయుషేఽగ్న ఇమ
మిమమగ్న ఆయుషే। అగ్న ఆయుష ఆయుషేఽగ్నేఽగ్న ఆయుషేవ
ర్చసేవర్చస ఆయుషేఽగ్నేఽగ్న ఆయుషేవర్చసే । ఆయుషే వర్చసే
వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసేకృధి కృధివర్చస ఆయుష ఆయుషే
వర్చసేకృధి । వర్చసేకృధి కృధివర్చసేవర్చసేకృధి ప్రియమ్ప్రియం
కృధివర్చసే వర్చసేకృధి ప్రియం। కృధిప్రియం ప్రియంకృధి కృధిప్రి
యగ్ంరేతో రేతః ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ంరేతః । ప్రియగ్ంరేతో
రేతఃప్రియమ్ప్రియగ్ంరేతో వరుణవరుణరేతః ప్రియమ్ప్రియగ్ంరేతో
వరుణ । రేతో వరుణ వరుణ రేతో రేతో వరుణ సోమసోమ వరుణ
రేతో రేతో వరుణ సోమ । వరుణ సోమసోమవరుణవరుణసోమ రాజ
న్రాజన్త్సోమవరుణవరుణసోమ రాజన్ । సోమ రాజన్రాజన్త్సోమ సోమ
రాజన్ । రాజన్నితిరాజన్ । మాతేవవస్మాతామాతే వాస్మా అస్మా

ఇవస్మాత్ మాతేవాస్మై । ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మా అదితే అదితే
తేస్మా ఇవేవాస్మా అదితే । అస్మా అదితే అదితే అస్మా అస్మా అదితే శర్మ
శర్మాదితేస్మా అస్మా అదితే శర్మ । అదితే శర్మ శర్మాదితే అదితే శర్మయ
చ్ఛ యచ్ఛ శర్మాదితే అదితే శర్మ యచ్ఛ । శర్మయచ్ఛ యచ్ఛ శర్మ శర్మ
యచ్ఛ విశ్వే విశ్వే యచ్ఛ శర్మ శర్మ యచ్ఛ విశ్వే । యచ్ఛ విశ్వే విశ్వే
యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే దేవా దేవా విశ్వే యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే దేవాః । విశ్వే
దేవా దేవా విశ్వే విశ్వే దేవా జరదష్టిర్జర దష్టిర్దేవా విశ్వే విశ్వే దేవా
జరదష్టిః । దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిర్యథా యథా
జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిర్యథా యథా జరదష్టిర్జర
దష్టిర్యథా సదసద్యథా జరదష్టిర్జర దష్టిర్యథాసత్ । జరదష్టి రితిజ
రత్ - అష్టిః । యథాసదసద్య థాయథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని
రాయుష్మా నాయుష్మా నగ్నిరగ్ని రాయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మానగ్ని రగ్ని
రాయుష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిర్వ
నస్పతిభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిః । స వనస్పతి భిర్వనస్పతి
భిస్స స వనస్పతి భిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిస్స స వనస్పతిభి రా
యుష్మాన్ । వనస్పతిభిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన తేనాయుష్మాన్ వనస్పతి భిర్వనస్పతి భిరాయుష్మాన్తేన ।
వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేన తే నాయుష్మానాయుష్మాన్తే
న త్వా త్వా తేనాయుష్మా నాయుష్మాన్తేన త్వా । తేన త్వా త్వా తేన తేన
త్వాయుషాయు షా త్వా తేన తేన త్వాయుషా । త్వాయుషాయు షా

త్వాత్వాయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాత్వాత్వా యు
షాయుష్మంతం। ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయు
షాయుష్మంతంకరోమికర్తోమ్యా యుష్మంత మాయు షాయుషా యు
ష్మంతంకరోమి। ఆయుష్మంతంకరోమి కర్తోమ్యాయుష్మంత మాయు
ష్మంతంకరోమిసోమః సోమఃకర్తోమ్యా యుష్మంతమా యుష్మంతం
కరోమిసోమః। కర్తోమిసోమః సోమఃకరోమి కరోమిసోమ ఆయుష్మా
నాయుష్మా న్త్సోమః కరోమి కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్ । సోమ
ఆయుష్మానాయుష్మాన్ త్సోమసోమ ఆయుష్మాన్థ్స ఆయుష్మాన్థ్సో
మసోమఆయుష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్సఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స ఓష
ధీభిరోషధీభిస్సఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సఓషధీభిః। సఓషధీభిరోష ధీభి
స్సఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిస్సన ఓషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిర్య
యజ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞఓషధీభిరోష
ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ । ఓషధీభిరిత్యోషధి-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానా
యుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్సఆయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞఆయు
ష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్సఆయుష్మా నాయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్దక్షి
ణాభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సదక్షిణాభిః సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభి స్సస
దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మదక్షిణాభిస్స సదక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । దక్షిణాభిర్బ్ర
హ్మబ్రహ్మదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మదా యుష్మద్బ్రహ్మదక్షిణాభి
ర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్ । బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మబ్రహ్మ

యుష్మత్ త్తదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్తత్ । ఆయుష్మ త్త
త్తదాయుష్మదా యుష్మత్ బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై స్తదా యుష్మదా
యుష్మత్ బ్రాహ్మణైః। తద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై స్తత్ బ్రాహ్మణై రా
యుష్మదాయుష్మ బ్రాహ్మణై స్తత్ బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్ । బ్రాహ్మ
ణై రాయుష్మదాయుష్మ బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయుష్మద్దేవా దేవా ఆ
యుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయుష్మ ద్దేవాః । ఆయుష్మ ద్దేవా
దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తో దేవా ఆయు
ష్మదా యుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తః । దేవా ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తో
దేవా దేవా ఆయుష్మన్త స్తేత ఆయుష్మన్తో దేవా దేవా ఆయుష్మన్త స్తే।
ఆయుష్మన్త స్తేత ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్త స్తే మృతేనామృతేనత ఆ
యుష్మన్త ఆయుష్మన్త స్తేమృతేన। తేమృతేనామృతేన తే తేమృతేన
పితరః పితరో మృతేన తే తేమృతేన పితరః । అమృతేన పితరః పితరో
మృతేనా మృతేన పితర ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తః పితరో మృతేనా
మృతేన పితర ఆయుష్మన్తః । పితర ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తః పితర
పితర ఆయుష్మన్త స్తేత ఆయుష్మన్తః పితరః పితర ఆయుష్మన్త స్తే। ఆయు
ష్మన్త స్తేత ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్త స్తే స్స్వధయా స్స్వధయాత ఆయుష్మన్త
ఆయుష్మన్త స్తే స్స్వధయా । తే స్స్వధయా స్స్వధయా తే తే స్స్వధయా యు
ష్మన్త ఆయుష్మన్త స్స్వధయా తే తే స్స్వధయా యుష్మన్తః। స్స్వధయా యు
ష్మన్త ఆయుష్మన్త స్స్వధయా స్స్వధయా యుష్మన్త స్తేన తేనాయుష్మన్త

స్వధయా స్వధయాయుష్మంతస్తేన । స్వధయేతిస్వ-ధయా। ఆయుష్మం తస్తేన తేనాయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తేనత్వాత్వా తేనాయుష్మంత ఆ యుష్మంతస్తేన త్వా । తేనత్వాత్వా తేన తేనత్వాయుషా యుషాత్వా తేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషాయుషాత్వాత్వాయుషా యుష్మంత మా యుష్మంతమాయుషా త్వాత్వాయుషాయుష్మంతం । ఆయుషా యుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయుషా యుష్మంతం కరోమి కరోమ్యా యుష్మంతమాయుషాయుషాయుష్మంతం కరోమి । ఆయు ష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంతంకరోమి । కరో మీతికరోమి॥

(దీనికి పది.) అగ్నిస్త్వామాత్రి యేత్వాహోత్వానమై వాస్మిన్నై తేనదదాత్యృత్విజఃపర్యాహు స్త్వావంతప వర్త్విజస్తపనంభిషజ్యంతి బ్రిహ్మణో హస్త మన్వారభ్య పర్యాహురేకధైవయజమాన ఆయుర్ద ధతియుదైవతస్యతద్ధిరణ్యాద్ఘృతంనిష్పిబత్యాయుర్వైఘృత మమృతగ్ం హిరణ్యామ మృతాదైవాయుర్నిష్పిబతి శతమాన్యంభవతి శతాయుః పురుషశ్శ్య తేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియె ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౯. (సంహిత.) మారుతమసిమరుతా మోజోఽపాంధారాంభి న్ధిరమయతమరుతః శ్యైనమాయినం మనోజవసం వృషణగ్ంసు వృక్తిమ్॥

(పదము.) మారుతమ్ । అసి । మరుతాం । ఓజః । అపాం । ధారాం । భింధి । రమయత । మరుతః । శ్యైనం । ఆయినం । మనో

జవస మితిమనః - జవసం । వృషణం । సువృక్తిమితిసు- వృక్తిమ్॥

• (క్రమం.) మారుతమసి । అసిమరుతాం । మరుతామోజః । ఓజోపాం । అపాంధారాం । ధారాంభింధి । భింధిరమయత । రమయత మరుతః । మరుత శ్యైనం । శ్యైనమాయినం । ఆయినంమనోజవసం । మనో జవసవృషణం । మనోజవసమితిమనః.జవసం । వృషణగ్ంసువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్॥

(జటా.) మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి । అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతాం । మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతామోజః । ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం। అపాంధారాం ధారామపామపాంధారాం। ధారాంభింధిభింధి ధారాంధారాంభింధి । భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత । రమయతమరుతోమరుతో రమయతరమయతమరుతః । మరుత శ్యైనగ్ శ్యైనం మరుతో మరుత శ్యైనం । శ్యైనమాయినమాయినగ్ శ్యైనగ్ శ్యై నమాయినం । ఆయినం మనోజవసంమనోజవ సమాయినమాయినం మనోజవసం । మనోజవసం వృషణంవృషణం మనోజవసంమనో జవసంవృషణం । మనోజవసమితిమనః-జవసం। వృషణగ్ సువృక్తిగ్ సువృక్తిం వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్। సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్॥

(ఘన.) మారుత మస్యసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం మరుతామసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం। అసిమరుతాం మరు

తామస్యసిమరుతామోజఓజో మరుతా మస్యసి మరుతామోజః ।
మరుతామోజ ఓజో మరుతాం మరుతామోజో పామపామోజో మరు
తాం మరుతామోజో పాః । ఓజో పామపామోజ ఓజో పాంధారాం
ధారామపామోజ ఓజో పాంధారాం। అపాంధారాంధారామ పామ
పాంధారాంభింధి భింధిధారామపామ పాంధారాంభింధి । ధారాం
భింధి భింధిధారాంధారాం భింధిరమయత రమయత భింధి ధారాం
ధారాం భింధిరమయత। భింధిరమయత రమయత భింధిభింధిరమయత
మరుతో మరుతో రమయత భింధి భింధిరమయత మరుతః । రమయత
మరుతో మరుతో రమయత రమయత మరుత శ్యేనగ్ శ్యేనం మరుతో
రమయత రమయత మరుత శ్యేనం । మరుత శ్యేనగ్ శ్యేనం మరుతో
మరుత శ్యేన మాయిన మాయినగ్ శ్యేనం మరుతో మరుత శ్యే నమా
యినం । శ్యేనమాయిన మాయినగ్ శ్యే నగ్ శ్యేనమాయి నంమనో
జవసం మనోజవసమాయినగ్ శ్యేనగ్ శ్యే నమాయినం మనోజవసం।
ఆయినంమనోజవసం మనోజవసమాయిన మాయినంమనోజవసా
వృషణంవృషణం మనోజవసమాయి నమాయినం మనోజవసం వృ
షణం । మనోజవసం వృషణం వృషణా మనోజవసం మనోజవసం
వృషణాగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిం వృషణం మనోజవసం మనోజ
వసం వృషణాగ్ం సువృక్తిమ్ । మనోజవ సమితిమనః-జవసం । వృ
షణాగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిమ్ వృషణం వృషణాగ్ సువృక్తిమ్।
సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(పది.) ప్రజాపతిః ప్రణేతా । బృహస్పతిః పురఏతా । యమః పంథాః । చన్ద్రమాః పునరసుస్స్వాహా । అగ్నిరన్నాదోన్నపతిః । అన్నాద్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతుస్స్వాహా । సోమో రాజా రాజపతిః । రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతుస్స్వాహా । వరుణస్సమ్రాట్ సమ్రాట్పతిః । సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతుస్స్వాహా ॥

౨౦ (సగ్ంహిత.) నవోనవో భవతి జాయమానోహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్ర చన్ద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమాయుః ।

(పదము.) నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి । జాయమానః । అహ్నామ్ । కేతుః । ఉషసామ్ । ఏతి । అగ్రే । భాగమ్ । దేవేభ్యః । వీతి । దధాతి । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రేతి । చన్ద్రమాః । తిరతి । దీర్ఘమ్ । ఆయుః ॥

(క్రమము.) నవోనవో భవతి । నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి జాయమానః । జాయమానోహ్నామ్ । అహ్నాం కేతుః కేతురుషసామ్ । ఉషసామేతి । ఏత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యః । దేవేభ్యోవి । విదధాతి । దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచన్ద్రమాః । చన్ద్రమాస్తిరతి । తిరతి దీర్ఘమ్ । దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(జటా.) నవోనవో భవతిభవతినవోనవోనవో నవోభవతి। నవోనవఇతినవః-నవః ।భవతిజాయమానో జాయమానోభవతి భవతిజాయమానః । జాయమానోహ్నామహ్నాంజాయమానోజాయమానోహ్నాం। అహ్నాంకేతుఃకేతు రహ్నామహ్నాంకేతుః। కేతురుషసాముషసాంకేతుః కేతురుషసాం। ఉషసామేత్యేత్యుష సాముషసామేతి। ఏత్యగ్రమగ్రమేత్యేత్యగ్రే। అగ్రఇత్యగ్రే। భాగందేవేభ్యో దేవేభ్యోభాగం భాగందేవేభ్యః । దేవేభ్యోవివి దేవేభ్యో దేవేభ్యో వి। విదధాతిదధాతివివిదధాతి। దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్రప్రాయన్నాయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాఃప్రప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతితిరతి చంద్రమాశ్చంద్రమాస్తిరతి తిరతిదీర్ఘం దీర్ఘంతిరతితిరతిదీర్ఘం। దీర్ఘమాయురాయుర్దీర్ఘందీర్ఘమాయుః। ఆయురిత్యాయుః॥

(ఘన.) నవోనవోభవతిభవతి నవోనవోనవోనవోభవతి జాయమానోజాయ మానోభవతి నవోనవోనవోనవో భవతిజాయమానః। నవోనవఇతినవః-నవః। భవతిజాయ మానోజాయ మానో భవతి భవతిజాయమానోహ్నా మహ్నాంజాయమానోభవతి భవతిజాయమానోహ్నాం। జాయమానోహ్నా మహ్నాంజాయమానో జాయమానోహ్నాం కేతుః కేతురహ్నాంజాయ మానోజాయ మానో

హ్నాం కేతుః । అహ్నాం కేతుః కేతురహ్నామహ్నాం కేతురుషసాము
షసాం కేతు రహ్నామహ్నాం కేతురుషసాం । కేతురుషసా ముషసాం
కేతుః కేతురుషసామే త్యే త్యుషసాం కేతుః । కేతురుషసామేతి । ఉష
సామేత్యేత్యుషసాముష సామేత్యగ్ర అగ్రియేత్యుషసా ముష సామే
త్యగ్రే । ఏత్యగ్రె అగ్ర ఏత్యేత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో
దేవేభ్యో భాగంభాగం దేవేభ్యో వి విదేవేభ్యో । భాగంభాగం దేవే
భ్యో వి । దేవేభ్యో వివిదేవేభ్యో దేవేభ్యో విదధాతి దధాతివి దేవేభ్యో
దేవేభ్యో విదధాతి । విదధాతి దధాతివివిదధాత్యాయన్నాయన్ దధాతి
వివి దధాత్యాయన్ । దధాత్యాయన్నాయన్ దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర
ప్రాయన్ దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర । ఆయన్ప్ర ప్రాయన్నాయన్ ప్రచంద్ర
మాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నాయన్ ప్రచంద్రమాః । ఆయన్నిత్యా
యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమా స్తిరతి తిరతిచం
ద్రమాః ప్రప్రచంద్రమా స్తిరతి । చంద్రమా స్తిరతి తిరతిచంద్రమా
శ్చంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతిచంద్రమా శ్చంద్రమా
స్తిరతి దీర్ఘం । తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘ మాయురా
యుర్దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘమాయుః । దీర్ఘమాయు రాయుర్దీ
ర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(దీనికి ప్రతి.) నవోనవో భవతి జాయమాన ఇతి పురోనువాక్యా భవత్యాయురేవాస్మిన్ త యాదధాతి యమాదిత్యా అంశుమా ప్యాయ యంతీతి యాజ్యావై నమైతమాప్యాయయతి॥

౨౧. (సంహిత.) (కురుత్తే) తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేదయశ్చన కథా పుత్రస్య కేవలంకథాసాధారణం పితురిత్యస్కన్నమేవతద్య త్ప్రయాజే ష్విష్టేషుస్కన్దతి గాయత్ర్యేవ తేనగర్భం ధత్తేసాప్రజాం పశూన్ యజమానాయప్రజనయతి॥

(పదము.) (కురుత్తే) తస్మాత్ । ఆహుః । యః । చ । ఏవమ్। వేద । యః । చ । న । కథా । పుత్రస్య । కేవలమ్ । కథా । సా ధారణమ్ । పితుః। ఇతి । అస్కన్నమ్ । ఏవ । తత్ । యత్ । ప్ర యాజేష్వితిప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషు । స్కందతి । గాయత్రీ । ఏవ। తేన । గర్భం । ధత్తే । సా । ప్రజామితిప్ర-జామ్ । పశూన్ । య జమానాయ । ప్రేతి । జనయతి॥

(క్రమము.) (కురుత్తేతస్మాత్) తస్మాదాహుః । ఆహుర్యః । యశ్చ । చైవం । ఏవంవేద । వేదయః । యశ్చ । చన । నకథా । కథాపుత్రస్య । పుత్రస్యకేవలమ్ । కేవలంకథా । కథాసాధారణం। సాధారణంపితుః । పితురితి । ఇత్యస్కన్నమ్ । అస్కన్నమేవ । ఏవ తత్ । తద్యత్ । యత్ప్రయాజేషు । ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయా జేష్వితిప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషుస్కందతి । స్కందతిగాయత్రీ । గా యత్ర్యేవ । ఏవతేన । తేనగర్భమ్ । గర్భంధత్తే । ధత్తేసా । సా ప్రజామ్ । ప్రజాంపశూన్ । ప్రజామితిప్ర-జాం । పశూన్యజ మానాయ । యజమానాయప్ర। ప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి॥

(జటా॰) కురు తే తస్మాత్తస్మాత్కురుతే కురుతే తస్మాత్ । తస్మా
దాహు రాహుస్తస్మాత్తస్మాదాహుః । ఆహుర్యోయ ఆహురాహుర్యః ।
యశ్చ చ యో యశ్చ । చైవమేనంచ చైవం । ఏనం వేద వేదైవమేనం
వేద । వేద యో యో వేద వేద యః । యశ్చ చ యో యశ్చ । చ న న చ
చ న । న కథా కథా న న కథా । కథా పుత్రస్య పుత్రస్య కథా కథా పుత్ర
స్య । పుత్రస్య కేవలం కేవలం పుత్రస్య పుత్రస్య కేవలం । కేవలం కథా
కథా కేవలం కేవలం కథా । కథా సాధారణగ్ం సాధారణం కథా కథా
సాధారణం । సాధారణం పితుః పితుః సాధారణగ్ం సాధారణం పితుః ।
పితురితీతి పితుః పితురితి । ఇత్యస్కన్న మస్కన్న మితీత్యస్కన్నం ।
అస్కన్న మేవైవాస్కన్న మస్కన్న మేవ । ఏవ తత్తదేవైవ తత్ । త
ద్యద్యత్తత్తద్యత్ । యత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు యద్యత్ప్రయా
జేషు । ప్రయాజేష్వేష్వేషు ప్రయాజేషు ప్రయాజేష్వేషు ।
ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఏష్వేషు స్కందతి స్కందత్యేష్వేషు
స్కందతి । స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ స్కందతి స్కందతి గాయత్రీ ।
గాయత్ర్యైవైవ గాయత్రీ గాయత్ర్యైవ । ఏవ తేన తేనైవైవ తేన । తేన గ
ర్భం గర్భం తేన తేన గర్భం । గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం గర్భం ధత్తే । ధత్తే
సా సా ధత్తే ధత్తే సా । సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం । ప్రజాష్ప
శూన్ పశూన్ ప్రజాం ప్రజాం పశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । పశూ
న్ యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ పశూన్ యజమానా

య। యజమానాయ ప్రప్రయజమానాయయజమానాయప్ర। ప్రజనయతిజనయతిప్ర ప్రజనయతి। జనయతీతి జనయతి॥

(ఘన.) కుర్వతే తస్మాత్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహు రాహు స్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహుః। తస్మాదాహురాహు స్తస్మాత్తస్మాదాహుర్యోయ ఆహుస్తస్మాత్తస్మా దాహుర్యః। ఆహుర్యోయ ఆహురాహుర్యశ్చచయ ఆహురాహుర్యశ్చ। యశ్చ చయో యశ్చైవమే వంచయోయశ్చైవం। చైవమేవంచచైవం వేదవేదైవంచ చైవంవేద। ఏవంవేదవేదైవమేనం వేదయోయో వేదైవమేవం వేదయః। వేదయోయో వేద వేదయశ్చచ యోవేద వేదయశ్చ। యశ్చచయో యశ్చనన చయో యశ్చన। చనన చ చన కథాకథానచచనకథా। నకథా కథానన కథా పుత్రస్యపుత్రస్య కథా ననకథా పుత్రస్య। కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథాకథా పుత్రస్య కేవలం కేవలంపుత్రస్య కథాకథాపుత్రస్య కేవలం। పుత్రస్య కేవలం కేవలం పుత్రస్యపుత్రస్య కేవలం కథాకథా కేవలంపుత్రస్య పుత్రస్య కేవలంకథా। కేవలంకథాకథా కేవలం కేవలంకథా సాధారణగ్ం సాధారణం కథా కేవలం కేవలంకథా సాధారణం। కథాసాధారణగ్ం సాధారణం కథాకథా సాధారణం పితుఃపితుః సాధారణం కథాకథాసాధారణం పితుః సాధారణంపితుః పితుస్సాధారణగ్ం సాధారణం పితురితీతిపితు స్సాధారణగ్ం సాధారణంపితురితి। పితురితీతి పితుః పితురిత్యస్కన్న మస్కన్నమితి పితుఃపితు రిత్యస్కన్నమ్। ఇత్యస్కన్న మస్కన్న

మితీత్యస్కన్న మేవైవాస్కన్న మిత్యస్కన్న మేవ । అస్కన్న మేవైవ
వాస్కన్న మస్కన్న మేవ తత్త దేవాస్కన్న మస్కన్న మేవ తత్ ।
ఏవ తత్త దేవైవ తత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తదేవైవ తత్ప్రయాజేషు ।
తత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతి స్కందతీష్టేషు ప్రయాజేషు ప్ర
యాజేష్విష్టేషు స్కందతి । ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేషు
స్కందతి స్కందతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ స్కం
దతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ । స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ
స్కందతి స్కందతి గాయత్ర్యేవైవ గాయత్రీ స్కందతి స్కందతి గాయ
త్ర్యేవ । గాయత్ర్యేవైవ గాయత్రీ గాయత్ర్యేవ తేన తేనైవ గాయత్రీ
గాయత్ర్యేవ తేన । ఏవ తేన తేనైవైవ తేన గర్భం గర్భం తేనైవైవ తే
న గర్భం । తేన గర్భం గర్భం తేన తేన గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం తేన
తేన గర్భం ధత్తే । గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం గర్భం ధత్తే సా సా ధత్తే
గర్భం గర్భం ధత్తే సా । ధత్తే సా సా ధత్తే ధత్తే సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం
సా ధత్తే ధత్తే సా ప్రజాం । సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం పశూన్ ప
శూన్ ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం పశూన్ । ప్రజాం పశూన్ పశూన్ ప్ర
జాం ప్రజాం పశూన్ యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ ప్రజాం
ప్రజాం పశూన్ యజమానాయ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూన్
యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ పశూన్ యజమానాయ

పరి ప్రయజమానాయపశూన్ పశూన్ యజమానాయ పరి। య
జమానాయప్రప్ర యజమానాయ యజమానాయ పరిజనయతి జన
యతి ప్రయజమానాయ యజమానాయప్రజనయతి। పరిజనయతిజన
యతి ప్రప్రజనయతి। జనయతీతిజనయతి॥

(పది.) ఐన్ద్రాగ్న మువసాదితమ్। సర్వాభ్యోవా ఏషదేవ
తాభ్యోజుహోతి। యోగ్నిహోత్రంజుహోతి। యథాఖలు
వై ధేనుంతీర్థే తర్పయతి। ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానంతర్ప
యతి। తృప్యతి ప్రజయాపశుభిః। ప్రసువర్గంలోకం జానాతి। పశ్య
తిపుత్రమ్। పశ్యతిపౌత్రమ్। ప్రప్రజయాపశుభిర్మిథునైర్జాయతే।
యస్యైవంవిదుషోగ్నిహోత్రం జుహ్వతి। యఉచైనదేవంవేద॥

౨౩. (సంహిత.) యదాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఆజ్యేనపత్నీ
సంయాజా ఋచమనూచ్యపత్నీ సంయాజానా మృచాయజత్య జా
మిత్వాయా థోమిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణో వైయజ్ఞః పఙ్క్త్యుద
యనః పఞ్చప్రయాజా ఇజ్యన్తేచత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్ట
యజుః పఞ్చమం పఙ్క్తిమేవాను ప్రయన్తిపఙ్క్తిమనూద్యన్తి॥

(పదము.) యత్। ఆజ్యేన। ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః।
ఇజ్యన్తే। ఆజ్యేన। పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః। ఋచమ్।
అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య। పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానామ్।
ఋచా। యజతి। అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ। అథో ఇతి।
మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ। పఙ్క్తిప్రాయణ ఇతిపఙ్క్తి-ప్రా

యణః । వై । యజ్ఞః పఙ్క్త్యుదయన ఇతిపఙ్క్తి-ఉదయనః । పఞ్చ ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే । చత్వారః । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పఞ్చమం । పఙ్క్తిం । ఏవ । అన్వితి । ప్రయన్తీతిప్ర-యన్తి । పఙ్క్తిం । అను ఉదతి । యన్తి ॥

(క్రమం.) యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తఆజ్యేన । ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః । పత్నీసంయాజాఋచమ్ । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానామ్ । ఋచాయజతి । యజత్యజామిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథోమిథునత్వాయ । అథోఇత్యథో । మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణః । మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణోవై । పఙ్క్తిప్రాయణఇతిపఙ్క్తిప్రాయణః । వైయజ్ఞః । యజ్ఞఃపఙ్క్త్యుదయనః । పఙ్క్త్యుదయనఃపఞ్చ । పఙ్క్త్యుదయనఇతి పఙ్క్తి-ఉదయనః । పఞ్చప్రయాజాః । ప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తేచత్వారః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజాఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పఞ్చమమ్ ।

స్విష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః । పఙ్క్తిమంపఙ్క్తిమ్ । పఙ్క్తి-మేవ । ప్రవాను । అనుప్రియన్తి । ప్రియంతిపఙ్క్తిమ్ । ప్రియంతీతి ప్ర-యన్తి । పఙ్క్తిమను । అనూత్ । ఉద్యన్తి । యంతీతి యన్తి॥

(జటా॰) యద్వాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతేప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యంతఇజ్యంత ఆజ్యేన । ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేనపత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా ఋచమృచంపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఋచం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చమృచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాంపత్నీసంయాజానామనూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృచర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానాం । ఋచాయజతియజత్యృచర్చాయజతి । యజత్యజామిత్వాయాజామిత్వాయయజతి యజత్యజామిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో అథోఅజామిత్వాయా జామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అథోమిథునత్వాయ । అథో ఇత్యథో । మిథునత్వాయపంక్తిః ప్రాయణః పంక్తిప్రాయణోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణః । మిథు

స్తత్వా యేతిమిధున-త్వాయ । పంక్తిః ప్రాయణో వై వై పంక్తిః ప్రాయణః పంక్తిః ప్రాయణో వై । పంక్తిః ప్రాయణ ఇతి పంక్తి-ప్రాయణః వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః । యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞో యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః । పంక్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పఞ్చ । పంక్త్యుదయన ఇతి పంక్తి-ఉదయనః ॥ పంచ ప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే చత్వార శ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పంచమం । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పంచమంపంక్తిం పంక్తిం పంచమంపంచమం పంక్తిం । పంక్తి మేవైవ పంక్తింపంక్తి మేవ । ఏవాన్వన్వేవైవాను । అనుప్రయన్తి ప్రయన్త్యన్వను ప్రయన్తి । ప్రయన్తి పంక్తింపంక్తింప్రయన్తి ప్రయన్తి పంక్తిం । ప్రయన్తీతి ప్ర-యన్తి । పంక్తిం పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమను । అనూదను దన్వనూత్ । ఉద్యన్తి యన్త్యుదు ద్యన్తి । యన్తీతి యాన్తి ॥

(ఘన.) యదాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయా

జాఆజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః। ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా. ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇజ్యంతఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజ ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంత ఆజ్యేన । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః। ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనేజ్యంత ఇజ్యంత ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనేజ్యంత ఇజ్యంతఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః। ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన పత్నీసంయాజాఋచమృచం పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేనపత్నీ సంయాజాఋచం। పత్నీసంయాజాఋచమృచంపత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాఋచ మనూచ్యానూచ్యర్చం పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాఋచమనూచ్య । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య పత్నీ సంయాజానాం పత్నీసంయాజా నామనూచ్యర్చ మృచమనూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామనూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానామృచచా పత్నీసంయాజా నామనూచ్య నూచ్యపత్నీ సంయాజానామృచా। అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానా మృచచా పత్నీ సంయాజానాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి. యజత్యృచా.పత్నీసంయాజానా పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి । పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానాం। ఋచాయజతి యజత్యృచర్చాయజత్యజామి

త్వాయాజా మిత్వాయయజత్యృ చచా యజత్య జామిత్వాయ ।
యజత్యజామిత్వాయా జామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయా
ధో అధోఅజామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయాధో॥ అజామి
త్వాయాధో అధో అజామిత్వాయా జామిత్వా యధోమిధునత్వా
య మిధునత్వాయాధో అజామిత్వాయాజా మిత్వాయాధో మిధున
త్వాయ । అజామిత్వా యేత్యజామి-త్వాయ । అధోమిధునత్వాయ
మిధునత్వాయాధో అధోమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయ
ణోమిధునత్వాయాధో అధోమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః । అధో
ఇత్యధో॥ మిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణోమిధునత్వా
యమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణోవైవైపంక్తిప్రాయణో మిధున
త్వాయమిధునత్వాయ పంక్తిప్రాయణోవై । మిధునత్వాయేతి మిధు
న-త్వాయ। పంక్తిప్రాయణోవైవై పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో
వైయజ్ఞోయజ్ఞోవై పంక్తిప్రాయణఃపంక్తిప్రాయణోవైయజ్ఞః। పంక్తి
ప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః । వైయజ్ఞో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పం
క్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః ।
యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః
పంచపంచ పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ । పం
క్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా
జాః ప్రయాజాః పంచపంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా

జాః । పంక్త్యుదయన ఇతిపంక్తి-ఉదయనః పంచప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తేప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తేప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే చత్వారః । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ంసమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాః సమిష్టయజుః పంచమం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుః సమిష్టయజుః పంచమంపంక్తింపంక్తింపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః । పంచమంపంక్తిం సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః పంచమం పంక్తిం పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవ । పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంక్తిమేవాన్వన్వేవ పంక్తిం పంక్తిం మేవాను । ఏవాన్వన్వేవైవాను ప్రయంతి ప్ర

యంత్యన్వో వై వాను ప్రయంతి । అనుప్రయంతి ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం । ప్రియంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిమన్వను పంక్తిం ప్రయంతి ప్రియంతి పంక్తిమను । ప్రయంతీతి ప్రి-యంతి । పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూదుదన్వన్వ పంక్తిం పంక్తిమనూత్ । అనూదుదన్వనూద్యంతి యంత్యుదన్వనూద్యంతి । ఉద్యంతి యంత్యుదుద్యంతి । యంతీతియంతి॥

(దీనికిపది.) ఆశాస్తేయంయజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యామాశాస్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతామ్ । తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నేర్మానుషాః । ఇష్టంచవీతంచ । ఉభేచనో ద్యావాపృథివీఅగంహసస్పాతామ్। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమోదేవేభ్యః ॥ శతమానం...॥

23 శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ నేష్టఃపత్నీముదానయేత్యాహాగ్నిర్దేవనేష్టర్‌రేతో దధాతినేష్టాపత్నియా ముద్గాతానక్షత్రాపయతి ప్రజాపతిర్వా ఏషయదుద్గాతా ప్రజానాం ప్రజననాయాప ఉపప్రివర్తయతి రేతఏవతత్సిచ్యతేత్యూరుణోపప్రివర్తయత్యూరుణాహి రేతస్సిచ్యతే నగ్నంకృత్యోరుముపప్రివర్తయతి యదాహినగ్న ఊ

దుర్భవత్యథమిథునీభవతోఽథ రేతస్సిచ్య తేథప్రజాః ప్రజాయన్తే॥

(పది.) సోమోరాజా మృతగ్ం సుతః । ఋజీషేణాజహాన్మృత్యుమ్ । ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్ । ఇదమ్పయో మృతంమధు । సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్ । ఛన్దసాహగ్ం సశ్శుచిషత్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । అద్భ్యః । క్షీరంవ్యపిబత్ ॥ ౧॥ కృఙ్ఙాఙ్గిరసోధియా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । అన్నాత్పరిస్రుతో రసమ్ । బ్రహ్మణావ్యపిబత్క్షత్రమ్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । రేతోమూత్రం విజహాతి । యోనిమ్ప్రవిశదిన్ద్రియమ్। గర్భోజరాయుణావృతః । ఉల్బంజహాతి జన్మనా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । ౨॥ వేదేనరూపేవ్యకరోత్ । సతాసతీ ప్రజాపతిః । ఋతేనసత్య మిన్ద్రియమ్ । సోమేనసోమౌవ్యపిబత్ । సుతాసుతౌ ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । దృష్ట్వారూపే వ్యాకరోత్ । సత్యానృతే ప్రజాపతిః । అశ్రద్ధామనృతే దధాత్ । శ్రద్ధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । దృష్ట్వాపరిస్రుతో రసమ్ । శుక్రేణశుక్రంవ్యపిబత్ । పయసోమమ్ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్ । ఇదమ్పయోమృతం మధు॥ ౩॥

౨౮ అగ్నేగృహపతేసు గృహపతిరహంత్వయా గృహపతినాభూయాసగ్ం సుగృహపతిర్మయాత్వఙ్గృహపతి నాభూయాశ్శతగ్ం హి

మా స్తామాశిషమాశాస్తే తన్తవే జ్యోతిష్మతీం తామాశిషమాశాస్తే
ముష్మై జ్యోతిష్మతీమ్॥

(పది.) అగ్నే గృహపత ఇత్యాహ యథాయజురేవైతచ్ఛతగ్ం
హిమా ఇత్యాహ శతం త్వా హేమన్తా న్నిన్ధిషీయేతి వావైత దాహ
పుత్రస్య నామ గృహ్ణాత్యన్నాదమేవైనం కరోతి తామాశిష మాశా
స్తే తన్తవే జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో జాతస్యాత్తేజ
స్వ్యేవాస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రో జాయతే తామాశిషమాశాస్తే ము
ష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో జాతస్యాత్తేజ ఏవాస్మి
న్బ్రహ్మ వర్చసం దధాతి॥

౨౭. (మన్త్రమ్.) ప్రజాతు జీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నేస్త్వామా
త్రియా జగత్యై వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వా సవితోద్వప్ర
జతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధిప్రి
యగ్ం రేతో వరుణ సోమ రాజన్। మాతేవాస్మా అదితే శర్మ య
చ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్। అగ్నిరాయుష్మాన్త్స వన స్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్త్స ఓ
షధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్ బ్రాహ్మణై
రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తే
స్స్వధయా ఽయుష్మన్తస్తేన త్వాయుషా యుష్మన్తం కరోమి॥

(పది.) ఘృతం నిష్పిబ త్యాయుర్వై ఘృతమమృతగ్ం హిరణ్య
మమృతా ద్దేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానమ్భవతి శతాయుః పురుష

శ్శ్రీ తేన్ద్రియేణ ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠత్యథో ఖలు యావతీస్స మా ఏష్యన్మన్యేత తావన్నామానగ్గ్ స్యాత్సమృద్ధ్యా ఇమమగ్న ఆయు షేవర్చసే కృధీత్యాహాయురేవాస్మిన్ వర్చో దధాతి విశ్వే దేవా జర దష్టిర్యథాసదిత్యాహ జరదష్టిమేవైనం కరోత్యగ్నిరాయుష్మానితి హ స్తం గృహ్ణాత్యేతే వై దేవా ఆయుష్మన్తస్త ఏవాస్మిన్నాయుర్దధతి స ర్వమాయురేతి॥

౨౬ ఆశాస్తేయం యజమానోఽసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజా స్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యామా శాస్తే । భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే । దివ్యం ధామాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేన హవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృ ధ్యాత్ । తదస్మై దేవా రాసన్తామ్ । తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే । వయమగ్నేర్మానుషాః । ఇష్టఞ్చ వీతఞ్చ । ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్ । ఇహ గతిర్వామస్యేదఞ్చ । నమో దేవేభ్యః ॥

ఆశాస్తేయం యజమానోఽసావిత్యాహాశిషమేవైనగ్ం సువ ర్గంలోకం గమయత్యాయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్వమాశాస్త ఇత్యా హాశిషమేవైతామాశాస్తే సజాతవనస్యామాశాస్త ఇత్యాహ ప్రా ణా వై సజాతాః ప్రాణానేవ । నాన్తరేతి తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే వయమగ్నేర్మానుషా ఇత్యాహాగ్నిర్దేవేభ్యో వనుతే వయం మనుష్యే భ్య ఇతి వావైతదాహేహ గతిర్వామస్యేదఞ్చ నమో దేవేభ్య ఇ త్యాహ యాశ్చైవ దేవతా యజతి యాశ్చ న తాభ్య ఏవోభయీ భ్యో నమస్కరోత్యాత్మనోఽనార్త్యై॥

౨౭॥ అగ్నే తేజస్వి న్తే జస్వీత్వందేవేషు భూయాస్తే జస్వన్తమ్మా
మాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురుదీక్షాయైచత్వా తప
సశ్చతే జసేజుహోమి । తేజోఽవిదసి తేజోఽమ్మా మాహాసీన్మాహ
న్తే జోహాసిషం మామా న్తే జోహాసీ దిన్ద్రౌజస్వినోఽ జస్వీత్వం దేవె
షు భూయాఓజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్త మ్మనుష్యే
షు కురుబ్రహ్మణశ్చత్వ క్షత్రస్యచ॥

సహాంజాన్ విశ్వేభిర్దేవేభిః పృతనాజయాసి జాగతే న్ఛన్దసా
సన్తద శ న్స్తోమెనవామదేవ్యేన సామ్నావషట్కారేణ వజ్రేణా
పర్జానిన్ద్రేణ సయుజోవయగ్ం సాసహ్యామ పృతన్యతః । ఘ్నన్తో
వృత్రాణ్యప్రతి । యత్తే అగ్నె తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసంయ
త్తే అగ్నె వర్చస్తే నాహంవర్చస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నె హరస్తే
నాహాగ్ం హరస్వీభూయాసమ్ ॥

అహాస్తస్మిన్నైన్ద్రి వాయువోగృహ్యాతె తస్మాదైన్ద్రి వాయువ
ప్యాయతనె సప్తమెహాన్శుక్రోగృహ్యాత ఆగ్రయణస్య వాప్తతదాయ
తనం యత్ప్రష్ఠమహాస్తస్మిన్ను ఛుక్రోగృహ్యాతె తస్మాచ్ఛుక్రస్యాయత
నెష్టమెహాన్నాగ్రయణోగృహ్యాతె ఛన్దాగ్ం స్యేవతద్వావాహాయతి
ప్రవస్యాసో వివాహా మాప్నోతియ ఏవంవెదాథోదైవతాభ్య ఏవ
యజ్ఞే సంవిదంధాతి తస్మాదిద్ధే మనోన్యాస్మై దదాతి ॥

అథ ఋగ్వేదాశీః

౨౮॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభ

గత్వ మస్మై పోషం రయీణా మరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచ స్సుదినత్వ మహ్నామ్ ॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని । శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని । ద్రవిణాని ధేహి । ధేహి చిత్తిం । చిత్తిం దక్షస్య । దక్షస్య సుభగత్వం। సుభగత్వ మస్మై । సుభగత్వ మితి సుభగ-త్వమ్ । అస్మై ఇ త్యస్మై। పోషం రయీణాం। రయీణా మరిష్టిం । అరిష్టిం తనూనాం । తనూనాం స్వాద్మానం । స్వాద్మానం వాచః। వాచ స్సుదినత్వం ॥ సుదినత్వ మహ్నాం । సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం। అహ్నా మి త్యహ్నాం। తత్తో నద్రేతాం ద్వంద్వ మింద్రేణ దేవతా స్సస్యంతే। ద్వంద్వం వై మిథునం తస్మా ద్ద్వంద్వా న్మిథునం ప్రజాయతే। ప్రజాత్యై ప్రజాయతే। ప్రజయా పశుభిర్య ఏవంవేద ॥ శతమానం ... తి॥ ఇత్యృగ్వేదాశీః ॥

ఆశాస్తే యం యజమానోసౌ। ఆయు రాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే। ఉత్తరాం దేవయజ్యా మాశాస్తే। భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే। దివ్యం ధామాశాస్తే। విశ్వంప్రియమాశాస్తే। య దనేన హవి షాశాస్తే। త దస్యా తదృధ్యాత్। త దస్మై దేవారాసంతాం। తదగ్ని ర్దేవో దేవేభ్యో వనతే। వయమగ్నే ర్మానుషాః।ఇష్టం చ వీతచం। ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అగంహసస్పాతామ్।ఇహ గతి ర్వామస్యేదం చ। నమోదైవేభ్యః ॥ శతమానం...తి ॥

౨౯॥ ఆయుర్దా దేవజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత

పృష్ఠో అగ్నే । ఘృతం పిబ న్నమృతం చారుగవ్యం పితే వ పుత్రిం జరసే న ణ్నేమమ్। సుప్రజాః ప్రజయా భూయా స్సుప్రీరో వీరై స్సువర్చా వర్చసాసుపోషః పోషైః। నారాయణశర్మణే తెదేవసూర్యబ్రహ్మచారీ .తంగోపాయసమామృతెప తే సూర్యపుత్రిస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ం స్వస్తి మగ్ని ర్వాయు స్సూర్య శ్చంద్రమా ఆపోఽనుసంచరంతి తాగ్ంస్వస్తి మనుసంచర నారాయణశర్మణే । ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతో వరుణసోమరాజన్ ।మాతే వాస్థా అదితే శర్మయచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిరృతుథా కృణోత్వాఽదిత్యైస్తే వసుభి రాదధాతు । మేధాం తే దేవస్సవితా మేధాందేవీ సరస్వతీ । మేధాంతేఅశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయిప్రజాం త్వ య్యగ్ని స్తేజోదధాతు। త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ యీంద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు। త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం, త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

త్వష్టా జాయామ జనయత్త్వష్టాస్యై త్వాం పతిమ్।త్వష్టాసహస్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్॥ శతమానం...తి॥

30॥ ఓషధయస్సగ్ం వదమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవదంతె వదంతెసగ్ం సంవదంతె । వద్రంతె సోమేన సోమేన వదంతే

వదంత్రైసోమేన । సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మైకరోతి క్రరోతి యస్మైయస్మైకరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం తంబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం। తగ్ంరాజన్యాజన్ త్వం తగ్ంరాజ । రాజన్యార్యామసిపారయా మసిరాజన్యాజన్యార్యామసి । పార్యామసీతి పారయామసి ॥ బహుగ్వై బహ్వశ్వాయై । బహ్వజావికాయై । బహువ్రీహియవాయై । బహుమాషతిలాయై । బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై బహుదాసపూరుషాయై । రయిమత్యై పుష్టిమత్యై । బహురాయస్పోషాయై రాజాస్తు ॥ శతమానం...తి ॥

అథ సామవేదాఽశీర్వాదః-

3౧॥ అనుహ్యావం॥ ఋక్కు-॥ ౧॥ ఉచ్చాతేజ తమంధసోది విమద్భూమ్యాదదే । ఉగ్రంశర్మమహిశ్రవః । సనఇన్ద్రాయయజ్యవె వరుణాయమరుద్భ్యః । పరివోవిత్పరిస్రవా । ఏనావిశ్వాన్యర్య ఆద్యుమ్నాని మానుషాణాం । సిషాసంతోవనామహే॥

(సామా) ఉచ్చాతా ఆఇజాత్తా ఆమ్మంధసోహ । దీవాయిసా అద్భూఉ। మ్యాఆదదాయి । ఉగ్రంశర్మా । మహాఆయిశ్రవా ఉవా అ। స్తా ఉషెపవ । సనాఆఆ ఇన్ద్రాఅయాయజ్యవాయి। వారూణా ఆ స్తూఅ । మరూఉద్భ్యః। పరిస్రా భవాఇత్ । పదాఆయిశ్రవా ఉవాఅ। స్తా ఉషెవవ। ఏనావా ఆవిశ్వా ఆని అర్య అ। ద్యుమ్నా నాఆయిమాఅ । నుషా ఆణాం। సీషాసంతాః। వనా అమహా ఉవా అస్తా ఉషేపవ॥ శతమానం...తి॥

32॥ ఇమంస్తో ఓమూం। అహో ఆఆతేవజ। తావై వదాసెప హైాయి। రాధా ఆఆమీఈవ। సంమా ఆఆహేవమ। మానీఈ షాయా ఆహైాయి। భద్రాఆఆహీ ఈనాహ। ప్రమా ఆఇతీఈర। స్యాసంసదేవహైాఉ। అగ్నా ఆఆయిసా ఆఖ్యాయి। మాళ్ళాయి షా ఆమ। వాయంతషాఆఆహైా౨౨ఇడ॥

33॥ వామదేవ్యం॥ ఋక్కు॥ 3॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా। కయాశచిష్ఠయావృతా॥ కస్త్వాసత్యో మదానాంమం హిష్ఠోమత్సదంధసః। దృఢాచిదారుజేవసు। అభీషుణస్సఖీనా మవి తాజరిత్రూణామ్। శతంభవాస్యూతయే॥

సామం॥ కా౨అయా ౨అ। నశ్చి ౨ఆఆయి౹ త్రా౨ ఆఆ భువాత్॥ (త్రి) ఓమూ౨తీ౨సాదావృధస్స। ఖాఔ ఉహైాఓహా యి। కయా౨ఆశచాయి। ష్ఠయా హైా౨ఓ। హింమా౨అ। వా ౨అగ్రో౨ఓ। హాయి। కా౨అస్త్వా౨అ। సత్యో౨ఓఓమదా౨అనాం। ఓంమా౨। హిష్ఠో ఓమా౨త్సా౨దంధ। సాఔ౨ఉహైాఓహా యి। దృఢా౨ఆచిద। రుజే౨హైాఓ। హింమా౨అ। వా౨ ఆసోఓ। హాయి। ఆ౨ఆభీషుణా౨ఆఆసాఆభీఈనాం। ఓంమా౨ వితా౨అ। జరా౨యిత్రూ౨ఇ। ణా౨। ఔ౹ఉవాఓ౹హాయి। శతా౨ అంభవ। సియా౨హైా౨ఓ। హింమా౨ఆ। తా౨ఆయో౨ఓ హాయి॥

34॥ కాలేయం॥ ఋక్కు॥ తరోభిర్వోవిదద్వసుమింద్రంస బాధఉ తయె। బృహద్గాయంతస్సుతసోమె। అధ్వరేహువెభరం నకారిణం।

సంయదుత్థాయవరం తెనస్థిరాను రోమదెషు శ్రీప్రమంధసః। యఆద్య త్యాశశమానాయనున్వతెదాతా జరితృఉక్థ్యమ్॥

(సామ) తరోభిర్వోవిదద్వసూం। ఇందాంసా ఆభ్యా। ధాఉఉతాయా ఆయిబీహద్గాఅయాఅం। తాఅఅఅసూతా అసోమెఎఅ। ధ్వాఆరాయి। హువాయిభాగా। వాఅఅఅఓఓవ। నకాఅరీణాం హాఇడా॥

హువెభాఆరంనాకాఅరీణాం। హువాయిభారాం। నాకా అరీణాఅం। నాయంచుధాఅ। వాఆఆఅ। రంతె ఏనస్థిఈరాహా। మూఉరాః। మదాయిషుశా। వాఅఅఅ। ఓఓవ। ప్రమాంధసాహా హె ఇడా॥

మదె ఏషూఉశాయి। ప్రామంధసాహా। మాదాయిషుశా యి। ప్రామంధాస్సాఈ। యఆఅద్యత్యాఅ। శాఅఅఅ। శమానా అయాసు। న్వాఆతాయి। దాతాజారా। వాఅఅఅ। ఓఓవ। తై ఉక్థ్యాంహాఇడా॥

పది॥ త్రయీవిద్యా హింకారస్త్రయ ఇమెలోకాస్స ప్రస్తావోగ్నిర్వాయురాతిత్యస్స ఉద్గీథోనక్షత్రాణి వయాంసిమరీచ యస్స ప్రతిహారస్సర్పా గంధర్వాః పితరస్తం నిధనమ్మేతత్సామ సర్వస్మి న్ప్రోతం॥

ఆయుర్విశ్వాయుర్విశ్వం విశ్వమాయురసీ మహిప్రాజాంత్వ ష్టారాజనీధహ్యస్మే॥ శతంజీవే మశరదో.....వంతె సర్వాన్కామాన నీమహి॥ శతమానం...తి॥

3గ॥ పునానస్సోమధారయా పోవసానో ఋషస్తి। ఆరత్నధాయో నిమృతస్య సీదస్యుత్సో దేవోహిరణ్యయం। దుహాన ఊధర్దివ్యం

మధుప్రియం ప్రత్నం సధస్తమాసదత్ । ఆపృచ్ఛ్యంధరుణం వాజ్య ఋషసిన్నృభిర్ధౌతో విచక్షణః॥

రౌరవం॥ పునానస్సో ఓవ్మా౨అఇధా౨రా౨అ౨ఆయ । ఓ౨ మా౨ప్హావసానో అర్షస్యారత్న ధాయో౨ విమ్మృతస్యసా౨అఇయిద్ధ సాయి । ఓ౨వా౨అఉవ్వా । ఉత్తో స్సదేవో౨హిరా౨అఇహాయి । ఓ౨హ్వాఅఉహ । ణ్యాయా౨ । ఔ ఊ హ్వాఓహి హ్వా ఇడ । ఉత్తోస్స దేవ్రోఓహా౨అఇయిరణ్యా౨అ౨ఆయాహా । ఓ౨మూ౨త్తోస్స దేవ్రోహిర ణ్యా యోదుహాన ఊ౨ధర్ద్వ్యం మధూ౨ఉప్రియాం । ఓ౨హ్వాఅఉవ । ప్రత్నం స్తధ స్తమా ఆహాయి । ఓ౨హ్వాఆఉవ । సాదా౨త్ । ఔ ఊ హ్వాఓవాహాఈడ । ప్రత్నం సధస్థా౨ఆసా౨సా౨అ౨ఆదాతు। ఓంప్రా౨త్నం సధస్తమాసదదా పృచ్ఛ్యంధరుణంవా౨జియా౨అర్ష సాయి । ఓ౨హాఆఉవ । నృభిర్ధౌతో౨విచా౨అఇహాయి । ఓ౨హ్వాఆ ఉవ । క్షణా౨ । ఔ ఊ హ్వాఓవ్వాహో ఈడ॥

3౬॥ అభిత్వాశూరసోను మోదుగ్ధా ఇవధేనవః । ఈశానమస్యజగ తస్సు వర్దృశమీశాన మింద్రసుస్థుషః । నత్వావాజన్యో దివ్యోవ పార్థివోన జాతో న జనిష్యతే । అశ్వాయంతో మఘువన్నింద్రవా జినోగవ్యంతస్త్వాహవామహే॥

రథంతరం॥ హిం ఆ౨భిత్వా శూరనో ఓనూమో౨వా౨ । ఆ౨దుగ్ధా ఇవధేనవ ఈశానమస్య జగతః । ఓంవాగ్భా౨ భూభాభి భభభభభీభాభాభభభభభే । సుహా౨అర్దృశాం । అ౨ఈశా౨నా మా౨ఇయింద్రా౨అఆ । సూ౨స్థూ౨ఉ౨ఉషా । ఓఓవ్వాజహాఉవా

అస్సు। ఈఈశో౨వా౨॥

నామింద్రసుష్ఠుషోనత్వావాం అన్యో ఓదివియః। ఓంవాగ్భ౨భీభభుభుభోభభా। భభాభిభిభో ఓనపా౨ర్థివాః। ననజా౨తో ఓనా౨తిజా౨ఆఆ। న్తా౨౦లుష్యా౨ఆ౨ఆతా। ఓఓవాజహాఉవాఅస్సు। నాజో౨వా౨। తో౨నాజనిష్యతె అశ్వాయంతో ఓమఘువన్ని। ఓం వాగ్భ౨। భాభభిభభేభభాభభోభభభభి। దవా౨ ఆజినాః। గవ్యంతస్త్వా౨ఆ౨హో౨ఆఆ। వా౨మా౨ ఆఆహా। ఓఓవాజహా ఉవాఅస్సు॥

శ్లో॥ నమః కృష్ణాయ దేవాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే। యోగేశ్వరాయయోగాయత్వా మహంశరణంగతః॥ నిత్యోత్సవే భవేత్తేషాం నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళమ్। యేషాంహృదిస్థో భగవాన్ మంగళాయతనం హరిః॥

శ్లో॥ కృష్ణాతటసీతటగత బృందాపురవాసి విప్రవర్యేణ। కొండిన్యసగోత్రజనుషా లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిణాకుముదే॥ యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠోద్వితీయ భాగోద్య ముద్రితోగ్రంథః। ఆసేతు శీతనగ మధ్యస్థాయే బాడబామహా పూజ్యాః॥ తేషాం తోషాద్భగవాన్ హరిస్తు తుష్యేన్మమాపి భవతోస్తు॥ ప్రమాదీచాఖ్య సద్వర్షే శ్రావణేకృష్ణపక్షకే। భగవత్కృపయా హ్యేషమన్త్రపాఠస్సు ముద్రితః॥

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః

ఓంతత్సత్.

ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥